

VEGA • STOKES • MISIRLI AHMET • FIREWATER • ÇAMUR • S.O.S. PROJECT • MUHLİS SABAHATTİN EZGİ • AYNUR

ROLL

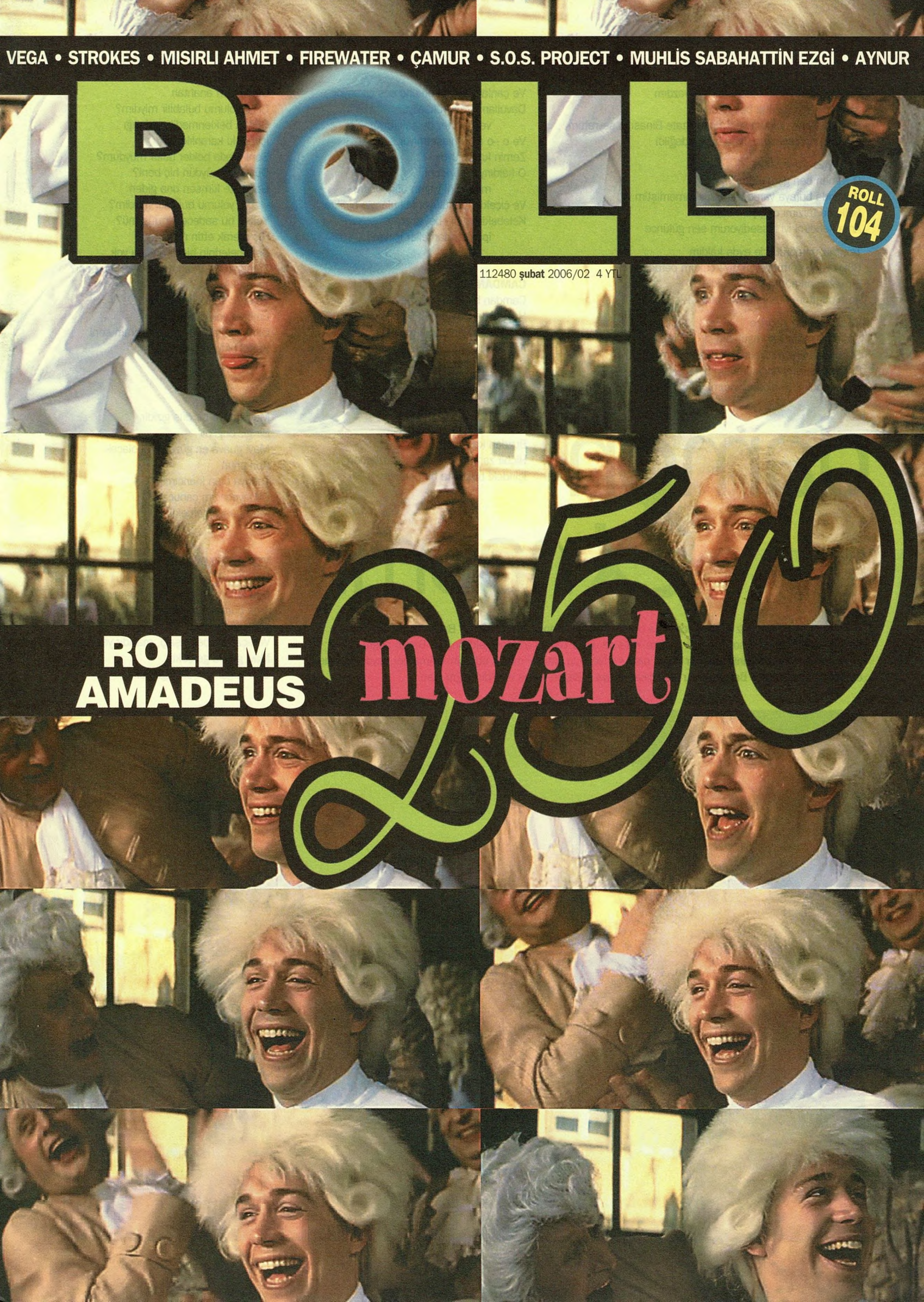
ROLL
104

112480 şubat 2006/02 4 YTL

**ROLL ME
AMADEUS**

mozart

250

TEMMUZUN DÖRDÜ

Köpek bisküvisinin üstüne bir şiir yazdım
Ama köpeğin yüzüne bakmadı
Ben de sarhoş oldum ve Empire State Binası'nı seyrettim
Bir nikel parçasından daha büyük değildi

Eğer iyiye gitmezse
O zaman ben gitmeliyim
Sonunda buraya varacağımı düşünmemiştim hiç
Belki de tarzımı değiştirmeliyim
Ama kendimi iyi hissediyorum sen gülünce

Temmuzun dördünde evde kaldım
Gökyüzünü görmeyeyim diye çektim perdeleri
Bir yatak arkadaşı alayım dedim
Ama unuttum birisini davet etmeyi

Ve sonra içim geçince
Şöyle bir yokladı komşularım
Sonunda buraya varacağımı düşünmemiştim hiç
Belki de tarzımı değiştirmeliyim
Ama kendimi iyi hissediyorum sen gülünce

MALIBRAN

Ve çanlar –onlar korkunç ses çıkarıyor
Davulların sesi yükseliyor
ve zincirler de şakırdıyor
Ve o –o artık hissetmiyor soğuğu
Zemin kayboluyor
O kaldırıyor gözlerini
maviliğini yitiren ufka doğru
Ve çiçekler dökülüyor kokularıyla birlikte
Kelebekler gibi –beyazlar,
ipekler, danteller içinde

CAMDAN EV

Camdan bir kalp gizlemeyecek
Hayatındaki çatlakları ve boşluğu
İçinde işlediğin çorak toprağı
Ama ışığı görünce çiçekler açar içinde
Suni bir göğün altında
Şeftali, çam, turna
Beş, altı, sekiz
Bahçemde, büyüteceğim
hayatımı gönlümce
Buzdan kalbin tertemiz
Hiçbir zaman duymadığın sözlerden
İçindeki boşlukta bir pencere

İKİNCİ BİR HAYAT

Çalsaydım anahtar
Çıkış yolumu bulabilir miydim?
Günün beklenmedik aydınlığı
İçimdeki karanlıktan
Seni orada bekler bulur muydum?
Düşünür müydün hiç beni?
Gerçekte kimsen ona giden
yolumu bulabilir miydim?
Yoksa bu sadece bir düşün mü?
Hiç merak ettin mi?
Bahanelerinin hiçbir anlamı yok
Zamanın yükü rahatsız ediyor mu seni?
Ya da karanlık?
Ve eğer seni düşleseydim
Eminim yok oluverirdin
Olmanı dilediğim gibi istiyorum seni
Kendi olduğun gibi değil

MAVİ GUAVA

Mavi guava bir düş gizidir
Bir giz değildir
Mavi guava en güzel ismi olacak
Korkunun
Tanrıya olan inancımınla
Ölmeyeceğim çabucak
Mavi guava gerçektir

YERYÜZÜ MAVIDİR

Doya doya içtim alacakaranlığı
Gün küle dönüştü –gece korkuya
Ama buradan bakınca
Yaşlı güneş yeni gibi hissedilir
Ve uçarken baş aşağı, mavidir yeryüzü
Mavi guava gerçektir
Gün doğar ve şafak gerçektir

damon & naomi

BAZEN

Konuşmak –konuşabiliriz bütün gece • Ya da şu yazdığın kitapları okuyabiliriz • Bazen doğru olan çıkar ortaya • İster hahama sor istersen pedere • Ya da uydur cevabı elinden geldiğince • Bazen doğru olan çıkar ortaya • Bazen yanlış değildir doğru olan •• Ne olup bittiğini merak edersen • Ama her şeyden şüphe etmek de gerekmez • Bazen doğru olan çıkar ortaya • Bazen yanlış değildir doğru olan

- 09** Aynur
10 Çamur
14 S.O.S. Project
16 Vega
24 Firewater
28 The Strokes
31 W.A. Mozart
33 Milos Forman
34 Hughes de Courson
42 Mısırlı Ahmet
57 Muhlis Sabahattin Ezgi

- 04** Ajans
21 Halkla ilişkiler
22 ÖSS
46 Gayd
49 Kiraathane
50 Kısa dalga

Dave Matthews Band, Sophie Auster, Jackson Browne, Gogol Bordello, Jem, Boards Of Canada, Baxter Dury, Indochine

- 52** Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerçiler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcüğü, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgor, Ilker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katikol, Merve Erol, Muhlis Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalçı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Oğan Güner, Özy Selmo, Pelin Özer, Pınar Ögünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoglu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılğan, Yücel Gökçürk, Zeynep Nuhoglu

baskı: Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnza Dergahi Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Şubat 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks:** 0.212.251 87 67 **e-mail:** rolldergisi@yahoo.com **abonelik:** expressroll@gmail.com **yıl 10 sayı 104 şubat '06 imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerçiler **sorumlu yazışları müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoglu (0535 576 21 11)

YEREL SÜRELİ YAYINDIR AYDA BİR YAYINLANIR

Melankoli ve Aias'ın gülüşü

Beni en güzel günümde / Sebepsiz bir keder alır / (...)/ En sevgili emellerim / Öñüme ölü serilir...

(Sabahattin Ali, "Melankoli", 1943)

Melankolinin güzelliğini farketmiştik. Morrissey'le sık sık melankoliyle depresyon arasındaki farkı konuşurduk. Depresyonun haybeci bir şey olduğunu, melankolininse gerçek bir duygu, gerçek bir mekân, yaratıcı bir mekân olduğundan, imgelere, müziğe ve insanın yaratıcılığına dair olduğundan bahsederdik. Morrissey'le ben aynı yerden geliyoruz, dışavurumcu melankoliden. (Johnny Marr, Uncut, Ocak 2006)

Gilbert: Ne kadar melankolik varsa, o kadar da Hamlet vardır.

Ernest: Ne kadar Hamlet varsa o kadar da melankolik mi var yani?

(Oscar Wilde, "Eleştirmen Olarak Sanatçı", 1887)

Fikret, Orhan Veli örneği tarifi olanaksız acılar içinde kıvrınmaktadır. Burada melankoli, bir hastalık tanısına değil, Walter Benjamin'in çeşitli yazılarında da tanımladığı gibi, tarihi ve yaşadığı dünyayı gözlemlen çok ruhunun penceresinden seyreden, tarihsel ve toplumsal yapıyı çözülme süreci içinde bir tür enkaz yığılı olarak gören, şeyleri anlamın birbirleriyle koptuğunu düşünene(bile)n insanın yaşadığı özel bir ruhsal tanıma gönderme yapar. (Serol Teber, "Tevfik Fikret'in Melankolik Dünyası -Aşıyan'da Bir Kâhin", 2005)

Melankoli benim için bir hastalık değil, bir ruh hali. Melankoli, Ütopya'nın kızkardeşidir. Ben kendi hayatımda melankoliyi şüphe burcunda, yoğun bir düşünme ve sorgulama anı olarak yaşıyorum. İnsan melankoli yeteneğini yitirdiğinde beni korkutur, çünkü tehlikeli hale gelir. (Günter Grass, Express, sayı 55)

Neden, ister felsefede ya da politikada, ister şiir ya da sanatta olsun, olağanüstü kişilerin hepsi melankoliktir? (Aristoteles, "Problemata Physica", M.Ö 295)

Aristoteles ve Theophrastus zamanından beri biliyoruz ki, melankoli hastalığı ile melankolik mizaç birbirlerinden ayırır ve melankolik mizaca, melankoli hastalığına oranla daha çok rastlanır. Bu mizaçta görülen ruhsal acı, korku duygusu, bilgeliğin uzantısıdır. Bunlar özgün bir ahlâk ve özünde haklı çıkmış tutkulu bir güçle heyecanlanma ve öfkelenme yeteneğindeki insanlardır. (Serol Teber, 2005)

Melankolik mizaç yandığında ve parladığında, özellikle göksel bir etkiyle, öncelikle Satürn'ün etkisiyle birleştiğinde, bizi bilgeliğe ve aydınlanmaya götüren coşkuyu üretir. Bu yüzden Aristoteles "Problemata"da melankoli aracılığıyla bazı insanların geleceği okuyan Sybillar gibi ilâhî varlıklar haline geldiğini, bazılarınsa şair haline geldiğini belirtir ve herhangi bir bilgi dalında seçkinlik kazanmış insanların genellikle melankolik olduğunu sözlerine ekler. (Agrippa, "Gizli Felsefe", 1510)

Hüzün, çok kez bireysel sorunların ötesinde ütopyik, hümanist düşüncelerin, tamamlanmamış projelerin, ideallerin yitirilmesi kapsamında da ortaya çıkarabilir. (Sigmund Freud, "Yas ve Melankoli", 1917)

Erdem neredeyse, hüzün oradadır.

(Susan Sontag, "Sanatçı: Örnek Bir Çilekeş", 1988)

Günbatımına karşı düşündüm bunu, sessizce / Kötü değil sevişip ağlamak, fakat heyhat / Ağlamaya değse hayat. (Tevfik Fikret, "Sen Olmasan", 1897)

Fikret hiçbir zaman yaşayışın zorunlu koşullarına katlanamamış, insanlığı nasılsa öyle kabullenmeye razı olamamıştı. (Halit Ziya Uşaklıgil, "Kırk Yıl", 1936)

Din şehit ister, gökyüzü kurban / Her zaman her tarafta kan, kan, kan. (T. Fikret, "Tarih-i Kadim, 1905)

İnsanoğlu bıkmamış gerçekten / Ne ezilmekten, ne hakkı ezmekten (T. Fikret, "Halûk'un Vedai)

Eğilmek esaret zincirinden beterdir boynuma / Kendi gökyüzümde, kendi kanatlarımla, kendim uçarım. (Tevfik Fikret, kendi resminin altına yazdığı mısralar)

Ölümün her çehrede bıraktığı çirkinlikten onda eser yoktu. Sanki derin bir uykuya dalmış yorgun bir kahramandı ve cesur, asil, donuk gülümsemesiyle uyuyordu. O son gülümseme: Onda ne kadar karışık anlamlar vardı. Hem alaya benziyordu, hem gurura, hem üzüntüye. O hafif gülümsemesiyle bu ölü, yaşıyanlardan çok daha canlı, sahibi ve kişilikliydi. Mezara o gülümsemeyle girdi. (Ruşen Eşref Ünaydın, "Tevfik Fikret, Hayatına Dair Hatıralar, 1919)

Tevfik Fikret'in son gülümsemesinin gizi, basit kas kasılmalarının ötesinde, melankolik kişiliğin kendisini kuşatan dünyaya karşı son alegorik, ironik inkârdır. İliyada Destanı, bu davranışın izini / kökenini çözebilmemiz için önemli ipuçları verebilir. Aias, Troya savaşlarında Akhilleus'tan sonra gelen en yiğit savaşçıdır. Ayrıca İliyada Destanı'nın en erdemli kişisi olarak tanınır. Akhilleus öldükten sonra onun silahlarının doğal sahibinin Aias olması beklenir. Ancak, tanrılar katında kurulan yeni bir komployla silahlar Aias yerine kumaz ve işbiricisi Odysseus'a verilir. Aias bu durumu onuruna yediremez. Haksızlık olarak görür. Dertlenir, hüzünlendir. Öfke içinde kılıcını yere dayar ve o günden beri ünlenen gülümsemesiyle yüreğini bastırır üzerine, yaşamını noktalar. Sophokles'e göre, Aias tanrılara başkaldırıştır. Onun kahramanlığını ve erdemi ni tanrılar bile kıskanmışlar, onu bağışlamamışlar, çıldırtmışlardır. Aias, ölümcül yazgısını sezinleyince ironik bir gülümsemeyle yaşamına son vermiştir. Bundan böyle, Aias gülüşü melankoliklerin simgesi olarak ünlenmiştir. Özellikle, Abderalı gülen melankolik filozof Demokritos'un benzer ironik gülüşünden sonra bu yüz ifadesi kuşkulu eleştirel kişiliğin ayrılmaz bir parçası olarak belenmiştir. (Serol Teber, 2005)

– Yasemin Bozkurt: Beyefendi, evli olduğunuz halde, buraya evlenmeye gelmişsiniz. Peki programa gelirken karınıza ne dediniz?
– Bir ekonomi programından çağıldılar, dedim. ("Kadının Sesi" programından)

Ben iç çamaşırını ve taksit sanatını destekliyorum. Ben kaldırıma düşürülmüş dondurma sanatını destekliyorum. Ben bir katedral gibi yükselen köpek dışkısının soylu sanatını destekliyorum. **CLEAS OLDENBURG** (Pop-art sanatçısı)

– Ne iş yapıyorsun?
– Hafriyatçılık.
– Çılık-culuk işleri iş değil be abi... (Belediye otobüsünden bir diyalog)

Siz bana rakamı söyleyin ben size piyangoyu söyleyeyim. **TRISTAN TZARA** (Dada Manifestoları'ndan)

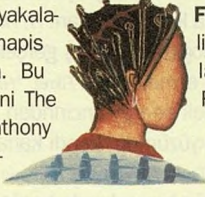
Merdivenleri fırcalayayan bir kızın bağıra bağıra söylediği bir şarkı, usta bir şarkıcıdan daha çok etkiler beni. **JEAN DUBUFFET**

RED HOT CHILI PEPPERS mayıs ayında "Stadium Arcadium" isimdeki dokuzuncu albümünü yayınlıyor. Kimi şarkıların elenmesiyle ancak iki CD'ye sığdırılan albümden çıkacak ilk single da belirlendi: "Dani California".

PETE DOHERTY'yle ipleri koparıldıktan sonra Libertines macerasına son veren gitarist-şarkıcı **CARL BARAT**, yeni grubu **DIRTY PRETTY THINGS**'le albüm hazırlıklarına girişti. Aralık ve ocak aylarında birkaç kez üzerinde eroin, crack ve marihuana ile yakalanan Doherty ise yeniden hapis tehlikesiyle karşı karşıya. Bu arada, üç buçuk senelerini The Libertines'le geçiren Anthony Thornton ve Roger Sargent, topluluk ve çevresindekilerle yapılmış röportajları çok sayıda fotoğrafla harmanladıkları "The Libertines: Bound Together" adındaki kitabı bu ay içinde yayınlıyorlar.

Solistleri Michael Hutchence'in intiharından sonra uzun süre ortalıkta görülmeyen **INXS** yeni şarkıcısını en sonunda buldu. Kanadalı JD Fortuna, "Rock Star: INXS" adındaki pop star şovunun galibi olarak INXS'in yeni şarkıcısı olmaya hak kazandı. Fortuna, grubun yeni çıkan albümü "Switch" için bazı şarkıların yazılmasına yardımcı bile olmuş.

Önümüzdeki sonbaharda The Simpsons'a konuk olarak davet edilen **WHITE STRIPES**'in kız tarafı Meg White bugünlerde fotomodelliğe de adım atacak ve Amerikalı stilist Marc Jacobs'un kıyafetleri için ünlü fotoğrafçı Juergen Teller'e poz verecek. Jacobs'un kreasyonları için daha önce de Sonic Youth elemanları ve Pavement'dan Stephen Malkmus objektif karşısına geçmişti.

FUTUREHEADS'in Ben Hillier eşliğinde çalıştığı yeni albüm yaz aylarında yayınlanacak. Gitarist Ross Millard, bu albümün insanlarda "dans pistinde hopyayıp zıplatmaktan daha farklı duygular yaratmasını" arzuladıklarını belirtmiş. Grubun yazdığı şarkılardan "Munich", 6 Şubat 1958'de Manchester United takımını taşırken düşerek 7'si futbolcu, 21 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olan uçak kazası üzerineymiş.

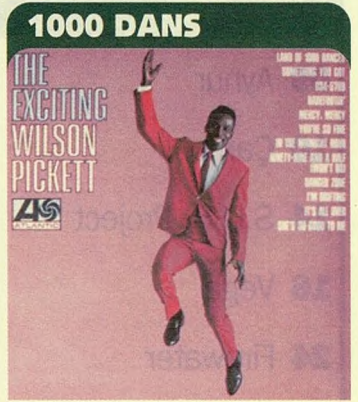
GUNS 'N' ROSES'in çıkışı arap saçına dönen "Chinese Democracy" adlı albümü bu sene tamamlanacakmış. Eski işlerine benzemeyen, Queen'e yakın bir sound üzerinde çalıştıklarını belirten Axl Rose'a göre, gecikmenin sebebi, "çok kompleks bir albüm" kaydetmeleriymiş.

Meal kardeşler uzun molaların ardından albüm çıkarmaya devam ediyor: "Lil' Beethoven"dan üç sene sonra, **SPARKS** ikilisi bu ay yirminci albümleri "Hello Young Lovers"ı yayınlıyor.

ELVIS PRESLEY ilk albümünün çıkışından tam elli yıl sonra tekrar Billboard listelerinin tepesine kuruldu. 24 Ocak'ta yayınlanan "Elvis #1 Singles" adlı kralın bir numara olmuş 21 şarkısını içeren setten single olarak çıkan "Heartbreak Hotel", 1956'da hem pop, hem country, hem de r&b listelerinde haftalarca kalarak ilk türlerüstü hitlerden biri olmuştu.

TOM WAITS ile Volkswagen-Audi ve reklam firmaları Tandem arasında süren davayı Waits kazandı. Waits, İspanya'da görülen davada, kullanılmasına izin vermediği şarkısı "Innocent When You Dream"ın taklidinin reklam filmlerinde yer aldığı görünce, Audi ve Tandem'i dava etmişti. Daha önce Doritos çipslerine ve General Motors'a reklamlarında kendi imajını kullandıkları için davalar açan –ve yüklü tazminatlar alan– Waits, son davayı da kazandığını duyunca şöyle demiş: "Şimdi şarkının sözlerini daha iyi anlamışlardır, 'rüya görünce masumsun' diyor şarkı, 'düzenbazlık yapınca' değil."

"The Commitments" filmi, ruhunu, çekiciliğini ona borçluydu. "In The Midnight Hour", "Mustang Sally", "Land Of A 1000 Dances", "Funky Broadway" gibi şarkılar onun tutkulu, volümlü sesinde hayat buldu. Soul ve rhythm&blues için getirdiği şarkı tavrı rock'a da damgasını vurdu, Rolling Stones'dan Led Zeppelin'e, The Jam'den Grateful Dead'e, Roxy Music'den Bruce Springsteen'e, onun şarkılarını okumayan kalmadı. 1966'da "Born To Be Wild"ı plağa almıştı, vahşi olmak için doğdu, öyle de yaşadı. Bir kalp krizi, 19 Ocak'ta büyük ses Wilson Pickett'i aramızdan ayırdı.

New Wave'in kült grubu **DEVO** en sevilen şarkılarının bir kısmını çocuk vokalistlerle tekrar kaydetti. Disney Sound'dan mart ayında yayınlanacak, "Cyclops" ve "The Winner" adında iki yeni şarkı da içeren albüme "Devo 2.0" ismi verilmiş.

Beş yıl süren sessizlikten sonra **BUILT TO SPILL** yeni bir albümle geri dönüyor. Nisan ayında yayınlanacak "You in Reverse"de, grup elemanları uzun süre birlikte çalıştıkları Phil Ek'den yardım almadan, prodüksiyonu kendileri yapmayı tercih etmişler.

Jnana Records öncülüğünde **SINIR TANIMAYAN DOKTORLAR** yarana beş CD'lik bir box-set hazırladı. Alt-rock ve folk dünyasının kalbur üstü isimlerinin daha önce yayınlanmamış şarkılarını verdikleri projede ismi geçen isimler heyecan verici: Devendra Banhart, Vashti Bunyan, Current 93, Bonnie "Prince" Billy, Thurston Moore, Jim O'Rourke, Damon and Naomi, Teenage Fanclub, Matmos, Six Organs Of Admittance, William Basinski, Isobel Campbell, Antony... Satışlardan elde edilecek tüm gelir, örgütün Afrika'da AIDS üzerine yaptığı çalışmalarda kullanılacak.

VICTORIA ABRIL'DEN BOSSA-NOVA'LAR

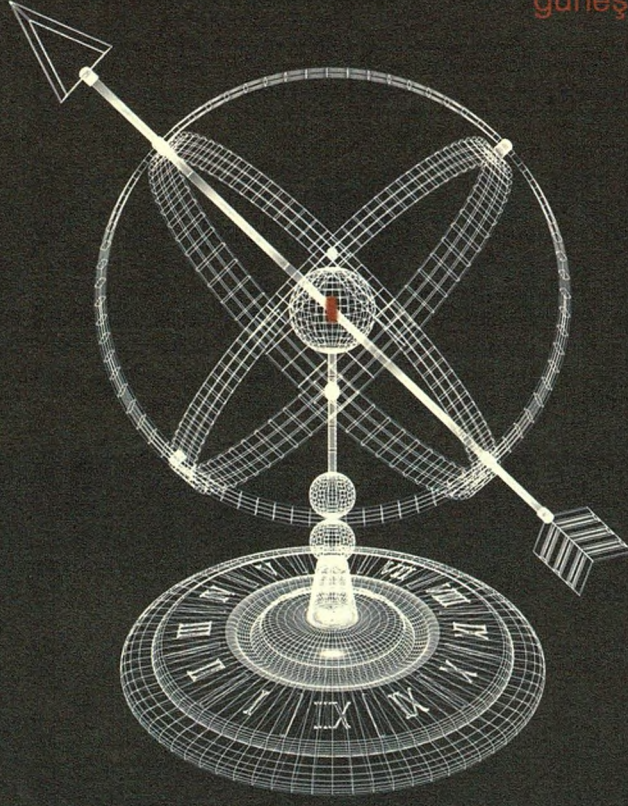

Girl from cinerama

Almodovar, Aranda gibi yönetmenlerin gözde oyuncusu Victoria Abril, ömründe ilk kez bir albüm yayınladı. Ünlü İspanyol aktris "Putcheros do Brasil"de, gençliğine damgasını vurmuş bossanova'ları seslendiriyor. Antonio Carlos

Jobim başta olmak üzere, Marcus Valde, Jorge Ben, Caetano Veloso şarkılarından oluşan repertuarda, orijinali Chico Buarque'a ait "O qué séra", Claude Nougaro versiyonuyla (Tu verras) Fransızca yorumlanmış.

nem
güneşte yalnız

Nem Güneşte Yalnız

Dorian Yeniden Hayata

Küçük bir köyde yalnızca körler yaşıyordu. Günün birinde kör olmayan biri yerleşti bu köye. İyi yaradılışlı bir adamdı, herkese yardımcı dokundu çabucak. Çok geçmeden ölü bulundu. Körler öldürmüşlerdi.

HENRY DE MONTHERLANT

Arkadaşlık: Düzgün havalarda iki kişiye, fırtınalı havalarda ise ancak bir kişiye taşıyacak kadar büyük olan bir gemi. **AMBROSE BIERCE**, Şeytanın Sözlüğü

Görme yetisini kaybeden bir hayvandan daha üzücü (trajik değil, üzücü) pek az şey biliyorum. İnsanlardan farklı olarak, hayvanlara dünyayı tarif etmelerine yarayacak bir dil kalmaz. Tanıdık bir arazideyse, kör hayvan burnuyla yolu bulabilir. Ama artık varolan elinden alınmıştır ve bu yoksunlaşmayla birlikte yokolmaya başlar, artık yalnızca uyuklar, belki de bir zamanlar varolan bir rüyayı anyordur. **JOHN BERGER**, Görünüre Dair Küçük Bir Teoriye Doğru Adımlar

Gagasına kar
Düşüyor kumruların
Şubat sabahı
PELİN ÖZER

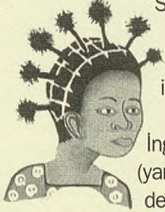
OF MONTREAL cephesinde hareketli günler yaşıyor. Grup bir yandan, şimdilik "Hissing Fauna, Are You the Destroyer?" adını verdikleri yeni albümleri üzerinde çalışırken, bir yandan da uzun bir Kuzey Amerika turnesine hazırlanıyor. Of Montreal'in "Sunlandic and Satanic Panic" adlı LP'sinden yapılacak bir remiks albüm de yolda. Şarkılar üzerinde !!!, Supersystem, Broken Spindles, Grizzly Bear, IQ, Mixel Pixel, Trash UK, I Am the World Trade Center gibi isimler çalışıyor.

NORAH JONES iyiden iyiye "country girl" oldu çıktı. Yeni hazırladığı "Little Willies" albümünde, aynı isimli grup eşliğinde Hank Williams, Kris Kristofferson, Willie Nelson, Townes Van Zandt şarkıları yorumlayacak. Dört yeni bestenin de yer alacağı albüm, mart ayında çıkıyor.

Jonathan More ve Matt Black'den oluşan elektronik müzik ikilisi **COLDCUT**, 1997'de çıkardıkları "Let Us Play" in üstünden geçen dokuz seneden sonra "Sound Mirrors" isimli yeni albümünü yayınladı. Albümün konukları arasında Roots Manuva, Saul Williams ve Jon Spencer da var.

Buralara gelir mi bilinmez ama, başrolündeki Joaquin Phoenix'e Altın Küre kazandıran **JOHNNY CASH** hakkındaki "Walk The Like" filmi, şubat başında İngiltere'de gösterime giriyor. Londra'da filmle eş zamanlı olarak, Adny Earl, Don Hunstein, Jim Marshall, Alan Messer, David Redfrun ve Baron Wolman gibi sanatçıların çektiği Johnny Cash fotoğraflarından oluşan bir sergi de açıldı.

İngiliz hiphopçu **THE STREETS** (yani Mike Skinner) "The Hardest Way To Make An Easy Living" adını vereceği yeni albümünde Snoop Dogg, Gwen Stefani gibi ünlü isimlerle işbirliğine geçmeyi planlıyor.

2000'de "Ordinary Man" isimli debut albümlerini çıkarıp kayıplara karışan Bristolü grup **DAY ONE**, "Probably Art" la bu ay geri dönüyor. Beastie Boys ve Beck gibi isimlerle çalışan Mario Caldato Jr albümün prodüktörü.

Mart ayında yayınlanacak yeni **PLACEBO** albümündeki "Meds" isimli şarkıda Brian Molko, **THE KILLS**'den VV (Alison Mosshart) ile düet yapacak. İsmi henüz belli olmayan albümün prodüktörlüğünü Dimitri Tikovoi üstlendi, miksleri ise Flood gerçekleştirdi. İlk kez yoğun biçimde yaylı aranjmanlarının kullanıldığı albüm, aynı zamanda elektronik dokunuşlardan arınmış bir yapı arz ediyor. Marta kadar sabredemeyenler **INDOCHINE**'in yeni yayınlanan "Alice & June" albümündeki "Pink Water" şarkısına (Brian Molko-Nicola Sirkis düeti) kulak verebilir.

İlk albümleri "A Certain Trigger" daha yaşını doldurmamışken, **MAXIMO PARK** B-side'lar ve demolarından kopardığı bir derleme çıkarmaya karar verdi. "Missing Songs" şubat ayında müzik marketlerde olacak.

THE ARCTIC MON-

KEYS'in "Whatever You Say I Am, That's What I'm Not" adlı albümü İngiltere'de en hızlı satan debut olarak Oasis'in "Definitely Maybe" ile on senedir elinde tuttuğu rekoru kırdı. Albüm sadece ilk haftasında 200 bin adet sattı... Bu arada, Mutya Buena'nın ayrılmasıyla boşalan yeri Amelle Berrabah'la dolduran **SUGABABES**, yeni single'ları "Red Dress" in B yüzünde, bir Arctic Monkeys cover'ına yer verecek: "I Bet You Look Good On The Dancefloor."

PARİS RAİ MAKAMINDAN ÇALIYOR

20 yıl önce
20 yıl sonra

İspanyol yazar Juan Goytisolo'nun, okullarda ders niyetine okutulmaya değer bir makalesi var, "Neden Paris'te Yaşamayı Seçtim?" başlıklı... Bir Fransız gazeteci Goytisolo'yla söyleşi yaparken, Paris'e yerleşme sebebini sorar ısrarla: Edebiyat ortamı mı, görkemli anıtları mı, kültürel gelenekleri mi, havası-suyu mu, daha buna benzer bir sürü zavazingo... Goytisolo oralı olmaz, Paris'in "resmî tarihi"ni değil, kendi Paris'ini, gerçek Paris'i anlatır: "Paris'in benzersiz yazgısı, kimsenin söz etmediği çoğul ırklı, daha doğrusu 'metek' kent durumudur. Ben kültürlerin ve etnik grupların devingen, verimli karmaşasının erdemine inanırım. Aşağı yukarı yirmi değişik ülkeden gelmiş göçmenlerin varlığıyla canlanan bir mahallede yaşıyorum: Yahudi ve pied-noir tüccarların yanı sıra İspanyollar, Portekizliler, Türkler, Cezayirli, Yugoslavlar, Afrikalılar, Pakistanlılar, Faslılar, Vietnamlılar, Martinikliler birlikte yaşıyor. Günün belirli saatlerinde tam bir Babil Kulesi. Paris yavaş yavaş, gizliden gizliye üçüncü dünyalaşmada. Burada insan, eğer canı çekerse bir Kamboçya restoranında yemek yiyebilir, bir Mağrip kahvehanesinde naneli çay içebilir, akşamüstü bir Türk ya da Hint filmi izleyebilir ve tahlili bir günündeyse, gece Nass el Ghiwan ya da Izanzaren'in konserine gidebilir..."

Paris'in talihihin döndüğü anlardan biri, ilk raï festivaliydi: Bundan tam 20 sene

önce, 23 Ocak 1986'da Bobigny sahnesi ilk kez toplu halde Cezayirliye açıldı. Cheikha Rimitti (raï müziğinin fotoğrafı 80'lik manevi büyükannesi), Cheb Khaled, Cheb Mami, Sahraoui ve Fadela ikilisi, Cheb Hamid, Raïna Raï cemaat sanatçıları olmaktan çıkıp -muhafazakâr Arapları kızdırma pahasına- tüm başkente aşktan, alkolden bahseden türkülerini çığdırdılar. Ortam da müsaitti doğrusu: Gençler fokur fokur kaynıyordu (nitekim 86'da Paris büyük öğrenci hareketlerine sahne oldu), ırkçılık karşıtı Arkadaşıma Dokunma kampanyaları hız kazanmıştı, kültür bakanı da multi-kültür bir Fransa'dan yana olduğunu beyan eden sosyalist Jack Lang'di. Yine de Khaled listelere girmek için epey bekledi, ilk raï hiti "Didi" patladığında sene 1992'ydi...

O gün bugündür köprülerin altından çok sular aktı. Raï müziği yaralar da aldı (Cheb Hasni'nin Oran'da öldürülmesi), galibiyetler de tattı (Khaled-Faudel-Rachid Taha'nın "1, 2, 3... Soleils" gösterisi). Günümüzde Paris'in, Fransa'nın günlük yaşamının en normal, en sıradan, dolayısıyla en önemli parçalarından biri raï. Öyle ki, en tipik Fransız bestecilerinden Jean-Jacques Goldman bir raï ("Aicha") besteleyebilir, Jane Birkin eşi Gainsbourg'un şarkılarını "Arabesque"leştiriyor. Artık Fransa'nın Eurovision'a Arapça bir raï parçasıyla katılmasının zamanı gelmedi mi?

24 yaşındaki İngiliz rap yıldızı **MS DYNAMITE** bir kadın polise tokat atılmaktan 60 saat kamu hizmetiyle 750 pound para cezasına çarptırıldı.

Marsilyalı kalabalık hiphop ekibi **IAM**'in beyni **AKHENATON** "Soldats de Fortune" isimli bir albüm hazırladı. 30 parçalık ikili albüm, Akhenaton'un dördüncü solo çalışması.

MASSIVE ATTACK mart ayında hücumu geçiriyor. Programda, "Weather Underground" isimli yeni albümün yanı sıra "Collected" isimli best-of ve grubun bütün videolarının yer alacağı bir DVD var... "Weather Underground" albümünde, 3D ve Daddy G'den müteşekkil ikiliye prodüktör koltuğunda Neil David'e eşlik edecek. New Yorklu TV On The Radio grubu üyeleri de yeni albümün konukları arasında.

Manchester'lı grup **THE CHARLATANS** nisan ayında dokuzuncu stüdyo albümlerini yayınlayacak. Tim Burgess ve arkadaşları bu yeni çalışmaya "Simpatico" ismini layık görmüş. Albümün ilk single'ı ise "Blackened Blue Eyes" olacak.

Yeni bir **KURT COBAIN** belgeseli: Daha önce Amerikalı ikili They Might Be Giants hakkında bir film çeken yönetmen A. J. Schnack, bu kez Nirvana solistin hayatına eğiliyor. 2006 sonlarında çeşitli festivallere yetiştirilmesi amaçlanan belgesel, "Come As You Are" adlı Cobain biyografisini kaleme alan gazeteci Michael Azerrad'ın tanıklıklarını temel alacak ve diğer grup elemanlarının ve sanatçının yakın çevresinin görüşlerine başvurmayacak.

BELLE & SEBASTIAN geçtiğimiz eylül ayında 1996 tarihli albümleri "If You're Feeling Sinister"ı Londra'da Don't Look Back festivali kapsamında bir konserde baştan sona seslendirmişti. Şimdi bu kayıtlar "If You're Feeling Sinister: Live at the Barbican" başlığıyla internette satışa sunuldu. Elde edilen gelir, Pakistan'da depremden zarar görenlere aktarılacak.

Evet, ilmektir boynumdaki ama ben / Kimsenin kölesi değilim / tarantula yazdılar diye göğsümdeki yaftaya / tarantulaymış benim adım diyecek değilim / tam düşecekken tutduğum tuğlayı / kendime rabb bellemeyeceğim **İSMET ÖZEL**

Cahil: Sizin aşına olduğunuz belli bilgi türleriyle tanışılmayan ve hakkında hiçbir şey bilmediğiniz başka bazı bilgi türlerine sahip olan kişi. **AMBROSE BIERCE**, Şeytanın Sözlüğü

Hikâye anlatıcıları, hikâye şarkıcıları yalnızca kar yağarken anlatabilirler hikâyelerini. Gelenek böyle emrediyor. Amerika'nın kuzeyindeki yerliler hikâyesinin bu yüzüne çok dikkat ediyorlar. Diyorlar ki; hikâyeler anlatılırken, bitkiler büyümeyi bırakır ve kuşlar yavrularını beslemeyi unuturlar. **EDUARDO GALEANO**, Yürüyen Kelimeler

Şu anda -30 derece olan Moskova'da, hayvanat bahçelerindeki hayvanlar ölmesin diye votka takviyesi yapılmış. (*Radikal'de Suat Taşpınar Moskova'dan yazıyor*)

Karn gölgesi
Kapatıyor yararı
Yaz gibi gülüp
PELİN ÖZER

OUTKAST ikilisi bu ay, başrolünde kendileriyle birlikte Ving Rhames'in oynadığı ve Bryan Barber'in yönettiği "Idlewild" filminin müziklerini piyasaya sürecek. Film Amerikan sinemalarında mart ayında gösterime giriyor.

Elektronik müzik camiası yasta: **JAM & SPOON** ikilisinden tanıdığımız **MARK SPOON** 41 yaşında hayatını yitirdi.

Manchester'lı punk efsanesi **BUZZ COCKS** "Flat-Pack Philosophy" isimli sekizinci albümlerini mart ayında yayınlayacak. Bundan üç sene önce "Inventory" başlıklı bir box set'te grubun bütün eserleri yayınlanmıştı.

JANE BIRKIN'in mart ayında yayınlanacak yeni albümü ağırlıklı olarak İngilizce şarkılardan oluşacak. Bazı şarkılarda eski Smiths gitaristi Johnny Marr'ın eşlik ettiği albümde Tom Waits, Divine Comedy, Beth Gibbons (Portishead), Rufus Wainwright, Cali, Miossec, The Magic Numbers besteleri yer alıyor.

En son Live 8 konserinde Coldplay'in konuğu olarak sahnede gördüğümüz eski Verve solisti **RICHARD ASHCROFT**, üçüncü solo albümü "Keys To The World"ü yayınladı.

BEN HARPER "Both Sides Of Gun" adlı yeni albümünü Mart sonlarında yayınlayacak.

NUBLU AĞACININ MEYVALARI

İlhan Erşahin'in plak şirketi Nublu atağa kalktı, gole gidiyor. Önce asistler, 12 inçlik single'lar, sonra goller, yani albümler... Zaten 1-0 öndeler: Erşahin, Erik Truffaz ve Thor Madsen'den müteşekkil Our Theory'nin ilk albümü geçtiğimiz aylarda yayınlanmıştı. Bu albümden çıkacak ilk single "Yeah, That's Right" olacak... Varan 2: Erşahin, Jesse Murphy ve Kenny Wollesen'den oluşan Love Trio In Dub, reggae üstadı U-Roy'u (foto) yanlarına alarak, albüm habercisi hüviyetinde "Lovers Rock" single'ını hazırlıyor... Varan 3: Forro In The Dark'dan "Cru" albümü ve misafirleri Seu Jorge'la birlikte "Suor de Pele Fina" single'ı geliyor... Varan 4: Kudu'nun "Death Of The Party" albümü ve "Big Star" single'ı... Nublu ağacı bu yıl iyi meyva verecek...

WILL OLDHAM ilk gözağrısı aktörlüğe döndü. Jonathan Raymond'ın kısa hikâyesinden sinemaya uyarlanan "Old Joy"un yönetmeni Kelly Reichardt, yapımcısı Todd Haynes, müziklerse **YO LA TENGO**'dan. Çok eski iki arkadaş olan Kurt ve Mark'ın yıllar sonra dağlarda kamp yapmak için bir araya gelmeleriyle yaşananları anlatan film, ilk gösteriminin yapıldığı Sundance Film Festivali'nde oldukça iyi eleştiriler aldı.

1980'ler Amerika'sında yaşanan hardcore patlamasının hikâyesini **STEVEN BLUSH**'in 2001 tarihli "American Hardcore: A Tribal History"sinde okumuştuk. Yazar şimdi yönetmen Paul Rachman ile kitabını belgesel de dönüştürdü. İlk gösterimi Sundance'de yapılan "**AMERICAN HARDCORE**", Bad Brains, Minor Threat, Black Flag gibi grupların dün ve bugün arasında mekik dokuyordu.

Bu yıl **SUNDANCE FİLM FESTİVALİ**'nde heyecan uyandırıcı müzik belgeselleri bulunuyordu: Lian Lunson'ın "Leonard Cohen: I'm Your Man"i (Nick Cave, Beth Orton, Rufus Wainwright'in katıldığı konser görüntülerinden ve çeşitli söyleşilerden derleme), Jonathan Demme'in "Neil Young: Heart of Gold"u, Julien Temple'in "Glastonbury"si... Ayrıca Beastie Boys hakkındaki "Awesome: I Fuckin' Shot That!" ile The Police hakkındaki "Everyone Stares: The Police Inside Out" dokümanterleri.

PINK FLOYD, haklarında çıkan bütün hayırlı haberleri ve dedikoduları yalanladı: Dörtlünün tekrar bir araya gelmesi mevzubahis değil.

Chicago'lu pop-punk grubu **SMOKING POPES** bir canlı albüm yayınlıyor. CD/DVD grubun geçen yılın kasım ayında şehir metrosunda verdiği konserde kaydedilmiş.

15 Şubat gecesi İf İstanbul Festivali'nin açılış DJ'liğini yapacak olan müzisyen/yönetmen/oyuncu **VINCENT GALLO**, bu yıl içinde üç filmde rol alıyor: "Oliviero Rising" (Riki Roseo), "Moscow Zero" (María Li-dón) ve Val Kilmer, Asia Argento, Sean Lennon ve Liv Tyler'la birlikte "Coin Locker Babies" (Michele Civetta).

28 Ocak'ta, Manchester'da, kanserle mücadele amaçlı bir dev konserde, **THE SMITHS** canlandı: Gitarist Johnny Marr ve basçı Andy Rourke yirmi yıl sonra ilk kez bir araya gelerek "There is A Light That Never Goes Out" gibi eski şarkılar seslendirdiler. New Order'ın da Joy Division şarkılarından örnekler verdiği konserin etkileyici anlarından biri Bernard Sumner'in Marr'la yorumladığı "Vicious" (Lou Reed) oldu. Gecede, Badly Drawn Boy, Doves, Elbow ve Shaun Ryder da sahne aldı.

EXPRESS
sayı
56

YİRMİ MUTEBER İSMİN GÖZYÜLE 2006 İÇİN MORS ALFABESİ

**KORKUT BORATAV İZAH EDİYOR
İSTİKRAR İYİ BİR ŞEY DEĞİLDİR**

**MURAT BOROVALI'YLA DİTÖ ÜZERİNE
SITMANIN ALTERNATİFİ**

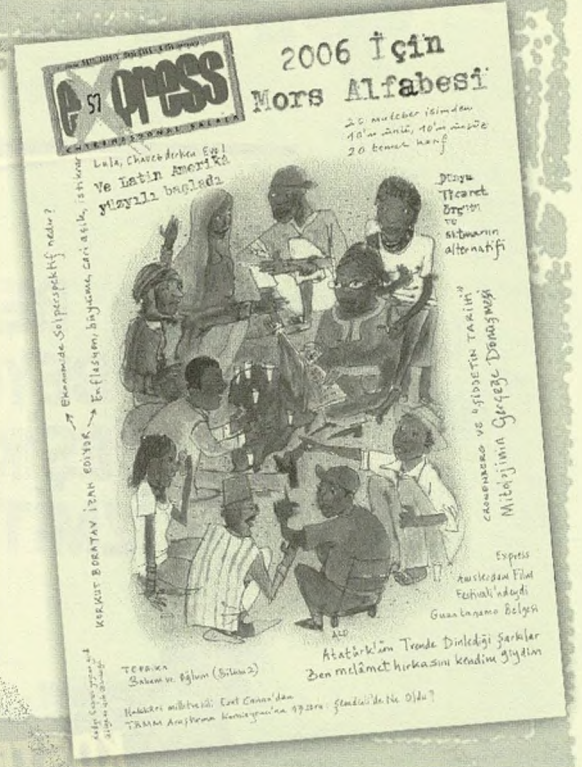
**HAKKARI MİLLETVEKİLİ CANAN'DAN 13 SORU
ŞEMDİNLİ KARANLIK KALDIKÇA**

**BOLİVYA BAŞKANI EVO MORALES
VE LATİN AMERİKA YÜZYILI BAŞLADI**

**DAVID CRONENBERG VE "ŞİDDETİN TARİHİ"
MITOLOJİNİN GERÇEK OLMASI**

**"BABAM VE OĞLUM" TARTIŞMALARI
DEVLETİN KÖKENİ, AİLENİN MÜLKİYETİ**

**EXPRESS AMSTERDAM FİLM FESTİVALİ'NDEYDİ
GUANTANAMO VE SAVAŞIN YENİ KURALI**

KÖSTEBEK

T-SHIRT

POSTER

CD DVD

ÇANTA & MODA

BEYOĞLU HALEP PSJ (0212) 244 98 22

BEYOĞLU AZNAVUR PSJ (0212) 244 99 13

BEŞİKTAŞ SİNANPAŞA PSJ (0212) 258 84 21

İZMİT SOYDAN İŞ MERKEZİ (0262) 324 99 29

YENİ

KOSTEBEKMUSIC@YAHOO.COM

köstebek

alo!

AYNUR

Sibel Tüzün'e başarılar dileriz, ama geçen ay duyduğumuz kampanyamız baki: "Bu sene Eurovision'a Kürtçe şarkıyla katılalım... Kürtçe de bu memleketin dili değil mi? İngilizce şarkıyla bile katıldık, Kürtçenin o kadar mı kıymeti yok? Türkçe şarkılar bu ülkenin müziğini ne kadar temsil ediyorsa, Kürtçe şarkılar da o kadar ediyor. Aynur ne güne duruyor? Valla hem Sertab'dan daha güzel söylüyor, hem uluslararası tecrübesi daha fazla: Eurovision'a bu sene Aynur gitsin..." Telefonu çevirdik, Aynur'u, bir süredir turne için bulunduğu Almanya'da, Köln kentinde yakaladık. Eurovision'u, "İstanbul Hatırası"nı, "Sound of the Tembur"u, "Nüpel"i konuştuk.

DERSİM HATIRASI

Haberin var mı, seni Eurovision'a gönderdiğimizden?

Aynur: Neyi Eurovision'a?.. Anladım...

Seni Kürtçe bir parçayla Eurovision'a göndermek için bir kampanya açtık. Şimdi duyunca nasıl geldi sana? (gülüyor) Enteresan geldi. Kürtçeyle mi gideceğim? (gülüyor)

Evet. Kürtçeyle giderim tabii, niye gitmeyeyim?

Düşünsene, bir gün seni TRT'den arıyorlar, "bu yıl sizi seçtik, şu tarihe kadar bir Kürtçe parça hazırlar mısınız?" diyorlar. Ne hissedersin? Şok olurum herhalde. Dünya tersine döndü diye düşünürüm. Herkesin kendi diliyle değil de, İngilizceyle gittiği bir dönemde, bir anda Kürtçeyle gitmek insanları şok eder. Beni de eder. Kendi dilimizle kendi ülkemizde bile rahat şarkı söyleyemezken, birden bu değişiklik gerçekleşirse, acayip şeyler olur. Ne güzel bir kampanyaymış. Siz buna olumlu tepkiler mi aldınız?

En azından, kulağımıza gelenler olumlu oldu. İnsan kendi rengini, kendi özünü en çok kendi dilinde yansıtabilir. İngilizceyle katıldığımızda, ancak birilerine yaranmak istediğimizi düşünüyorum ben. Yine de Sertab Erener'in birinci gelmesinden çok mutlu olmuştum.

Sonuçta aynı ülkede yaşıyoruz ve bizi temsil ediyor. Benim tercihim Türkçeyle katılmamızdı. Ama bu ülkede Kürtler de yaşıyor ve Türkçeden sonra en çok konuşulan ikinci dil Kürtçe. Biz de bu ülkenin zenginliğiyiz. Türkçeyle olduğu gibi, Kürtçeyle de katılabiliriz. Bu birçok şeyin önünü açar. Önyargıları kırar, insanların bakış açısını yumuşatır. Neden olmasın ki? Beni havalara soktunuz şimdi. (gülüyor)

Biraz Fatih Akın'ın filmi "İstanbul Hatırası"ndan bahsedelim mi? Kime sorsak, herkesin filmden hatırladığı ilk kişi sensin. Senin aklında neler kaldı filminden?

Çingenelerin olduğu bölümler kaldı en çok. Orada biri "Allah herkesi Çingene yaratsın" diyor ya, o laf beni çok

Türkçeden sonra en çok konuşulan dil Kürtçe. Türkçeyle olduğu gibi, Kürtçeyle de katılabiliriz Eurovision'a. Bu birçok şeyin önünü açar. Neden olmasın ki?

etkiledi. Bir yanda da insanların kendi kültürlerinden koparılmaya çalışması var. Bunu en iyi o kültürün yaşlıları yansıtabiliyor bize. Gençler pek farkında değil.

Kürtlerin yaşamıyla Çingenelerinki arasında bir paralellik mi kurdun? Gelenekleri yok edilmeye çalışılan bütün halkların kaderi birbirine benziyor. Belki o benzerliği gördüğüm için, o

yanın her yerinden geleneksel müzikleri dinliyorum. Bir buçuk aydır yurtdışındayım, en son Ermeni müzikleri aldım, İran marketlerine gidip Fars müziği CD'leri aldım...

"İstanbul Hatırası" filminin iddia ettiği gibi, İstanbul'un seslerinden biri olduğunuzu düşünüyor musun? İstanbul'da yaşadığım için belki İstanbul'un sesi olarak kabul edilebilirim. Ama ben kendi coğrafyamın sesiyim, Dersim'in sesiyim. Çünkü ben bu sesi, bu duyguyu ordan getirdim. İstanbul'da yaşadığım için beni orada keşfedebildiler. Dersim'de yaşasaydım, belki beni kimse bilmeyecekti.

İstanbul'un temsil ettiği, sadece sana sunduğu tanınma imkânları mı? İstanbul şu anda bana iş imkânı sağlayabilecek bir şehir olarak geliyor. Çok karışık bir yer, geçmişte de çok karışık. Bu açıdan çok önemli bir şehir. Ailem, dostlarım İstanbul'da. Bir yeri özleten, her şeyden önce oradaki paylaşımdır.

İstanbul'da ve diğer büyük şehirlerde milyonlarca Kürt yaşıyor, neden hiçbir Kürt sanatçı, bu şehirlerde yaşadığı sorunlar hakkında şarkı yazmıyor? Senin hakkıların da hep kendi toprağından bahsediyor... Çünkü bizim topraklarımızda hâlâ sızı dinmedi ki.

İstanbul'da da sızı çekiliyor. Ama o sızı orada başladı ve İstanbul'a taşındı.

Nasıl geçiyor turne? Konserlere kim-

ler geliyor?

Avrupa'da bizim Kürt ve Türk insanların konser kültürü gerçekten bitmiş! Disko geceleri ya da çepki (bir halay tarzı) geceleri yapılıyor. Böyle halay gecelerine ilgi gösteriyor gençler. Ya da herhangi bir demek adı altında konser yapınca, demek üyeleri geliyor. Eğer bağımsız konser düzenlemek istiyorsan, Avrupa'da çok zor. Bizim turnemiz bağımsız. Bizi gerçekten kimler dinliyor, kimler dinlemek istiyor, onu anlamaya çalıştık. Söylendiğine göre, biz Avrupa'da bir ilki başarıyoruz. Çünkü çok iyi gidiyor konserler. Paris'te 7 Ocak'ta kaldık. Tülay German geldi, bayağı bir yazar-çizer tayfası geldi. Mathilda May ve eşi Philippe Kelly de gelecekti konsere. Tarihi yanlış biliyorlarmış, daha sonra telefon açıp kaçırıldıkları için çok üzülüklerini söylediler. Salonda en az 250 kişi Fransızdı. Türk ve Kürt kesimi geldi, Ermenisi, Hintlisi, İranlısı geldi. Paris etnik müzikte çok gelişmiş bir şehir.

Bugünlerde Paris'teki ilk rai festivalinin 20. yılı kutlanıyor.

Avrupa şehirlerinde Arap müziği, Hint müziği, İran müziği çok dinleniyor. Şimdi Anadolu müziğine de bir yönelme başladığını görüyorum. Bizim konsere gelenler arasında Muharrem Ertaş'ı, Aşık Veysel'i bilen Fransızlar vardı. Rai müziği gibi bir patlama yapar mı bilmiyorum, ama konserlerde kendi CD'lerimizi satıyoruz ve bitiyor. Hep yabancılar satın alıyor.

Mikail Aslan'la beraber gerçekleştirdiğiniz bu projede nasıl bir müzikal yapı var?

Projenin ismi "Sound Of The Tembur". Üç telli enstrümanla başlıyor, sesimizi önce temburun üç telinden alıyoruz, yoğunluğa doğru gidiyoruz. İki-üç şarkıyı bütün grupla çalarak bitiriyoruz. Ben bir konsere gittiğimde, gözlerimi kapatıp, o konser beni nereye götürüyor diye bakarım. Herkesin bizi de öyle dinlediğini görüyorum.

Seyredip de en çok etkilendiğin konser neydi?

Berlin'de yıllar önce Sima Bina'nın konserine gitmiştim. O zamanlar çok yeniydim; o konsereki birbirine uyum, ahenk, kendilerini kaptırmaları, trans hali beni çok etkilemişti.

"Keçe Kurdan"la ikinci albümün "Nüpel"i karşılaştırır mısın?

"Keçe Kurdan" bir başlangıçtı ve çok ayrı bir heyecanı vardı. "Nüpel"de artık ben bir şeyler öğrenmeye başladım, devam ettikçe daha çok şey öğreneceğim. "Nüpel"de Dersim müziğine ağırlık verdim, Soranca, Dersim Kurmancisi, Zazaca, Türkçe parçalar var... Artık köklere inmem gerektiğini düşündüm. Çok daha sadeliğe doğru gideceğim bundan sonra. Bazı parçalar vardır ki, çok fazla bir şeyler eklemeye gerek duymaz. Orient Expressions'la yaptığım turne deneysel çalışmalara da kapalı değilim, ama uzun süredir şunun farkındayım ki, daha dingin, daha sade müzikler dinlerken, daha çok nefes alabiliyorum.

Söyleşi: Derya Bengi

Bir aydır boğulduğumuz bu çamur deryasından kimse kurtarmaya kalkmasın bizi. Bu çamur başka çamur: Maşallah, boyu posu endamı (sözü, müziği, düzenlemesi) yerli yerinde, türkülü-rock'lu barlarda senelerce pişmiş, tam tavını bulmuş, Dervişan çapında, Duman çapında "yeni" bir grup. İlk albümleri "Bu Aşkın İzdırabını"nın kapağına yazdıkları Hayyam dörtlüğü kadar güzel ve derinler... İki "gönül adamı" Erman ve Bahadır Dikeçligil biraderlerin idare ettiği Kadıköy Müzik Stüdyosu'nda, grubun beyin takımından Çağatay ve Murat'ı yakaladık, konuştuk.

[ÇAMUR]

Albüm hangi sözlerle başlıyorsa, söyleşiye de öyle başlayalım, çünkü aynı şeyi düşünüyoruz: "Lan oğlum, ezdirmeyin kendinizi. Lan canavar gibi grupsunuz lan."

Murat Ak: (gülüyor) 2000 yılında, grubun davulcusu Turgay (Çetin), evde kendi kendine konuşup sesini kaydediyordu. Bizimle dalga geçerken, bu lafları da etmiş arada.

Çağatay Kadı: Şarkının sonunda da "çıktı çıkacak, eylül-ekim gibi çıkar" derken 2000'in eylülünü kastediyor. Daha o zaman albüm çıkarmak istiyorduk. Üstelik bir sene gecikmiştik. Tabii o zaman bilmiyorduk altı sene gecikeceğimizi. (gülüyor)

Altı sene boyunca ezildiniz mi?

Murat: Dirdendik. Yenildik, ama ezilmedik. (gülüyor) O dönem İzmit'te yaşadığımız yer, bize az para verirdi. Bizden daha iyi para alan Anadolu Ekspres'in davulcusu İbrahim abi, "lan oğlum ezdirmeyin kendinizi, canavar gibi grupsunuz lan" derdi. Oradan çıkmış bir geyik.

2000 yılındaki Çamur nasıl bir Çamur'du? Bir albüm çıkarsanız, bu kadar iyi olur muydu?

Murat: Her zaman istediğimiz müziği yaptık. Ama şu andaki gibi oturmuş bir sound'umuz yoktu. Anadolu tarafımız daha baskındı. Belki biraz Moğollar gibiydik. Gene kendi şarkılarımız vardı, ama türkü cover'ları da yapıyorduk. Bağlama da kullanıyorduk, ben çalıyordum, şimdi artık çalmıyorum... Demomuzda Hacı Taşan'ın "Sürmeli palazım" vardı, "Mahsus mahal" vardı. Pir Sultan'ın sözlerinden bestelediğimiz, Anadolu blues'a kaçan "Ey benim divane gönüm" vardı... '68'in so-

und'una bağlı kalarak, Hammond, bas, gitar, davulla yorumluyorduk şarkıları. Erkin Koray, Cem Karaca, Moğollar, Kızılök dinliyorduk zaten.

Türkü sevgisi bu isimlerden mi geliyor, yoksa orijinalerinden mi?

Murat: İlkokul 3'te babam bana bağlama aldı. O zaman İstanbul'daydık. Babam memur olduğu için çok yer değiştirdik. Amacı şuydu: "Bizim oğlan büyüyüp bir ortamlara girerse bağlama biliyor diyebilirdi!" Bugün böyle olacağını bilse, hiç almazdı herhalde. Babam müziği severdi. Ben

sekiz-on yaşındayken Cem Karaca Türkiye'de yasaklıydı, ama "Safınaz" albümü evde dinleniyordu. Ama Orhan Gencebay da dinleniyordu. Sonra anladıkça, gitgide işin özünü indik.

Bağlamayla ilk ne çaldın?

Murat: Arif Sağ'ın "İnsan Olmaya Geldim"ini çaldım. Çok uğraştım onunla. Hâlâ da...

Çağatay: ...hâlâ da çalıyoruz. (gülüyor)

Murat: Hâlâ da hastasıyım. (gülüyor) Beni etkileyen, türkünün sözleriydi. En basit cümlelerle en derin duyguları hissettirme durumu. Nedense biz öyle geliştik. Öyle olmayabilirdi, "gaydın gubbak Cemilem" de olabilirdik. Ben ozan geleneğine hastayım. Bağlamada "bu aleti öttürürüm" diyebilecek bir adam değilim. Bana sadece eşlik eden bir alet. Şimdi hâlâ gitarla bir-iki yerde müzik yapıyorum, ama gitarist de değilim. Benim işim söz söyleme üzerine.

Çamur hep Türkçe mi söyledi? Yabancı şarkılar cover'lamadınız mı sahnedey?

Çağatay: Hayır, hiç... Rüyalarını gördüğün dilde şarkı söylemek önemli. Yaşadığımızı ifade edebilmemiz, içselleştirmemiz için Türkçe söylememiz lâzım.

Murat: Bu işi çok iyi yapan cover grupları var tabii. Ama bizim bir şarkıdan örnek vereyim: "Bak burda ne var, bir derin yara." Bu lafı İngilizceye çevirirsen aynı mânâyı, aynı hissi vermez. İnsanın kalbini sıplatmaz. Türkçe güzel bir dil. Şimdi çaktırma ama, zaten bir tek o dili biliyoruz. (gülüyor)

Sözlerini anlamasan da, İngilizce bir parçanın

İçini sızlattığı olmadı mı?

Murat: Olmaz mı? Orhan Gencebay'ı dinlerken Led Zeppelin'i de dinledik, Neşet Ertaş'ı, Erkin Koray'ı, Nazan Öncel'i dinlerken Pink Floyd'u, Deep Purple'i da dinledik. Ne bileyim, Led Zeppelin'in "Babe, I'm Gonna Leave You"su beni öldürür yani.

Senin türkülerle tanışman nasıl oldu?

Çağatay: Sakarya'nın Karasu ilçesinde büyüdüm. Karadeniz kıyısında, fındık yetiştiren, 20 bin nüfuslu bir ilçe. Elime bir gitar aldım ve bugün orkestralarında çalan insanların içine bir şekilde dahil oldum. Adları Karasu Gelişim Orkestrası'ydı. (gülüyor) O orkestrayla düğünlerden düğünlere gittik. Köy düğünleri bunlar. '60'lardan gelen bir gelenek, bütün köy düğünlerinde gitar, bas, davul çalınırdı, bir şekilde kendilerini böyle sevdirmişlerdi. Karasu, nüfus itibarıyla Lazdır. Millete üç-ayak oynattıracaksın, Hemşin oynattıracaksın. O yüzden 7/8'lik ritmler kullanılır. Hakikaten o aletlerle o ritmi nasıl kavradıklarını aklım almıyor. Gitarist Neşet abi gibi gitar

çalan birini bir daha hiç duymadım. Onların yanında çok şey öğrendim... Ben geç başladım, 18 yaşında gitar aldım elime. Ama enteresan müzikler dinliyordum. Üstünde hiçbir şey yazmayan bir kaseti aylarca dinledim, iki sene sonra öğrendim ki Deep Purple'miş. (gülüyor) '80'lerin sonrasına dinleyici olarak pek geçemedik galiba.

Murat: Çağatay'la 20 yaşımızda, Sakarya'da bir dernekte gitar ve bağlamayla "Tamirci Çırağı"nı çaldığımızda, millet "bu ne yaa" demişti. Bayılmışlardı, sanki yepyeni bir şey çalyormuşuz gibi muamele etmişlerdi bize. Eminim o toplulukta Nirvana'yı bilenler vardı, ama "Tamirci Çırağı"nı bilmiyorlardı. Öyle bir dönemdi. İstanbul'da bu böyle olmayabilir, ama İstanbul'un, Ankara'nın, İzmir'in dışına çıktığında iş çok değişiyordu.

Çağatay: Mesela İzmit daha işçi kentidir, ama Adapazarı, Sakarya kapalıdır, muhafazakârdır. Orada büyümenin dezavantajlarını ve avantajlarını yaşadık. İzmit'e ve İstanbul'a yakınlığını kullandık. Müziğimizi İzmit'te devam ettirdik, Adapazarı'nda kalmadık, çünkü zaten çalacak yer yoktu. Murat'la birlikte bir seneliğine Ankara'ya gittik, orada Kızılay'da bir takım barlarda çaldık. İzmit Eğlence Fuarı'nda senelerce çaldık.

İkiniz nasıl tanıştınız?

Murat: Bir gece bir öğrenci ortamı, bir meclis vardı. Bir rakı sofrası durumu. Denk geldi, orada tanıştık. Ben bağlamayla gitmişim, masada gitar da vardı. Millet uyudu, biz ikimiz sabaha kadar beraber çaldık. O gün bugündür çalıyoruz.

Biz de zaten "ne güzel bir rakı masası müziği" diye düşündük albümü dinleyince.

Murat: Rock'n rakı. (gülüyor) Bizi dinleyen biri, hem de rock dinleyicisidir, "yıllardır hem rakı içip hem rock dinleyebileceğim bir müzik arıyordum, buldum abi" dedi.

Duman uymuyor muymuş ona?

Murat: Bilmem. Ama bana uyuyor. Mesela "Mânâsı yoktur bu alemin" acayip hoşuma gidiyor rakı içerken.

Dinleyici olarak '80'lerin sonrasına geçemediğinizi söylediniz, ama yaptığınız müzik öyle demiyor. Pekâlâ 2006'nın müziği.

Çağatay: Dinlediklerimizle belki geçemedik ama, burada, bugünde yaşıyoruz.

Murat: Bizi bugün yaşadığımız dünya, şehir, mahalle ve sokak bağlıyor. '60'lara ve '70'lere imrensek de, bugünü anlatıyoruz. '80 sonrası, Özal

sonrası ekilmiş, biçilmiş bir gençliğiz. Anlattıklarımız kendi bulunduğumuz çevrenin, bugünün olaylarıdır. Gerçi pek olay anlatmıyoruz ama. (gülüyor)

Bütün albüm aşk üzerine şarkılardan oluşuyor.

Çağatay: Hemen hemen öyle. Belki alt metinlerde başka şeyler çıkartabilirsiniz, ama direkt bakıldığında aşk teması işliyoruz. Çünkü bütün insanların ortak bulunduğu nokta aşk.

Murat: Bir durumdan yola çıkıp lafı yine aşka bağlıyoruz. "Dize geldim, anladım ki bu alem budur" diye başlıyoruz, sonra "bana gene gülyüzünle gel" diyoruz. Ama mesela "Derviş" bambaşka. Orada aşka değil, kendi içimize dönüyoruz.

Ne anlatıyor "Derviş"?

Murat: Bir tür serbest çağrışım o şarkı. Bir adamın bir dervişle sohbeti. Derviş, çile çekerek de olsa, derdini hallediyor. Şarkıdaki adam "sen her şeyini göklere havale etmişsin, peki ben ne yapacağım" demeye getiriyor.

Çamur kirliliktir, ama bok değildir. Dünyanın idrakindeyiz. İsmimiz de bir nevi itiraftır. Dünyadan üstümüze düşen bir kirlilik var ve onu ifade ediyoruz. Herkes kadar kirliyiz.

çamım" demeye getiriyor.

Yani, "hadi gene iyisin" mi diyor dervişe?

Murat: Bir bakıma "sen çözmüşsün, ama ben beceremiyorum" diyor: "Göklere saldım almaz / Toprağa sundum sığmaz / Nedir benim bu derdim..."

İlk şarkının adı niye "Hara"? Bizim bildiğimiz hara, at yetiştirilen yer.

Murat: "Hiphop altyapılı rock arabesk" in başharflerinden koyduk şarkının ismini. O sırada Roxy'nin yarışmasına göndermemiz gerekiyordu şarkıyı. Ulan adını ne yazalım derken, bunu bulduk. Zaten şarkıda da kendi kendimizle bir dalga geçme var. Bir aralar Ömür'le (Kılıçarslan) geyik yapardık, bir film yapacağız, siyasi içerikli erotik karate filmi olacak diye. (gülüyor) Şarkı da onun gibi bir şey oldu.

"Halim Öyle" şarkısında Devil's Anvil grubuna teşekkür ediyorsunuz, çünkü Devil's Anvil'in efsanevi albümünden ("Hard-rock from Middle East", 1967) aldığınız bir parça bu. Aynı albümden, kaynak göstermeden Erkin Koray da "İlla ki" ve "Deli Kadın"ı almıştı. Nasıl keşfettiniz bu

"kayıp" albümü?

Çağatay: Evet, anonim bir Ortadoğu ezgisi bu parça. Zaten Devil's Anvil'in albümündeki bütün parçalar anonim. Bahadır abi buldu albümü bize. "Selim Alai" parçasını dinledik ve acayip ısındık. Türkçe sözler yazıp konserde çaldığımızda çok hoşumuza gitti ve albüme son anda dahil ettik... Erkin Koray'ın o şarkıları arakladığını sanmıyorum ben. O zamanki müzik endüstrisinin hatasıdır. Kaset kapaklarında hiçbir şey yazmıyorlardı ki. Ben Erkin Koray'ın "bu parçalar benimdir" dediğini hiç duymadım. Ama "benim değil" dediğini de duymadım. Pek renk vermediği doğru.

"Lingo Lingo Şişeler" in rock yorumu da var Devil's Anvil'in albümünde.

Çağatay: Gerçekten mükemmel bir albüm. Tam o dönemde Arap-İsrail savaşı başlıyor, albüm radyolarda çalınmadığı için unutulup gidiyor. Basçı Felix Pappalardi o albümden sonra bir ton iş yapmış. Cream'le çalışmış, Mountain grubunu kurmuş.

Siz buralısınız, Erkin Koray buralı. Dolayısıyla Ortadoğu müziğinin tam göbeğinde yaşıyorsunuz. Erkin Koray'ın '80'lerde, sizin de 2006'da o albüme başvurmanız biraz tuhaf değil mi? Kulağı tersten göstermek gibi olmuyor mu?

Murat: Önemli olan Felix Pappalardi filan değil, o anonim Ortadoğu ezgisiydi bizim için.

Anonim bir Ortadoğu ezgisini 1967'de Amerika'da kaydedilmiş bir plaktan keşfetmek, İstanbullu bir grup için biraz tuhaf değil mi?

Çağatay: Evet, bu gerçeğin ortasındayız. Komşu kültürü tanımlıyoruz. Komşuluğu bırak, zaten bizim ülkemizde de o kültürün yaşayanları var. Ama kendi ülkemizdeki bir kültürden etkilendiğimiz zaman, dinleyici bunun hesabını sorabiliyor bizden. Tırnak içinde "arabesk" buluyorlar bizi.

Murat: Erkan Oğur'un bir lafıdır: "Gün gelecek, Türk müziğini yurtdışından ithal etmek zorunda kalacağız." Bu da onun gibi bir şey. Maalesef bu şarkıyı ancak Amerikalı bir gruptan duyabiliyoruz. Doğunun içinde bulunduğu durum bu. Şimdi Türk sanat müziği deyince herkesin aklına Muazzez Ersoy gibi alâkasız isimler gelmiyor mu? Belki de İsmail Dede Efendi'yi yakında İspanyol bir gruptan dinleyip keşfedeceğiz maalesef.

Çağatay: Müzik ve kültür açısından öyle bir

Şarkıcı Murat Ak ve gitarist Çağatay Kadı (foto: Şahan Nuhoglu)

kompleks olmuş ki, arabesk, yani "Araplara özgü" tabiri, ülkemizde aşığılama ifadesi olarak kullanılıyor. İki şeyi birbirinden ayırmak lâzım: Bir tarafta Ortadoğu'dan müzikal yapıları çokseslendirip Türkçe sözlü çalmak var, diğer tarafta kaderci bir bakış açısıyla dünyaya bakmak, her şeyden şikayetçi olup hiçbir çözüm getirmeyi istememek var.

Murat: Bize "arabesk misiniz" diye sorulduğu zaman, "hayır, değiliz" diyemiyoruz. Çünkü bu sefer de öyle bir rahatsızlığımızın olduğu sanılacak. Bu iki anlamın üzerine düşünürsek, ilk anlamından rahatsız değiliz. Ama bu tanım bizi tamamen anlatmaz, eksik bir tanımdır. İkinci anlamıyla ise hiçbir alakamız yok. Biz hayata öyle bakan insanlar değiliz.

Sevdiğiniz arabeskçiler kimler?

Murat: Şahsen tek sevdiğim Orhan Gencebay. Ayrıca Müslüm Gürses'in vokaline hayranımdır.

Çağatay: Gitarist Kurtuluş çok severek dinlediğim biri eskiden beri. Çünkü "Duydum evleniyor mussun sevgilim, söyle düşününe davetli miyim..." şarkısı ben küçücükken köy düğünlerinde hep çalardı. (gülüyor)

Şarkı sözlerinizde bile kaderden bahsederken, kaderciliği nasıl böyle toptan reddedebiliyorsunuz?

Murat: Ben bu soruya Orhan Gencebay'ın bir cevabıyla cevap vereyim: "Evrinde sonsuz ihtimal vardır, o ihtimallerden her biri kaderdir."

Çağatay: Toplumla ilgili sorunlarımız, şikayetlerimiz var. Bunları kabullenmek gibi bir duruşumuz yok. "N'apalım, bu böyle" demeyiz. Belki çözemeyiz, ama kabullenmemek için de direniriz.

Murat: Bizim için hayat, düşmek ve geri kalkmaktır. Tamam, düşersin, dizlerinin üstüne oturursun, ama geri kalkman lâzım...

Şarkıların temelinde arabeskteki gibi umutsuz, ulaşılamayan aşklar var, ama bu klişeyi rock'la kırarsınız. Müziğin ve vokalin hırçınlığı bir denge sağlıyor.

Murat: Sözlerdeki mutsuzluğu ve düşüp geri doğrulmayı, müzikteki sert yapı bütünlüyor. "Hatun gitti, n'apacağım ben bu hatunsuz" değil de, "hay ben böyle işin..." diye kuyruğu dik tutma durumu var. Hayatın her alanında böyleyiz, başka çaremiz yok.

Zaten albüm isminin kastettiği de "Sikerim bu aşkın ızdırabını" değil mi?

Murat: Aynen öyle. (gülüyor)

Darbukalar ve yaylılar kullanarak da rock klişelerini kırarsınız.

Çağatay: Üç perküsyoncu, zaten grubun elemanları, ama yaylılarda Şenyaylar'ı konuk olarak albüme davet ettik. Beş kişilik bir yaylı grubunu daha alırsak, çıkacak sahne bulamayız.

Murat: Buena Vista Social Club'a döneriz. (gülüyor)

Çamur ismi nereden geliyor?

Çağatay: Çok çocukça: Çağatay ve Murat'ın ilk harflerinin birleşmesi sonucu çıkmış bir isim. Tanıştıktan bir hafta sonra Ankara'ya otobüsle çalmaya giderken, heyecanla koyduk bu ismi. Ama sonra ilginç bir şekilde içi doldu, kendi anlamını buldu.

Murat: Hüseyin'le Mehmet olsaydık, Hüsmeh diye bir isim koymazdık zaten. Çamur kirliliktir, ama bok değildir. Dünyanın idrakindeyiz. İsmimiz de bir nevi itiraftır. Dünyadan üstümüze düşen bir kirlilik var ve onu ifade ediyoruz. Herkes kadar kirliyiz.

Türkü çalan bir gruba Çamur ismini koymanızı yadırgayanlar oldu mu?

Çağatay: Evet, insanlar daha sert bir şeyler bekliyorlardı. Hiphop, punk, daha rock, daha sert... İlk çıktığımızda iki kişiydik, bağlama ve gitar. Sonra beşli olunca daha sertleştik.

Sadece kirliliği değil, toprağı da akla getiriyor, hatta Woodstock çamuruna kadar yolu var...

Murat: Toprağı yağmur yağar, çamur olur. Bu bir şenlik havası aynı zamanda... Bu ismi seven çok az kişi oldu hayatımızda. İlk seven, yapımcımız Erman (Dikeçlilgil) abidir.

Basın bülteninizde "Bi' başka rock" yazıyor. Çamur'un başkallığı nereden geliyor sizce?

Çağatay: Son zamanlarda Doğu motifleri çok kullanılıyor Türk rock gruplarında. Bizim şöyle bir bakış farkımız var: Biz Doğu'dan Batı'ya baktığımızı düşünüyoruz. Diğer arkadaşlar Batı'dan Doğu'ya bakıyor, önce Batı'yı referans alıyorlar.

Murat: Bizim başlangıcımız bağlama-gitar, bundan dolayı çok mutluyuz. Ama herkes aynı mahallede doğmuyor.

Çağatay: Ben distortion pedalı aldığımızda gitarım iki senelikti. Elektro bile çalsam clean'le bağlamaya eşlik ediyordum. Genelde "ben rock yapacağım, o zaman bir distortion gitar bulayım" diye düşünülür ve İngiliz-Amerikan rock gruplarının co-

ver'larıyla başlanır. Biz tam tersi bir yoldan geçtik... Rock müziğinin şöyle bir güzelliği var: Müzikal olarak ifade edilmez, caz veya klasik gibi bir formülasyonu yapılmaz. Klasik müziğin, cazın armonik yapısı bellidir, ama rock öncelikle felsefik olarak tanımlanır. İllâ distortion gitarımız olması gerekmiyordu, biz hep kendimizi rock'çu olarak gördük zaten.

Murat: O yüzden de çaldığımız yerlerden hemen atıldık, hiçbir yerde tutunamadık. (gülüyor) Genellikle asma davulla halay çekilen türkü barlarda çalardık, burnumuzun dikine kendi istediğimiz parçaları söylerdik, genelde bizi cumartesi-pazar gündüz programına verirdi. (gülüyor) Tam ortada bir yerde duruyorduk. O taraftan entel muamelesi görürdük. Rock camiasına girdiğimizde bu sefer "türkücüler geldi" diye karşılanırdık.

Çağatay: Almancılar gibi. Türkiye'de Almancı, Almanya'da yabancı. (gülüyor)

Çamur ismiyle türkü barlarda mı çaldınız?

Murat: Senelerce... Geçenlerde yolum düştü öyle bir bara. Yedi sene önce orada birkaç ay müzik

Türkü barlarda entel muamelesi görürdük. Rock camiasında da "türkücüler geldi" diye karşılanırdık. Almancılar gibi. Türkiye'de Almancı, Almanya'da yabancı.

yapmıştık. Zaten bizi pek sallamamışlardı. Barın sahibi artık bizi unutmuştur diye tahmin ediyordum. Beni yanına çağırıyor, arkadaşlarına anlatmaya başladı: "Bunlar burada çalıp söylerlerdi, pantolonları dize kadar çamur içindeydi, zaten bunların ismi de Çamur'du, hah ha ha ha..." (gülüyor) Hiç düşünmemiştim, adam iki çamuru kafasında birleştirmiş. Harbiden de o zaman Çeliktepe'de oturuyoruz, mahalle berbat, üstümüz başımız çamur içinde.

Benim işim "söz söyleme" dedin. Kendini ozan geleneğinin içinde görüyor musun?

Murat: Öyle oldum diyemem, ama olmak istiyorum. Ben şiir de yazıyorum. Ama şiirle şarkı sözünü ayırırım. Neşet Ertaş'tan çok etkileniyorum: En basit ifadeleri kullanarak, bana en büyük duyguları yaşatan insandır.

Neşet Ertaş'la 39. sayımızda yaptığımız söyleşide, bir soru sormuştuk. "Ben çok kelime bilmem. Bilmem azdan çok anlar mısınız?" diye başladı anlatmaya.

Çağatay: İşte budur Neşet Ertaş... Konserlerde bazen sadece beş-altı parça çalıp "azımı çoğa sayın" der, gidemiştir. Bu da onun gibi.

Murat: Bu arada, dün gece onu rüyamda gördüm: Mutasyon Bar'daymışız, Neşet Ertaş çalıp söylüyor, Çağatay da ona gitarla eşlik ediyor, nasil oluyorsa. Ben de tam o anda bara giriyorum, allah diyorum, olaya bak! Ben onu hiç canlı seyredemedim, ilk kez rüyamda canlı gördüm... (gülüyor) Neşet Ertaş kendinin idrakinde değil, bu çok güzel bir şey. Çünkü öyle bir derdi yok... Bir gün onu TRT'de izledim, bir programda konuktu. Tam TRT ekolü bir hatun, "efendim siz, Anadolu'dan, ırmaklardan, çöllerden, sellerden, uçan kuşlardan..." diye başlayıp on dakika anlattı. Neşet Ertaş o kadar lafın altında herhalde ezildi ki, sustu, bir şey demedi. Adama bağlamıyor bunlar. "Ne mutlu, çocuklarımı okutabildim" diyor. Adamın derdi bu. Hâlâ düğünlerde çalan, "ayağınının türabı olayım" diyen bir adam. "Kesik çayır biçilir mi" diye bir türküsü vardır. Dert anlatan bir türküdür. İnsanlar da bu türküyü çalınca kalkıp oynamaya başlar. Ama o durdurur. "Şimdi oturun, ben sizi biraz sonra oynatacağım" der, o türküyü kendi kendine söyler: "Aman desinler desinler, şeker

yesinler / Şu kız şu oğlana yanmış desinler / Ağam ben yandım, ellerin memleketinde aldandım kaldım." İçinde şeker meker geçtiği için millet hemen oynamaya başlıyor tabii. Ama o durduruyor. Bu tavır acayip hoşuma gidiyor... Artık köylere bile kutu-kola girdi. Bence artık bu geleneğin arkası gelmeyecek. Televizyonda aşık atışmalarına denk geliyorum, o zevki alamıyorum. Mahzuni, Davut Sulari, Aşık Daimi beni sarsar. Hepsi derdini çok iyi anlatır, ama Neşet Ertaş aynı zamanda beni o denize sokar, yüzdürür.

Vokal tekniğinin hakkında neler söylersin?

Murat: Özel bir teknik çalışmadım. Evde Orhan Gencebay, Cem Karaca dinledik, daha sonra büyüdük, Zülfü dinledik, Ahmet Kaya dinledik. Led Zeppelin, Deep Purple derken, herhalde bütün bunlar harmonlandığında ortaya kendiliğinden bu vokal çıktı.

Ahmet Kaya söyler miydin barda?

Murat: Tabii, çok severek çaldığı-

ner abiyile birleştirdi. 2004'te Roxy döneminde tanıştık ve olayımızı anladı, manevî desteği çok oldu.

Politik şarkılar yazmayı düşündünüz mü hiç?

Çağatay: Hayır, düşüncelerimiz ve sözlerimiz arasında bir ayırım yapıyoruz galiba.

Murat: En sevdiğim rock gruplarından biri Bulutsuzluk Özlemi'dir. Dinledikçe uçarım. Ama biz bunu beceremeyiz. Günün birinde bir dünya sorunundan bahseden bir şarkı yazabiliriz, ama "Savaşa hayır" diye bir şarkı yapmayız, çünkü bunu söylemeye lüzum hissetmeyiz. Bunu zaten bakkal da söylemeli. Bir şarkıda "Bush ölsün" demek istemiyorum, çünkü ölsün zaten. Pezevenğin biri ve yaşaması gerekmez. Olayların idrakindeyiz. Memlekette ve dünyada neler döndüğünün farkındayız. Son bir haftadır Mehmet Ali Ağca'nın nasıl star yapıldığının, 10 yaşında bir çocuğun "ben de onun gibi olacağım" diye düşündürüldüğünün farkındayız. Ama Ağca için bir şarkı yapma-

Doğu motifleri çok kullanılıyor Türk rock gruplarında. Biz Doğu'dan Batı'ya baktığımızı düşünüyoruz. Diğer arkadaşlar Batı'dan Doğu'ya bakıyor.

mız şarkıları oldu. "Kendine İyi Bak", "Sevgi Duvarı", "Mahur"...

Kaan Tangöze gibi, Eren Kazım Akay gibi "dayı" bir vokalin var.

Murat: Eren Kazım'ı da çok seviyorum. "Turkuaz Patlıcan" hâlâ en çok dinlediğim albümlerden... Günlük hayatta nasıl konuşuyorsam öyle söylüyorum şarkıları. Başkalarının parçalarını da öyle söylerim. Zaten sahnede genelde gözlerim yumuktur. Söyler giderim...

Fikret Kızılok'u da mı mesela böyle söylersin?

Murat: Evet, onunki gibi olsun diye uğraşmam. Daha sert söylerim galiba.

Çağatay: Fikret Kızılok belki naif söyler, ama Murat'ın naifleşmesi çok zordur. (gülüyor)

Murat: Taner Öngür beni Roxy'de çok utandırdı: "Hem Müslüm gibi söylüyorsun hem rock yapıyorsun, bunu nasıl yapıyorsun" dedi... Moğollar'ın konserde ilk parçaları "Ağrı Dağı Efsanesi"dir, biz de barda her programı o parçayla açardık.

Çağatay: Yıllar sonra kader bizi Ta-

yacağız. Eğer acayip bir durumu, çok acayip şekilde şarkılarla anlatabileceksek bundan kaçınmayız tabii. "The Wall" gibi.

Albümünüzde bağlama yok, peki elektro bağlama düşünmediniz mi?

Çağatay: Bağlama yok, ama çağlama var. Ömür çalıyor. Tasarımını Çağlayan Örgü'yle birlikte yaptığı bir alet. Perde sisteminde koma sesleri kullanılıyor bağlama gibi. Sert tınısıyla gitarı hatırlatıyor, ama gitarda olmayan seslere sahip. Albümde dört şarkıda, "Halim Öyle"de, "Hara"da, "Bu Aşkın Izdırabını"da ve "Yara"da var.

Ama bir pavyon bağlaması da yakıştırmış.

Murat: Pavyon mu kaldı? Türkan Şoray filmlerindeki pavyonlar nerde şimdi?

Türk filmlerine meraklı mısınız?

Murat: Evet, siyah-beyazlara... "Ah Güzel İstanbul" izlediğim en mükemmel yerli film, elli kere filan izlemiştir.

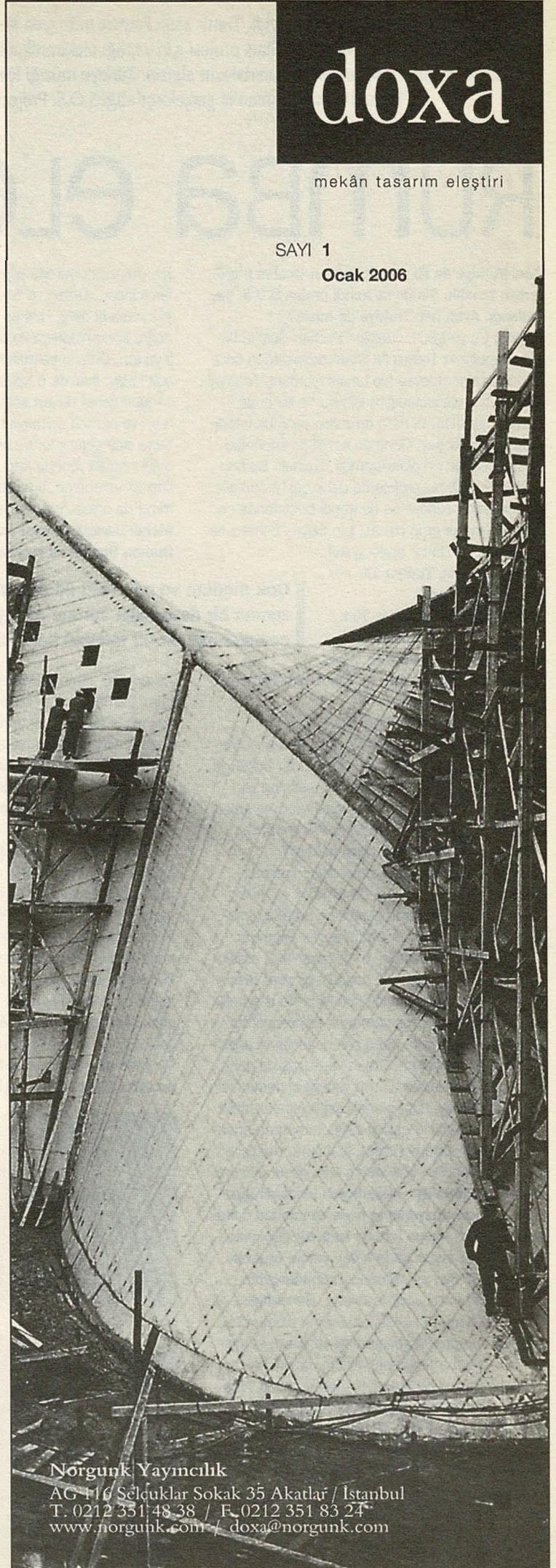
Söyleşi: Derya Bengi - Cem Sorguç - Çağdaş Önder

doxa

mekân tasarım eleştirisi

SAYI 1

Ocak 2006

Nörgünk Yayıncılık

AG 116 Selduklar Sokak 35 Akatlar / İstanbul

T. 0212 351 48 38 / F. 0212 351 83 24

www.norgunk.com / doxa@norgunk.com

Smadj Türkiye'ye bir geldi, pir geldi. Tunus asıllı Fransız müzisyen Jean-Pierre Smadja'yı evvela DuOud'la tanıştık, Burhan Öcal'ın Trakya All-Stars projesi için yaptığı elektronik altyapılar sayesinde bizzat tanıştık. Postu ne mutlu ki İstanbul'a seren Smadj, sınırlarını algısını Türkiye müziği için de kullanmaya başladı, Savaş Zurnacı ve Buzuki Orhan Osman'la gerçekleştirdiği S.O.S. Project'in ilk albümü yayınlandı. Söz Smadj'da...

S.O.S.
PROJECT

RUMBA ELEKTRONİKA

Seni Türkiye'de ilk olarak Burhan Öcal'ın projeleriyle tanıdık. Şimdiyse kendi projen S.O.S. yayınlandı. Artık hep Türkiye'de misin?

Smadj: Üç yılı geçti. Özellikle Burhan Öcal'la birlikte yaptığımız Trakya All Stars projesinden önce Türkiye'de neredeyse hiç tanınmıyordum. Ama bir süredir burada yaşadığım için bu tip bir proje hem bir gereklilikti, hem de zaten yapmak istediğim, keyifli bir şey. Genelde kendi projelerimde besteci olarak ön plandayım. Halbuki Burhan Öcal'la yaptığımız projelerde daha çok prodüktör gibi çalıştım. Türkiye'de de kendi bestelerimi çalabileceğim bir grup olması için Savaş Zurnacı ve Orhan Osman'la bir araya geldik.

Savaş Zurnacı, Trakya All-Stars'da da vardı...

Evet. Bir klarnet virtüözü, Türk müziğini derinlemesine biliyor. Ben de Çingene müziğiyle ayrıca ilgiliyim. Hep daha yakın çalışmak istediğim isimlerden biriydi Savaş.

Orhan Osman'la nasıl buluştunuz?

Fransa'da yaşayan bir başka usta, kemancı Nedim Nalbantoğlu sayesinde tanıştık. Bir buçuk yıl önce Beyoğlu'nda bir kafede jam session yapmıştık. Grup kuma kararı alınca ilk aklıma gelen isimlerden oldu. O da çok büyük bir müzisyen.

Son albümü "Maziden"i nasıl buldunuz?

Diğer albümlerinden çok uzak değil. Neticede kendi tarzını yaratmış biri Orhan. Çok iyi müzik yapıyor. Ama bana öyle geliyor ki, burada dinlenen müziğe oranla çok özgün şeyler yapıyor. Yapsa, belki düzenleme ve müzisyenlerin arasındaki uyum açısından çok daha iyi bir yere taşıyabilir müziğini. Sonuçta çok çok iyi bir müzisyenlik var ortada... Ben uzun zamandır break-beat'ler ve bilgisayar desteğiyle, daha çok doğaçlama ağırlıklı bir müzik yapıyorum. Orhan ve Savaş da daha önce birlikte çalışmamıştı. Bu yeni grup herkes için yeni müzikal keşiflere olanak sağlayacak. Orhan ve Savaş kesinlikle eşlikçi değil, tamamen projenin solistleri konumundalar. İnanılmaz doğaçlamaları yepyeni bir renk yarattı diye düşünüyorum. **Trakya All-Stars'da -orkestranın kalabalıklığından ya da perküsyonların önde oluşundan dolayı belki- senin projeye katkını izlemek güç olmuştuk. S.O.S.'te taşlar daha kolay yerine oturmuş. Üçünüzü de aynı izlemek mümkün gibi...**

S.O.S. aslında bir yıldır faaliyette. Bahsettiğin uyumu ve dengeyi konserler vererek oluşturduk. Sahnede bir projeyi geliştirmeyi ve sonra stüdyoya girmeyi daha doğru buluyorum, çünkü bu şekilde müzisyenlerle arandaki enerjeyi, farklı seçenekleri, konserler sırasındaki uyumu izlemek mümkün oluyor. Zaten ilk birkaç konserden sonra Orhan ve Savaş, bu projenin potansiyelini daha iyi anladılar ve daha heyecanlı sarıldılar. Ağırlıklı olarak benim bestelerimi çalışıyoruz. Albüm öncesinde benim eski bestelerim ve geleneksel birkaç parçanın yeni yorumları üzerine bolca doğaçlama konserler verdik. Albüm için yaptığımız beste-

ler, daha çok burada öğrendiğim "alaturka" sınırları içinde... Orhan ve Savaş'ın aranjmanlarda büyük desteği oldu. Herkes kendini projede çok doğru konumlandırdı ve bu da çok doğru bir enerji yarattı. Onlarla çalmak hem çok keyifli, hem çok kolay. İkisi de o kadar usta müzisyenler ki, sadece genel havayı solumak yetiyor çoğu zaman ve hemen çalmaya başlıyoruz. Öte yandan, bana öyle geliyor ki, bu proje onlar için Batı'ya doğru açılan yeni bir kapı. Avrupa'da daha sık konser verebilme, break-beat'lerle çalabilme durumu da onları çok motive ediyor tabii ki.

Mehdi Haddab'la olan projeniz DuOud yanında, Burhan Öcal'la da projelerin var...

Çok modern ve çok eski iki şeyi yan yana koyduğunuz zaman bir devamlılık sorunu olmuyor. Garip seslerle çevrelenmiş bir ud taksimi beni rahatsız etmiyor.

Aslında bu, kendi adımla yaptığım dördüncü albüm. Zaman zaman konserler verdiğimiz, daha çok world music, elektronik diyebileceğimiz bir projem daha var. Bu proje aslında biraz "yolda" ortaya çıkmıştı. Aynı takvim içinde iki ayrı turne götürüyorduk, o yüzden daha gizli kaldı.

DuOud'la iki kez BBC world music ödülünü kazandınız...

Evet. DuOud'un yeni albümü üzerine de çalışıyoruz. Bir konser için gittiğimiz Yemen'de inanılmaz müzisyenlerle tanıştık ve bir ay kadar kaldık, Yemenlilerle kayıtlar yaptık. Bugüne kadar genellikle enstrümantal projelerde yer aldım hep. Ama o proje Yemen'den şarkılar ve vokaller ağırlıklı...

Türkiye'de daha çok şey yapmak istiyorum. Herhalde bir sonraki iş ikinci Trakya All-stars olacak, çünkü ilki çok beğenildi. Ama tabii ki şimdiki öncelik S.O.S.'le olabildiğince çok konser vermek...

Üç yıldır sürekli İstanbul-Paris hattında gidip geliyorsunuz. Hayatının yansı burada geçiyor denebilir.

İr. Nereden esti İstanbul'a gelmek?

Özellikle iki yıldır hayatımın yarısından da fazlası burada geçiyor. (gülüyor) Burhan Öcal'ın bir performansı için elektronik altyapılara ihtiyacı olduğunu öğrenen bir ajans benimle irtibata geçti. Aslında sadece bir konser için gelmiştim. (gülüyor) Şehirde, insanlardan ve atmosferden çok etkilendim. O konseri başka konserler izledi... Devamında Doublemoon, Trakya All-stars albümünün yapımını önerdi, daha sık gelip gitmeye başladım. Aynı esnada hayatımın kadını Selin'i buldum İstanbul'da. (gülüyor) Yeni arkadaşlar, yeni çevreler edindim. İster istemez hayatımın önemli bir kısmı burada geçiyor. Kaldı ki, İstanbul gerçekten de yeni dünya başkentlerinden biri olma yolunda. Çok ilginç karşılaşmalara, kültür olaylarına sahne oluyor. Dünyanın gözleri Türkiye'nin üzerinde. Zengin bir tarih ve derin bir kültür var burada. Şu sıralar çok fazla yer alıyor İstanbul Avrupa basınında. Bu sadece AB meselesi ve diğer güncel olaylarla ilgili değil, genel olarak gizli bir hayranlık göstergesi bence. Türkiye'ye gelmiş pek çok Avrupalı arkadaşım burada ne kadar iyi vakit geçirdiklerini ve ne kadar etkilendiklerini anlatıp duruyorlar. İstanbul'da oturduğumu öğrenince de bayağı kışkıyorlar açıkçası. (gülüyor) **İstanbul'a yerleşmen diğer projeleri etkiledi mi?** Olumsuz etkisi olmadı. Müzik anlayışım dünyanın her yerinde müzik yapabilmeme olanak sağlıyor. Yaklaşık beş yıldır dünyanın her yerinde çalışıyorum. Yaptığım müzik dünya müziği kategorisinde. Elektronik altyapıların yanısıra bir de ud çalışıyorum. Ud, önemli geçmiş, geleneği olan bir enstrüman. Özellikle Doğu ülkelerinde, Magribi ülkelerde, Suriye, Lübnan, Mısır, Türkiye, Yemen... Hindistan'a kadar mutlaka ud ya da aynı aileden bir enstrümana rastlıyorsun. Udun bu kadar yaygın ve geniş bir kültürel derinliğe sahip olması, tüm dünyada farklı coğrafyalardan müzisyenlerle

İsmlerinin baş harflerinden S.O.S.: Buzukı Orhan Osman, Smadi, Savaş Zurnacı

kolaylıkla iletişime geçebilmemi sağlıyor. Tabii ki elektronik müzikten yararlanıyor olmamın da ciddi etkisi var bunda. Sonuçta bugün dünyanın her yerinde olan, tamamen uluslararası bir müzik türü elektronik müzik. Hindistan'da da, İngiltere'de de, Türkiye'de de yapılıyor.

Udla nasıl buluştun?

Doğduğumdan beri iç içe olduğumu söyleyebilirim. Etrafımda ud çalanlar mutlaka oldu, dedemin de çok iyi ud çaldığını öğrendim sonradan. Erken yaşlarda gitar çalmaya başladım, caz okulu gittim, caz gruplarında çaldım, funk gruplarında, rock gruplarında çaldım. Bir gün ailem bana bir ud hediye etti. Amatör bir çabayla keşfettim önce. O kadar sevdim ki, gitarı tamamen bir kenara bıraktım.

Ama ud neticede gitar gibi bir enstrüman değil. "Sazların şahı" denir...

Aslında udun iki ayrı yönü var. Birincisi, popüler yönü. Batıda nasıl eskiden her evde bir piyano ya da

keman varmış, Doğu'da da kanun ya da ud olmuş her evde. Bütün Doğu coğrafyasında rastlarsın ud ve aynı aileden çalgılara. Ama aynı zamanda çok da kutsanmış bir enstrümandır; "sazların şahı" denir, dediğin gibi. Arap müziğindeki çoğu beste udla yapılmıştır; uda göre yazılmıştır. Klasik müzik orkestralarında liderdir ve vokale eşlik eder. Öte yandan gitar da Batı ülkelerinde aynı derecede popülerdir. Her ülkede, her yerde vardır. Ama bunda gitarın çalması kolay bir enstrüman olmasının da önemli etkisi var bence. Tabii udu ve gitarı karşılaştırmak büyük hata olur. Sonuçta gamlar farklı, bütün tekniği farklı, ruh hali farklı. Evet, ikisi de telli saz ve ben de neticede gitarla Doğu müziği yaparak başladım ve haliyle trompetten uda geçen birine oranla çok daha az sorun yaşadım. Eğitimim bir şekilde devam ediyor. Burada kendimi geliştirmek için çok daha fazla fırsat buluyorum. Çok çok iyi müzisyenlerle, hocalarla karşılaşıyorum. Dinleyiciler açısından durum biraz karışık, çünkü onlar için ud eski, yaşlı bir enstrüman. Çok geleneksel, ananelerden, dedelerden kalma bir şey... DuOud'la konsere geldiğimizde kısacık bir taksimde bile insanlar daralıyordu, aralarında konuşmaya başlıyorlardı. Çünkü bildikleri bir şey...

Halbuki Avrupa'da DuOud çok ilgi görüyor...

Burada udi olarak işler kolay olmayacak. Avrupa'dakinin tamamen tersi bir manzara. Avrupa'da insanlar enstrümanın adını bile bilmiyorlar. Değişik bir sitar ya da mandolin olduğunu sananlar oluyor. Onlar için bir çeşit keşif oluyor. **S.O.S. albümünde elektronik altyapıları hemen ud taksimlerinin yanında görmek şaşırtıcı olabilir. Bu bir yandan riskli değil mi, udun geleneksel duruşunu da göz önüne alınca?**

Benim için elektronik müziğin kullanımı ve ud arasında çok ciddi bir armonik ilişki var. Elektronik müziği kullanım amacım tabii ki öncelikle insanları dans ettirmek. Groove ve dansı çok seviyorum... Öte yandan, elektronik altyapılar çok ciddi bir doğaçlama alanı açıyor, özellikle sahneyken. Ses yaratmak beni çok heyecanlandırıyor, sürekli yapmak istediğim bir şey. Sesi şekillendirebildiğiniz, onu istediğiniz forma sokabildiğiniz sürece –ki ben bunu udla uyum içinde yapmaya gayret ediyorum– udu ele alış şekliniz de özgünleşiyor. Bu iki unsuru kendimde buluşturup bilinmeyen ortak noktalarının üzerinden geçiyorum. Çok modern ve çok eski iki şeyi yan yana koyduğunuz zaman, dinleyen için bir devamlılık sorunu olmuyor. Garip seslerle çevrelenmiş bir ud taksimi bazılarını rahatsız edebilir, ama beni rahatsız etmiyor açıkçası. (gülüyor)

Udun farklı çalış stilleri var, bütün Doğu dünyasını gezdiğiniz için bunları biliyorsunuz...

Ama hiç klasik ud eğitimi almadığım için benim çalış stillim gelenekselden uzak. Tabii ki olmazsa olmazları biliyorum, makamları, teknikleri biliyorum, ama Türk, İran ya da Tunus ekolüne dahilim diyebilecek kadar ayırtmıyorum benim stilim. Bugüne kadar udu, yapmayı bildiğim bir şeye tad katabilmek için kullandım. Sonuçta beni ud çalarken dinleyen insanlar, geleneksel Arap kültürüne dair bir şeyler bildiğimi hemen anlıyorlar. Aynı şekilde gitar da çalabildiğimi görüyorlar. Türkler için ilginç olan da bu. Bugüne kadar gördükleri hiçbir udi gibi değil benim tarzım...

Bence Türk vokalinin zirvesi Zeki Müren. Ümmü Gülsüm Arap müziği için neredeyse, Zeki Müren de aynı yerde. Onu sevmeyen bir Türke rastlamadım hiç...

Albümde Zeki Müren'le meşhur olmuş iki parça da var: "Kalplere Vur Bir Zimba (Rumba)" ve "Bir Demet Yasemen". Zeki Müren'i nasıl keşfettin?

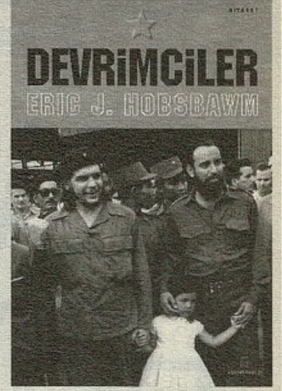
Sevgilim Selin sayesinde diyebiliriz. Türk müziğine ve Türk kültürüne bu kadar hızlı bir giriş Selin olmadan yapamazdım. Zeki Müren'den Orhan Gencebay'a, Sezen Aksu'ya kadar herkesi biraz onun sayesinde öğrendim. Buradaki Roman müziği, danslar... Bir parçayı yeniden yorumlamak istedim mutlaka. Bilinen, ama çok fazla tanınmayan bir parça olmasını istedim, daha kolay yorum katabilmek için...

Bu herhalde "Rumba" için geçerli, "Bir Demet Yasemen" Zeki Müren'in ağzından çok daha meşhur. Niçin iki "cover" da Zeki Müren'den? Çünkü çok sevdim. Buradaki müzisyenler bile onun "tehlikeli" bir sesi olduğunu söylüyorlar, ki bence de öyle... Bence Türk vokalinin zirvesi Zeki Müren. Türk müziğini keşfetmek isteyen birine çok iyi hocalık edebilecek bir tarz ve müzikal mükemmeliğe sahip. Hatta Ümmü Gülsüm'le yanyana koyabiliriz onu. Ümmü Gülsüm Arap müziği için neredeyse, Zeki Müren de müzikal kalite olarak Türk müziği için aynı yerde. Zeki Müren sevmeyen bir Türke rastlamadım hiç...

"Rumba" ile "Bir Demet Yasemen" arasında da ciddi bir yorum farkı var ama... Evet. "Rumba"da daha çok Zeki Müren'in kayıtlarından sample'lar alıp üzerine daha Anglo-sakson breakbeat'ler ekledik. Parçanın orijinaline çok sadık kalmadık aslında. Ama genel ruh halini yakaladığımızı düşünüyorum. Orijinali de son derece neşeli bir parça. Bizim yaptığımız versiyon da insanları dans ettirmeyi amaçlıyor neticede...

SİYASET >

Bütün hayatını bir toplumsal değişim aracı olarak 'devrim'i araştırmaya hasreden büyük tarihçi Eric Hobsbawm'ın, komünizmin tarihi, Marx ve Lenin'in etkisi, gerilla savaşı, sınıf mücadelesi ve anarşizmin doğası üzerine yazıları...

DEVRİMCİLER
Eric. J. Hobsbawm

ROMAN >

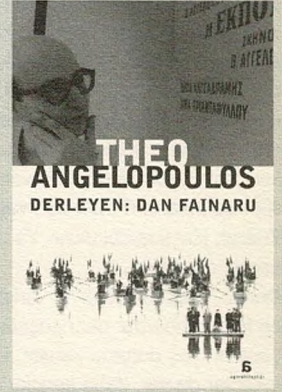
Susan Sontag'ın ilk defa 1967'de yayınlanan ikinci romanı "Ölüm Tüneli", sağlam bir kurgu, yoğun cümleler ve belgesel yakın gözlemlerle kaleme alınmış, vicdan azabı, delilik, rüyalar ve karşılaşmalarla aşkı ve ölümü sınırlarına zorlayan bir kara roman...

ÖLÜM TÜNELİ
Susan Sontag

SİNEMA >

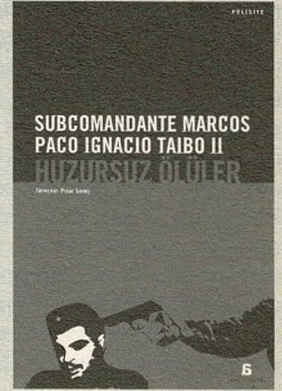
"Ulysses'in Bakışı", "Sonsuzluk ve Bir Gün" ve "Ağlayan Çayır" gibi filmleriyle tanınan Yunanlı yönetmen Theo Angelopoulos'un sinemaya ve hayata bakışı ile filmlerini çekerken başvurduğu temel yöntemleri (mesela, sekans çekimini) anlatan söyleşileri...

THEO ANGELOPOULOS
Der. Dan Fainaru

POLİSİYE >

Zapatistlerin efsanevi lideri Subcomandante Marcos ile Meksikalı ünlü polisijeci Paco Ignacio Taibo II, kahramanları Zapatist soruşturma görevlisi Elias Contreras (ki o bir 'huzursuz ölü'dür ve Che Guevara'nın ruhudur aslında) ile Hector Belascoaran'ı cehennemin dibine yolculuğa çıkararak, Meksika'daki iktidarın kanlı icraatlarını ortaya dökerler...

HUZURSUZ ÖLÜLER
Subcomandante Marcos
Paco Ignacio Taibo II

Üçüncü albümleri "Hafif Müzik" ile Vega'nın hiç de "hafif" bir dönüş yapmadığını Ocak ayındaki Bronx konserinde bizzat tespit ettik. Ertesi gün tatlı bir zafer sarhoşluğunda yakaladık Deniz Özbey, Tuğrul Akyüz ve prodüktörleri Serkan Hökenek'i. Söyleşilerde adetten olan "gülüyor" parantezlerini atmasaydık, yarım sayfa daha uzardı, emin olun.

VEGATARYEN BAYRAM YEMEĞİ

Daha o sırada teybi açmamıştık, ama dün geceki Bronx konserinden konuşurken, Deniz "ayıptır söylemesi, süper konserdi" dedi. Sizin için bir konseri "süper" yapan nedir?

Deniz Özbey: Her şarkıya tepki yaklaşık aynı ve çok güzel. Bütün sözler biliniyor ve konserin sonuna kadar kimse çıkmıyor. Kendi sesimi duymadım ya...

Tuğrul Akyüz: Böyle bir iştirak görünce, başka hiçbir şeyin önemi kalmıyor gerçekten.

Bu durum son konserlerini ze mi özgü, yoksa Vega'nın hep böyle çalışkan ve vefakâr bir dinleyicisi mi oldu?

Deniz: Aslında zaman içinde, vefakâr ve çalışkan dinleyicilerin bir buluşması gibi... Özellikle üzerinde bir de "Hafif Müzik" albümü gelince daha da kalabalık bir buluşma oldu. Yılbaşından sonraki Bostancı Gösteri Merkezi konserinde "Hafif Müzik" çıkalı ne kadar olmuştu ki, insanlar sözleri ezberlemişti bile. Çok şaşırdık. Genelde albümden iki-üç şarkı bilinir değil mi, yok... Röportaj da çok övünme gibi başladı, rahatsız oldum biraz, ama konserin sonlarına doğru albümden bir şarkıyı çalmayalım dedik. İzin vermediler.

Kim bu insanlar? Kim bu "vegataryenler"?

Tuğrul: Hassas çocuklar. Ya da bize benzeyen insanlar diyebiliriz.

Deniz: "Vegataryenler" in varlığından bir sene önce falan haberdar olup şaşırdık. Vega seven insanların yaş durumu karışık. Bizim yaşlarımızda insanlar da var, daha gençler de.

Tuğrul: Sonuçta konsere gelen, internette bir şey yazan gençler oluyor, ama fazlasını da biliyoruz.

Bu kadar geniş bir yaş aralığına sözleri haykırarak söyleten ne? Aynı şeyle mi özdeşleşiyorlar?

Tuğrul: Bu, sözlerin dürüstlüğünden kaynaklanıyor bence. Şafatafatlı söz yoktur bizde.

Deniz: Hepimizin günlük hali... Kendine has bir-iki anın vardır, onu dürüstçe tarif edersen, diğerlerine de hitap eder. Şarkı olsun diye süslenmiş bir durum yok. Bir de başından beri bizimle kontakt kurmak isteyenlerle birebir bağlantıya geçtik. Bize yazan neredeyse herkesin adını, hangi şehirden yazdığını biliyoruz. Bizi dinlemeye gelenlerin çoğunu da o şekilde tanıyorum zaten. Büyük bir arkadaş grubu gibi yani. Çok iyi giden bir bayram yemeği gibi oluyor konserler, bütün akrabalar toplanmış...

Siz olmasanız da bir araya gelip bir şeyler yapabilirler mi mesela?

Tuğrul: Kesinlikle çok iyi anlaşılır. Yerler, içmeler, arkadaş olurlar. Öyle insanlar çünkü, hissediyoruz.

Şarkı sözlerinde, sahne üzerinde şatafattan bu kadar uzak dururken, "Hafif Müzik" in "Türk rock müziğinin en fazla beklenen albümü" diye duyurulması Vega hissiyatına ne kadar uyuyor sizce? Bu iddia ürkütmedi mi sizi?

Deniz: O aslında bir iddia değil, bir soru. Çok sevdiğimiz bir arkadaşımız var: Selim Serezli, Sony'nin pazarlama direktörü kendisi. Elimizden tutup bizi Sony'ye alış ve destek oluşuna ait bir duygu onun yazdığı orada. Biz biraz çekindik,

Bizim albümleri çok ağır eleştirebiliyorum. Ama "Hafif Müzik" te hiçbir şey batmıyor. Sanki başka birinin albümü gibi, en keyifli anımda dinlemek istiyorum.

ama "siz buna karşılamazsınız, ben böyle hissediyorum" dedi. Bir de soruyor: "Başka beklenen albüm var mı?" Çekinsek de, "Hafif Müzik" i bekleme sürecini o öyle yaşamıştı, karşılamazdık.

Tuğrul: Bu, aslında verdiğimiz röportajlara benzi-

yor. Bizimle konuşuluyor, sonra bütün o konuşmalardan bir başlık atılıyor. Mesela, karı-koca ilişkisinin bilmem nesi diye bir başlık atmışlar. Bu bizi ne kadar yansıtıyor? Ben nasıl gazetede bizim hakkımızda atılacak başlığa karşılamazsam, Sony'nin bizi nasıl gördüğüne de karşılamam. Sonuçta iki ayrı tarafız. Gazeteci nasıl röportajı okusun diye bir başlık çıkarırsa, o da grubunu pazarlıyor işte. O kadar büyütülecek bir konu değil bence. Kendi kendimize söylemediğimiz belli. **Diğer taraftan önceki albümlerin akıbeti düşünülünce "Hafif Müzik" in çıkmasını en fazla bekleyen sizsinizdir herhalde?**

Tuğrul: Yok, biz çok sabırlı insanlarız. Bize kalsa bir albüm için üç sene takılırız. Yaparken zevk alıyorsan, uzatırsın.

Deniz: Miksler bitip de Alp Turaç'tan çıktığımız akşam ben hüngür hüngür ağladım, bir dönem bitmiş gibi geldi.

Tuğrul: Çocuğu büyütülmüşüz, şimdi iş hayatına →

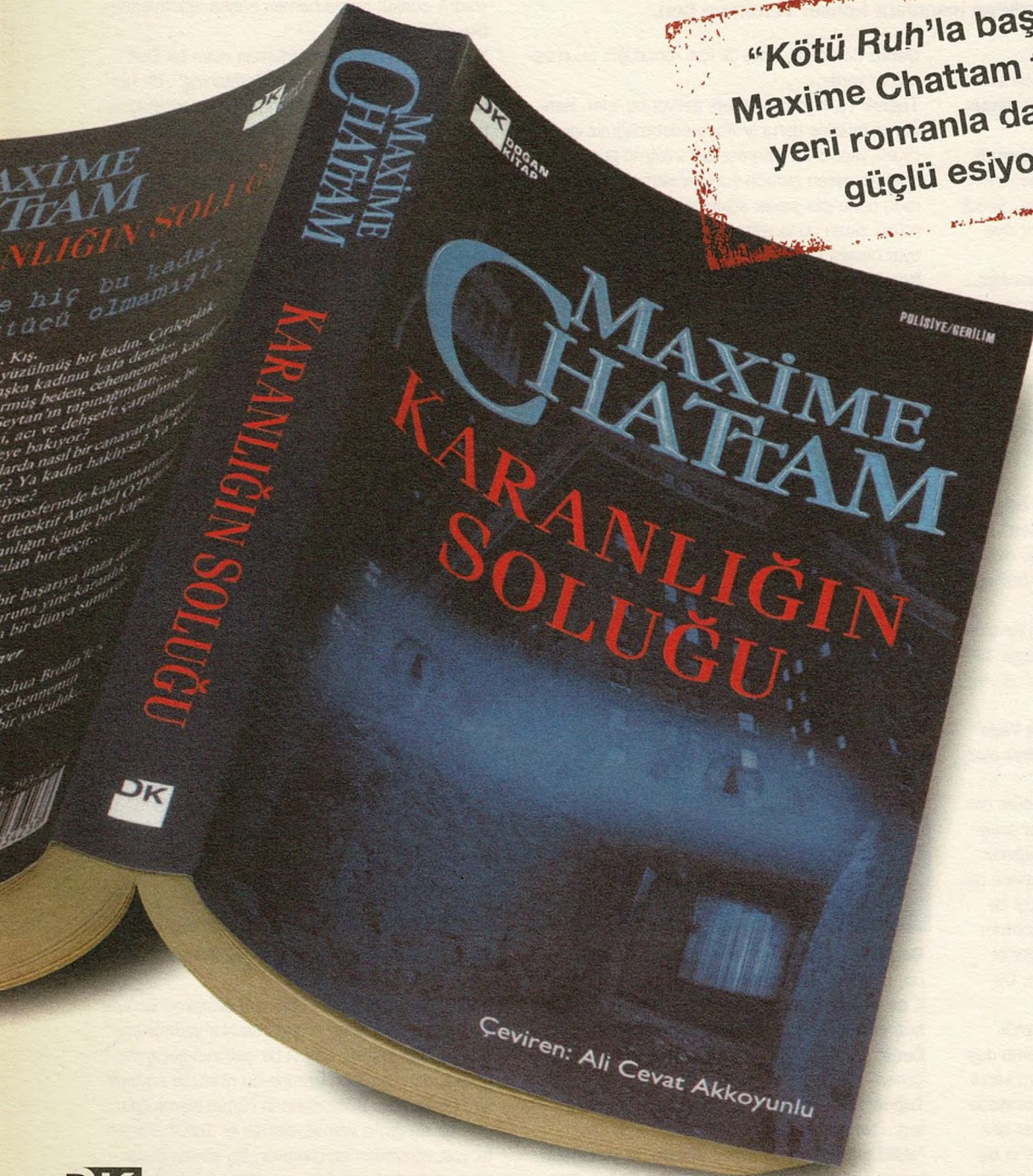

“ Herkesin gardınının düştüğü
bir an vardır mutlaka...
Her yerde, her adımınızın ardında olabilir.
Siz farkında olmadan.”

Tutkusu cehennem olan bir kentte, yer üstünden çok yer
altının yaşadığı bu kalabalıklar kentinde iblislerin sesidir
duyulan. Karanlıktır bu kentin efendisi.
Kurbanıdır kentin herhangi bir köşesinden herhangi biri...

“Kötü Ruh’la başlayan
Maxime Chattam fırtınası
yeni romanla daha da
güçlü esiyor.”

“Gerilim edebiyatının büyük
ustaları, dikkat! Maxime
Chattam kalemini eline almış,
peşinizde. Yokuşu hızla çıkıyor.
Kaçış yok!”

New York Times

“Sürekli beslenen bir gerilim,
ürkütücü bir görsel şiddet,
beklenmedik bir son. İşte
elinizden bırakamayacağınız,
geceyle ilgili görüşlerinizi
sonsuz dek değiştirecek bir
gerilim romanı.”

Le Monde

416
sayfa

22 YTL

→ atılmış gibi. Elden gitti yani.

Siz müzik yapmaya devam etmeniz de, "Haff Müzik" son albümünüz olabilir mi mesela? O genişlikte misiniz?

Tuğrul: Daha albüm çıkarırız herhalde, ama hayatımı albüm çıkacak diye planlamıyorum. Üreten insan başka şey düşünmemeli zaten. Üç albüm sonucunda şu çıkıyor ki, bu işten zevk alınıyor. Yaptığımız müzikten tatmin oluyor muyuz? Evet. Yarın gidip parça yapacağımızın garantisi var yani. Ondan ötesi için doğallığını bozar... Hem sen niye sordun ki? İyi bir şey yapıyorsak albüm çıkar, yapamıyorsak da yapana kadar deneriz.

Deniz: İçine sinen iyi bir müzik de ticarî bir şeye dönüşebilir. Dönüşün. Aslında doğru bir soru sordu. Madem albüm çıksın diye bir sabırsızlığın yok, o zaman bu son albüm de olabilir. Yoksa ikiyüzlü bir durum oluyor, izah etmesi zor. Ben şöyle özetleyeyim, yok, başka albüm yapmazsak olmaz. Çünkü müzik yapmaya devam ediyoruz, bunu da seviyoruz. Bu arada, unuttuğumuz bir şey var, ilk defa bir şirketle anlaşma imzaladık, yapmak zorundayız da yani. Bu da değişik, ama zevkle yaptığımız bir şey. Korkmadan anlaşlık çünkü.

İlk albüm daha bir ev albümüydü, ikincisi sahneye daha fazla yakıştı. "Haff Müzik" in mizacı ne?

Tuğrul: İkisinin karışımı gibi, ben görebiliyorum. İkincisinde bir taşıkardı durumu vardı. Deniz'in hali öyleydi o dönem. Bu, ikisinin toplamı. Şimdi sen dördüncü albüm çıkmayacak mı yani diye sorarsın!

O soruya fena takıldın, bakalım nasıl aşacağız...

Tuğrul: Yok, megalomanlık olmasın, ama insanlarla ortak bir estetik değer yakaladığımızı düşünüyorum. O insanlara daha fazlasını vermek isterim ben. Şirketin önemi yok, belki alttan, internetten dağıtırız.

Serkan Hökenek: Soruya dönersek; sonradan farkettik ki, sahneye çok uyan bir albüm yaptınız.

Deniz: "Tamam Sustum" dan beri biz sahne öğreniyoruz. Orada her şey değişiyor. "Tatlı Sert" konser deneyimlerinin bu albüme çok faydası oldu. Öyle bir yapmış ki, sahne için parçanın trafiklerini bile değiştirmek zorunda değiliz.

Serkan: Evde yapılmış bir albümün bunu yakalaması çok zordur aslında. Sürekli prova yapan bir sahne grubu değil Vega. Konserler açıkça gösteriyor zaten bunu iyi becerdiğini.

Konser öncesi mesaisi dışında evde "bir Vega dinleyelim" deyip eski albümlere baktığınız olur mu?

Tuğrul: "Tatlı Sert" çıktıktan sonra uzun süre dinleyemedim. Katlanılmaz geliyordu o kadar çalıştıktan sonra. Bir sene boyunca canlı çaldığımız oldu, ama albümü hiç dinlemedim. Dinleyince de süper geldi. İnsan daha objektif bakabiliyor zaman geçtikten sonra. O sıralar beğenmiyordum çünkü, olmamış gibi hissediyordum, meğer olmuş. Ben fazla eleştiririm. Kendimi yerim, Deniz'le birbirimizi yeriz.

Deniz: İlk albüm benim ilk vokal denememdi, şimdi bakınca bir sürü hata görüyorum, ama duygusunu seviyorum. Nasıl yapmış diyorum kendi kendime. O yüzden "Tamam Sustum" u sahnede çalmayı çok sevsem de, dinlemeyi o kadar sevmiyorum. Tuğrul'un dediği gibi, "Tatlı Sert" in bir taşıkardisi var ve çok o döneme ait şarkılar. "Haff Müzik" i ise sanki başka birinin albümü gibi,

en keyifli anımda dinlemek istiyorum... Tuğrul'da, Serkan'da bir terbiye var, bir şey yapılmışsa, emek verilmişse teknik amaçlı da dinlerler, anlamak isterler. Ben öyle değilim. Sevmedim mi dinlemem, şımarığımdır.

Tuğrul: Ben de elimde olmadan, beğenmesem dahi empati kurup bu adam bu müziği hangi kafayla yapmıştır, ne düşünmüştür diye anlamak isterim.

Deniz: Velhasıl bizim albümleri de daha ağır eleştirebiliyorum. Ama "Haff Müzik" çok rahat, hâlâ çok severek dinliyorum, hiçbir teknik rahatsızlık hissetmiyorum. Kendi vokalimden de sıkılmıyorum, batmıyor hiçbir şey. Neredeyse her gün dinliyorum ya, bu kadar olur mu?

İşte başlık çıktı: "Her gün kendimi dinliyorum ve de çok süperim".

Tuğrul: Hah işte, böyle bir şey diyordum zaten.

Serkan: Altına şunu da ekleyebilirsin: "Zaten bu da son albümümüz."

Eski söyleşilerinizi tekrar okur musunuz?

Sahne bir yandan hoşuma gidiyor, bir yandan utaniyorum. Dinleyicilerin arkadaş gibi olması güzel. Yoksa tanımadığım insanlara konser veremem ben.

Deniz: Çok değil, ama ilk Roll röportajını okumuşluğum vardır.

Tuğrul: Ya, bana biraz ters geliyor bu işler. Kendimizi müzikle daha iyi ifade edebildiğimiz için müzik yapıyoruz. Sonrasında anlatma gereği olmamalı, zaten şurada şunu anlatmak istedik, burada bunu gibi şeyler söylemiyoruz. Yaptığımız müzik zaten buna yetmeli. Parçaların insanı tanıtır olması lâzım.

Sorular saçma mı geliyor?

Tuğrul: Ya işte "bu son albümünüz mü?" diye soruyorlar.

Yine aynı yere geldik...

Deniz: Ben de ilk girişte kendimizi çok övdük diye rahatsız oldum ya. Evet, süper konserdi. Evet, her gün dinliyorum albümü, ama yazılınca da başka bir şey oluyor.

Tuğrul: Deniz, dün bir solo attım, ne süperdi ama, değil mi?

günü değiştiren şarkılar alalım sizden.

Deniz: Liste kabarık, şarkı değil, şahıs söyleyelim biz. Ailecek bayıldığımız şeyler...

Serkan: Albüm yapma sürecinde en fazla Vitalic dinledik mesela.

Tuğrul: Datarock.

Serkan: Metric.

Tuğrul: Eskilerden, mesela Cure'un "Wish" albümünün açılış parçası vardır. Ben normalde o kadar vokale takılmam, ama sözleri mahvetmişti beni. Çok dürüstçe yazılmış sözler.

Deniz: Dönem dönem bazı şeyler insanı bağlıyor. Mesela Blonde Redhead'in "Fake Can Be Just As Good" albümü bizi tekrar hayata bağlamıştı. Ne varsa tımağımızı geçiresim geldi önümde.

Tuğrul: Çok deli bir şey yapıyorlar. Rock da diemiyorsun, elektronik de değil, ama işleniş bir başka. Gitar var, ama gitar gibi çalınmıyor. Süper bir grup. İnanılmaz bir punk ruhu, ama inanılmaz bir müzisyenlik var. Okullu gibiler, ama acayip bir şey yapıyorlar.

Deniz: Galiba Kod Müzik'ten aldığımız son albümdür, eve getirip dinlemeye başlamıştık, bir şeyler değişmişti gerçekten. Daha önce hiç bilmiyorduk çünkü. Sonra hemen başka albümlerine bile geçemedim.

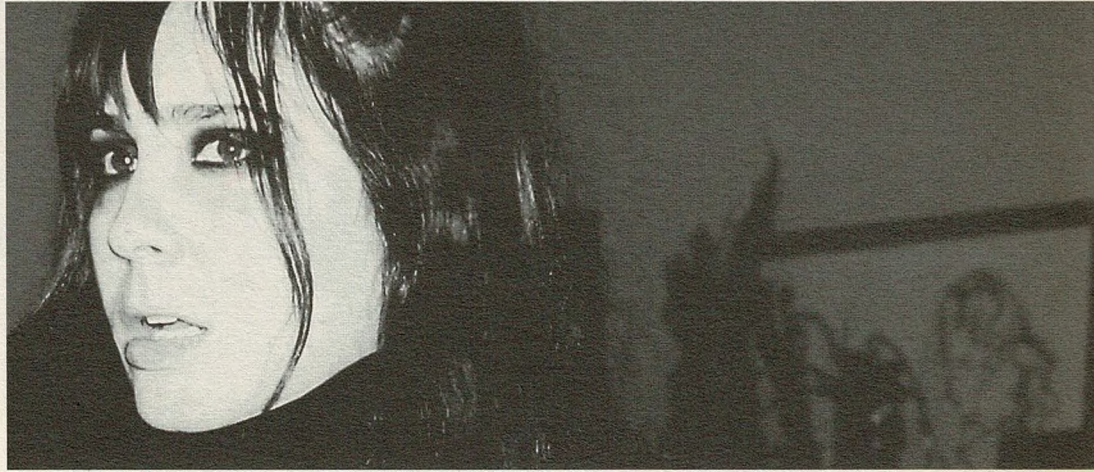
Tuğrul: Bir de bizi damaduman eden bir Daft Punk şarkısı var: "Rolling & Scratching". Bir barda dinliyorduk, birden birbirimizin gözlerinin içine baktık, bu ne dedik, gözlerimiz doldu, bizim için bir aşk şarkısı gibi oldu o an. Normalde barda bir şarkıdan o kadar etkilenmezsin, zordur, ama acayip bir modda yazılmış şarkı.

Deniz: Hakan Tamar'la da tanışmamıza vesile olmuştu. Yaratık gibi bir şey çalıyor, gidip hemen sormuştum, bu ne diye.

"Türkçe sözlü haff müzik" tamlamasının kullanıldığı zamanlardan kafanıza kazınmış neler var?

Tuğrul: Neydi o, "Söyle buldun mu..."

Deniz: İskender Doğan'ın bir şarkısı vardı, "Kan ve Gül". Bir de şeyi seviyoruz: "Neler oluyor hayatta, bir de şu rüya gerçek olsa..." Kimin söylediğini bile bilmiyorum, "Güle güle sana, yolun açık olsun" diye bir şey vardı.

Deniz: Ben biraz fazla konuşuyorum röportajlarda, sonra da söylediklerim sudan geliyor.

E ne yapalım o zaman, kapatalım teybi, unutalım, çıkalım başka bir yere mi gidelim?

Deniz: Öyle de değil. Tuğrul az konuşuyor, benim çenem düşüyor.

Tuğrul: Konuşunca da sözümü kesiyorsun zaten... Neyse ya, sen bize bakma.

"Haff müzik dinleyelim bu akşam, ki yarın haff meşrep olalım" diyorsunuz ya, akşamdan dinleyip ertesi günü ya da sabahtan dinleyip bütün

Söz yazarı olarak sana "Haff Müzik" şarkısını yazdırın ne oldu?

Deniz: Tuğrul kısa kısa bölümler çalışıyor. Ben de onları açıp üzerlerine o anda ataklar yapıyorum. O şarkı bile değildi, başka bir şarkının geçiş yeri gibiydi, dan diye ben üzerine bu nakaratı söylemişim bir kerede. Bilinçaltından cümle olarak çıktı; öyle bir dileğimiz varmış demek ki. Tuhaf. Bazen tık yok, ağzımdan laf çıkıyor. Bu albüm öncesinde aslında ben söyleyecek bir şeyim yokmuş, yazamıyorum falan diye tutturmuşum. Ama söz

yazar olduğunu, bir albüm beklediğini unuttunca pıt diye kendiliğinden çıkıyor.

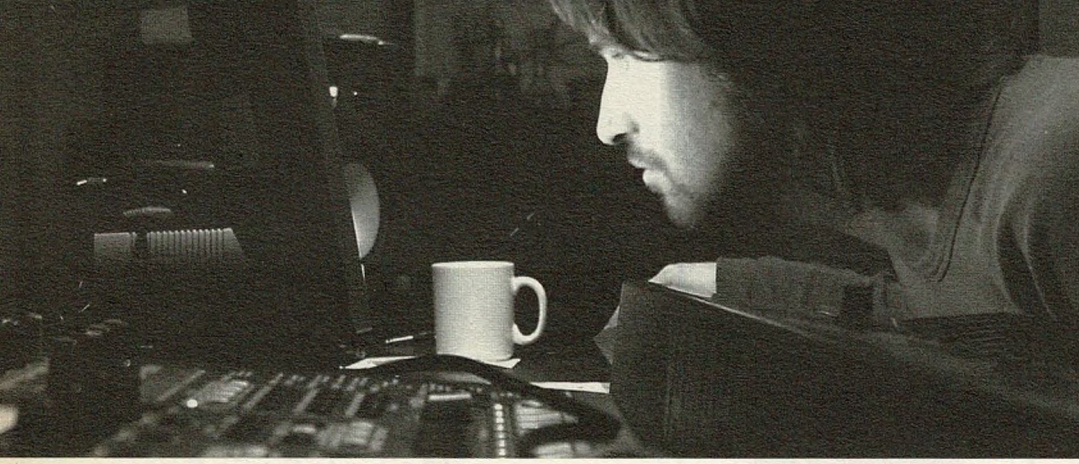
Serkan: Albüm çıktı, hâlâ söyleyecek sözü olmadığını iddia ediyor.

Deniz: Daldığın anları beklemek gerekiyor, yoksa olmaz zaten.

Tuğrul: Malûm soruya döneyim, aslında biz her albümümüzü son albüm gibi yapıyoruz galiba.

Deniz: Aynı zamanda da ilk albüm gibi.

Tuğrul: Evet, hem ilk, hem son gibi.

Deniz, Vega aslında en fazla senin hayatını değiştirdi galiba. Şarkı yazabildiğini, söyleyebildiğini farketmek nasıl yaptı seni?

Deniz: Gerçekten tamamen değişti, çok acayip oldu. Ben hâlâ şaşırıyorum. Söz yazabildiğimi bilmiyordum, yazıyordum. Kaderde şarkı söylemek de varmış.

Tuğrul: Bu arada, ailesi de bayramlarda hep birlikte şarkı söyleyen bir aile.

Deniz: Tamam, ama babam bizim şarkıları söylemiyor mesela. Ona ters geliyor. O Türk sanat müziği insanı.

Tuğrul: Bir tane de baban için albüm yapsak mı?

Deniz: Dün mesela sahneye çıktım, bir yandan çok hoşuma gidiyor, bir yandan da utanıyorum. O yüzden dinleyicilerin de arkadaş gibi olması güzel. Yoksa tanımadığım insanlara konser veremem ben. Biz bizyiz yani. Oradan yırtıyorum.

Bir de ayrıca kendi işleriniz var, insanlara mail yazmaya falan nasıl vakit buluyorsunuz?

Deniz: Ben artık başka bir iş yapmıyorum, vaktim bol, o yüzden de mail'lere cevapları ben yazıyorum. Tuğrul işe gidiyor, akşam eve geliyor, müzik yapıyor falan. O böyle bir adam.

Tuğrul: Müzik zaten iş gibi geliyor bana, ihtiyaç o. Yoksa işten gelip nasıl hemen başına geçebileyim? Bir de oradan oraya kaçma hakkı sunuyor insana psikolojik olarak. Müzikte bir hayal kırıklığına uğradığında kendini işe verebiliyorsun. İşte daraldığında, gelip müziğe saldırıyorsun. Bu, insanın en üretken olduğu zamanlar aslında. Benim hayatım bana çok sağlıklı geliyor.

Deniz: Neyse ki üçümüz iyi bir ekip olduk. Laf ola söylemiyorum, Serkan kafa yapısı, müzik zevki olarak birbir örtüştüğümüz bir insan oldu. Yazılı olmayan bir anlaşmayla bir araya geldik ve onun sayesinde Tuğrul da, ben de daha az yorulmuş, daha mutlu bir şekilde çıktık bu süreçten. Yine de Tuğrul'un böyle konuştuğuna bakma, çok yorulduğunu ben biliyorum. Sonuçta ben onun hayat arkadaşım, adam ikiye kadar çalıştığınan yıkanamadan işe gidiyordum.

Tuğrul: Deniz, oralara girsek mi?

Deniz: Niye, hayatımızın gerçeği bu. Neyse ki Serkan hayatımızı çok rahatlatmış.

Tuğrul: "Tatlı Sert" döneminde bayılmışım bir

kere. Bir kere de 48 saat uykusuz kalmışım. Bu albüm o bakımdan hırpalamadı.

Serkan: Kendiliğinden oturdu, o yüzden çalışma kısmı da hafif geldi, sonrasında da ürettiğimiz şeyden sıkılmadık.

Deniz: İyi şey üretmek meşakkatli bir işmiş, onu anlamadım.

Mert Koral neden yok artık?

Deniz: 2003'ün başından beri birlikte vakit geçirmiyoruz. Bu biraz birlikte vakit geçirmekle de alâ-

kalı bir iş. Hakikaten bilmiyoruz, arkadaş olarak değil, ama müzikal olarak bir uzaklaşma oldu.

Tuğrul: Onun o dönem profesyonel anlamda başka işleri vardı, birlikte olamadık. Onun özel sebepleri yüzünden bu albümde yok yani.

Eskiden sizin bu karı-koca durumu söyleşilerde fazla konuşulmazdı, sonradan ne oldu?

Deniz: Özellikle sakladığımızdan değil. Üç kişiye durum başkaydı. Şimdi ikimiz, soyadlar aynı, hemen oraya kayıyor konu.

Tuğrul: Zaten öyle bir çalışma tarzımız yok.

Deniz: İş yaparken arkadaşlık, markadaşlık, hiçbir şey olmuyor.

Tuğrul: Babana bile güvenmeyeceksin yani. Bir taraftan iyi bir yanı var, karı-koca olduğunu unutturuyor. Ortak bir duygusal yaşam süresi var ya, onu uzun zamana yaymış oluyorsun.

Deniz: Biz evli olduğumuzu zaten unutmuyoruz. Arkadaşız. Tanıştığımız insanlar hemen anlamaz zaten evli olduğumuzu. Bilenler de ikinci görüş-

mede unuturlar. Olması

gerekten de bu bence. Or-

tak heyecanlandığımız bir

şey var, müzik ve bu da

büyük bir zenginlik. Birlikte

ticaret yapmıyorsun çünkü, birlikte duygularını

patlatıyorsun. Bir yandan kavganın en şiddetlisini

yaşıyorsun, bir yandan mutluluğun "en"ini yaşı-

yorsun müzik sayesinde. En özelini paylaşıyor-

sun. Onun en özel notası o, ondan etkilenip ben

de en çok söylemek istediğim şeyi söylüyorum.

Tuğrul'un yoğunluğundan bizim arkadaş olarak

konuşamadığımız uzun zamanlar olabiliyor. Son

iki senedir en çok ve en dürüst şekilde müzik

aracılığıyla konuşmuşuzdur. Bu çok özel bir şey.

Dünyanın en romantik şeyi. Mesela Tuğrul bir

şeyler yapar, hemen keşfetmemi istemediği için,

bilgisayarda bir yerlere saklar. Çok dağınık bir in-

sandır, bilgisayar da öyle. Ben de sakladığı yer-

den bulabilirsem, üzerine çalışırım. Benim de öyle

gizli kayıtlarım var ondan sakladığım.

Tuğrul: Birbirimize bile reklam yapamıyoruz yani.

"A bak çok güzel bir şey yaptım, gel dinle" gibi

bir kavramımız yok.

Deniz: Yemin ederim, işte bu çok güzel.

Tuğrul: Güzel, bence de güzel. Bir de böyle şeyle-

ri insan röportajlarda anlıyor. Normalde böyle şeyler konuşmayız ki, birbirimize böyle bir cümle kurmamışızdır. Terapideymişiz gibi.

Deniz: Birbirimizden habersiz öyle ayrı takıldığımız kırk-elli parça vardır. Şimdi albümden sonra koş-tur koştur gitmiş bir şeyler yapmış, heyecanlandı-m, hoşuma da gitti, hemen gittim yanaklarınd- dan öptüm.

Eski bir Roll söyleşisinde Deniz "Cure'un İstanbul'a gelişi benim için milât olur" demiş. Oldu mu?

Deniz: Haberi alır almaz ben küstüm, mutsuz ol-dum. Dinlemeye gelecekle kışkırdım, bir tuhaf oldum.

Serkan: Bir yandan gidip tanışmak istiyor, bir yandan tanışsa bile yüzeysel kaçacak diye iste-miyor. Eve getirmek istiyordu adamı. Yemek yiye-lim falan istiyordu.

Deniz: Tanışma gibi bir şansımız da vardı, ama yemeğe gelmeyecekse ne anlamı var?

Tuğrul: Bu kadar kişisel müzik yapan insanları seven herkes böyle oluyor. Bu ruh halinde olan sadece biz değildik bence.

Deniz: Konser süperdi zaten. Nasıl tatlı, nasıl içi-ne kapanık bir adam. Tombul cin gibi bir şey.

Kahkülünün arkasından "acaba şu beni seviyor mu?", "bu bana bakıyor galiba" ürkekliliğiyle baki-yordu. "Ben rock staryım" edasında değildi. Za-

ten tek tek öndekilere baktı, sevdiğini anladı ve bir rahatladı, hafif oynamaya başladı.

Tuğrul: O da arkadaşlarına çaldı işte.

Deniz: Bir de sahneye duman sıkıyorlar ya, ara-dan bir bakışı var, çocuk gibi! Saçlarının arasın-dan dumanlar sızıyor, gölgesi dev gibi yansıyor, biz öylece seyrettik, doyamadık. Bir de bir şeyi çok beklersin, beklersin, sonra kalbin donar ya.

Öyle olmuştum Cure'un geleceğini duyunca. Öyle kilitletirim ben bazen. Tuğrul askerdeyken, çok kısaydı ama, gelsin diye aşkımdan ölerек bekliyo-rum, bir geldi, ben dondum kaldım.

Tuğrul: Bu muymuş beklediğim dedin değil mi?

E, işte bu yüzden o kadar kavuşma şarkısı var.

Başka böyle gelmesini heyecanla beklediğiniz kim var?

Tuğrul: Bir sürü insan da geldi aslında. Kim var? U2 gelmedi.

Deniz: Blonde Redhead gelse çok güzel olur. Uğ-

Bir şeyi çok beklersin, sonra kalbin donar ya. Öyle olmuştum Cure'un geleceğini duyunca. Tanışma şansımız da vardı, ama eve yemeğe gelmeyecekse ne anlamı var?

raşanlar da var, bir gelse... Böyle konuşuyorum, gelince de donup kalacağım. Queens of the Sto-

ne Age'i bekliyorum. Neydi o adamın adı, Jos-hua, kolunu ısımak istiyorum kendisinin. Baş-ka... Ay, Boy George gelse, ne güzel olur!

Bir uzun atlamayla "Ankara" şarkınıza geçelim.

Nedir Ankara'yla bağınız, yaşantığınız var mı?

Deniz: Yaşamadım, ama anne tarafım Ankaralı. Genlerimin bir kısmı oradan ve de Vega olarak ilk defa şehir dışına gittiğimiz yer Ankara'dır. O şarkı da tam o konseri anlatır zaten.

Nasıl bir konser olmuştu?

Deniz: Saklıkent'teydi. Demir Demirkan vardı, Mor ve Ötesi vardı, biz vardık. Fakat elektrikli-ler yoktu, buz gibi, saatlerce hepimiz donarak bekledik. Dışarıya karlı falan... Enteresan bir gündü. Zaten o şarkı neredeyse birebir o gün-kü hislerimi anlatır.

Bilmeden, son konserden başlayıp bir ilk konserle bitirmiş olduk o zaman.

Tuğrul: Sondan başa sarmışız gibi oldu.

1. KargART Toplu Video Sergilemeleri

22-26 Şubat 2006

Seanslar/ Haftaıçı: 20.30 Cumartesi - Pazar: 15.30/ 20.30

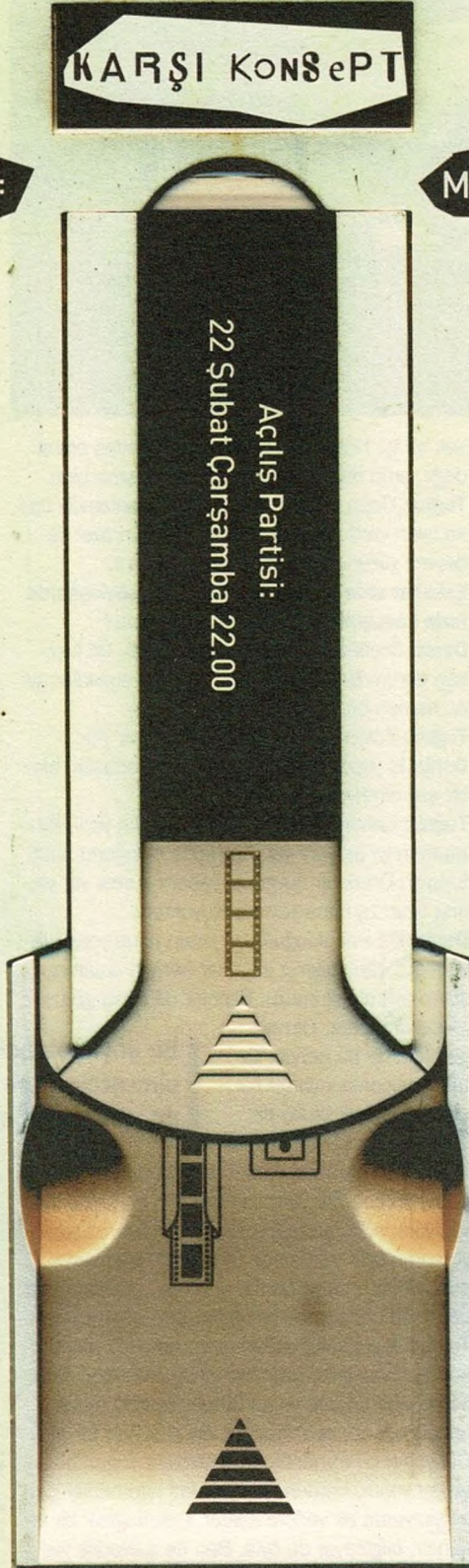
KARŞI KONSEPT

Yerli ve Uluslararası Katılımcılar:

Malmö Art Academy Özel Bölümü:

ESER SELEN
Zeyen GÖKTAN
Ethem ÖZGÜVEN
Gül KOLACIOĞLU
Gözde İLKİN
Güneş TERKOL & Güçlü ÖZTEKİN
İbrahim CANSIZOĞLU
Duru YAĞCIOĞLU
Dilara KURTOĞLU
Jennifer I. PORTER
Evengella BASDESKE
Plevna POPOVIC
Kevin EVENSEN
Alex WALDMAN &
Vandad KASHEFI

Ingrid KOSLUNG
Maj HASAGER
Kevin MURPHY
ANÜ RAMDAS
JOSE LUIS MARTINAT
tamara GuIMARAES &
Ninni Debois BUHL
jee Eun KIM
Kazlotta BLÖNÖAL
Mithis KRISTERSSON

kargart

altyazı
AYLIK SINEMA DERGİSİ

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Aysegül Oğuz - Sinan Kolat

BURASI ERENKÖY

Bilgesu Kaya, 19, öğrenci

Müzikle aran nasıl?

İyi gayet, genelde pop, bazen de rock. MFÖ, Mor ve Ötesi, Yalın, Sertab, Sezen mesela.

Yabancıardan?

Bir sene Rusya'da okudum, Rus rock'ı güzel, ama pop müzikleri çok kötü. En sevdiğim grup Pyatnitsa.

En son hangi konsere gittin?

Tori Amos, daha önce dinlememişim, ama çok beğendim. Piyanos çok hoşuma gitti.

Kendin çalıyor musun?

Rusya'dayken ben de çalıyordum, ama burada devam edemedim, çünkü ÖSS'ye hazırlanıyordum.

Favori radyo kanalların neler?

Power XL, Power Turk, Number One ve Eksen.

En son aldığın albümler nasıldı?

Sezen Aksu'nun "Kardelen"i güzeldi, Sertab'ın albümünü de aldım, ama beğenmedim, baştan savma gibiydi.

Belgin Turhan, 44, mağaza müdürü

Ne dinliyorsunuz?

Genelde etrafta çalan pop ve Türk sanat müziği.

Sanat müziğinde favorileriniz kimler?

Zekai Tunca, eskiden çok dinlerdik. Samime Sanay ve Zeki Müren'i de çok severim. Şimdi televizyona pek çıkmıyorlar, etrafta yoklar.

Radyo tercihleriniz?

Power Turk, pop genelde. Mesela Ayna, Sezen Aksu, Hande Yener... Aklima gelmiyor pek. Her şeyi dinlemem aslında ama, bazen kızım Şebnem Ferah dinliyor, sevdim ben de.

Eskiden ne dinlerdiniz?

Daha çok caz dinlerdim, Tuna Ötenel mesela. Hey dergisinin posterlerini biriktirdim. Beatles, Abba filan...

Abba deyince Eurovision geliyor aklına.

En sevdiğiniz Eurovision şarkısı hangisiydi?

Abba'nın "Waterloo"su.

Abdullah Ilıca, 26, müzisyen

Abdullah Ilıca, 26, müzisyen

Yolunuz bu dükkâna sık düşer mi?

Evet. Bas gitar çalıyorum ben.

Ne tür çalıyorsunuz?

Rock müzik. Şartlardan dolayı türkü formatında çalışıyorum senelerdir. Rock müzikten çok ekmek yiyemiyorsunuz.

Kimlere eşlik ediyorsunuz?

Gülây'ın, Gökhan Birben'in konserlerinde çalıyorum. Karadeniz türküleri...

Peki en çok neler dinlersiniz?

Red Hot Chili Peppers, Led Zeppelin...

Konservatuar mezunu musunuz?

Hâlâ öğrenciyim Çalgı Yapımı'nda.

Karadeniz müziği çalmaya devam mı edeceksiniz?

Bir süre böyle devam eder. Tulum, bazı yaylılar ve yan flüt gibi enstrümanların yan yana geldiği progressive bir müzik hayal ediyorum.

Kâzım Koyuncu'nun müziği için ne dersiniz?

O süperdi, olabilecek en üst noktayı koydu ve gitti.

BURASI TALİMHANE

Peri Kazancı, 24, fotoğrafçı

Neler dinliyorsunuz?

Genelde bilgisayar başındayken müzik dinliyorum, drum'n'bass, klasik caz...

Lounge FM'de DJ Ahu'nun Soul Trippin programını çok seviyorum.

Karlı bir kış havasında ne hoş gelir müzik olarak?

Ella Fitzgerald'dan "Open Your Window" çok iyi gider.

Mp3'lerle aranız nasıl?

Eskiden daha çok radyo dinlerdim, ama şimdi bilgisayardaki mp3'lerimi kârsık moduna alıp dinliyorum genellikle.

Peki yerli müzikle aranız nasıl?

Yerlilerden Mor ve Ötesi ve Göksel dinliyorum. Daha çok yabancıları dinlemeyi seviyorum. Alanis Morissette'e tapıyorum.

Yabancıardan başka kimleri dinliyorsunuz?

Incubus, Whitesnake ve Depeche Mode dinliyorum. Whitesnake'i de in-ternet yoluyla keşfettim ve şarkılarını indirdim.

Engin Çoğal, 21, öğrenci

Ne dinliyorsunuz?

Slow müzik.

Yani?

Slow işte.

Peki başka neler dinliyorsunuz?

Folk ve rock müzik dinliyorum. Ayrıca sevdiğim şarkıların mp3'lerini alıyorum arkadaşlarımdan.

Mesela kimlerin?

Mariah Carey, Whitney Houston, yerlilerden Haluk Levent, Şebnem Ferah, rock müzik olarsa Rammstein'ı çok

seviyorum. Bilgisayarımda bütün klipleri var.

Yenilerden takıldıkların var mı?

Hadise'nin "Stir Me Up" diye bir şarkısı var, çok seviyorum. Yeni bir ses, hem de İs-

viçreli ve Türk olması nedeniyle şirin geliyor.

Başka neler yaparsın?

Arkadaşlarla okey oynadığımız kahvelerde plazma ekrandan MTV çalınıyor. O müzikleri seviyorum, ama müziğin ortama uygun olması gerekir.

BURASI BEŞİKTAŞ

Hakan Turan, 24, esnaf

Ne zamandır piyano satıyorsunuz?

Sektöre gerekli henüz üç yıl oldu.

Piyanolar nasıl taşıyorsunuz?

Piyano nakliyecileri var, onların işi sadece piyano taşımak. Üç-dört kuvvetli adamın yapacağı iş değil çünkü.

Siz piyano çalar mısınız?

Biz teknisyeniz, İTÜ Çalgı Yapım bölümünden mezunum.

Bu mekânda neler çalar?

Her şey. İllâ klasik ya da caz değil.

Burada Mozart çalar mısınız?

Yalan konuşmayayım, ama hiç Mozart çalmadık. Beethoven, Bach, Mendelssohn, Vivaldi... Ben daha çok Puccini'nin aryalanını severim.

Burada çalınmayacağını düşündüğünüz bir müzik var mı?

Yok.

Mesela Hande Yener?

Olur. Severim, hatta yeni albümü "Apayrı"yı da aldım.

Erdoğan Kök, 28, işletmeci

Yeni çıkan Türkçe albümlerin stadının önündeyiz. Nedir durumlar?

Bu albümler promosyonla satıyor.

Türkçe albümlerde çok satan bir durum yok. Candan Erçetin'in, Hande Yener'in albümü fena gitmiyor. Biz burada yerli müzik çalınca olumsuz tepki alıyoruz.

Yabancı müzik olarak neler satıyor?

Ağırlıklı olarak caz ve klasik müzik satıyoruz. Öğrenciler daha çok pop ve rock istiyor. Müşterilerimizin eğitimi düzeyi bir hayli yüksek. Mesela klasik müzikle ilgili bilgilerin çoğunu müşterilerimden öğreniyorum.

En çok hangi bestecilerin albümlerini satıyorsunuz?

Besteciye göre değil de, yorumcuya ve çalan orkestraya göre değişiyor. Mesela bazı müşterilerimiz aynı eserin eli değişik versiyonunu da alıyor.

Hakan Süer, 26, yönetici
Elif Yazıcı, 26, satış asistanı

Kazan'a sık gelir misiniz?

Hakan: Sık geliriz. 10-15 yıldır maç öncesinde ve Beşiktaş için yapılan özel gecelerde hep burada olduk, oluruz da. Eskiden sırf erkeklerin geldiği, bangır bangır tezahürat yapılan bir yerdi. Şimdi kız arkadaşımın rahatça gelebildiği, modern bir pub havası var.

Kazan'ın müziği nedir genel olarak?

Buraya sohbet geliyoruz ve çok da müziğe takılmıyoruz.

Evde nasıl müzikler hakim?

Flamenkoda rock'a kadar her şey... Nostaljik müzikler, Nilüfer, Kayahan... Türkü dinlemem diye düşünürdüm, ama iyi enstrüman ve iyi vokal olursa dinleyebiliyorum.

İyinin ölçütü nedir?

Enstrümanın hakkını vererek, vokalde bazı kriterleri yerine getirerek, düzgün bir Türkçeyle söyleyerek iyi olunabilir.

Düzdün Türkçe?

Şivesiz Türkçe.

SAYISAL

- Fransa'da toplam kaç civarında ilkokul, lise, sokak, istasyon, kütüphane, kültür ve sanat merkezi, park ve bahçe Georges Brassens ismini taşımaktadır?
a) 50 b) 300 c) 900 d) 1600
- Yuri, Vivi ve Kotome isimlerinde üç seksî kızdan oluşan Japon rock-'n-roll grubunun adı nedir?
a) 5, 6, 7, 8's b) 54 Nude Honeys c) Go! Go! 7188 d) Mad 3
- Aşağıdaki şarkılardan hangisi Levi's 501 reklamlarının fon müziği olma şansızlığına uğramamıştır?
a) What A Wonderful World (Louis Armstrong)
b) Should I Stay Or Should I Go (The Clash)
c) The Joker (Steve Miller Band)
d) Blue Jean Blues (ZZ Top)
- Şarkının adı "4 St 7 Lb" (yaklaşık 29-30 kilo). Kendi kendini mahvetmenin gururunu notalara döken bu şarkıdaki karakter, zayıfladıkça rahata ereceğine inanıyor, kaburgalarını hissettikçe mutlu oluyor. Kimdir söyleyen?
a) Super Furry Animals b) Manic Street Preachers
c) Big Audio Dynamite d) Gorky's Zygotic Mynce
- "Tam konfor içinde yürüyorum derken, bir adım ötede acı var, tıpkı bir günde dört mevsim gibi..." Kim söylüyor "Four Seasons in One Day" şarkısını?
a) Crowded House b) Red House Painters
c) Reptile House d) Hothouse Flowers
- 2005 yılı içerisinde, tüm dünyada kaç adet şarkı internetten yasal yollarla indirildi?
a) 100 milyon b) 150 milyon c) 350 milyon d) 750 milyon
- 2005'te internetten indirilen şarkı adedi, 2004'e oranla yüzde kaçlık bir artışı ifade ediyor?
a) 100 b) 150 c) 350 d) 750
- Mozart'ın kaç numaralı senfonisi "Prag Senfonisi"dir?
a) 38 b) 39 c) 40 d) 41
- Hangisi bir Billy Joel albümüdür?
a) 52nd Street b) 42nd Street
c) 31st Street Blues d) 8th Street Nites
- White Stripes Led Zeppelin'i ikiye katlar... Bob Marley'i, Hendrix'i, Johnny Cash'i, Janis Joplin'i, Jim Morrison'u toplasanız bir Michael Jackson etmez... Rolling Stones'la R.E.M. başabaş gelir... Biz böyle neden bahsediyoruz allahaşkinıza?
a) Ödedikleri toplam gelir vergisinden
b) Billboard liste başansı istatistiklerinden
c) Google arama motorunda bildirilen sonuç sayısından
d) Konserlerindeki gelmiş geçmiş toplam izleyici sayısından

SÖZEL

- Geçtiğimiz aralık ayında bir belediyenin bir parka verdiği Ahmet Kaya Sanat Parkı ismi, kaymakamlıkça sakıncalı bulunarak reddedildi. Nerede geçti bu olay?
a) Mardin, Derik b) İstanbul, Esenyurt
c) Ankara, Keçiören d) Malatya, Hekimhan
- Rock tarihinin süpergrupları, ilk yıllarında başka grupların uvertürü olarak konserlere çıkıyordu. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
a) Rolling Stones 1963'te Little Richard'in ön grubuydu
b) U2 1981'de Thin Lizzy'nin ön grubuydu
c) Guns N' Roses 1988'de Mötley Crüe'nün ön grubuydu
d) Coldplay 1999'da The Verve'ün ön grubuydu
- 1973'de "Dark Side Of The Moon" albümü için Pink Floyd elemanlarının düşündüğü ilk isim aşağıdakilerden hangisiydi?
a) Eclipse b) The Sun Is Eclipsed By The Moon
c) Total Eclipse Of The Heart d) Two Suns in the Sunset
- Aşağıdaki rock standartlarından hangisinin esin kaynağı Lewis Carroll'un "Alis Harikalar Diyarında" kitabıdır?
a) White Rabbit (Jefferson Airplane)
b) Born To Be Wild (Steppenwolf)
c) In-A-Gadda-Da-Vida (Iron Butterfly)
d) Venus In Furs (Velvet Underground)
- Mr. Mister grubuna adını veren şarkı "Mister Mister"i kim söyledi?
a) Mott The Hoople b) T-Rex c) Roxy Music d) David Bowie
- Erkin Koray'ın "Şöyle Böyle"si, '60'ların hit şarkılarından "Wooly Bully"nin adaptasyonu. Saçmasapan sözleriyle de ünlü bu şarkıyı, Hint rajası ve Bedevi kılıklarıyla sahneye çıkan Amerikalı bir grup söylüyordu. Hangi grup bu?
a) Sam The Sham & The Pharaohs b) Jay & The Americans
c) Martha & Vandellas d) Devil's Anvil
- Aşağıdakilerden hangisi bir Jay-Jay Johanson şarkısıdır?
a) In & Out In Paris & London b) Milan Madrid Chicago Paris
c) Melancholy Stockholm d) Mood From Casablanca
- '80'lerin sonundan '90'ların ortasına kadar, Bristol'da, kapaklarının her biri elle çizilmiş 45'likleriyle ve bünyesinde barındırdığı The Field Mice, The Orchids, East River Pipe (F.M. Cornog), Harvest Ministers gibi "gizemli" gruplarıyla tanınan bir plak şirketi vardı. Zamanla "kült"leşen bu şirketin ismi neydi?
a) Deborah b) Sarah c) Oprah d) Farrah
- Geçen yılın sonlarında New York'ta bir konserde buluşan U2 ve Patti Smith, sahnede hangi Lennon şarkısını birlikte söylediler?
a) Give Peace A Chance b) Woman c) Imagine d) Instant Karma
- Aşağıdakilerden hangisi bir Psychedelic Furs şarkısıdır?
a) Sister Europe b) Prozac Europe c) Fortress Europe d) Mother Europe

sözel 1

sözel 6

sayısal 2

sözel 7

sayısal 1

şubat ikibinaltı

ROXY

İSTANBUL 1994

aşk gemisi
konsept parti
dj murat öztürk

11 şubat cuması
saat 22:00

11 şubat cumartesi DORITOS KONSEPT PARTİ "AŞK GEMİSİ"

Yılbaşında ev partisi konseptiyle start alan Doritos Konsept Partilerin ikincisinde Roxy "aşk gemisine" dönüşüyor. Aşıklar ve aşık olmayı dileyenler 11 Şubat'ta Roxy Aşk Gemisi'nde buluşacak. müzik: Roxy DJ / Murat Öztürk

16 şubat perşembe ROXY'nin sahnesinde yeni bir fırsat...

Jokerstore Prova & Kayıt Stüdyosu ve Müzik Eğitim Departmanı'nın desteğiyle gerçekleştirilen "Öğrenci Hareketi" konserleri ROXY sahnesine taşınıyor. Roxy'nin sahne açacağı ve Jokerstore'un tesisat desteği sağlayacağı organizasyon, amatör müzisyenlere sahne üzerinde performans olanağı sunacak. Daha önce gerçekleştirilen ilk üç konserin devamı niteliğindeki etkinlik 16 Şubat 2006 Perşembe akşamı saat 20:00'de başlayacak. **Giriş: ücretsiz** www.jokerstoreogrencihareketi.com

18 şubat cumartesi SATURDAY FEVER

müzik: Roxy DJ / Murat Öztürk

23 şubat perşembe ROXY DANS PARTİLERİ I : TANGO

Roxy Dans Partileri Şubat'ta başlıyor. Roxy, dans partilerinin ilkinde Barcelona'dan tango ustası "Trio Argentino de Tango" yu ağırlıyor. Dans ve tango tutkunlarını bir araya getirecek gecede Gustavo Battaglia, Carlos Morera ve Andrés Serafini üçlüsüyle tangonun aşka çağırın ritimleri büyüleyecek. Dans Partileri Haziran ayına kadar her ay Roxy'de tekrarlanacak.

24 şubat cuma TRIBUTE TO VODKA PARTİ

Türkiye'nin dünya kalitesindeki ilk votkası Binboa, votka fan'leri için düzenlediği özel düzenlediği Tribute to Vodka" partilerine devam ediyor. Binboa Vodka, 24 Şubat'ta algı boyutunda yolculuk: pop ikonlar ve grafiti ile Roxy'de eğlenceye davet ediyor. müzik: Roxy DJ / Kaan Yüceil

25 şubat cumartesi Levi's® Haftasonu Partisi

Sürprizli Levi's Partileri Şubat ayında da devam ediyor... müzik: Roxy DJ / Murat Öztürk

Levi's® Party

Cumalar Roxy Haftasonu Partisi Dj Kaan Yüceil
Cumartesiler Roxy Haftasonu Partisi Dj Murat Öztürk

TUBORG

binboa
vodka

burn
ENERJİ İÇECEKİ

Basatap®

99.5
MÜZİKAL RİTİM

banco

Sraselviler Cad. Arslan Yatağı Sk. No:1-3 Taksim
Ofis Tel. (0212) 249 1283 - 249 1301 • Club Tel. (0212)
245 6539 • www.roxy.com.tr - bilgi@roxy.com.tr

FIREWATER

Buluşma noktası New York olan, dünya müzik atlasının dört köşesine bulaşan bir punk rock kolektifi Firewater. 1980'lerde Cop Shoot Cop'ın elebaşı olan Tod Ashley'nin, 1996'dan beri "Get Off The Cross", "The Ponzi Scheme", "Psychopharmacology", "The Man On The Burning Tightrope" albümleriyle sürmekte olan eğlencesi, hicvi bol müzikal tefrikası. Bir de arada "bizim yazmamız gereken şarkılar" nev'inden cover albümleri mevcut: Sabah güne başlamaya da müsait, akşam "ateş suyu" eşliğinde sabahı bulmaya da... Bir gönül meselesi vesilesiyle Tod Ashley'i Bebek'te yakaladık.

PALYAÇOYA SUIKAST

Firewater: Ortadaki Tod Ashley

İstanbul'a yolunuz nasıl düştü?

Tod Ashley: Geçen sene New York'ta işler çığırından çıkmış gibiydi. Özellikle George Bush tekrar seçildikten sonra, artık oralarda duramayacağımı hissettim, bir yıllığına toz oldum. Hindistan'a gittim, orada çalıştım falan. 15 senedir New York'ta yaşıyorum. Ondandır önce bir sürü yerde yaşadım, ama doğum yerim South Carolina. Kendimi evimde hissettiğim tek yer New York'tu, fakat George Bush beni evimden etti, şu anda ev hissini kaybetmiş gibiyim. Bu kafa karıştıncı, ama bir yandan da özgürleştirici bir durum. Artık evim diye bir yer yok. Hindistan'dan sonra bir-iki işi halletmek için New York'a gittim, ama yine duramadım. Kız arkadaşım Türk, beni İstanbul'a getiren o oldu. Sonra tekrar bir New York yapacağım. Hindistan'da yazdığım 25 kadar şarkı var, unutmadan onları kaydetmek istiyorum.

Hint baharatlı şarkılar mı bunlar?

Her çeşit baharat var. Bollywood baharatı çok fazla. Sadece sözler ve müzik değil, üretim tarzı olarak da Bollywood'a yakın bir albüm olacak. '60'lar, '70'ler gibi, birden oradan oraya atlamalı...

Grubun isim babası sizsiniz. Firewater'da ateşle su arasında nasıl bir ilişki öneriyorsunuz?

Aslında yola çıkışım Amerikan yerlilerinin alkol için kullandığı "ateş suyu". Grubun adı doğrudan "al-

kol" yani. Bir yandan da ateş ve suyun yanyanalığı, bu tür karıştıklar hep hoşuma gider.

Grubun kendi web sitesinin yanında (www.firewater.tv), Hindistan maceralarınızı yazdığınız bir de www.postcards.blogs.com var. Oradaki "Ölü Sıçan" hikâyesinde, saçmaladığınızı düşünen Hintli bir iş arkadaşınız kafayı çekip çekmediğini soruyor, siz de "editörlük dili damağı kurutan bir iştir" diyorsunuz. Müzik de öyle mi?

Kesinlikle. İsmi "alkol" olan bir müzik grubundan bahsediyoruz! Hiçbir zaman dünyanın en mutlu insanı olmadım. Alkolün iyileştirici bir özelliği olduğuna inanıyorum. Reçeteli ilaç kullandığım bir dönem bile oldu, ama hiçbir işe yaramadı. Şu anda hiçbir şey almıyorum, lüzumlu hallerde al-kolle kendi kendimi tedavi ediyorum sadece. Çok pis dönemlerden geçtim. Bir ara kafamdan sadece karanlık fikirler geçiyordu; silahlar, suikastler...

Kime karşı suikast?

George Bush tekrar seçildiğinde inanamayacağınız kadar depresyona girdim ben. Şiddete yöneltecek bir öfkeye kapılmadan adamın suratına bakmam bile mümkün değildi. Sağlıklı değildim. O yüzden gitmem gerçekten hayırlı bir şey oldu. Saçma sapan şeyler yapıp şu anda hapiste bile olabilirdim.

Ne tür saçma sapan şeyler?

Her neyse işte... Neyse ki yırttım.

Bush da kendi kendine tekrar başkan olmadı ki, ona oy verenleri ne yapacağız?

Zaten mesele de bu, insanlardan soğumaya başladım. Nüfusunun yüzde 51'inin yok sayıldığı bir ül-ke Amerika. Bu yüzden o negatif enerjiyi pozitif bir şeylere dönüştürmenin yollarını bulmam gerekiyordu. Müzik... Ama bunu Amerika'da yapamazdım.

Gitmek işe yaradı mı?

Aslında evet. Üç ay Tayland'da kaldım, altı ay Hindistan'da. İngilizce öğretmenliği yaptım, editörlük yaptım. İdare ettim.

Daha ne kadar kaçabilirsiniz ki?

Güzel soru. Benim kaçtığım, kendi ruh sağlığımı. Amerika'da şahsî fonksiyonlarımı yitmiştim, geri çekilmem, toparlanmam ve güçlenmem gerekiyordu. Düşüncelerimi topladım, müzik yaptım, fotoğ-raflar çektim. Neredeyse Batı dünyasına geri dönecek kadar güçlü hissediyorum artık kendimi. Fakat bu sefer de başka bir projenin peşindeyim. Amerika'nın bombaladığı ülkeleri gezmek ve bir kitap yazmak istiyorum. Büyük ihtimalle bir müzik dergisi bana sponsor olacak. Kuzey Hindistan, Pakistan, Afganistan, İran... Ortalama bir Amerikalının bu topraklarda gerçek hayatı, o insanların ne tür dertlerle boğuştuğunu görmesini istiyorum. Amerika'da tek bildiğimiz, devlet kontrolünden geçmiş, medyadan süzülmuş haberler. Bunların ne kadarının doğru olduğunu nereden bileyim, gözlerimle görmem lâzım. Bir tarih kitabından çok, şu anda neler yaşadığını kurcalayan, sokaktaki insanla buluşan, kendi içinde kara mizahını koruyan bir metin olmasını istiyorum. Aynı anda tarihî Çingene göç yollarından birini de takip etmiş olacağım.

Firewater'ın müziğini sağır bir insana nasıl anlattırarsınız? İsterseniz edebiyattan, isterseniz renklerden, isterseniz yemeklerden referanslar kullanın, ama anlatın...

Çok güzel... Zifiri bir karanlık içinde küçük spot ışıklarının yandığını düşünmesini isterim. Küçük güzel şeylere, absürd şeylere, belki güzel yanı olan berbat şeylere, güzelliğin beklenmeyen hallerine odaklanmış küçük ışıklar...

Nasıl bir lezzeti var?

Kesinlikle McDonalds'ın tavuk burgerinden çok, Hintlilerin Chicken Tikka Masala'sını andıran bir tad. Bu lezzet konusunu açman çok iyi oldu, sahidenden de dünyanın çeşitli mutfaklarından lezzetleri birleştiren bir yemek bizimki. Güzel metafor: "Müti-kulti" bir mutfak...

Peki Fransız kabarelerinden, İtalyan sirklerinden, Balkan Çingenelerinden, Britanya punk rock'undan, Hint Bollywood'undan gelen bu farklı lezzetler aynı kaptan eriyor mu, yoksa her lokmada bu eklektik hali hissettirmek mi gayeniz?

Hiç uymayan parçalar bir kutuda: Beach Boys tarzı mutlu bir pop şarkısı görünümünde depresif valsler yazmayı, "elimden başka türlü gelmiyor" demeyi seviyorum.

Firewater'in hâlâ cevaplandıramadığı bir soruyu çok güzel sordun. Bütün bu parçaların bir bütün oluşturup oluşturmadığını ben bilemiyorum. Biraz dinleyene kalıyor. Benim denemeye çalıştığım, hiç uymayan parçaları bir kutuya sokmaya çalışmak. Mesela Beach Boys tarzı mutlu bir pop şarkısı görünümünde depresif valsler yazmayı, "elimden başka türlü gelmiyor" demeyi seviyorum.

Radarlarınız İstanbul'da neler topladı?

Dün gece bir yerde Yunan müziği dinlemeye gittik, çok iyiydi. Müziğin top gibi sekme halini seviyorum. Mesela klezmer şarkılarının Latin Amerika'da

tangoya dönüşmesini, tangodan salsanın doğmasını... Benim için biçim, pantolon gibi bir şey. Müziğimin bir biçimi olmasını istemiyorum, ama her şarkımın ayrı bir pantolonu olsun.

Firewater'dan bahsederken çoğunlukla birinci tekil şahıs cümleler kuruyorsunuz. Daha çok bir solo proje gibi sanki, gelenler, gidenler oluyor, ama bir kişi değişmiyor...

Tam da öyle. İnsanlar geliyor, ama hepsi geldikleri gibi de gitmiyor. Döner kapı mantığı diyorum buna. Hepsini arkadaşım. İyi ya da kötü, ben de bu sirkün müdürü gibiyim. Şarkıların neredeyse tamamını ben yazıyorum. Ama davulcu, gitarist, saksofoncu son on yıldır sabit gibi. Tam bir müzik grubundan çok, bir müzik kolektifi gibi yürümemiz bizi güçlü kılıyor. Davulcu ve saksofoncunun başka projeleri var. Gitaristimiz son zamanlarda Gogol Bordello ile çalışıyor. Hepimiz New York'tayız, toparlanıyoruz. Dediğim gibi, he-

sirktir.

Doğrudan sirk unsurları olmasa da, bir sürü şarkınızda, "bak şimdi gü-lüyorum, ama aslında içim kan ağ-lıyor" a benzer bir ironi var.

Mizah, sorunlarla başa çıkmanın yollarından bir tanesi. Gülmezsen çıldırırsın. Bir uçak kazası tehlikesinde bile işin komik yanlarına bakmaya çalışan biriyim. Bir önceki albümde "Black Box Recording" diye bir şarkı var. Almanya'da bir yerden bir yere uçuyordum sanırım. Teknik açıklamasını yapamayacağım, ama hani hava basıncı bir anda düşünce uçak bir yükseklikten daha aşağısına dan diye düşer. Türbülans değil. Sıcak hava soğuk havayla buluşur falan, öyle bir şey... Neyse, uçakta giderken birden bilmem kaç feet düşük biz, bütün millet tavana yapıştı. Üstteki dolaplar açıldı, çantalar havada uçuşuyor, insanlar çiğlik çiğliğe, ölüyoruz yani resmen. Belki otuz saniye böyle gitti, sonra uçak sabitleşti. O otuz saniye boyunca

Bush tekrar seçildiğinde depresyona girdim. Öfkeye kapılmadan adamın suratına bakmam bile mümkün değildi. Sağlıklı degildim. Ülkeyi terketmem hayırlı oldu.

men şu 25 şarkıyı kaydetmek istiyorum. Hatta burada bile kayda girmeyi isterdim. İstanbul'un güzel bir atmosferi var, bize iyi gelirdi.

Tanıştığınız Türk müzisyen var mı? Replikas'tan birileriyle tanıştım. İyiler, beni güldürüyorlar. Zaten daha ne istersin ki müzikten, en büyük il-tifat...

Sirk müziği denince insanın aklına hep eğlenceli haller geliyor, ama sirkî sirk yapan insanların, hayvanların o başka hayat tarzını düşününce de insan bir tuhaf oluyor...

Ben sirklerden hep korkmuşumdur aslında, özellikle de palyaçolardan. Benim için o müzik de saf, ama ür-kütücü. Son albümde çok fazla sirk unsuru var. Belki de ülkede olup bitenleri anlatmak için kullandığım bir metafor oldu sirk.

Palyaçonun kim olduğunu sormayalım o zaman...

Çok açık, değil mi? Bushistan bir

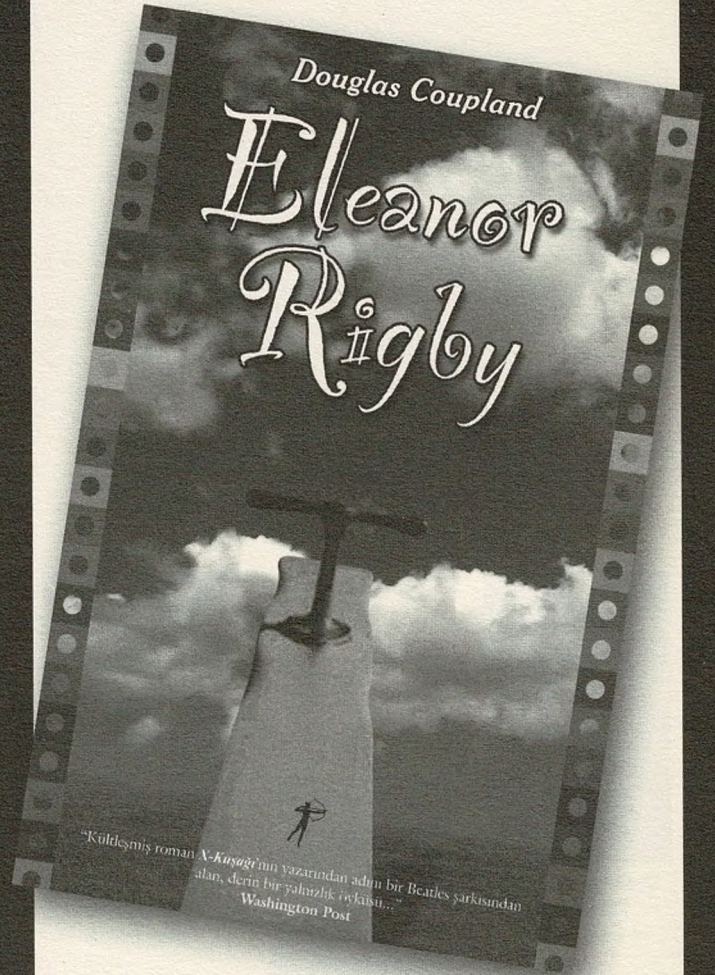
uçaktaki herkes öleceğinden emindim. Herkesin farklı bir tepkisi vardı, fakat ben isterik bir halde gülüyordum. Kamıma ağırlar girdi gülmekten, tutamıyordum kendimi. Çünkü ölüyoruz ya, o sırada aklımdan son geçen şey olduğunu düşündüğüm şey, birine 20 dolar borcum olduğuydu. O haldeyken içimden "yaşasın, 20 doları ödemek zorunda kalmayacağım" diyordum. İşte böyle şeyler üzerine şarkı yazmayı severim ben.

Aslında sinema eğitimi almışsınız.

Evet, ama bir film yapmanın ne kadar pahalı bir şey olduğunu baştan kestirememişim. Birkaç senaryo üzerinde çalıştım, bir arkadaşımın filmine soundtrack yaptım. Komik olmayan komedyenler üzerine komik bir film. Ama işte, film çekmek çok uzun sürüyor. Planlar, programlar, büyük paralar... Benim o kadar sabrım yok. Bir proje için dört yıl ge-

NEREDEN ÇIKTI TÜM BU YAPAYALNIZLAR?

Beatles'in kimsesizliğe ağırtı Eleanor Rigby'den hareketle, tüm yalnızlar için yazılmış bir roman. 90'ların kültürü X-Kuşağı'nın hayat eleştirmeni yazarı Douglas Coupland, kelime dağarcığı ve göndermelerini paylaşanlar için minör minör döktürmüç:

ARTEMİS

Artemis Yayınları, Ticarethane Sk No:53 34410
Cağaloğlu-İstanbul Telefon: 513 34 20 - 21
Faks: 512 33 76
E-posta: editor@artemisayinlari.com

**BOKTANLIK
ÜZERİNE**
HARRY G. FRANKFURT

A L T I K I R K B E Ş

Boktanlık Üzerine

Harry G. Frankfurt

Altıkırkbeş ecnebi memleketlerde bestseller olmuş bu küçük ve garip kitabı tedirginlikle sunar: *Doğrunun gerçek düşmanı yalan değil, saçmalaktır. Ve samimiyet saçmalığın ta kendisidir.*

**Senaryo Yazarının
Yol Haritası**
Wendell Wellman

Kadın Kokusu
Suat Kemal Anđı

Kayıp Kuşak Filmleri
Peter Hanson

**Simyanın Sinemacısı
Jim Morrison**
Şenol Erdoğan

Kara Filmler
Selda Tan Özdemir

çiremem ben. Bulduğum tek bir fikre o kadar zamanımı veremem. Müzik grubuyla işler başka türlü işliyor, çok daha anlamlı her şey. Bir gece yazdığın şarkıyı ertesi gün bir kulüpte insanlara çalabiliyorsun.

Bein loplannız bir sinemacı gibi mi çalışıyor, bir müzisyen gibi mi? Müziği hep soundtrack, sözleri de filmin kendisi gibi düşünmüştüm. Görsel hayal gücünüzü fişekleyen şarkılar yazmayı seviyorum. Kafam da böyle işliyor galiba.

Firewater'ın müziği tek başına hayat hikâyesinin soundtrack'i olabilir mi?

Kisimen, ama o şarkılarda başka karakterlerden süzölmüş "ben"ler de var. Başka kılıklara girdiğim, başkalarının ayakkabılarıyla dolaştığım şarkılar. Her zaman kendi perspekti-

arkadaşımı gördüm. (Bebek sahilinde acele işi varmış gibi koşuran siyah-beyaz lekeli bir sokak köpeğini yanına çağırıyor) Hatırladın mı beni dostum? Dün sana börek vermiştim hani? Ya işte hayat, bugün yüzüme bakmıyor. Börek diyorum sana, hatırlamadın mı? Çok güzel sokak köpekleri var İstanbul'da.

New York'ta?

Çok nadir. Muhtemelen topluyorlar onları, ama bu da iyi bir şey. İyi bakılıyorlar gittikleri yerde. En azından açıktan ölen olmadığını biliyorum.

Gezip tozmayı seven bir adam olarak gittiğiniz yerlerde düğünlere takılmışlığınız var mı?

Kesinlikle. Hindistan'da üç-beş düğüne tanık oldum. Zaten yoldan geçerken çevirirler sizi. Özellikle Hint düğünleri çok inanılmaz. Damat

Demokrasinin en gerçek hali punk rock. Herkesin hakkı ve yapabileceği bir şey var. Tekrarlanabilir, bir sürü müzikten, klezmerden, rembetikodan, her şeyden beslenebilir.

finden yazmıyorum, ama yeri geliyor, kendin hakkında o kadar dürüst oluyorsun ki, neredeyse insanların karşısında çirliçiplak kalıyorsun.

Küçükken ne dinliyordunuz?

Punk rock. Punk rock, çünkü çok demokratik. Demokrasinin en gerçek hali. Herkesin hakkı ve yapabileceği bir şey var. Tekrarlanabilir, bir sürü müzikten, klezmerden, rembetikodan, her şeyden beslenebilir.

Sesiniz ve vokal tarzınızı Tom Waits'e benzetenler var. Aslında Firewater'ın ilk ve son albümünü art arda dinleyince insan zaman içinde gittikçe benzediğini hissediyor. Ne yapıyorsunuz, her gün iki paket sigara, bir sürü viskiyle bir kür mü uyguluyorsunuz?

Çok çalışıyorum. (gülüyor) Tom, özellikle şarkı yazarı olarak kesinlikle bir ilham kaynağı, ama özellikle uğraştığım yok tabii ki. Hey bak, bir

süslü püslü bir atla geliyor. Zaten bütün kıyafetler allı pullu, bilmem neli. Çok boktan sesli bir teypten, genç hoparlörlerden bir müzik yükseliyor. Bir yandan da orkestra var. Orkestra o boktan sesli teypte eşlik ediyor, damadın arkadaşları dans ediyor, şarkı söylüyor, tam şenlik.

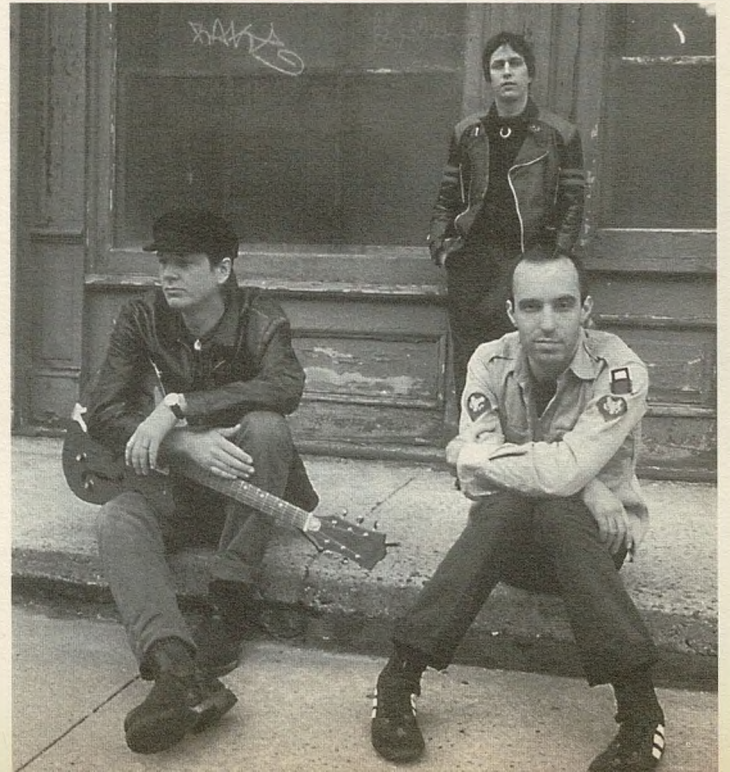
İlk ne zaman Amerika dışına çıktınız?

18-19 falandım, Meksika'ya gittim. Turmeye çıkmayı da seviyorum, ama dünyayı dolaşmak, insanlarla muhabbet etmek, dünyaya bakmanın farklı yolları olduğunu görmek çok büyüleyici. O yolların hiçbirisi mutlak doğru değil, mutlak yanlış değil. Ben her şeyden emin olduğunu sananları anlayamıyorum. Müte-reddit insanları severim.

Emin olduğunuz bir şey var mı?

Emin olduğum tek şey, hayatta hiçbir şeyden emin olmadığım. Bir de müziğin beni mutlu ettiği.

Söyleşi: Pınar Ögünç

nublu RECORDS

nublu.net

THE STROKES

Daha dünkü çocuklar ama, öyle bir özlemişiz ki, sormayın gitsin. Üçüncü albümleri "First Impressions of Earth"e bismillahsız "I want to break free" gibi girmişler, arada bir yerlerde "Misirlou"ya göz kırpmışlar, 70'lerin NY punk'ından, 80'lerin U2'sundan bal toplamışlar... Özgünlüğü özgürlüğünde bir harbi rock'n'roll sedası. Rock & Folk, Rolling Stone, Independent ve Guardian sayfalarından The Strokes...

YERYÜZÜNDEKİ İLK 25 YILINIZ

2001'de "rock'n'roll'un kurtarıcısı" olarak görülüyordunuz...

Fabrizio Moretti: Bu çok büyük bir iltifat, insan nasıl gururlanmaz ki... Ama bu konuda yorum yapmamız doğru olmaz. Biz White Stripes'la aynı anda ortaya çıktığımızda, Dandy Warhols vardı zaten, Radiohead bütün sınırları ortadan kaldırıyor, ama bir yandan da bir durağanlık vardı, kötü bir hava esiyordu, müzikten çok eğlenceden bahsediliyordu. Zaten başlamış olan sürece el atarak küçük bir rol oynadığımızı sanıyorum. Hormonlu neo-metal can çekişiyordu, gömülmesine katkıda bulunduk ve gençlerin bu müziğin boktanlığını fark etmelerine yardımcı olduk.

Çok hızlı yükseldiniz, birdenbire star oldunuz. Ve bu ister istemez

bir şüphe yarattı: Strokes gerçek bir rock hadisesi miydi, yoksa gelip geçici bir moda mı?

Julian Casablancas: Bir şey gerçek değilse, uzun ömürlü olamaz. Kimin ne olduğu er veya geç ortaya çıkar. Eğer götlexsem bunu ilelebed gizleyemem, illâ ki bir yerden faça veririm. Olduğumuz gibi kalırsak ve

Biz de zorluk nedir biliyoruz. Her halükârda, Batı dünyasının tamamı üçüncü dünyayla kıyaslanmayacak büyük bir konfor içinde yaşıyor, yani her şey görelî.

kendimizi geliştirirsek, gerçek bir hadise olduğumuzdan kimse şüphe etmez.

İkinci albümünüz "Room On Fire" için Rolling Stone dergisi şu yorumu yapmıştı: "Nirvana'nın 'Uter'o'sundan bu yana hiçbir albüm bu

kadar merakla beklenmemiştir."

Hakikaten de Nirvana'nın "Nevermind"dan sonraki albümü gibi, Strokes'un da "Is This It"ten sonra ne yapacağı merak konusuydu. Ne var ki, "Room On Fire" bir hayal kırıklığı oldu. Hatta kimilerine göre "kral çıplak"ın beyanıydı. Tıpkı size öykünen gruplar gibi (Stro-

kes'un İsveç modeli The Hives veya Avustralya versiyonu The Vines gibi) Strokes'un da uzun ömürlü olamayacağı söyleniyordu...

Moretti: "Room On Fire" kendimizin parodisi gibiydi. Şimdi geriye baktığımda halimiz komik geliyor.

Sermayeden yiyorduk.

Nick Valensi: Sanırım hak ettiğimizden çok daha fazla övgü almıştık. Ortada sadece yarım saatlik bir programımız olmasına rağmen, rock'un kurtarıcı ilâhları ilan edilmiştik. Dolayısıyla biz de tabakhaneye bok yetiştirir gibi şarkı yapmaya başladık. Bu sefer aynı telaşta değiliz, "First Impressions of Earth"teki şarkıları hafif ateşte pişire pişire kotardık. **Joe Strummer sizin için "eleştirmeyi bırakın da destek olun" demişti: "Bu çocuklarda melodi var, yirtici şarkıları var."**

Casablancas: Şimdiye kadar duyduğum en cool hikâye bu. Strummer'ın "Clampdown" cover'ımızı nasıl bulacağını çok merak ederdim doğrusu. Pop kültüründeki konumumuzu, tam olarak nerede durduğumuzu bilemiyorum. Sonuçta, bu tür şeylere kafa yormak çok aptalca. On saniyeden fazla düşünmeyeceksin bunları.

Birdenbire şöhret olmak, bir taraftan hayranların, bir taraftan da müzik endüstrisinin kuşatmasına maruz kalmak üzerinizde bir baskı yarattı mı?

Casablancas: Bence baskılar da yaratıcı sürecin bir parçası, onu göze almak zorundasınız. İnsanların nasıl baktığına, ne düşündüğüne aldırmadığını söyleyenlere pek inanmıyorum. Biz elimizden gelenin en iyisini yapmayı istiyoruz; başkalarının yaptıklarıyla kendimizinkileri tabii ki kıyaslıyoruz, kendi kendimize tatmin olma duygusuna hapsolmek istemiyoruz. Kurt Cobain'den öğrendiğim şu: Müzik endüstrisinin kuralları acımasız. İnsanın aklını, kendini kaybetmeden ayakta kalabilmenin bir yolunu bulabilmesi gerekiyor. Eddie Vedder'a baksanıza, neredeyse keşiş gibi, her şeyden tamamen koptu. Bizim tavrımız daha incelikli, daha zekice, plak şirketimizle savaş halinde değiliz. Zaten bu nedenle RCA ile sözleşme imzaladık, bizimle sözleşmeyi imzalayan adamlar hiçbir kısıtlama koymamış, tam bir özgürlük tanımışlardı. Altı ay sonra kovuldular, her şeye sil baştan başlamak gerekti. (gülüyorlar) Hangi plak şirketi olursa olsun, bir noktadan sonra, hep onların insafına kalıyorsun...

Bu dış baskılar aranızdaki ilişkileri nasıl etkiledi?

Moretti: Tabii ki iniş çıkışlar yaşadık, ama temelde değişen bir şey yok. Aynı dinamik hep devam ediyor, kavgalar hep ufak tefek konulardan çıkıyor, uçakta pencere kenarına kim oturacak gibi şeyler ya da bir fotoğraf seansının gerekli olup olmadığı gibi konular...

Yeni albümün single'ı "Juicebox" Peter Gunn stili genizden konuşmayla başlıyor, Batman'ın TV dizisi müziğine göz kırıyor, sonra da kükrüyor. Müthiş bir "geri dönüş" parçası...

Valensi: Single demek, imza demek bir bakıma. "Juicebox" kayıtsız kalınamayacak bir şarkı. Ya vurulursunuz ya nefret edersiniz, ama her halükârda üzerinde fikir yürütürsünüz. Çıkıp lafımızı söylemek istedik. Şarkı kendiliğinden heavy metal tonuna evrildi. Bugüne kadar yaptığımız en agresif parça oldu.

Albert Hammond: İlk albümde ne yapmak istediğimizi bilmiyorduk, her şey çok hızlı ve kendiliğinden gelişti. İkinci daha da hızlıydı ve üzerine düşünme fırsatımız olmamıştı. Bu sefer frene bastık, sanırım farkı yaratan da bu.

Yeni albümdeki "Razorblade" Barry Manilow'un "Mandy"sine ironik bir selâm gibi. "15 Minutes" ise "şöhret olmaktan şikâyet eden star" klişesine çanak tutuyor. Bu şarkıların yazarken neler düşüncünüz?

Casablancas: "Razorblade" albümdeki favori şarkılarımdan değil. Barry Manilow'un "Mandy"sini bilirim, ama o kadar. "15 Minutes"se bir şaka sadece. Bundan önceki iki albüm, Strokes'un birinci evresi gibi. "First Impressions Of Earth"le ikinci evremiz başlıyor bence.

Valensi: Bu da klişe olacak ama, "First Impressions Of Earth"le yeni bir başlangıç yaptığımızı hissediyorum. Gerek grup, gerekse bireysel olarak önceki albümlerden daha farklı düşünüyoruz. Bunu söylemekten nefret ediyorum ama, hepimiz biraz daha olgunlaştık geçen zaman içinde. Albüm yapma meselesine farklı bir yaklaşımımız var artık, turne konusunda da öyle. Aslına bakarsanız, artık her şeye karşı başka bir tavrımız var.

"You Only Live Once"ın intro'sunun Queen'i fazlasıyla hatırlatmasına ne diyorsunuz?

Nikolai Fraiture: Hepimiz o intro'nun Queen'le benzerliğinin farkına vardık, ama öylece, olduğu gibi bırakmak eğlenceli geldi. Queen'e bir saygı selâmı diyelim.

Casablancas: İnsan yazarken ne olursa olsun gözlemci pozisyonunda oluyor. Albümün adının niye "First Impressions Of Earth" olduğu sorulduğunda, her seferinde başka türlü açıklıyorum, biraz kayboluyorum galiba, ama esas fikir sonuçta

hep aynı. Sanki okulda bir kompozisyon ödevi vermişler, "yeryüzündeki ilk 25 yılınızda sizi en çok neyin etkilediğini yazın" demişler gibi... Haberleri, bilgileri toplayıp üst üste koydum ve gördüklerim üstüne yorumlarımı yazdım. Sonra bir CD yaptık ve bugün onu dinleyebiliyoruz. Fikir buydu.

Fraiture: Kendine nasıl bir not verirdin?

Casablancas: B+, gayretli bir çalışma, biraz muğlak...

Moretti: "Room On Fire"ı iki ayda kaydetmiştik, "First Impressions Of Earth"se dokuz ay sürdü. Bu bizim değerlerimiz, sorumluluk duygumuz ve müzisyenliğimiz açısından temsili bir durum. Ve sadece sound olarak değil, şarkıların derinliği açısından da önemli bir fark var. Önceki iki albüm, eski sevgililer gibi. Onlardan çok şey öğrendiğimiz için kendilerine saygı ve sevgi duyuyoruz, ama şimdi başka bir aşk yaşıyoruz.

Valensi: Yeni albüm yeni sevgilin mi oluyor bu durumda?

Moretti: Evet, sadece güzel değil, akıllı da.

Hammond: Yavaş yavaş pişirdik albümü. Ayda iki şarkı yaptık. "Şarkı bu, şimdi üzerinde biraz ping-pong oynayalım" dedik.

Moretti: Bir de David Khane faktörü vardı tabii.

Casablancas: Önceki albümlerle bu albüm arasındaki temel fark prodüksiyon farkı aslında. Yani David Khane farkı.

Moretti: Bu albümde bir antrenörümüz vardı. Bize "olmadı, yeni baştan" diyen, kuyruklarımızı indirip stüdyoya tekrar girmemizi söyleyen bir antrenördü Khane.

Valensi: Zaman zaman çok acımasız olabiliyordu. Ama bu işimize yarar. Mesela bana "çok alengirli oldu, yeniden çal" diyordu.

Hammond: "Room On Fire" döneminde özgüven sorunumuz vardı. Bir sürü grup rol çalmaya kalkmıştı. Bizim gibi giyinip Limp Bizkit gibi şarkılar yapan gruplar türemişti.

Moretti: Başlangıçta üzerimizde hiç baskı yoktu. Hiç kimseydik çünkü.

Valensi: Grubu kurduğumuzda müziği kendimiz için yapıyorduk. Bu albümü de öyle yaptık. Yegâne saik, özgün müzik ve sanat yapma arzumuzdu. Albüm çıkarmamızın meşhur olmak veya zengin olmak gibi saikleri yok.

Fakat sonuçta meşhur ve zenginisiniz, ilk albümdeki halet-i ruhiyeyi yakalamanız zor değil mi?

Moretti: Zengin de değiliz, meşhur da!

Valensi: Meşhur olan kişiler değil, grup. Ben şahsen kendimi meşhur biri gibi hissetmiyorum. Bunu vurgulamamın sebebi, sicili netleştirmek. Çünkü varlıklı kesimlerden gelen janti tipler addedilmemizden nefret

ediyorum. Zaten gerçek de öyle değil. Sahip olduğumuz şeyleri kazanmak için çok ter döktük.

Ama içinden geldiğiniz ortam, rock grubu klişesine pek uymuyor...

Casablancas: Hakkımızda söylenenlerin büyük çoğunluğu abartılan dedikodulara dayanıyor. Nereden geldiğimizi hiçbir zaman gizlemedik ve bundan kesinlikle utanmıyoruz. Bu arada, biz de zorluk nedir biliyoruz. California'nın rahat, sık banliyölerinde yaşamadık, biz başından beri New York'luyuz. Her halükârda, Batı dünyasının tamamı üçüncü dünya kıyaslanmayacak büyük bir konfor içinde yaşıyor, yani her şey görelidir, hepimiz imtiyazlıyız. Farklılığın toplumsal sınıflar arasında

İlk defa Pearl Jam konserine gidişimizi hatırlıyorum, o plastik bileziklerden alabilmek için bütün gün kuyrukta beklemiştik. Böyle bir duygu bağı kurmak istiyoruz.

değil, insanlar arasında olduğunu düşünüyorum. Doğru düzgün insanlar her yerde var. Aynı şey sersemeler için de geçerli. Ne olduğumuzu, kim olduğumuzu yaptığımız işle gösteriyoruz, çok çalışıyoruz ve dürüst iş yapıyoruz.

Hammond: İkinci albümde, ruh halimizden de kaynaklı olarak çok formda değildik. Ama bu sefer, tur-neden sonra, kendimize zaman ayırdık, dolayısıyla da stüdyoya girdiğimizde gerginliğimizi üstümüzden atmış, dinlenmiş, rahatlamıştık. Aptalca saçmalıklarla vakit kaybetmeden çok çabuk konsantre olduk. Bence bugüne kadar yaptığımız en iyi kayıt oldu. Albümü dinlediğinde, kayıt esnasındaki yoğunluğu duyuyorsun. En iyi olmak için yırtmıyoruz. Bunu başarmak için çalışmak gerektiğine inanıyorum. Hedefimiz çok basit: Çalışmak, stüdyoya girmek, yeni şarkılar kaydetmek, çalışmaya devam etmek ve yine kaydetmek...

Moretti: Bence her kültür bir süre sonra konformistleşiyor, bir düzene oturuyor. Bugün ortaya çıkan gruplara baktığında, sanki çoğunun cebinde bir el kitabı varmış gibi:

"Rock-star olmak için nasıl giyinmeliyim? Hangi akorları çalmalıyız? Sevmemiz gereken gruplar? Blonde? Television?"

Valensi: Biz sadece özgün olmaya, kendi yolumuzda ilerlemeye, başkalarıyla aynı sound'a sahip olmamaya çalışıyoruz.

Anne babalannız müziğinizi nasıl buluyor?

Casablancas: Hoşlarına gidiyor sanıyorum, belki yadırgıyorlar biraz. Daha çok ebeveyn rolündeler: Gelecek için endişeleniyorlar, sizi etkilemeye çalışıyorlar; doğru tercih yapıp yapmadığınızı kafalarını meşgul ediyor. Ama şimdilik çok da hoşnutsuz olmadıklarını sanıyorum.

Dinleyici olarak, "fan" olarak, en unutamadığınız konser anınız hangisi?

Casablancas: Benimki Porno For Pyros herhalde, konser New Jersey'de, Capitol'deydi, küçük bir salondur, ama mükemmeldi. Dipte uyuşuklar için koltuklar, sahnenin önündeyse insanların dans edebildiği geniş bir alan vardı, insanlar dans ediyordu, ama en ufak bir saldırganlık yoktu. Tam çalmayı hayal ettiğim türden bir konser mekânı. Red Hot Chili Peppers'dan Flea bastaydı, Jane's Addiction'ın bateristi de Perry Farrel ve Dave Navarro'ya katılmıştı, acaip bir olaydı... (gülüyor)

Fraiture: Grubun hayranlarıyla tıka

basa dolu bir trene binip gitmiştik. Baştan sona çılgınlıktı, deli gibi oraya buraya koşturuyor, hoplayıp zıplıyorduk. (gülüyor) Sonra, grup kalabalığın arasına geldi, insanların ellerini sıktılar, çok cool'du. Daha 17 yaşındaydık, ilk defa çıkıyorduk, bunlar insanın bir türlü unutamadığı anılar...

Casablancas: İnsanlarda bu tür duygular uyandırabilmeyi umut edebilmek bile zor. Benim hedefim, hatta idealim bu.

Fraiture: Büyük başarılar vaat eden insanların dediklerine kulak verirken, kaybetmeye mahkûmsun diye düşünüyorum. Bizim tek arzumuz iyi bir grup olmak. Dizginleri kaybetmemek, müzik endüstrisinin tepemize çıkmasını engellemek için mücadele ediyoruz. Julian'la birlikte ilk defa Pearl Jam konserine gidişimizi hatırlıyorum, içeri girebilmek için gereken o plastik bileziklerden alabilmek için bütün gün kuyrukta beklemiştik. Gençken bu tür şeyler çok önemli. Müzikle işte böyle bir duygu bağı kurmak ve bunu korumak istiyoruz.

babylon

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sok. No:3
Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu
Tel:(212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

ŞUBAT 2006

Efes Pilsen Blues Nights

TINO GONZALES

CHICAGO | 03.02 Cu/Fri 04.02 Ct/Sat 23:00

EFES PILSEN
BLUES
NIGHTS

Garanti Caz Yeşili

STEVE TURRE QUINTET

SAN FRANCISCO | 08.02 Ça/Wed 09.02 Pe/Thu 21:30

Garanti Caz Yeşili

Millering the nite @ Babylon

NOJAZZ

PARIS | 10.02 Cu/Fri 11.02 Ct/Sat 23:00

Millering the nite @ Babylon

Electronic Discoveries by Burn

T. RAUMSCHMIERE (DJ SET)

BERLİN | 18.02 Ct/Sat 23:00

ERKİN KORAY

İSTANBUL | 23.02 Pe/Thu 21:30

VEGA

İSTANBUL | 16.02 Pe/Thu 21:30

SERTAB ERENER

İSTANBUL | 24.02 Cu/Fri 23:00

GÖKSEL

İSTANBUL | 14.02 Sa/Tue 21:30

BUZUKİ ORHAN OSMAN QUARTET

İSTANBUL | 15.02 Ça/Wed 21:30

38 YILDA NURHAN DAMCIOĞLU & METİN ZAKOĞLU

İSTANBUL | 28.02 Sa/Tue 21:30

KANGROOVE

İSTANBUL | 02.02 Pe/Thu 21:30

BOB MARLEY

ONE WORLD, ONE LOVE PARTY
Homegrown Soundsystem-Live
05.02 Pz/Sun 16:00

İLKAY AKKAYA

İSTANBUL | 07.02 Sa/Tue 21:30

REPLİKAS

İSTANBUL | 22.02 Ça/Wed 21:30

NAİM DİLMENER SUNAR: DÜNDEN BUGÜNE EVDEN OKULA POP

01.02 Ça/Wed 21:30

OXI-GEN WORLD PARTY

17.02 Cu/Fri 23:00 RADI

The Work of Director ÖZEL VIDEO GÖSTERİMİ

21.02 Sa/Tue 21:30

OLDIES BUT GOLDIES

25.02 Ct/Sat 22:00

ARGOS İLETİŞİM HİZMETLERİ

Radikal

Yelken basım

RADI OXI-GEN FM 95.9 İSTANBUL

“Açık Radyo.” 94.9

SNK

Wall

Doritos

POINT

Ekolay mix

Biletler babylon ve biletix gişelerinde.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

27 Ocak'ta Mozart burcuna girdik, 31 Aralık'a kadar da oradayız. 250. doğum yılı şerefine 2006 Mozart'a ithaf. Chuck Berry "Roll over Beethoven and tell Tchaikowsky the news – Beethoven'i ters yüz edelim ve Çaykovski'nin kulakları çınlasın" diyordu. Biz de "Roll Over Mozart" deyip Beethoven'ın kulaklarını çınlatıyoruz.

Ağlamak için tren, gülmek için Hüdaverdi

Pa-pa-pa pa-pa-pa! Pa-pa-pa pa-pa-pa! Bilmeyen var mı? Eserin adını değilse de, melodiyi... Ya da mesela melodisini değilse de, "Küçük Bir Gece Müziği" diye bir vakanın olduğunu duymayan var mı? Ya da "Türk Marşı"nı, "Figaro'nun Düğünü"nü, "Sihirli Flüt"ü... Pa-pa-pa pa-pa-pa! Pa-pa-pa pa-pa-pa!

Cep telefonu, kapı zili, reklam cingili... Mozart her zaman her yerde. Hele bugünlerde her zamankinden çok her yerde. Duymayan kalmamıştır, bu 27 Ocak Mozart'ın 250. yaşgünü. Ve dolayısıyla 2006 Mozart yılı. Dünyanın dört bir yanında envai çeşit konser, gösteri, sergi, konferans, panel düzenleniyor, kitaplar yayınlanıyor. Ve tabii ki hediyelik eşyalar üretiliyor, çikolatadan havluca, çakmaktan fincana, tişörtten bibloya... Bizim gözdemiz bir Avusturya firmasının marifeti: "Mozart Yoğurdu".

250. yıl vesilesiyle oluşan "Mozart sektörü"ne ateş püskürenlere, Viyana'daki anma etkinliklerini düzenleyen komitenin bir numaralı ismi Peter Marboe'nin bir mesajı var: "Mozart'ın ticarileşmesine kızanlara tavsiyem şu: Eve gidip klarnet konçertosunun ikinci bölümünü dinlesinler, öfkeleri uçup gider."

Nasıl bir şey o konçerto dersiniz, "Out of Africa"da Meryl Streep ve Robert Redford'un Mozart dinlediği sahnedeki müzik deriz. Bilgiçlik taşıyor gibi olmayalım, yeri gelmişken belirtelim: Mozart uzmanı değiliz, bizimkisi "Mozartsever"lik sadece, dinleyiciliğimiz de "Best of Mozart" seviyesinin ötesine geçmez. "Niye severiz?"in cevabını

da "Best of Mozart" kabilinden bir albüm olan "The Essential Mozart"ın bukletindeki bir cümleden ilhamla verelim: "Küçük Bir Gece Müziği"nin kendisi bir yana, isminin insanın ağızında yuvarlanması, o kelimelerin yanyana gelişinin sadeliği ve devinimi Mozart'ın güzelliğinin timsali gibi... 250. doğum yılında herkes kendi meşrebine göre anıyor Wolfgang Amadeus (Türkçesiyle Hüdaverdi, yani Tanrıverdi) Mozart'ı. Biz de şöyle mi yapsak: O "Mozart Yoğurdu"ndan bulsak, Beşiktaş'taki Hasbi'nin Yeri'ne götürsek, sarmısağıyla,

kekiğiyle, kırmızı biberiyle tam teşekküllü bir cacık yaptırarak, yeşil sahalara gelmiş geçmiş en büyük sanatçılarından Yusuf Tunaoğlu'nun Hasbi'nin duvarlarını süsleyen fotoğraflarına bakarak Mozart'ı afiyetle ansak. Yanımıza bir de Falco kaseti alsak, 1985'ten yadigar "Rock Me Amadeus"u personelden rica edip dinlese: "Er war ein punker – o bir punk'tı".

Milos Forman'ın Peter Shaffer'in oyunundan esinlenip yaptığı 1984 tarihli "Amadeus" filmi olmasa, Avusturyalı rock'çu Falco öyle bir şarkı yazar mıydı? Kim bilir... Ama bizim gönlümüzdeki Mozartiyen rock başka türlü bir şey. Ona gelmeden bir "ruh kardeşimiz"e kulak verelim. Mozart'ın Viyana'daki evi, 250. yıl kutlamaları için elden geçirilmiş, 27 Ocak'ta ziyaretlere açılmış, ilk yarım saat içinde 1500 bilet satılmış. Bu haberi veren Associated Press muhabiri, yazısında 22 yaşındaki bir İtalyan turist, Lorenzo Capriate'nin duygularımıza tercüman olan şu sözlerini naklediyor: "Biliyorum, ahmakça bir laf gibi geliyor ama, bence Mozart rock."

Bizce de öyle. Peki nasıl bir rock?

Buraya kadar klasikçileri epey kızdırmışsınız, biraz daha "damardan" girmenin bir sakıncası yok herhalde. "Futbol gibi rock."

Kanıt mı? BBC'nin efsanevi diskjokeyi rahmetli John Peel'in derleme albümünün "intro"sunu. '70'lerin başından bir Liverpool-Real Madrid maçının naklen yayını; spiker Alan Kennedy'nin Real'e attığı golü öyle bir anlatıyor ki, "Figaro'nun Düğünü"nden bir pasaj mübarek. O "intro"yu Fazıl Say'a dinletip "bizdeki Mozart duygusu böyle bir şey" dediğimizde yüzü fena ekşimişti. Başka şeyler de dinlettik, Roll meşrebince Mozart duygusuna tekabül eden ya da ona teğet geçen par-

"AMADEUS" TAKİ VODVİL SAHNESİNDE, HALK TİYATROSUNUN SAHİBİ MOZART'A NE DİYORDU: "SENİN YERİN ARİSTOKRAT ZÜPPELERİN YANI DEĞİL, BURASI."

çalar. "Locomotive Breath" mesela. (O parçayı seçerken Ian Andersen'in Viyana'daki "Spirits of Mozart" konserinde sahne alacağından habermiz yoktu.) Fazıl Say'la "blind test" niyetli buluşmamızda, Jimi Hendrix'in "Hear My Train"ine, Dylan'ın "It Takes A Lot To Laugh, It Takes A Train To Cry"ına, Hughes de Courson'un "Kaval Konçertosu"na sıra getiremedik. Hem zaman dardı, hem de Fazıl Say bizim Mozart anlayışımızdan pek hoşlanmamıştı. Halbuki, biz onunki ni kendimize yakın bulduğumuz için kapısını çalmıştık. (Kapı zili Mozart'tı.) Yarıda kalan "blind test"imize, kötü bir sürpriz olmazsa, Fazıl Say'ın Viyana dönüşünde kaldığımız yerden devam edeceğimiz. Hemen belirtelim, Say'ın Viyana'ya gidiş sebebi, 250. yıl etkinlikleri kapsamında 1 Şubat'ta vereceği konser; çalacağı eserlerse Mozart'la Anadolu'yu buluşturduğu "Patara" adlı bestesi.

John Peel'in sözünü ettiğimiz albümündeki "intro"yu dinlerken Oscar Wilde'in ünlü sözünü hatırlamak ne mümkün? "Futbol, işçi sınıfının balesidir." Sadece sahadaki görüntüye bakıldığında Wilde'a hak vermemek elde değil. Ama işin içine tribünler de girdiğinde "opera", daha doğrusu "rock opera" benzetmesi daha yerinde gibi. Ama tabii tribün var, tribün var. Bu diyarda Çarşı'nın üstünlüğü su götürmez, bunu söylemek için Beşiktaşlı olmak gerekmiyor -ki değiliz, bilenler bilir takım değil adam tutuyoruz. "Çarşı, kendine bile karşı" sloganları Dadaist ve de Mozartiyen değil mi?

Mozart bir bilardo tutkunuydu. "Amadeus"da Forman'ın ona bestelerini bilardo masasında yazdırması boşuna değil elbette. 1726 yerine 1946'da doğmuş olsaydı, bilardonun yanına futbolu eklerdi hiç kuşkusuz. Spekülasyon elbette, ama klasik müziğin dev isimlerinden Şostakoviç'in de bir futbolsever olduğunu, ünlü İngiliz besteci Michael Nyman'ın "Final Score" adlı bir futbol kitabının yanı sıra Queens Park Rangers için bir marş yazdığını dikkate alırsak, Mozart'ın meşin yuvarlaktan uzak duracağını söylemek zor, hele onun klasikçiler içinde sokağa en yakın isimlerin başında geldiği hesaba katılırsa. Amerikalı avangard sanatçı Peter Sellars'ın "Don Giovanni"yi Harlem'de geçen bir hikâye olarak sahneye koyması ve kahramanı "torbacı" yapması da "uçuk"lukla açıklanabilecek bir uyarlama olmasa gerek. "Amadeus"daki vodvil sahnesini hatırlayalım: "Halk tiyatrosu"nun sahibi Mozart'a ne diyordu: "Senin yerin aristokrat züppelerin yanı değil, burası."

Evet, dönemin koşulları, diğer sanatçılar gibi Mozart'ı da aristokrasiye muhtaç kılmıştı. Ama o, mektuplarının belgelediği gibi, bu mahkûmiyete hep isyan etmiş, yalnız aristokrasiden değil, her türlü tahakkümden, bağımlılıktan azad olma arzusu dile getirmişti. Don Giovanni'nin, birinci perdenin sonlarında "Viva la liberta - yaşasın özgürlük!" diye haykırışı, Mozart'ın dünyaya bakışının özeti gibi. "Figaro'nun Düğünü"nin 1789'un arifesinde Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda yasaklanan aynı adlı Fransız oyununun uyarlama-

Hiç değişmemiş: Çocukluğu ve yetişkinliği

"MOZART'IN TİCARİLEŞMESİNE KIZANLARA TAVSİYEM ŞU: EVE GİDİP KLARNET KONÇERTOSUNUN İKİNCİ BÖLÜMÜNÜ DİNLESİNLER, ÖFKELERİ UÇUP GİDER."

sı olması, "sıradan vatandaş" Figaro'yu opera sahnese taşıması da aynı yöndeki göstergelerden biri sayılabilir. Daha 1790'ların başlarından itibaren Fransız yönetmenlerin "Figaro'nun Düğünü"nü siyasal bir opera olarak sahnelediklerinin de altını çizmekte fayda var. Bu tarihsel olguya Time dergisinin 6 Mayıs 1991 tarihli nüshasında yaptığı yorum hayli manidar: "Fransız yönetmenler Figaro'nun Düğünü"nü tahrif ederek onu devrimci bir siyasal risale haline getirdiler."

Memleket semalarında 1980'lerden 1990'ların ortalarına kadar egemenliğini sürdüren "rock'un dili İngilizcedir, başka dilde olmaz" zihniyetinin Mozart'ın dünya sahnese çıktığı günlerdeki karşılığı "opera İtalyancadır, başka dilde olmaz"dı. Mozart, basit bir soruyla o zihniyeti sarsıverdi: "Neden olmasın?" Ve öldürdü. Üstelik, yalnız operaya değil, genel olarak "müziğe uymaz" denen Almancayla öldürdü. Ama bunu milliyetçi, şoven bir saikle yapmadı, Batı'nın o günlerdeki "düşman"ının müziğiyle, gelenekleriyle buluşturarak yaptı: "Saraydan Kız Kaçırma." Mozart'ın "Al-la Turca"ya ilgisi, "Saraydan Kız Kaçırma"dan yedi sene önce, 1775'te "Keman Konçertosu No.5"le, ondan ewel de "Seraglio'nun Kıskançlığı" (1772) adlı balesinde su yüzüne çıkmıştı. Şimdi burada bir parantez açıp nazıçene bir öneride bulunalım: Öyle bir marş varken, "Korkma sönmez"e ne hacet? Ayrıca, "İstiklâl Marşı"nın melodisinin de, prozodisinin de berbat olduğunu en kabakulak vatandaş bile farketmiyor mu? Erkin Koray'ın onu yeniden bestelemeye kafayı takması boşuna değil. Bize kalırsa, yeni bir besteye gerek yok, Mozart'ın "Türk Marşı" ("Rondo alla Turca") dururken...

Cazcı Dave Brubeck'in ondan esinlenerek yaptığı "Mavi Marş" ("Blue Rondo a la Turca") da, Mozart tutkunları kusura bakmasın, pekâlâ "Türk Marşı"nın yerini tutabilir. Bizim oyumuz, isminin

güzelliğinden ötürü "Mavi Marş"tan yana, ama beste ne olursa olsun, asıl mesele güfte, yani Mehmet Akif'in şiiri. O ne şiddet, o ne celâl? Tevfik Fikret'in şiirlerinden bir kolaj göğsümüzü gere gere söyleyebileceğimiz bir "millî" marş olabilirdi halbuki.

Biz dönelim Mozart'a: "Gönlümüzdeki Mozartiyen rock başka türlü bir şey" demiştik. Chuck Berry'nin "Roll Over Beethoven"ına nazire, "Roll Over Mozart"ı kim yapabilir? Aklimızda tek bir isim var: Ömrü vefa etseydi Hendrix yapabilirdi. Vaktiyle, büromuzda asılı duran "Mozart kılığında Hendrix" posteri, zaman zaman "acaba hangi şarkısı 'Roll Over Mozart'laştıırılabilir?" sorusunu düşürürdü aklimıza. Geçenlerde, "Hear My Train"i dinlerken "tamam" dedik, "bu işte". Ama o şarkıyı hatırlamıza getiren Dylan'ın "It Takes A Lot To Laugh, It Takes A Train To Cry"ı (Gülmek için çok şey lâzım, ağlamak için bir tren kâfi) ve Fazıl Say'ın "Uçak Notları" adlı kitabındaki Mozart yorumuydu: "Yaradılışında hüznü derinden hisseden bir yorumcudan müthiş bir Chopin ya da Çaykovski dinleyebiliriz, ama o hüznünü Mozart'a taşırsa Mozart müziğinin tadı kaçır." Doğru, çünkü Mozart'ın göbek adı Neşe. "Ağlamak için bir tren kâfi, gülmek içinse biraz Mozart lazımdır."

Hendrix'in "Hear My Train"inin büyüğü de o: Hem içinden tren geçiyor, hem de Mozartiyen bir neşesi var. "Mozart'ın göbek adı Neşe" dedik, bir adı daha var: Hüzün. Ama onunki Chopin ya da Çaykovski'vari bir hüzün değil. Yunan mitolojisindeki Aias'ınki gibi, gülümsemeye eşlik eden bir hüzün: Son eseri "Requiem"deki tarifi gayri kabil melankoli.

Mozart tefrikamızın giriş taksimini Chuck Berry'ye nazireyle bitirelim: "Mozart'ı ters yüz edelim, Beethoven'ın kulakları çınlasın..."

Yücel Göktürk

1756 → 27 Ocak'ta Salzburg'da doğdu ve Joannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus (Amadeus) adıyla vafatı edildi.
1761 → 5 yaşındayken ilk eserini yazdı: Bir minueto ve piyano için üçlü.
1762 → Mozart kardeşler çeşitli konserler vermek üzere birkaç ayığına Viyana'ya gitti.
1763-1766 → Mozart kardeşlerin Alman-

ya, Fransa, İngiltere ve Hollanda'yı kapsayan büyük turnesi.
1769-1771 → 13 yaşında Salzburg Orkestrası'nın baş kemancısı oldu.
1777-1778 → İki yıllık Paris seyahati esnasında annesini kaybetti. Aloisia Weber'e âşık oldu.
1781 → Viyana'ya yerleşti, Haydn'la tanıştı.

1782 → Viyana'da "Saraydan Kız Kaçırma" operasının ilk gösterimi. Aloisia'nın kardeşi Constanze Weber ile evlendi.
1784-1785 → - Mason locasına kabulü.
1786 → Viyana'da "Figaro'nun Düğünü"nin ilk gösterimi.
1787 → Prag'a gidiş. Babasının ölümü. "Don Giovanni"nin ilk gösterimi.
1788-1789 → Maddi sıkıntılarla birlikte

Almanya turnesine çıktı.
1790 → "Bütün Kadınlar Böyle Yapar" operasının ilk gösterimi ve Almanya'da çeşitli konserler vermek üzere çıktığı son büyük seyahat.
1791 → "Sihirli Flüt" operasının ilk gösterimi. "Requiem" üzerine çalışmaya başladı, hastalandı ve 5 Aralık günü, sabaha karşı, 35 yaşında Viyana'da öldü.

YÖNETMEN MILOS FORMAN VE "AMADEUS"UN OYUNCULARI ANLATIYOR

Peter Schaffer o oyunu yazmasaydı, Milos Forman o filmi çekmeseydi, tahayyülümüzdeki Mozart okul kitaplarındaki haliyle kalırdı. Yalnız Mozart'ı değil, müziğini de ete kemiğe büründüren "Amadeus"un yaratıcılarına kulak veriyoruz...

Üçüncü başrol müzik

Milos Forman: Peter, takside giderken bir bestecinin hayatına dair bir oyun seyredeceğimizi söylemişti.

Peter Shaffer: (oyun yazarı ve senarist) Milos tantanaya başladı, "besteci biyografilerinden nefret ederim, ben gelmiyorum" dedi.

Forman: Acı çekeceğimi düşünüyordum, perde açıldı ve harikulâde bir oyun başladı. Gözlerime inanamadım.

Shaffer: "Eğer ikinci perde de birincisi kadar iyiye bunu film yaparım" dedi.

Saul Zaetz: (prodüktör) Oyun harikaydı. Ama, Milos "film yapmaya ne dersin" dediğinde, "ondan film olmaz" dedim, "yeterince Mozart yok". Milos koluma vurdu. "Doğru, müzik lazım, müzik ve Mozart."

Shaffer: Milos evine davet etti. Harika bir haftasonu geçirdik. Orada dedi ki, "filmde her şey oyundakinden farklı olacak".

Forman: Tiyatroda her şey stilizedir. Kimse bir ağacın gerçek bir ağaç olmasını beklemez. Dil stilizedir, oyunculuk abartılıdır, öyle olması gerekir. Sinema ise fotoğrafır. Fotoğrafta her şey gerçektir. Stile bir şeyse hemen hissedilir, gerçeklik duygusu vermez.

Shaffer: Milos'un evine kapandık ve dört ay boyunca haftada beş gün, sabahın köründen gecenin karanlığına, senaryoyu kelime kelime yazdık.

Forman: Her gün birkaç saat Mozart dinledik. Ve hangi parçanın hangi sahneye uyacağına kafa yorduk.

Shaffer: Milos'a sadece tek bir Mozart teması istemediğimi, tek bir eserin tekrar tekrar çalınmasını istemediğimi söylemişim. Müziğin arka planda değil, ön planda olmasını istemişim.

Forman: Shaffer bir gün dedi ki: "Müzik bu filmin üçüncü başrol oyuncusu durumunda."

Forman: F. Murray Abraham'ı küçük bir rol için düşünmüştüm. Genç bir aktör Mozart okuması yapmak için geldiğinde Murray'la birlikteydik. "Bana bir iyilik yap, bu aktörün karşısında Salieri bölümlerini okuyuver" dedim. Ve Murray harika bir performans sergiledi. O performans kafamı kurcalamaya başladı.

F. Murray Abraham: (Antonio Salieri) Milos telefon etti, "Salieri için

ilk adayım sensin" dedi. "İyi de" dedim, "ilk aday olmak kirayı ödemez, şu anda mutfağımı boyuyorum, kararını bir an önce ver".

Zaentz: Milos dedi ki: "Murray tam bir Salieri. Kendisine fırsat verilse büyük bir aktör olacağını düşünüyor. Sahnede de, sahne dışında da, o bir Salieri." Haklıydı.

Forman: Birkaç hafta sonra arayıp Salieri rolünü ona verdiğimi söyledim. Ama, o başka bir filmde oynamaya başlamıştı.

Abraham: "Scarface"ın setinde "Amadeus"taki Salieri rolünün bana verildiğini öğrendim. Ve setteki herkesin bana tavrı değişti. Her aktörün oynamak isteyeceği rol bana verilmişti. Ödüm patlamıştı. Üç-dört gün telefonlara cevap vermedim. O dağa tırmanmaya kendimi hazırlıyordum.

Forman: Bu film sadece üç şehirde çekilebilirdi. Viyana'da, Budapeşte'de ve Prag'da. Çünkü sadece bu şehirler 18. yüzyıl mimarisine sahip. Prag idealdi, çünkü 18. yüzyıl mimarisine hiç dokunulmamıştı.

Jeffrey Jones: (Imparator Joseph II) Prag inanılmaz bir zaman kapsülüydü. 20. yüzyıla dair hiçbir görüntüye dokunmadan kamerayı istediğiniz yere koyup çekebilirdiniz.

Vincent Schiavelli: (Salieri'nin uşağı) Sokaklarda hiç reklam yoktu.

MOZART MÜZİĞİNİN FİLM SAYESİNDE ULAŞTIĞI İNSAN SAYISINA, KONSERLERLE ANCAK YÜZ YILDA ULAŞILABİLİRDİ.

Elektrik ışığını kaldırdığımızda 18. yüzyıldaydınız.

Tom Hulce: (Wolfgang Amadeus Mozart) Çekim programı gereği, ilk sahneler yaşlı Salieri bölümleriydi. Murray'ın performansı nefes kesiciydi. Bu sayede biz de bol bol prova yapma imkânı bulduk. Constanze'ı ilk başta Meg Tilly oynuyordu ve harikaydı. Ama kamera karşısına çıkmasından bir gün önce bir futbol maçında sakatlandı.

Forman: Sokakta çocuklarla top oynarken lifi kopmuştu. Doktor beş hafta sonra çalışmaya başlayabileceğini söyledi. Bütçemiz beş hafta beklemeye müsaade etmiyordu.

Elizabeth Berridge: (Constanze Mozart) Kasting yönetmeni oyunculuk hocamı arayıp "tavsiye edebileceğin birisi var mı?" diye sormuş. O da "Elizabeth Berridge" demiş.

Forman: Meg Tilly'yi çok severim ama, Elizabeth Berridge, Constanze rolü için daha uygundu. Constanze bir sokak çocuğuydu.

Jones: Benim oynadığım sahnelerden ilk çekileni Mozart'la ilk karşılaşmamızdı. Piyanoyu harfiyen ve kötü bir şekilde çalmayı öğrenmem gerekiyordu. Müzik önceden kaydedilmişti, benim ona ayak uydurmam gerekiyordu. Çok eğlenceliydi, ama çok uğraştım. Tom Hulce da çok çalıştı, odasında bir piyano vardı,

sürekli çalışıyordu.

Forman: Tom'la tanıştığımızda tek çaldığı enstrüman gitardı. Hiç piyano çalmamıştı. Birkaç ay boyunca günde üç-dört saat piyano çalıştı. Orkestra şefi Neville Marriner filmi seyrettikten sonra şöyle demişti: "Yanlış bir tuşa bastığı vaki değil, tersten çaldığında bile." Prag'da bize konser sahnelerini çekeceğimiz tiyatroyu gösterdiklerinde, Peter (Shaffer) ve Saul'la (Zaentz) birlikteydik. Bir ara Peter ortadan kayboldu. Onu koridorda ağlarken bulduk.

"Don Giovanni" operasının premiyerinin yapıldığı yerde olmak onu sarsmıştı. Bu gerçek bütün ekibi çok derinden etkiledi.

Hulce: Benim için en şaşırtıcı olan şeydi: Saçımın altın sansına boyanması imajımı öylesine değiştirdi ki, kişiliğimin dışadönük tarafını tektiledi. Kendi doğal eğilimlerime uzak düşen tavırlar geliştirdim.

Berridge: Tom, Mozart'ın kişiliğine öyle nüfuz etmişti ki, filmden sonra farklı bir insan olmuştu. Onunla bir süre aynı evi paylaştım ve Mozart'laştığını gözlemledim.

Abraham: Tom'la aramızda bir saygı ilişkisi var. Fakat filmin çekildiği dönemde biraz canlandırdığımız kişiler gibi yaşıyorduk.

Hulce: Birçok durumda böyle bir film bir Mozart biyografisi olurdu. O müthiş yaşamı alıp başka bir adamın hayatına ve tanrıyla tartışması bağlamına yerleştirmek dahiyane bir buluş.

Forman: Filmin ne hakkında olduğu beni pek ilgilendirmiyor, çünkü beni duygulandırıyor ve düşündürüyor. Beni güldürüyor. Biraz da ağlatıyor.

Neville Marriner: Filmin sonunda, çalınan eserlerin isimleri piyano konçertosu eşliğinde perdede ararken salonda çıt çıkmayışını hatırlıyorum. İsimler sona erdiğinde, seyirciler bir konserdeymişcesine alkışlamaya başladılar. İşte o anda bu filmin çok sıradışı olduğunu ve müziğin kazandığını hissetmişim.

Shaffer: Bu filmin beni en çok memnun eden tarafı, en büyük besteci olarak gördüğüm adamın gençler tarafından keşfedilmesiydi.

Marriner: İnsanlar Mozart'ı konser salonlarında dinliyorlar. Mozart'ın müziğinin bu film sayesinde ulaştığı insan sayısına, konserler vasıtasıyla ancak yüz yılda ulaşılabilir.

HUGHES DE COURSON: MOZART'I MISIR'A NASIL GÖTÜRDÜM?

70'li yıllarda Bröton müziği etkileşimli folk rock'la meşgul olan Fransız müzisyen Hughes de Courson, 90'lardan itibaren birbirinden ilginç projelerde başrolde çıktı: Bach'ı Kara Afrika'ya, Mozart'ı Mısır'a (tersi de doğru: Afrika'yı Bach'a, Mısır'ı Mozart'a) götürdü, "Lambarena" ve "Mozart in Egypt"lerin yanısıra dünyanın bütün çocuklarına "Songs of Innocence"ı armağan etti. Uzun bir telefon görüşmesinin zabitleri...

İlk neşeli milli marş

Mozart'ın 250. doğumünü vesilesiyle 14 Ocak'ta Viyana'da düzenlenen ve çok farklı türden pek çok müzisyenin sahne aldığı "Spirits of Mozart" (Mozart'ın Ruhları) konserine siz de katıldınız. Nasıl geçti konser, siz hangi parçaları çaldınız?

Hughes de Courson: Dört parça çaldık: Önce, ilk "Mozart In Egypt" albümünde yer alan piyano ve ud konçertosu, udu uyarladığımız 23 numaralı konçerto. Sonra da orkestrayla "Taksim" adını verdiğimiz küçük bir emprovizasyon yaptık. Ardından korno, klarnet, keman ve birkaç Arap enstrümanı için yazdığım "İskenderiye Beşlisi" adlı Klarinet Quintet'i (K.V. 581) çaldık ve "Binbir Gece Kraliçesi" adını verdiğimiz meşhur "Der Hölle Rache" (Gece Kraliçesi) ariasının Arapça yorumuyla bitirdik, çok değerli genç Mısırlı müzisyen Amira Selim'in sesiyle...

"Mozart In Egypt"da yer alan Mısırlı müzisyenler de oradaydı, değil mi?

Evet, tabii, Viyana Radyo Orkestrası vardı ve Mısırlı müzisyenlerden de bazıları götürmüştüm.

Dinleyicilerin tepkisi nasıldı?

Olağanüstüydü, konserin en çok alkış alan performansları arasındaydı.

Diğer müzisyenler arasında en çok ilginizi çekenler kimlerdi?

En profesyonel Ian Anderson'dı herhalde.

"Sihirli Flüt"ten bir şey çaldı mı?

Hayır, Jethro Tull'dan beri, kırk yıldır çaldığı Johann Sebastian Bach'ın "Bouree" sini çaldı, bilirsiniz, "traamm, traamm..." (mırıldanarak melodiyi söylüyor) Neyse, iyiydi. Sonra, "Türk Marşı"nın 5/4 tempoda bir adaptasyonunu çaldı, gayet iyiydi... Dee Dee Bridgewater da bizim Amira Selim'le düet yaptı. Biraz caz ve Mozart'tı, o da iyiydi...

Vaktiyle Jethro Tull'a ilgi duymuş muydunuz?

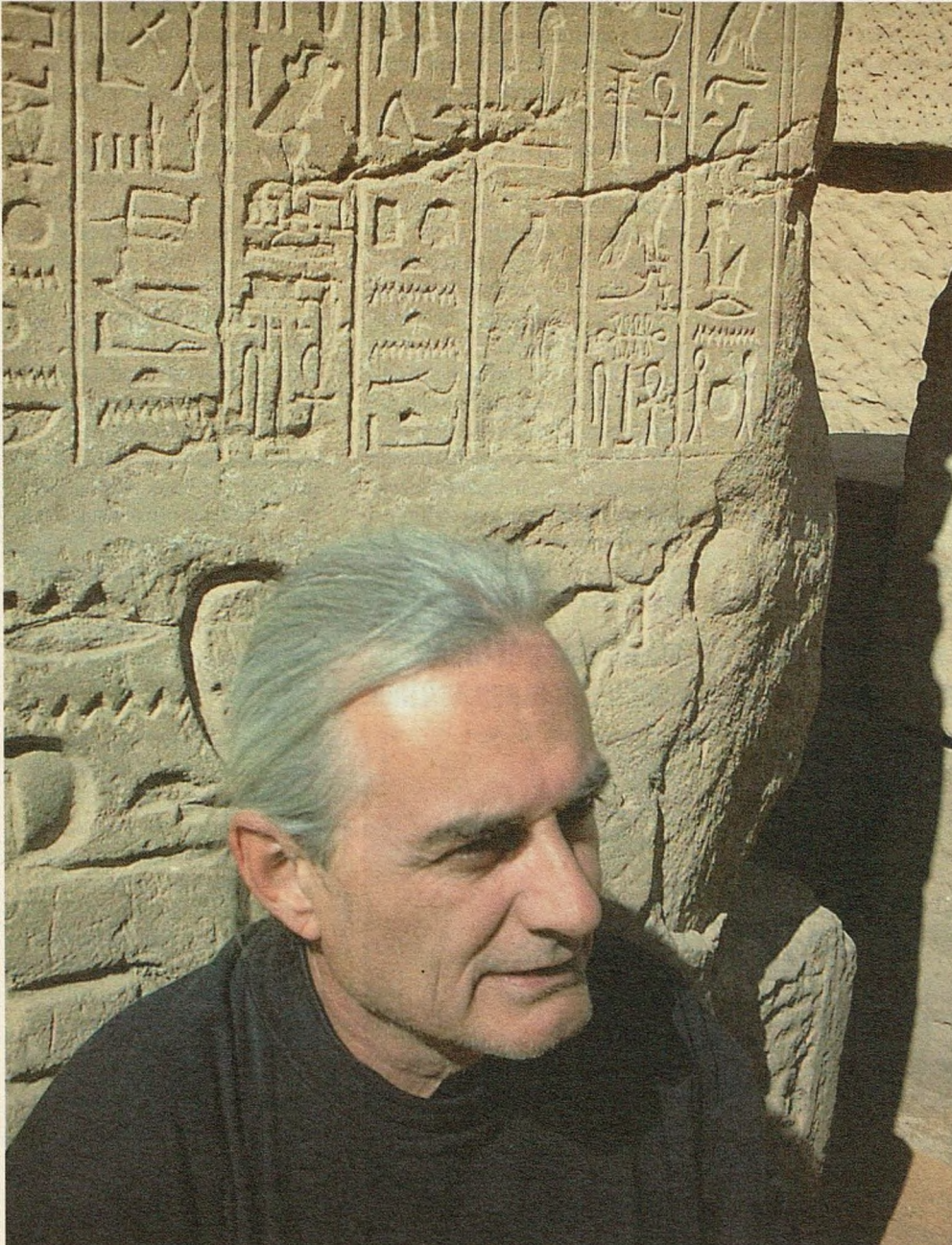
Gençliğimde bilirdim tabii. Çok düşkün değildim ama, Bach'ın "Bouree" yorumu hoşuma giderdi.

Konserin adı "Spirits of Mozart"tı, bu adlandırmayı nasıl buldunuz? Bugün "Mozart'ın ruhu" sizin için ne ifade ediyor?

O Alman organizatörler daha önce de "Spirits of Johann Sebastian Bach" konseri düzenlemişlerdi. Yine bir tür maraton gibiydi, birçok müzisyen katılmıştı. Bu fikri beğeniyorum, Mozart'ı yorumlamanın bütün biçimlerine yer veriliyor. Nasıl yorumlarsanız yorumlayın, ister Arap müziğiyle birleştirin, ister cazla ya da başka bir türle, Mozart hep Mozart. Mozart'ın ruhu hâlâ burada.

"Spirits of Mozart" konseri o ruhu iyi temsil etmiş oldu mu?

Zevkinize göre değişir yorumunuz. Ben birçok büyük Avrupalı besteciye olduğu gibi, Mozart'a da büyük hayranlık duyuyorum. Ama, Batılı klasik müzisyenlerin yüksek kaideler üzerine konarak dokunulmaz heykeller haline getirildiğini düşünüyorum. Diğer bütün müziklerden üstün olduklarına inanılıyor. O görüşe katılmıyorum. Mozart'a, Bach'a, Vivaldi'ye tabii ki büyük hayranlık duyuyorum. Ama Arap müziği, Türk müziği, Hint müziği gibi Avrupalıların daha az tanıdığı, ama çok değerli başka müziklerin de olduğunu söylüyorum. Ve bu nedenle, küçük bir provokasyon yaparak, bazı albümlerde onları eşitliyorum: →

"MOZART IN EGYPT"DEKİ MÜZİSYENLERDEN BİRİ MOZART'I DUYMAMIŞTI. CEP TELEFONU ÇALDI: DIDIDIT DIDIDIT DIIT!.. "HAH İŞTE MOZART BU" DEDİM.

dbc pierre

Man
Booker
Ödülü
2003

"Tanrı"
vernon
little

türkçesi: arzu taşçıoğlu

dbc pierre

"Tanrı" vernon little

En önemli edebiyat ödüllerinden Man Booker Ödülü'nü kazanan ve 41 dile çevrilen "Tanrı" vernon little, yalnızca İngiltere'de 750 bin adet sattı.

Ölüm huzurunda yazılmış bir 21. yüzyıl komedisi. Gerçek bir kara mizah. Hem adalet sistemini hem de eğitim sistemini ağır bir dille eleştiren bu "ciddi" kitabı okurken "kahkahalarla" güleceksiniz.

15 yaşındaki Vernon'ın başı dertte. 16 sınıf arkadaşı bir katliamda öldü. Medyada kariyer edinmek için her şeyi yapabilecek bir adam ve işini kaybetmemek için bir ay içinde bir müebbet suçlusunu bulmak zorunda olan Şerif Yardımcısı, Vernon'ın hayatını cehenneme çeviriyor.

"Bu müthiş kitap nasıl biliyor musunuz? Sanki Osbourne'lar, Simpsonları bira içmeye çağırmış, Don DeLillo da geçerken uğramış hep birlikte Eminem'e yeni bir şarkı yazıyorlarmış gibi."
Andrew O'Hagan

"Tanrı" vernon little'i yalnızca öyküsünün tehlikeli boyuttaki gerçekliği için değil, parlak mizah gücü, taze ve canlı dili için de okumak gerekiyor. Yüksek doz amfetamin ve Kablo TV'ye maruz kalmış bir Flannery O'Connor gibi."
Jonathan Lethem

kapak fotoğrafı: ermin özkın

DBC Pierre, ilk romanı "Tanrı" vernon little ile Man Booker Ödülü'nü, Whitbread İlk Roman Ödülü'nü ve Bollinger Everyman Wodehouse Komedi Ödülü'nü kazandı.

İkinci romanı Ludmilla's Broken English, yayına hazırlanıyor.

www.planb.com.tr

plan_b

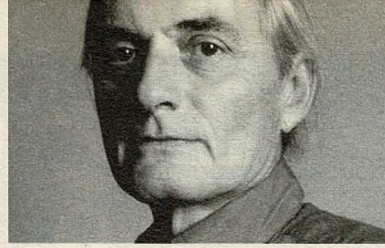
→ Bach ve Afrika müziği, Mozart ve Mısır, Vivaldi ve İrlanda halk müziği... Çünkü partiyonlara dökülmemiş, sözlü müzik geleneğine de çok tutkunum. Bu müzik çok farklı ve çok da güzel, ustadan çırağa, babadan oğula, nesilden nesile aktarılıyor. O müziğin de çok güçlü olduğunu düşünüyorum. Klasik müzikle –okullu müzikle– sözlü gelenek müziğini bir araya getirmek ilgimi çekiyor.

Mozart'ın pop yorumları, caz yorumları oldu, ama rock müzisyenleri böyle bir şeyi pek denemedi, bunu nasıl yorumluyorsunuz?

Belki de rock sistem olarak başka tarzlara doğru arayışta bulunmaya daha az yatkın. Cazcılar daha arayışa yatkın, daha kâşif ruhlu... Benim yaptığım, bu adlandırmayı hiç beğenmiyorum ama, "dünya müziği" olarak yorumlanıyor. Pek tanınmayan, görmezden gelinen şeyleri keşfetmeyi seviyorum. Rock belki de kendine yetiyordur. Rap'çiler de Mozart yorumlamadı denese.

Plant ve Page'in Kuzey Afrikalı müzisyenlerle yaptığı "No Quarter"ı nasıl buldunuz?

Çok hoşuma gitmişti. Genel olarak oryantal müzikle ilgiliyim, yani Arap müziğiyle olduğu gibi, İran, Fars ve Türk müziğiyle de. Türkiye'yle önemli bir bağım da var. Çünkü iki dedem de, hem annemin, hem babamın babası çok uzun süre İstanbul'da yaşamış. Annemle babam da İstanbul'da tanışmış. İstanbul hep hayallerimdeydi. Dedem, Karaköy'e inen o küçük metroyu yapan Belçika şirketine çalışıyormuş. İstanbul'da harika bir hayatları varmış. Erkek kardeşi de İstanbul'da askerî ataşemmiş. Tarabya'da evleri varmış, elçiliğin teknesiyle boğaz gezintileri yaparlarmış. Dedelerimden, ninelerimden ve babamdan

BU ALBÜMÜ ANADOLU'DA DA YAPABİLİRDİM. ALEVİ MÜZİĞİ, DERVİŞLERİN MÜZİĞİ ÇOK GÜÇLÜ. MOZART 7/8, 11/8 GİBİ TÜRK RİTMLERİYLE YAPILABİLİR.

hep İstanbul hatıraları dinlerdim. Babam Fransız konsolosluğunun olduğu yerde okumuş. Dolayısıyla, İstanbul benim için hep bir hayal şehriydi ve sonra orada yaşama şansım da oldu.

Ne zaman, nasıl geldiniz İstanbul'a?

Bağlama dersi almak için geldim. Büyük hayranlık duyduğum bir Türk müzisyen var: Arif Sağ.

Arif Sağ'ı nasıl keşfetmişiniz?

Kasetlerden... Onunla mutlaka tanışmam gerek diye düşündüm. Gittim, tanıştım. Çok nazikti. İstanbul'da onun bir saz okulu var. Onun bağlamalarından bir tane satın aldım ve ondan saz dersleri aldım. Yani Arif Sağ stilinde bağlama çalabiliyorum bir parça. Paris'teki Türk lokantalarına gittiğimde, saz çaldığı görürnce çok şaşırıyorlar ve bir kadeh içki ismarlıyorlar. İstanbul'a çok sık gidiyorum, çünkü iki göbek ailemin anıları var. Asıl önemlisi, İstanbul beni çok cezbediyor.

Çocukluğunuz İspanya'da geçmiş ve sizi ilk olarak çok etkileyen müzik flamenkoydu...

Çok küçük yaşlardaydım, annemle babam Mad-

rid'de, Prado yakınlarında, bugün artık olmayan La Sombra adında bir yere götürmüşlerdi beni. Katıksız, saf flamenkoydu, çok güzeldi, dansla birlikte... Büyülenmişim. Derhal büyük usta Perico el del Lunar'dan ders almaya başladım. Maalesef hayatta değil, ama oğlu devam ediyor. Flamenko dansı seyretmeye de bayılıyordum. Yani Fransa'ya okumaya gidinceye kadar epey flamenko gitar çaldım. İlginçtir, sonradan hiç flamenkoyla "crossover" yapmadım, sanıyorum altından kalkamayacağımdan korktum. Aşık Veysel'in, Arif Sağ'ın tarzıyla flamenko arasında birçok ortak nokta olduğunu düşünüyorum; sizce de öyle değil mi? Aşık müziği flamenkoyu andırıyor.

Kültürlerin, türlerin karışımına duyduğunuz ilginin temelinde İspanya'da büyümüş olmanın da etkisi var mı?

Kesinlikle. İspanya'da İngiliz okuluna giden bir Fransızdım. Flamenko zaten büyük bir karışım. Ama bütün müziklerin bir karışımın meyvesi olduğunu düşünüyorum. Bütünüyle saf, katıksız tek

Stairway To Heaven'ı Mozart yazsaydı

"Roll Over Beethoven"ı Chuck Berry yazmasaydı da Mozart yazsaydı ne olurdu? Hampton String Quartet kendi sorusuna kendi cevap veriyor.

Dörtlünün, rock klasiklerini yorumladığı iki plağı var. Birinin adı: "What If Mozart Wrote Roll Over Beethoven". İçinde "Stand By Me"den "Roll Over Beethoven"a on şarkının yaylı çalgılar dördümlü versiyonu bulunuyor. Diğer plak "What If Mozart Wrote Born To Be Wild" adını taşıyor: "Stairway To Heaven"dan "Born To Be Wild"a, "Light My Fire"dan "Good Vibrations"a uzanan bir repertuar. Mozart'la Led Zeppelin, Steppenwolf, Doors, Beach Boys arasındaki mesafe üç-beş adım. Peki acaba "Türk konçertosu" diye bilinen "5 Numaralı Keman Konçertosu"nu (K.V. 219) Led Zeppelin yazsaydı ne olurdu? Muhtemelen "Kashmir" olurdu. Ya "Prag Senfonisi"ni (K.V. 504) Beatles yazsa? "Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band!"

Maço Mozart

20. yüzyılın popüler müzik tarihi, Mozart yorumlarıyla, Mozart alıntlarıyla, Mozart'a göndermelerle dolu. Frank Zappa'nın "You Can't Do That On Stage Anymore" başlıklı konser kayıtları dizisinin beşincisinde "Mozart Ballet" yorumu bulunuyor örneğin.

"Funky Mozart"ı Bernard 'Pretty' Purdie, "Mozart Funk"ı Dana Parker kaydetmiş. Hank Marvin ve Shadows'un "Mozart Forte"si, Mr. T. Experience'in "Surfin' Mozart"ı varsa, George Martin'in de "Mock Mozart"ı var. Rock tarihinin klasik müzikle en çok içli dışlı olmuş grubu Sky'in başlı başına bestecinin

eserlerinin aranjmanlarından oluşan "Mozart" adlı bir albümü bulunuyor: "Don Giovanni"den "Figaro'nun Düğünü"ne, "Küçük Bir Gece Müziği"nden (Eine Kleine Nachtmusik) "Türk Marşı"na (Alla Turca)... Gitarist Yngwie Malmsteen ise "Amadeus Quattro Valvole" yorumunu ithaf etmiş hayranı olduğu besteciye. Vokal grubu Swingle Singers'in "Swinging

Mozart" albümünü aman unutmayalım. Optimus Rob'un "Mozart Folkart"ı bir elektro-dans parçası... Latin Rascals ise "Macho Mozart"ı bir Latin dans DJ miksi... New-age sanatçısı Kazu Matsui'nin bir albümü "Tribal Mozart" adını taşıyor. Güzel bir rock grubu ismi olarak, Go-Kart Mozart'ı da buraya not edelim hemen...

Phil Ochs "yorulduysan gel, bir çay iç / Bach, Beethoven, Mozart ve benimle" diyor bir şarkısında... Fransız şansonunda, Serge Reggiani'nin ölmeden önce kaydettiği son stüdyo albümünün son parçası "Divin Mozart" adını taşıyor. "40. Senfoni"den yola çıkan ve İtalyanca seslendirilen "Caro Mozart" Sylvie Vartan'ın hitlelerinden biri. Léo Ferré "Ne chantez pas la mort"da "Requiem"den bahsederken, "Thank You Satan" şarkısında "Mösyö Mozart'a reva gördüğün bu kimsesizler mezarlığı için tenkyu Şeytan" diyor: "Ne bir haç, ne bir şey / bahtına bir köpeğe düşmüş / adet yerini bulsun diye / ölü gömücü niyetine."

Hasta la vista Mozart

Cazciysanız, zengin bir Mozart koleksiyonunuz olabilir. Bir Benny Goodman albümü baştan başa Mozart yo-

rumlarıyla kaplı: "Mozart At Tanglewood". Jean-Michel Defaye "Mozart Jazz Trio"yu, Mark Kramer "Mozart Jazz Symphony"yi kaydetmiş. Dave Eshelman'ın "Samba Mozart" isimli bir parçası var. Bobby McFerrin ve Chick Corea "Mozart Sessions" adı altında Mozart emprovizasyonlarını yayınlamışlar on yıl önce... Farklı enstrümanların zenginliğiyle Mozart nasıl oluyor diye bakmak için "A Diferent Mozart" isimli toplamadaki çağdaş yorumları öneririz: Özellikle de Bela Fleck'in banjolu "Türk Marşı"ı. Bilindiği gibi bu marşın 9/8'lik Dave Brubeck yorumu çok ünlüdür: "Blue Rondo A La Turk".

Latin dünyası Mozart'a kayıtsız değil: Klazz Brothers'in Cuba Percussion'la beraber yayınladığı "Classsic Meets Cuba"da "40. Senfoni"nin ünlü ezgileri "Mambozart" haline gelivermiş. Aynı ekibin bir de "Mozart Meets Cuba" albümü var, içinde "Guantanamo Meritmo", "Hasta la vista Mozart" gibi parçalarıyla. Hughes de Courson "Mozart In Egypt" projesinde "Türk Marşı"ı nasıl "Mısır Marşı" yaptıysa, Klazz Brothers da "Küba Marşı" (Kubanischer Marsch) yapivermiş bu albümde.

Boris Vian, matrak şarkısı "Mozart avec nous"da (Mozart bizimle), "Türk Marşı"na birazcık ça ça sosu ekler-

bir müzik yok. Her müzik çeşitli etkilenmelerden oluşmuştur, ancak bu adımlar uzun zaman içinde yavaş yavaş atılıyor ve biz farkına varmıyoruz. Flamenko dediğimiz müzikte Arap müziği, Çingene müziği, Avrupa müziği, hepsi var. Mesela Vivaldi gibi Batı Avrupalı klasik müzik bestecileri de pek çok farklı müzikten, geleneksel halk müziklerinden parçalar alıyor, etkileniyorlardı. Müziğin kendisi aslında bir karışımın, birleşmenin meyvesi. Tamamen katıksız bir tür yok. "Okullu" Batı müziği ile sözel geleneğin müzikleri arasında sınırların olduğunu düşünmüyorum.

1992'de, dört yıl boyunca Mısır, Türkiye ve bölgedeki diğer ülkelere seyahat edebilmeniz imkân sağlayan bir burs kazanmışsınız.

Evet, o arada İstanbul'a da geldim. Kahire'ye gittim, bir ay kalmayı düşünüyordum, bir yıl kaldım. Kahire beni içine çekti, Kahire'ye âşık oldum.

O dönem en etkilediğiniz şehir Kahire miydi?

Hem evet, hem hayır. Kahire'den çok etkilendim, ama sonra Yemen'e, Suriye'ye, Ürdün'e, Irak'a gittim. İsrail'de Filistinli ve İsrailli müzisyenlerle beraber bir konser düzenledim. Sonra Balkanlar'da uzun süre geçirdim. Beni en çok büyüleyen Balkan müziği. Amavutluk'a, Makedonya'ya, Bulgaristan'a, Yunanistan'ın kuzeyine ve Türkiye'ye gittim. Bulgar müziğine çok yakınlığım var, eşim de Bulgar zaten. Bulgar müziğinde Türk müziğinin etkisi çok fazla. 500 yıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altında kalmışlar sonuçta.

Bulgar müziği beni çok etkiliyor, çünkü Slav, Türk ve Avrupa müziği karışımı çok etkileyici.

Gençliğinizde klasik müzikten hoşlanmazmışsınız, hatta bir söyleşide "klasik müzik beni terörize ediyordu" diyorsunuz...

Evet, büyük harf "K" ile klasik müzikle aramda bir sevgi-nefret ilişkisi var. Babamın en sevdiği müzikti ve malûm, Freud'yan bir durum, oğlan çocukları babalarıyla sorunludur... Babam Mozart'ın operalarını çok severdi, bana da onlardan nefret etmek düşmüştü. Ben Rolling Stones falan seviyordum. Klasik müzik dinlemeyi reddediyordum. Sonra, kendi kendime öğrenerek gitarla, gaydayla müzik yapmaya başladım. Zaman zaman beraber müzik yaptığımız konservatuara gitmiş bütün müzisyenler, o dönemde kendilerini bütün diğer müzisyenlerden üstün görürlerdi, burnu büyük tiplerdi... Klasik müzikçilerin kendilerini apayrı, üstün bir kast olarak gördüklerini düşünüyordum, bundan hem çekiniyordum, hem de hoşlanmıyordum. "Mozart In Egypt"ı kaydetmeye başladığımızda, klasik müzik orkestrası ve çölden gelen Mısırlı müzisyenler birbirlerine tuhaf tuhaf bakıyorlardı... Mısırlılar "bu penguenler de nereden çıktı?" diyordu, ötekiler de "bizimle müzik yapmaya çalışan bu berduşlar da ne böyle" bakışındaydı. Ama bir süre sonra, önyargılar düştü, müzik üzerinden ortak bir dil buldular. Ancak bu hemen, kendiliğinden olmuyor, önyargıların, tabuların yıkılması gerekiyor. Kayıtlar sırasında şu esriyi yapı-

yordum: Bir klasik müzisyen çalmayı nasıl bırakır? Elinden nota kağıtlarını, partiyonunu alırsınız. Mısırlı bir müzisyenin çalmaması için ne yaparsınız? Önüne nota kağıdı koyarsınız. (gülüyor) **Hakikaten tamamen zıt iki zihniyet, iki yaklaşım mı, yoksa ortak noktalar da var mı?**

Çok farklı iki yaklaşım, çok farklı iki müzik, kesinlikle aynı gamlar değil. Batı müziğinde 3/4 ya da 4/4 var; 9/8'ler, 11/8'ler, 5/4'ler yok. Avrupa müziği muhteşem, ama fazla yapısal, fazla katı. Bugün Bach'ın ya da Vivaldi'nin kadansları çok daha az çalınıyor. Fransa'da müzik eğitiminde, enstrümana elinizi sürmeyi hak edebilmek için önce iki sene solfej yapmanız gerekiyor. Bu çok saçma bir durum. Konuşmayı öğrenmeden önce imlâ kurallarını öğrenmeye benziyor! Solfej elbette gerekli ve faydalı. Müziği yapısallaştırıyor. Ama müzik yapmanın yollarından sadece biri! Oryantal müziğin içinde büyük küçük çocuklar dahi bizim kulağımızın bir türlü alamadığı o çeyrek sesleri kavriyor, çalabiliyor. Bizde o sesler yok, dolayısıyla da bu iki müziği birbirine kaynaştırmak oldukça zor, özellikle de makam nedeniyle.

Klasik müzikle geleneksel müziği ilk birleştirmeniz "Lambarena (Bach To Africa)"yla mı oldu? O fikir ne zaman, nasıl şekillendi?

Daha önceden de böyle bir takım girişimler olmuştu, büyük müzisyenlerle değildi ama, denemeler yapmıştım. Malicorne adlı bir grubumuz vardı. On yıl müzik yaptık, bayağı ünlü de olmuşuk, daha ziyade folk yapıyorduk. O günlerde de klasik müzisyenlerle zaman zaman çalışıyorduk. Ama bu konuda yaptığım ilk büyük çalışma "Bach To Africa" oldu. Bir siparişti, Gabon'da fa-

MOZART'IN ZİHNİNDEKİ BÜTÜN O FİKİR FIRTINALARINI AKTARACAK VAKTI OLAMADI. ONA ÇEKİCİLİĞİNİ VEREN BİR ŞEY DE BU. JIMI HENDRIX GİBİ...

mekten kaçındığı için serzenişte bulunuyor besteciye. İstanbul'da, yıldızlı bir Boğaz gecesinde çardakların altında Türklerin kızılı erkekli ça ça yaptığı hayal ediyor. Sonunda pişman olsa da ("Mozart bunu hak etmiyor") eklemeyi edemiyor: "Eğlenmek lâzım, iyi yaşamak lâzım!" Bu parçayı 1956'da Vian sadece demo teybe okuyup bırakmış, Souris ve Denise 'Speedy' Benoît tarafından iki kez plak yapılmış.

Valla Mozart her yola geliyor. Bebele-re ninni niyetine (ya da çocuğunuz iyi müziğe erken yaşta alışsın diye) o kadar çok Mozart toplaması var ki. "Sweet Dreams: Baby's First Mozart" ve "Mozart For Children" serileri sadece iki örnek... Noel tatilinde canı Mozart çekenlerse "Mozart For A Merry Christmas" albümü edinebilir. Eski Walt Disney çizgi filmlerinde Mozart eserlerine sık yer verildiği bilinir, bu da öyle bir derleme: "Heigh-Ho! Mozart."

Rock me Amadeus

Pop tarihinin en bilindik parçalarından biri de ondan bahsediyor: '80'lerin büyük hiti "Rock Me Amadeus". Viyanalı Falco'nun şarkısı Milos Forman'ın "Amadeus" filminden ilhamla bir "asi" olarak tasvir ediyordu Mozart'ı: "O ilk punk'ti yeryüzündeki / Bir dehaydı doğduğu günden beri / Piyaço çalardı zahmetsizce / Sanki kapı zili çalar gibi / Ve çığlık çığlığa herkes: Rock me Amadeus

// Bir süperstardı / Bir dinamitti / Neye elini attıysa becerdi / İçki içti, küfretti / Şapa oturttu etrafındakileri / Çığlık çığlığayken kadınlar: Rock me Amadeus // Kafası rock and roll'a işlerdi / Ve keyif çatmaya / Çünkü çok hızlı yaşadı / Ve çok genç öldü /

Ama iz bıraktı tarihte / Herkes hâlâ çığlık çığlığa: Rock me Amadeus!" Şarkı 1985'te piyasaya çıktı, bütün Avrupa'nın tozunu attı, ertesi sene ABD'de bile 1 numaraya yükseldi. Almanca ve İngilizce kayıtlarının yanı sıra, sekiz dakikalık bir versiyonu daha var ki, "Salieri Mix" altbaşlığını taşıyor. Şarkının klibi de "Amadeus" filminden fırlamış gibi. "Rock Me Amadeus" bereketli bir şarkı oldu. Alman endüstriyel grubu Megahertz şarkıyı 1998'de cover'ladı. Beck ("Loser"ın başarısından sonra piyasaya çıkan) eski kayıtlarının derlemesi hüviyetindeki "Stereopathic

Soul Manure" albümünde "Pink Noise (Rock Me Amadeus)" isimli bir kaotik punk parçasına yer verdi. Meksika'nın hiphop-rock'çuları Molotov da "Amateur" adlı bir "Rock Me Amadeus" cover'ına, farklı sözlerle imza attı. Momus ise "Rock Me Amadeus" a nazire, "Folk Me Amadeus"u yaptı "Folktronic" albümünde.

Allegro yavrum!

Gelelim memlekete... 1972 tarihli bir plakta Zümrüt "Şeytan Tüyü"nü söylüyor. "40. Senfoni"ye o dönemde Waldo de Los Rios'un yaptığı pop uyarlamasının Türkçe versiyonu. Sözmüzik hanesinde Şanar Yurdatapan-Mozart yazılı. Hürşit Yeniğün Orkestrası ve Vokal Grubu'nun bir "Mozart Karşılması" var. "Küçük Bir Gece Müziği"nin ilk notalarının ardından alaturka sazlar ve alkışlar devreye giriyor, ısıklıklar ve

"bravo" nidalarıyla bir türküy başlıyor: "Birini de yavrum birini / Harmana serdim kilimi aman / Takiver de zillerin birini / Dönüver de meydan senindir aman..." Ardından türkü "40. Senfoni"ye bağlanıyor, klamet içli içli ötüyor ve erkekler korosu yeniden başlıyor: "Meşelidir enginde dağlar meşeli / Üç yıl oldu ben bu aşka düşeli..." Sonra birisi "hep beraber" diye bağırıyor: "Yumurtanın kulpu yok / Gözlerimde uyku yok / Sür gemici gemiyi / Hiç kimseden korkum yok..." Bunun ardından hızla "Türk Marşı"na geçiliyor, arada birisi "Allegro yavrum allegro!" diye bağırıyor ve akabinde garsona sesleniyor: "Başka neler var yavrum? Bi çorba rica edeyim ben..." Yakın tarihli başka bir "40. Senfoni" uyarlaması, Nez'in albümündeki "Klasik Rüzgar": Kanun ve alaturka yaylılarla başlayıp tekno ritimler ve mânâsiz İngilizce konuşmalarla süren bir eser... Sertab Erener'se 1999 albümünde "Sihirli Flüt"ten "Gece Kraliçesi"ni (Der Hölle Rache) yorumluyor...

"Dönen Alçak Olsun"la tanınan Anadolu milliyetçisi delikanlı şarkıcı Uğur Işılak, "Hem çağdaşım hem Anadolu'yum / Ne sağda ne de solda gör beni" dizelerinin de yer aldığı bir şiirini şu dörtükle bitiriyor: "Gönül şifa bulur dost nefesinden / Gönül ehli anlar gönlün sesinden / Anlamam Mozart'ın senfonisinden / Yanık yarık çalan telde gör beni."

aliyette bulunmak isteyen büyük bir şirket, doktor Albert Schweitzer anısına özel bir olay yapmak istiyordu. Albert Schweitzer, Sınır Tanımayan Doktorlar'ın öncüsü diyebileceğimiz bir Fransız hekimdi. Afrika'da bir cangılın ortasında hastanesi vardı ve hastalar orada tedavi ediyordu. Aynı zamanda, U2, Peter Gabriel gibi müzisyenlerin de öncüsüydü diyebiliriz. Zira, bir Bach uzmanıydı ve ABD'nin, Avrupa'nın birçok yerinde orguyla konserler vererek Afrika'daki hastanesi için para topluyordu. Bu sıradışı, şaşırtıcı kişiliği saygıyla anmak için ne yapılabilir diye düşünüyordum. Schweitzer Afrika'daki hastanesinde tedavi yöntemlerinde Batı tıbbıyla Afrikalı, yerli, büyücü tıbbını harmanlıyordu. Bir karışım yapıyordu, ama aynı karışımı müzikte yapmıyordu. Afrika müziği kesinlikle ilgisini çekmiyordu. Ben de Schweitzer tıpta yaptığını müzikte de yapsaydı nasıl bir şey olurdu diye muhayyel bir yöntem seçtim. Yani Gabon müziğiyle Bach'ı buluşturdum. Bu daha ziyade bir deneydi. O çalışma sırasında farklı anlayışta, kültürde müzisyenleri bir araya getirmenin çekişliliğini keşfettim. Çünkü bu öncelikle insanî bir şey, müzikleri karıştırmadan önce, müzisyenleri, insanları karıştırıyorsun. Yemek yeme, yaşama, zamanı algılama tarzları farklı olan insanları bir araya getiriyorsun. Bu bana müthiş çekici geldi. Ayrıca, bir deney olarak giriştiğim bu albümün tutulması da beni şaşırttı. Sonra da devam ettim...

MOZART'I EN İYİ YORUMLARLA DİNLEMELER TABİİ Kİ ÇOK GÜZEL, AMA MOZART'LA OYNAMAK DA EĞLENELİ. KENDİSİ DE ÇOK OYUNCUYDU AYRICA.

Gabon'da Pigma müzisyenler size "Mösyö Bach" diyorlarmış...

Evet, çok hoştu. Afrikalı dostlarımla beraber oraya gitmiştim, tek beyaz bendim. Onlara müzik dinletiyordum ve bunun Bach'ın müziği olduğunu söylüyordum, onlar da benim Bach olduğumu sanıyorlardı. Çok gururlanıyordum. (gülüyor)

Mozart'ı Arap, Mısır müziğiyle harmanlama fikri nasıl doğdu?

Bir gün dostum Ahmed Al Maghreby'le sohbet ediyorduk, konu döndü dolaştı, Mozart'a geldi. Mozart'ın müziğinin Doğu'yla hiçbir alakası yoksa da, Mozart'ın operalarının çoğu Doğu'da geçer. "Sihirli Flüt" firavunların Mısır'ında, "Saraydan Kız Kaçırma" Osmanlı sarayında... Mozart, Salzburg'dan 30 kilometre ötede doğsaydı, Osmanlı tebası olacaktı. O sıralarda Osmanlı İmparatorluğu Viyana'nın çok yakınlarına gelmişti...

Sizce Mozart oryantal müzik dinlemiş midir, kuşağında bir aşinalık var mıydı?

Herhalde yoktu, öyle olsa daha fazla oryantal izler taşırdı. Mozart'ın müziğinde kesinlikle oryantal bir yan yok. "Türk Marşı"nda sürekli olarak majör-minör, majör-minör değiştiriyor; bu onun açısından oryantal mod'ları yansıtır biçimidir belki.

Bach'ı Afrika müziğiyle harmanlamak, Mozart'ı Arap müziğiyle harmanlamaktan daha mı kolay, daha mı zor oldu?

Bach daha kolaydı, çünkü o çalışmada ritm ve spiritüalite fikrinden yola çıktım. Afrika müziği çok spiritüel ve çok ritmik. Bach'ın müziği de aynı şekilde. Ayrıca, Bach çok daha fazla zaman ötesi. Bach'ın müziğini her şeyle çalabilirsiniz, bilgisayarla, caz enstrümanlarıyla... Mozart'ın müziğine kıyasla dönemine daha az bağlı. Bach'ın müziği, Mozart'ınkıne kıyasla, enstrümanlara o denli bağlı olmayan bir anlayışın müziği. Bach'ın bir eserini hangi enstrümanla çalarsanız çalın, aynı eserdir. Oysa Mozart'ın müziğinde, onun öngördüğü enstrümanlara ihtiyacınız vardır, belli bir dönemin damgasını daha çok taşır. Mozart'ın müziği dahi-yane, ama daha çok Avusturyalı ya da Alman, Bach'ın müziğiyle evrensel.

Bach oryantal de olabilir miydi?

Olabilirdi. Bence üç müzik biçimi vardır: İyi, kötü ve Jean-Michel Jarre'inki... (gülüyor) Neyse, müzisyenlerin beraber müzik yapma arzusu olduğu andan itibaren, Bach'ı Arap müziğiyle, Beethoven'i de Eskimo müziğiyle yapabilirsiniz, bu bir arzu ve irade meselesi. Bazı durumlarda işlemeye-

Dalga geçebilme becerisi

1 Piyanistik açıdan Mozart çalmanın tuhaf güçlükleri var. Eğitim sürecinde, belli bir seviyeye geldikten sonra, önce küçük Mozart menuetler, sonatlar, ardından sonatlar bir öğrencinin çalabileceği, hatta çalması gereken eserler. Ancak eğitim aşamasının ardından aynı eserlere el atılınca ciddi bir güçlük karşılaşıyor. Zamanında öğrenci için -belli teknik güçlükler hariç- hiçbir güçlük barındırmayan piyano eserleri, doğru yönlendirilmiş entelektüel bir bakış açısıyla tekrar ele alındığında, yorumu çok riskli eserler haline alıyor. Mozart hemen hemen tüm eserlerini tuş ağırlığı çok hafif ve ses rengi hayli parlak -Viyana mekanizmalı- piyanolar üzerinde yazdı. Eserleri çalınırken elde edilmesini istediği tını da bu piyanoların tınısına yakındı. Günümüzün modern piyanolarında bu tınıyı yakalamak ciddi bir çaba gerektiriyor. Mozart'ın piyano yazısını bir başka Viyana klasiğiyle, Beethoven'le kıyaslayacak olursak, Beethoven, Mozart'ın tersine, Londra mekanizmasının kullandığı piyanolar tercih ediyordu. Bu piyanoların tuş ağırlığı daha yoğundu, ses rengiyse daha kapalıydı. Sonuç alabilmek için derin basış gerekiyordu. Piyano seçimlerinin iki bestecinin karakterleriyle ilgili ciddi ipuçları verdiğini söyleyebiliriz.

2 Günümüzde yansıtıldığının aksine, Mozart müzik tarihinin en ciddi karakterli bestecilerinden biriydi. Bugün kimileri tarafından Mozart çocuksuydu

diye çarpıtılan olgu ise, Mozart'ın olağanüstü ironi gücü ve dalga geçebilme becerisiydi. Mesela Salleri gibi çağdaşlarının yerleşmiş kalıpları içinde eser yaratmasıyla kendi eserlerinde ince bir biçimde dalga geçirdi.

3 Haydn, Mozart, Beethoven. Bu üç Viyana klasiği göz önünde bulundurulunca, aralarındaki en büyük müzik dehasının Mozart olduğunu söyleyebiliriz. (Hatta Mozart için tüm müzik tar-

rihinin en büyük dehası demek daha doğru olur.) Elbette Beethoven'in sert karakteri ve yenilikleri müziğine doğrudan yansıtılabilir şansı, onun uzun yıllar Viyana klasiklerinin en sarsıcısı olduğunun düşünülmesine yol açtı. İki besteci karşılaştırılacak olursa, eser verme sürecinde Mozart, büyük bir emprovizasyon becerisiyle, kafasında duyduğu bir senfoniye anında kağıda

geçirebilme yetisine sahipti ve eser kâğıda geçirildiği anda tuhaf bir biçimde doğal olarak her açıdan kusursuz bir bütüne işaret ediyordu. Beethoven'in eserlerinde de aynı kusursuzluğu görürüz, ancak Beethoven her eserinin üzerinde ince ince çalışıyor, defalarca taslaklar yazıyordu.

4 Melodi bulmadaki dehası da Mozart'ı klasik müzik tarihi içinde biricik kılan özelliklerinden biri. Birbirinden farklı, hatta zıt karakterde yazılmış temalar Mozart'ın eserlerinde ardı ardına dizilmiş bir biçimde karşımıza çıkar. Bu zıt karakterli tema fikri daha sonra Beethoven'i derinden etkiledi.

5 Mozart, çağının çok ötesinde yaratılabilen bir besteci olarak yaşadığı sürece çağdaşları tarafından anlaşılmadı. Bu duruma duyduğu tepki, yetiştirdiği Avusturya ortamının ve aristokratik baskının etkisiyle, dışarı doğru değil, eserlerine yansıtılmış zarif bir dalga geçme havasıyla çıktı.

6 Mozart'ı müzik tarihinde diğer tüm bestecilerden farklı bir yere oturtan özelliklerinden biri, senfoni, konçerto, oda müziği, opera, sonat gibi birbirinden farklı yapılarıdaki eserlerinin her birinin tek başına birer başyapıt olabilmesi. Birçok besteci belli formlara yönelirken, Mozart her alanda aynı dehayla sayısız eser bıraktı ardında.

7 "Dahi çocuk" olarak başansını kabul eden çağdaşları, olgunluk dönemindeki dehasını anlamazlıktan geldi. Öyle ki, bestecinin Avusturya impara-

torunun sarayında görev alabilmesi, ancak "Figaro'nun Düğünü" ve "Don Giovanni" operalarının Viyana'da başarı kazanmasının ardından gerçekleşti. İşin ilgi çekici yanı, Mozart'a sarayda düşük bir maaşla o müziği besteciliğinin verilmiş olmasıdır.

8 Mozart müzik tarihinin "klasik" tanımına en oturan bestecisidir. Haydn'dan da öncelikli bir biçimde klasik kavramını temsil eder. Ulusal bir müzik anlayışından öte, Alman, Fransız, İtalyan etkilerinden yola çıkarak evrensel bir bütüne ve dengeye ulaşmıştır. Üstelik klasisizmin en temel öğelerine, forma, kurama sapsızmadan, içinden geldiği gibi yazarak.

9 Sonat formu, en üst noktasına Mozart'ın yapıtlarında vardır. A ve B temalarının, köprülerin yerleşimi, gelişme bölümünün, yeniden serginin kesinliği Mozart'ı tam bir "klasik" konumuna yükselten özelliklerinden biridir. Bununla beraber, Mozart'ın klasik kalıpları içine oturttuğu "yenilikçi tavrı" klasik müzik tarihinin daha sonraki dönemlerinde belirleyici olmuştur.

10 Orkestra yapıtlarında, çalgılarda insan sesinin ruhunu büyük bir doğrulukla işler. Yapıtlarının ağır bölümleri çoğu zaman bir arya görüntüsündedir. Gerek senfonilerinin, gerekse konçertolarının ikinci bölümlerinde dinleyici neredeyse insan sesiyle karşı karşıya olduğu hissine kapılabilir. İnsan sesi niye bir enstrüman gibi işler. En bilinen aryalardan biri olan "Gece Kraliçesi", Mozart'ın insan sesinin olanaklarını nasıl sonuna kadar kullandığının en iyi örneklerinden biridir.

Donat Bayer

biliyor tabii. Biraz yeni mutfak anlayışına benzetelebilir, bir sürü şeyi karıştırıyorsunuz, bazen harika oluyor, bazen de felâket. Önyargıları bir kenara atıp denemek lâzım. Bu tür buluşmaları, bu çok büyük figürleri alıp onlarla oynamayı çok eğlenceli buluyorum. Yaşlı bir bayandan çok dokunaklı bir mektup aldım. Mozart'a büyük hayranlık beslediğini, benim albümümün onu ilk başta çok korkuttuğunu yazıyor. "Fakat dinleyince, kendimi bir uçan halının üzerinde hissettim" diyor. Herkes gibi o hanım da Mozart'ta sürprizleri çok sevdiğini söylüyor. Evet, Mozart'ın müziğinde çok fazla sürpriz vardır, tam bitirdiğini düşünürsünüz, hoop başka bir tarafa yönelir. Besteleme tarzında hep bir öngörülmezlik vardır, parçaları sürprizlerle doludur. O bayan da "Mozart'ı ezberlediğim için, sürprizler sürpriz olmaktan çıkmıştı, ama sizin albümünüzü dinlerken bir sonraki mezürde ne olacağını merak ediyorum" diyor. Merakla dinlemenin çok Mozart'yen olduğunu söylüyor. Bu mektup, bu iltifat çok hoşuma gitti. Mozart'ı en iyi yorumlarla dinlemek tabii ki çok güzel, bu benim de tercihim, ama Mozart'la oynamak da eğlenceli. Mozart'ın kendisi de çok oyuncuydu ayrıca. Böyle bir şey ona ters gelmezdi herhalde.

Mozart'ı yeniden keşfetmenin, üzerine düşünmenin bir yolu da denebilir...

Evet, "Bach To Africa"dan sonra birçok kişinin, özellikle gençlerin o albüm üzerinden Bach'ı keşfettiğini duymuştum. Bu albümden sonra da Mozart'ın plaklarını alanlar olacaktır. Tabii ki Mozart'ı dinlemek için bana ihtiyaçları yok, ama bir köprü oluşturuyor, bağ kuruyor. Terside geçerli olabilir, Mısır müziği, oryantal müzik dinlemeyenlerde de o müziği dinleme arzusu uyandırabilir. Özellikle son dönemde, uluslararası politika düzeyinde, Batı ile Doğu arasında büyük bir yarılma var. Din savaşlarından söz ediliyor, Arap dünyasına neredeyse bir savaş açılıyor. Böyle bir ortamda, birbirimizi iyi anlamak koşuluyla bir araya gelebileceğimizi müzikle göstermenin de önemli olduğunu düşünüyorum. Kültürel yarılmalardan, kopuşlardan kaçınmanın yolları var.

Albümünüz "Mozart Mısır'da" değil de, "Mozart İstanbul'da" olsaydı, çok farklı olur muydu?

Neredeyse öyle yapacaktım. Kahire'de de Osmanlı'ya dair çok unsur var, sizin hemen hemen her yerde etkileriniz, izleriniz var. (gülüyor) 500-600 yıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu çok şeyi etkiledi. Kahire'de hâlâ epey Osmanlı etkisi var. Bu albümü İstanbul'da, Anadolu'da da yapabilirdim. Biraz farklı olurdu elbette. Alevi türkülerin, sufi müziğinin, yaklaşımının etkisi daha fazla olurdu. Bir gün öyle bir şey yapmak isterim. Alevi müziği, dervişlerin müziği, Arif Sağ'ın halk müziği çok, çok güçlü; müthiş zengin bir müzik var Türkiye'de. Mozart bütün bu 7/8, 11/8 gibi Türk ritimleriyle yapılabilir. Asıl mesele şu: Organizasyon çok uzun sürüyor ve çok pahalıya çıkıyor, çünkü çok kişi bir arada çalışıyor, gidiş-gelişler oluyor... Ama Türkiye'den böyle bir maceraya hevesli biri olursa, seve seve bir "Mozart Türkiye'de" yapmak isterim. Şimdi aklıma geldi, tanıdığım başka bir Türk müzisyen daha var, Kudsi Ergüner... Çok güzel ney çalıyor, onunla da beraber çalıştık...

Beraber çalıştığınız Mısırlı geleneksel müzisyenlerin Mozart'la ilişkisi nasıldı?

Tanyanlar vardı, ama çoğu duymamıştı. Aralarından biri, Mozart'ın adını dahi duymamıştı, bana Mozart'ın kim olduğunu, nasıl olduğunu soruyordu. O sırada cep telefonu çaldı: Dididit dididit dit!... "Hah işte Mozart bu" dedim. (gülüyor)

Mozart'a nüfuz etmeleri zor oldu mu?

Kesinlikle kolay değildi. Çünkü Arap müziği modal bir müzik, Mozart'ın müziği armonik düzeyde sürekli olarak üst üste biniyor, yapılan tamamen farklı. İçine girmekte zorlanıyorlardı, ama hayran kaldılar. Ama hemen olmadı, tabii emprovizasyona özel bir yeteneği olan birkaç ender müzisyen hariç. Örneğin bir şarkıcı vardı, "La Messe"i çalıyor sun ve üstüne emprovize söylemeye başlıyor, değişecek armonileri tahmin ederek. Olağanüstüydü... Yemen'de, Yemenli bir arkadaşla seyahat ediyorduk, arabayı o kullanıyordu ve habire Yemen müzikleri dinletiyordu. Yolumuz çok uzundu, çölde saatlerce gidiyorduk. Derken, ben de çantamdan bir kaset çıkardım, tesadüfen Mozart'ı. Hangi eser olduğunu hatırlamıyorum, koydum, dinledik. Nasıl bulunduğunu sordum. "İyi, iyi, ama hep aynı şey" dedi. Ben de bana dinlettiği Yemen müziği hakkında aynı şeyi düşünüyordum. (gülüyor) Ne demek istediğini anlıyorum. İnsan Mozart'ı tanımayınca "iyi ama, biraz fazla monoton, hep aynı şeyi tekrarlıyor" diyebilir. İnsanların müziklerini birbirlerine dinletmeleri çok ilginç, zi-

şima yaptım. Ayrıca, Mozart'ın notalarını çok daha fazla değiştirmeye çalıştım. Birinci albümde de bu vardı, ama daha çekingendim. Bu sefer, olabilecek her yere Arap gamları koydum, Araplaştırmak için birçok küçük detay yazdım. Çünkü bu sefer daha az çekinip korkuyordum. Belki de bir klasik müzikçi bunu yapamaz.

Milos Forman'ın "Amadeus"unu nasıl bulmuştunuz? Filmdeki Mozart zihninizdekine uyuyor muydu?

Film bir çok etkili yaratıyor. Mükemmel bir film. Kimileri için bir Viyana bonbonu, kimileri için ulaşılmaz bir abide olan Mozart'ı, çok insanı, özdeşleşilebilir, kanlı canlı bir kişilik olarak gösteriyor. Filmin kendisinin de Mozart'yen olduğunu düşünüyorum. Forman çok kuvvetli, çok özgün bir karakter koymuş ortaya. Mozart'ın gerçekten tam olarak öyle olup ol-

MOZART'IN BİR ESERİNİ BİLGİSAYARIMDA YAZABİLMEK İÇİN ONU BESTELERKEN HARCADIĞI KADAR ZAMAN HARCİYORUM. İNANILMAZ BİR HIZI VARDI...

hinleri, zevkleri çok genişletiyor. Sadece tek bir tarz müzik dinlerseniz, ufkunuz dar olur.

Mozart'ın kişiliği, dehası size çekici geliyor mu?

Mozart etkileyici bir karakter, o kadar erken yaşta ölmüş olmasına çok hayıflanıyorum. 35 yaşında öldüğü düşünülürse, olgun döneminde, 40'lı, 50'li, hatta 60'lı yaşlarda neler yazardı diye merak etmekten kendini alamıyor insan. Bunu düşünmek ürktücü, inanılmaz şeyler yazabilirdi. Mozart'ın tamamlanmamış biri olduğunu düşünüyorum. Zihnindeki bütün o fikir fırtınalarını aktaracak vakti olamadı. Ona çekiciliğini veren bir şey de bu, belki de genç ölen pek çok kişinin çekiciliği gibi, Jimi Hendrix gibi... En büyük kahramanlar genç yaşta ölenler oluyor. Böyle şaşırtıcı bir yanı da var. Müziğinde hemen hemen her şey vardı. Ben sevimli, şirin Mozart'ı pek sevmiyorum. Fakat neşesi çok hoşuma gidiyor, müzikle her şeyi yapabiliyordu. Ayrıca, çok hızlı beste yapıyordu... O kısa zaman içinde yaptıkları inanılır gibi değil. Vivaldi de biraz öyle. Mozart'ın bir eserini bilgisayarımda yazabilmek için, sanıyorum, onun bestelerken harcadığı zaman kadar bir zaman harcıyorum, inanılmaz bir hızı vardı Mozart'ın.

Albümdeki Mozart parçalarını nasıl seçtiniz?

Her eseri defalarca, farklı farklı yorumlardan dinledim. Arap müziği de dinliyordum ve oryantalleştirilmeye neyin daha uygun olacağını tahayyül etmeye çalışıyordum. Yorumlanmaya en uygun olanları seçtim. En uygun olanlar demek, en kolay olanlar anlamına gelmiyor, hatta bazıları bilhassa daha zordu. Aslında, bu sonu olmayan bir çaba. Seçim de daha ziyade sezgisel oldu. İkinci albümden, birincidekinden çok farklı olarak tamamen yalnız çalıştım, bütün düzenlemeleri tek ba-

madığını bilmiyorum, filmdeki gibi mi gülüyordu acaba? Ama sinemada tamamen gerçeğe sadık olmanız gerekmiyor, bu bir tarih filmi değil, Mozart'ı ele alan bir film. "Amadeus"u çok sevdim. Birçok insanı Mozart'a, Mozart'ı da insanlara yaklaştırdığını, dokunulmaz ikona imgesinden çıkardığını düşünüyorum.

Mozart'ın "Türk Marşı"ını nasıl buluyorsunuz?

Güzel bir millî marş olmaz mıydı? Hoş olurdu. (gülüyor) Genelde millî marşlar çok ağırdır, "Türk Marşı" ilk hafif, uçarı, neşeli millî marş olurdu. Benim bir millî marş da yaptığımı biliyor musunuz? Geçen sene, Katar millî marşının bir düzenlemesini yaptım. Bana hep "kıızıl" diyen babam bunu görseydi, çok şaşırıp gururlanırdı...

Katar millî marşını yapmanız nasıl oldu?

Bütün Arap emirlikleri, özellikle de Katar biraz Batılılaşmak istiyor. Daha önce çeşitli vesilelerle onlarla çalışmıştım. Sonuçta, benden millî marşlarını yeniden düzenlememi istediler. Genellikle hâlâ daha geleneksel versiyonu kullanıyorlar, ama bir takım sportif olaylar gibi daha hafif durumlarda benim düzenlememi tercih ediyorlar.

1997'de yaptığınız ilk "Mozart In Egypt" ile 2005'teki "Mozart In Egypt 2"nin aldığı tepkilerde bir farklılık var mı?

Birinci albüm yavaş yavaş kabul görmüştü. İkinci si hemen tuttu. İlk albümün etkisi var tabii.

"Dünya müziği" adı verilen türün çok yaygınlaşmasının da bunda etkisi var mı?

Dünya müziği, "world music" gibi adlandırmalar daha yokken bu müziği yapıyordum. Ama elbette, son yirmi yıldır insanlar diğer müziklere çok daha açık hale geldiler. Ben ilk müziğe başladığımda, Batı ülkeleri dışında ülkelerin müziğini dinlemek-

te, farklı tarzlarda müzik bulmakta çok zorlanıyorum. Birkaç arkadaştan oluşan bir kulübümüz vardı, Kate Bush'un kardeşi de aramızdaydı, ka-set değiş tokuşu yapardık. Geceleri Radio Tiran'a'yı dinlerdik, Arnavut müziği nasılmış diye. Üçüncü dünya ülkelerinden hiçbir plak yoktu. Londra'da bir plakçıda Rus kaydı Bulgar müziği bulduğumda çok sevinmişim. Şimdi hangi müzik mağazasına gitseniz, özellikle de Peter Gabriel'in plak şirketi Real World'den sonra, pek çok ülkenin müziğini buluyorsunuz. Bakın, şimdi hatırladım, Arif Sağ'da ilk defa Peter Gabriel dinletmişim. Arif Sağ'la bir albüm yapmak istiyordu, ama olmadı. İlk dinlediğimde büyüdüm. "Mutlaka İstanbul'a gidip onunla tanışmam lâzım" dedim. Arif Sağ'ın mükemmel bir bağlama çalışması var, kesinlikle virtüöz değil, çok derin, çok vakur. Onunla çalışmayı çok isterim. Almanya'da bazı klasik orkestralara girişimleri oldu, ama onlar çok iyi değil bence, o derinliği yansıtmıyor. Benim arzum onunla daha saf aşık müziği yapmak, saz, perküsyonlar, vokal. Kürt şarkıları da çok güzel. Tabii Alevi türküleri bambaşka. Ben dindar biri değilim, ancak Alevilik çok önemli, çok hümanist bir yorum çünkü. Ben agnostiğim, benim için hiçbir din diğerinden daha iyi değil. Ama Alevilik farklı bir şey. Özellikle bugünlerde, müslüman eşittir şeriatçı, o da eşittir terörist gibi bir denklem var. Sufiler gibi, Aleviler gibi insanların olduğunun bilinmesi lâzım. Çok hümanist, çok hoşgörülü, çok açık İslâm yorumları olduğunu insanlara anlatmak istiyorum. Ben siyasetçi değilim, sadece müzisyenim, benim rolüm çok sınırlı, ama yine de anlatmak istiyorum. Türkiye'nin bu açıdan çok zengin bir ülke olduğunu düşünüyorum. Türkiye başlı başına bir kıta gibi zaten.

Fazıl Say'ı dinlemişliğiniz var mı?

Tabii, biraz önce ismini hatırlayamamıştım. Çok iyi bir Mozart yorumcusu, birçok konserine gittim. Bir başka Türk piyanist daha var, genç ve ilginç bir yorumcu: Toros Can, onu da dinledim.

Vivaldi'yi de İrlanda halk şarkılarıyla harmanladınız. Vivaldi ve Mozart bir yandan da fazla hafif, fazla "pop" bulunarak burun kıvrılan besteciler... Belki reklam cingillerinde, lokantalarda "fon müziği" olarak çok kullanıldıkları için...

Evet ama, Mozart da, Vivaldi de sadece hafif, kolay yakalanır müzikler yapmadılar ki. Mesela, Vivaldi'nin "Dört Mevsim"inin -ki o da muhteşem bir eserdir- galiba 250 kûsur kaydı var, hep aynı

BATILI KLASİK MÜZİKLERİN DİĞER MÜZİKLERDEN ÜSTÜN OLDUKLARINA İNANILIYOR. ARAP, TÜRK, HİNT GİBİ ÇOK DEĞERLİ BAŞKA MÜZİKLER DE VAR.

eserler piyasaya sürülüyor. Vivaldi'nin repertuarının sadece yüzde 30'u kaydediliyor. Vivaldi ve Mozart'ın "hit" parçalarına, herkesin kolayca yakalayacağı melodilere yoğunlaşıyor, reklamcılar da bunların üstüne atlıyor. Ayrıca, telif hakkı da yok. (gülüyor) "Dört Mevsim"i ya da "Türk Marşı"ni herkesin bilmesi o eserlerin gücünden bir şey kaybettirmez. Ayrıca, bunlar aysbergin sadece küçük bir kısmı, Vivaldi'nin, Mozart'ın suyun altında kalan çok derin eserleri var.

Rock'çular arasında geleneksel bir kıyaslama var: Rolling Stones mu, Beatles mı? Siz hangi taraftasınız?

Ben Stones'uyum. (gülüyor) Gençliğimde, safını seçmen gerekirdi. Şimdi ikisini de seviyorum, dinliyorum. 1946 doğumlu olduğuma göre, 1968'de 22 yaşındaydım, Beatles ortaya çıktığında 17-18 yaşındaydım. Ve birinden birini seçmen

KİTAP

Üç kitap önerisi: Maria Publig, *Mozart – Dehanın Gölgesinde* (Can Yayınları, 2004), Aydın Büke, *Mozart: Bir Yaşamöyküsü* (Dünya Yayıncılık), Norbert Elias, *Mozart – Bir Dahinin Sosyolojisi Üzerine* (Kabalıcı Yayınevi)

RADYO

2006 Mozart yılında, Muzaffer Çorlu "Amadeus" adlı programda Mozart'ın yaşamı, eserleri ve sosyolojisini, sanatçı konuklarıyla ele alacak. Her Pazartesi 14:30 - 15:30 arasında, 94.9 Açık Radyo'da

COSTELLO'NUN TAVSİYESİ

Elvis Costello kendi arşivinden şu CD'leri öneriyor: "Piano Concerto No. 20" (piyanist: Clifford Curzon, 1970), "Requiem" (şef: John Eliot Gardiner, 1986), "Quartets Dedicated to Haydn" (Quatuor Mosaiques, 1991), "La Clemenza di Tito" (Titus'un Alicenaplığı) (şef: John Eliot Gardiner, 1993), "Le Nozze di Figaro" (Figaro'nun Düğünü) (şef: Karl Bohm, 1993).

İSTANBUL'DA MOZART 200-250

Mozart yılında İstanbul'dan birkaç etkinlik haberi: Şef Gürer Aykal yönetimindeki Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, "Requiem"i 15 Şubat'ta Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde, 16 Şubat'ta Lütfi Kırdar Konser Salonu'nda seslendirecek... İstanbul Devlet Opera ve Balesi, bu sezon (18 Ekim 2005'ten bu yana) "Sihirli Flüt" operasını sahneliyor... İstanbul Devlet Tiyatrosu, Peter Shaffer'in "Amadeus"unun provalarına bu ay içinde başlıyor. Milos Forman'ın sinemaya adapte ettiği bu piyesi, geçmiş sahnelenmesinde Salieri rolünü üstlenen Can Gürzap yönetecek.

Peki 50 sene öncesine gidersek ne görüyoruz? Elimizdeki İstanbul Belediyesi Konservatuvar Konserleri broşüründe şunlar yazıyor: "1955-56 konser mevsimi, 14. Konser: W.A. Mozart'ın 200'üncü doğum yıldönümü münasebetiyle Reaisicümhur Sayın Celâl Bayar'ın fahrî himayelerinde, Maarif Vekili Sayın Ahmet Özel'in himayelerinde Mozart'ın 200'üncü doğum yıldönümü anma töreni. Türkiye Milli Komitesi tarafından tertiplenen anma konserleri serisinden Şehir Orkestrası Konseri. İdare eden: Cemal Reşid Rey. Solist: Ferdi Statzer. 8 Ocak 1956 Pazar, saat 11'de, Taksim Şan sinemasında. (Programda, "Don Juan" uvertürü, Re minör KV 466 Piyanoda Konçertosu, "Küçük Bir Gece Müziği" sereni ve 41 Numaralı "Jüpiter Senfonisi" yer alıyor.)

gerekirdi. O sıralar Kinks, Yardbirds, Rolling Stones tarafındaydım. Çünkü daha kirli, daha asiydi, Beatles ise temiz pak, kibar, nazikti. Beatles biraz küçük Mozart'lar gibiydi. (gülüyor) Halbuki bu o sıralar daha kötü, daha kirli, gürültülü gitarlı, aşırı yanları seviyorduk...

Bu yaz başı Stones Paris'e turneye geliyormuş.

Evet, hâlâ turne yapmaları olağanüstü bir şey. Birkaç kere sahnede seyrettim, inanılmaz. Dinozorlar ve hâlâ ayaktalar. "Honky Tonk Woman"ı, "Satisfaction"ı çaldıklarında efsanevi bir durum oluyor. (gülüyor) Gençliğin marşları bunlar, üstelik millî marş değil, enternasyonal marşlar.

"Stones mu, Beatles mi" sorusunun klasik müzikteki karşılığı "Mozart mı, Beethoven mi", orada hangi taraftasınız?

Bilemiyorum. Beethoven'den çok, Stravinsky, Bartok tarafındayım herhalde. Wagner ya da Be-

ethoven gibi fazla masif şeyleri çok sevmiyorum, işin içine çok çok büyük orkestralar girdiğinde beni zorluyor. Ama Beethoven'in de quator'ları, hoşuma giden eserleri var. Daha çok Ortaçağ, Rönesans dönemi müziklerini, Barok müziği seviyorum, sonra atlıyorum doğrudan çağdaş müziğe, Stravinsky'ye, Bartok'a, Monod'ya geçiyorum.

Yeni bir klasik-folk harmanı projeniz var mı?

Maalesef ve iyi ki şu sıralar yok. Bu tür harmanlamaları çok seviyorum, ama biliyorsunuz, plak şirketlerine bağımlısınız hep. Bir yandan da bu benim için bir etiket haline geldi, sanki hep bunu yapmaya mecburmuşum gibi. Başka bir şey yapmaya niyetlendiğimde, "yoo, şimdi de Beethoven yapı!" deniyor. Yaptığım albümlerin tutmasından çok memnunum, ama aynı zamanda bir yandan da sizi o çerçeveye hapsediyor. Çocukluğumun flamenkosuna dönmek istiyorum; çok saf, sırf piyano, iki gitar, bir erkek, bir kadın şarkıcıyla "Flamenko Erik Satie" yapmak istiyorum. Bence Erik Satie'nin flamenko yorumu muhteşem olabilir. "Mozart In Egypt" kadar spektaküler değil tabii. Bach'ın "St. Mathieu Passion"unu yapmak istiyorum, yine biraz Afrikalı Bach olacak, ama bu sefer çeşitli eserlerden parçalar yerine tek bir eserle çalışmak istiyorum. Ama bu tür projelerin organizasyonu çok vakit alıyor. İki müziğin de tamamen içine girmek, hem klasik kompozitörlerin bestelerine, hem folklorik müziklerin karakterlerine saygı göstermek, onları iyi tanımak gerekiyor. Ayrıca, en uygun müzisyenleri bulmak gerekiyor.

Plak şirketlerinin bu tür projelere ilgisi nasıl?

Yaptığınız tutunca fazlasıyla ilgileniyorlar tabii. Ama şu sıralar genel bir kriz, genel bir karamsarlık var. Korsandan, mp3'ten çekiniyorlar. Bir yandan da büyük bir tekelleşme var, dört büyük şirket bütün küçük plak şirketlerini satın aldı, yuttu. Kırk yıl önce, deneye, maceraya açık kişilerin sahip olduğu küçük plak şirketleri de vardı. O insanlar sadece işadamları değil, müzik sevgisine sahiptiler, artık öyle bir şey kalmadı. Plak şirketlerinin sahipleri şimdi büyük işadamları, en az maliyetle, en kısa zamanda en fazla kâr amaçlıyorlar. Her plak şirketinde harika insanlar var, ama iktidar onlarda değil. Aslında son noktayı kimin koyduğu tam bilinmiyor bile, "piyasa" koyuyor. "Mozart In Egypt" gibi büyük bir prodüksiyon yaptığında, arkada bir plak şirketinin olmasına ihtiyacın var, yoksa gücün yetmez. Ama yine de iyimserim, müzik yapmak istiyorsan, eninde sonunda yaparsın bir şekilde.

'68'de 22 yaşındaymışsınız, '68 Mayıs'ını nasıl yaşadınız?

Nanterre'de, her şeyin patlak verdiği yerde sosyoloji okuyordum. Cohn Bendit'le aynı sınıftaydık, yakın arkadaştık o zamanlar.

Hâlâ görüşüyor musunuz?

Son zamanlarda birkaç kere rastlaştık. Ben de AB'den yanayım, Fransızların anayasa referandumunda hayır demeleri beni hayal kırıklığına uğrattı. Türkiye'nin AB'ye girmesinden de yanayım.

Geriye baktığınızda, 1968 Mayıs'ı sizin için ne ifade ediyor?

Hakiki bir devrim değildi. Biraz oyun gibi geliyordu, ama kalıcı kültürel izler bıraktı. Genel bir özgürleşme vardı. Savaş sonrasında doğmuş kuşaktık, anne-babalarımızın iki savaşa çektiği sıkıntıları yaşamamıştık. Her şeyin iyi gittiği -en azından Avrupa için öyleydi- bir dönemde yaşıyorduk. Ve tabii ki otoriteyi sarstık biraz. '68'in çocuksu bir yanı da vardı, ama küçümsenmesi gereken izler bıraktı geriye. Kültürel olduğu kadar, sosyal ve siyasal izler...

04.02.cts.electro-nix

1vol.

nyc.berlin
records.com
canli-dj set

daniel wang

vivaya
mar flow
aka diskokaine

25.02.cts.ankara münih hatti

1vol.

münih / erkrankung.net
canli performans

queen of japan

PZT: **TOTAL RET** (nucaz, ambient, funk, soul, downbeat, lounge, jazzy house)
SA: **DİSKÖTEK** (elektropop, minimal house, minimal techno, poker flat, jigolo, kompakt, diskob)
ÇRŞ: **CORTO & KÖFTE 25 SOUND DECODER** (reggae, roots, dub, ska, rocksteady, skapunk)
PRŞ: **ŞIK MEHME(T)D** (diskopunk, laser disko, elektropop, elektropunk, neopop, synthpop, neoglam)
CUM: **GÖKHAN** (funky house, chicago house, elektro, elektroclash)
CTS: **BURAUQUE** (italodisko, disko-nu-disko, miami bass, oldschooll elektro, street jams, breakbeat elektro)
PAZ: **MÖSYÖ TATİ** (worldbeat, caz, brasilerero, latin, bossanova, idm)

25-03-2006 ankara münih hatti-2 Dr. Mooner
22-04-2006 ankara münih hatti-3 Acid Boy Chair
03-03-2006 electro-nix-2 Princess Superstar

Israrla bekleyin :
Alexander Robotnick,
Legowelt, DMX Krew,
Interfunk DJs, In Flagranti,
Darshan Jesrani (metro area),
Hong Kong Counterfeit, Vostok,
My Robot Friend

LOCUS
SOLUS

www.locussoluszone.com

Bestekar Sok No: 60 Kavaklıdere - Ankara Tel: 0312 468 67 88

condesign | can.akyurek // can.deviantart.com

MISIRLI AHMET

Mısırlı Ahmet'in enstrümanı ile ilişkisi insanı imrendiriyor. Ve her albümü, bir hayat duruşu önerisi gibi çıkıyor karşımıza. Üstelik, Euromed Heritage II programı çerçevesinde yürütülen MediMuses projesi adına yayınlanan bir dizi içinde yer alan yeni albümü "Percussions", Mısırlı Ahmet'in bütün bir Akdeniz coğrafyası için önemini de tescilli... Üstadla hasret giderdik, tecrübelerinden biraz daha kâim almak için...

FIRTINA DEĞİL, NEFES

Yeni albümünüz "Percussion", "Akdenizli Büyük Üstadlar" dizisinden yayınlandı. Nasıl bir proje bu?

Mısırlı Ahmet: Avrupa Birliği destekliyor projeyi. Türkiye'den İhsan Özgen de katıldı bir CD'yle. Eski albümlerinden, eski çaldıklarından oluşan bir albüm. Genelde bu diziyi arşiv gibi değerlendiriyor bu projeye katılanlar. Bir tek benim konseptim değişik. Ritm olarak da tek benim zaten. Uluslararası platforma darbukanın taşınması söz konusu olunca, bu çalışmaya özel önem verdim. Her zaman ortaya çıkmıyor böyle şeyler. Amacı, organizasyonu, felsefesi itibarıyla çok iyi çalışılmış. Akdeniz ülkelerinin kültür mirasını korumak için, barış için, toplumların bir arada kardeşçe yaşaması için yapılan, güzel bir proje. İçinde de dolu olmalıydı çaldığım şeylerin...

Akdeniz, Türkiye'de bazı kesimlerce hep bir Batı coğrafyası olarak algılanıyor, halbuki bunun Arap alemi, Kuzey Afrika'sı var...

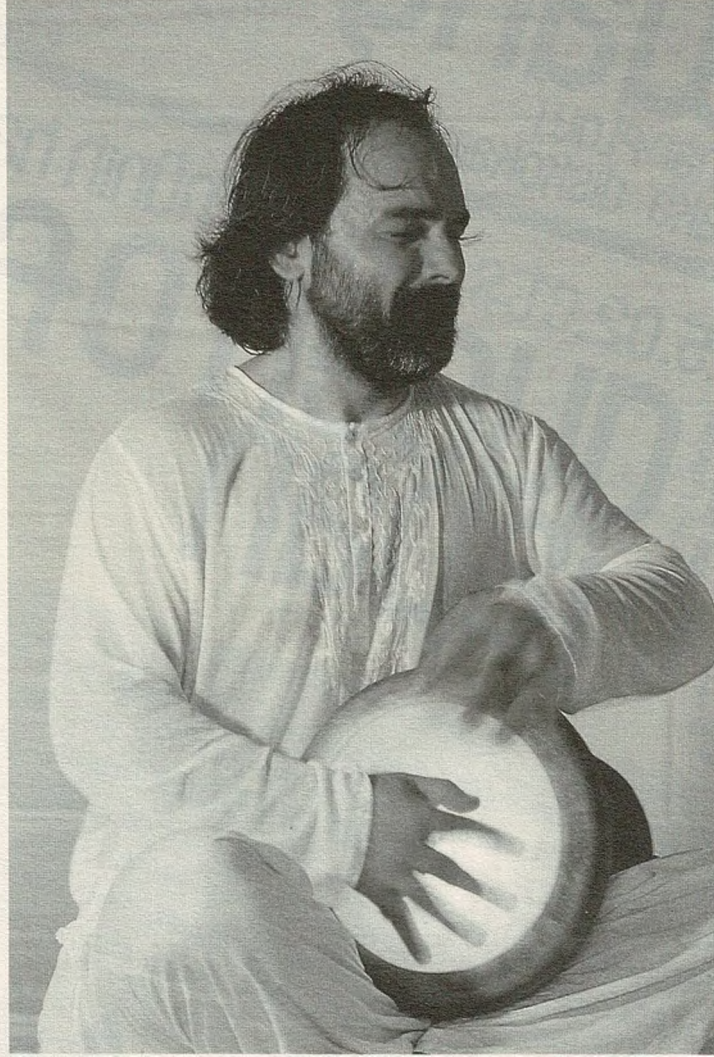
İraklara, İranlara kadar dayanır Akdeniz. Bu albümlerin organizasyonunda haritayı çok iyi çizmişler. Türkiye de tipik bir Akdeniz ülkesi. Akdeniz'i dünyanın çok sıcak bir karnı olarak görüyorum. Hepimiz havanın, doğanın mirasıdır, birbirimize benzeriz. Gerçek Akdenizli çok toleranslıdır o havadan ötürü. Barışa çok elverişli bir yer Akdeniz, relaks bir havası var çünkü. Deniz var, kumsal var, bir sirtaki var, bir Ege var, bir Arap var, bir flamenko var... Dünyaya damgasını vurmuş bir sürü kültür var.

Üç kişiye teşekkür etmişsiniz albümde: Zakir Hussain, Trilok Gurtu, kardeşiniz Levent Yıldırım...

Spiritüel hocalarım. Oksijen soluduğum ender hava deliklerinden bazıları onlar... Bu albüm sound olarak, yapılaş tarzı itibarıyla diğerlerinden çok farklı. Bu bir kabuk değiştirme, bakalım bundan sonra ne olacak. O kadar çok şey var ki, ne yapayım, nasıl yapmalıyım, iki ay böyle kıvrandı...

Ama hazır, rahat bir albüm yapmak da istemediniz...

Tabii, boyumun ölçüsünü aradım. Bakalım ne toparlamışım, doğru mu gidiyorum, neredeyim? Benim varoluş nedenim darbuka. Tedavim, ilacım, her şeyim o. Bu vahşi dün-

yanın insana etkisini en aza indiren, hatta yok eden, tedavi eden o. **Sizi hiç dinlememiş biri için hangisi sizi daha iyi temsil eder: Daha önce çaldıklarınızdan yapılan bir derleme mi, yeni çaldıklarınız mı?** İkincisi muhakkak. Hiç düşünmedim zaten bunu böyle yaparken. Eskiye, geriye hiç dönmem. Derede bir kere yıkanılır derler ya, öyle. Bunu kafayı gözü yarararak öğrendim. Mekân olarak aynı yere dönebilirsin, ama farklı bir anlayışta olduğun için zihnin başkalaşmıştır, içsel olarak dönemezsin. Farklı bir duyguda, farklı bir algılayışta olursun, dolayısıyla başka başka işler yaparsın. **Tek atımlık kayıtlar mı yapıyorsunuz? Yayınlanabilir bir güzellikte çaldığınızı nasıl anlıyorsunuz?** İyi olacağını düşünmüyorum, iyi diye bir şey yok. Albüme girince en önemli şey, kendine haksızlık etme-

mek, sözünü esirgememek. Dilinin dolaşmaması gerek. Yeni bir serüvenin başlangıcı, eski bir serüvenin neticesi diye bakıyorum o anlara. **Çalma anının geldiğini hissediyor musunuz, yoksa bu an için bekliyor musunuz?** Girip direkt çalışıyorum. Makineye de ben basıyorum, ben kaydediyorum.

Dağlara çıkmış, elini kızgın kuma sokmuş diye efsaneler uydurmuşlar mesela. Çöllere gittik, doğru. Elimizi kızgın kuma sokmadık ama, kızgın kumlarda antrenman yaptık.

Dilim dolaşırsa, bir yanlışlık varsa, başka gün tekrar şansımı deniyorum. Balığa çıkmak gibi bir şey, hava şartları çok önemli. Bu albüm, içsel sorgulama ve meselenin boyutlarını çok iyi anlatma anlamında çok aydınlatıcı oldu. Beni en çok sarsan, varoluş anındaki o titremeyi hissettiğim o tek kanallı kayıtlar.

Hiç yapılmamış, referans almadığım bir şeyi yapıyorum. Bir elle kılıp atıyorum, bir elle solo atıyorum, çok küçük bir örgüde oluyor bunlar. Benim özgürlüğüm aslında bu.

Belli sınırlar içinde çalınan bir sazın imkânlarını deniyorsunuz. Yeni bir şey yaratmak için, mevcut kalıpları da bozmanız gerek...

Bozmak değil aslında. Tarihten aldıkları birikimle ayakta duran insanların içinden çıkıp, karşılına geçip onları görmek meselesi. Kendin gibi olursan onları görebilirsin. Ben ona çalıştım. Her insan hayatı kendine göre algılar. Her insanın işine bakışı kendine göre değişir. Tecrübe edilmemiş şeylerle dolu bir hayat yaşamak gerekir, kaderi değiştirmek için. Ezberledikçe kendini tükettirmeye başladığını hissettiğin anlar olur. Gözün kapalı yapıyorsun, bir heyecan kalmıyor.

Pavyon zamanlarından eski arkadaşlarınızı görüyor musunuz?

Bir-iki eski arkadaşımı gördüm Ankara'ya gittiğim zaman. Hâlâ aynı yerdeler. Ben de aynı durumdan gelen insan olarak onları çok iyi anlıyorum, çok iyi biliyorum. Darbukacı deyince hemen akla gelen tipler vardır, yani büyük bir tabu var bir de, kırmamız gereken. Ne kadar farklı konuşsanız da, karşınızdaki darbukacıyla konuştuğu için, birazcık size bulanık bakıyor, kulağı hafif daha az duyuyor. İkide bir "ne güzel, çok felsefi şeylerden konuşuyor" diyorlar. Felsefe değil. Felsefenin konusu zaten hayat. Hemen abartıyorlar. Alışlagelmişin dışında bir jargon duyunca, hemen filozof diyorlar kolayca. Ben onu olmak istemiyorum, hiçbir zaman da olmam. Dağlara çıkmış, elini kızgın kuma sokmuş diye efsaneler uydur-

muşlar mesela. Çöllere gittik, doğru. Elimizi kızgın kuma sokmadık ama, kızgın kumlarda antrenman yaptık, ayağımızın altı pişti, ellerimiz çizildi. Haftada bir gün pet şişeyle banyo yapıyorduk...

Pavyondan çıkıp kendi yolunuzu bulmaya çalışmanızın yanında, bir de dar addedilen bir enstrümanla

bunu yapıyorsunuz. Bu da efsaneyi büyütüyor herhalde...

Dışarıya dar mantaliteyle sunulmuş ve dar olarak algılanan bir enstrüman dersek daha doğru olur. Dar değil, yoksa ben hayatımı adaya mazdım. Çok büyük bir enstrüman darbuka. Ben ona hayatımı adamışım. İnsanların bütün maddî özelemlerini dışlayarak ulaşmak istediğim iş, onu çalmak. Bir adanmışlık istiyor. Bu, tıpkı insanın kendisiyle olan ilişkisi gibi. Eski arkadaşlarının beni görmeleri için benim yaşadığım hayatı yaşamaları gerekiyor. Farklı bir boyutta, farklı bir gezegende, bir karanlık sessizlikte kendi kendinize bir şeyler yaratmaya çalışıyorsunuz. Ne Ankara'daki insan gider oraya, ne anneniz babanız. Ankara'dakiler bana kurtulmuş olarak bakıyorlar herhalde, "iyi yaptın, gurur duyuyoruz" diyorlar. Bir noktada kurtulmak diye bir şey yok aslında. Hayat beni nereye götürüyorsa oraya gidiyorum.

Mesela İspanya'ya niye gittiniz?

Benim İspanya'ya asıl gidişim, Carlos Benavent'le çalışmak içindi. Üç ay kalma fırsatı buldum orada, aşık oldum iklimine, insanlarına. Flamenkoya yıllardır aşığım zaten.

Endülüste'eki Arap etkisi malum.

İspanyol müziği sizi nasıl etkiledi? Bozlak beni nasıl titretiyorsa, flamenko da öyle. İkisi de çok farklı, çok büyük. Gerçekler hep insanı sarsar. İspanya'nın müzikal anlamında bana etkisi çok büyük. Oryantal

darbuka oynatır, benim için de bu anlamdaydı. Ama orada oynatan da var, ağlatan da var, entelektüel bir anlamı da var. Estrümanı bir düzeye getirme anlamında bana etkisi çok oldu İspanya'nın. Albüm dinleyerek sadece öğrenebilirsin, bense bizzat içinde yaşamak istiyorum. Çok büyük bedel ödemeklerden geçer bu. Hiçbir şeye sırtını dayamadan, hiçbir maddî güce güvenmeden yapmak lâzım. Sırf istediği gibi enstrüman çalmak için dünya nimetlerine sırtını dönmüş biri Mısırlı Ahmet. Hiçbir yaşantım yok, kahve

başladı son zamanlarda. Solo çaldım mı, doholle çalıyorum. Sound olarak darbukadan çok farklı. Hiç solo kullanılmamış. Dohollenin asıl varlık nedeni, darbukaya bir altyapı olmak, bas olmak. Ben onu aldım, talihini değiştirdim. Aşmanız gereken bir durum var, ve onunla hikâye anlatmak durumundasınız, anlatırken özgürleşme durumundasınız. **Hâlâ darbukayla tanınmak sizi bozuyor mu?**

Yoo, koparmamak lâzım birbirinden. İkisi de aynı aile, birisi baba, birisi oğul. İkisinin de atmosferi çok

Darbukacı dedin mi, çantaları taşıyan, bahşişe çıkan adamdır. Çok karakersiz bir konumdur. Hiçbir fiörtüme darbukacıyım diyemedim Ankara yıllarımda.

ye git, bara git, yok.

Kaç saat çalışıyorsunuz günde?

Artık saat falan kalmadı ki, bütün günüm darbuka oldu. Sürekli antrenman yapıyorum. Mısırlı Ahmet'in, rahat ol artık, niye çalışıyorsun diyebilirsin. Öyle değil işte.

Sizin için önemli olan ne çalar-ken? Doğru ölçüleri tutturmak mı mesela?

O anki duygunuzla o an dokunduğunuz darbukanın ölçüsünün çarpışması... Ona siz karar veriyorsunuz, ama bu bir halüsinasyon.

Artık daha çok doholle çalışıyorsunuz, değil mi?

Evet. Demin dar bir enstrüman değil dedim darbuka için, değil tabii, ama bana biraz daha dar gelmeye

farklı. Doholleyi solo olarak kullanıyorum, altyapı olunca darbuka kullanıyorum.

Nerede yaşıyorsunuz, en çok zamanınızı nerede geçiriyorsunuz?

Onu ben de çok iyi bilmiyorum. Artık nerede yaşadığımı düşünenecek halde değilim. İspanya'da ormanda yaşıyordum, burada yine öyle, şehir dışında, ormanda. Apartmanda yıllarca battaniyeye saklanarak çalmaya çalıştım.

Davulcular için yastıkla çalmanın iyi etkisi olduğu söylenir. Darbukada olmuyor mu?

Yok. Her şey gerçeğiyle güzel. Ben lastik de bağladım parmağımdan duvara, gece yatarken çalışmak için. Hiç ilgisi yok, ne yapmak isti-

yorsanız onun üzerinde yapmak daha iyi. Burada iki sözle anlattığım şeylerin içinin dolması için ne günler, aylar, yıllar geçti.

Albüm kitapçığında şöyle diyor- sunuz: "Hepimiz gibi, ben de, dünyaya geldikten sonra çevrem tarafından üzerime bir sürü gömlekler giydirdiğini hissettim. İçeride büyümek, bir şeyler yapmak isteyen, bu gömleğe sığmayan bir şeyler vardı ve darbuka benim için bu gömlekleri yırtmamda en önemli araç oldu..."

Hepimizin başına gelen bir serüven. Bize ait olmayan bir sürü şey. Güzel şeyleri, kendimiz oluşumuza katkısı olacaksa tabii saklıyoruz, ama bana ait olmayan bir şey benim emek vermediğim bir şeydir, ben ona sahip olamam, olamam gerekir. Bu, hayatı ve tarihi tüketmek demektir. Ben tarihe ve hayata katkıda bulunmaktan yanayım, çünkü insan, ürettiği an, doğayı değiştirdiği an insan olur. Sanatçı gerçek insandır. Büyük filozoflar sanatçıyı tanrıyla peygamber arasına koyarlar, çünkü tanrıdan sonra yaratıcıdır. Bu çok büyük bir değerdir, ama günümüzün bulanık suyunda sanat ve sanatçı kavramının nasıl ayaklar altında, nerelerde olduğunu ibretle izliyoruz. Gerçekler, yeni, ter temiz beyinlere, beyinler bulandırılmadan çok iyi anlatılmalı. Ben bu garip enstrümanımla bunu yapmaya çalışıyorum. Burada benden so-luyan bir kitle var. Bir zaman biz so-

Yüzyılın İlk Devrimi: Venezüella

Bu kitap Ece Temelkuran'ın Venezüella'da gördüklerini, yaşadıklarını, tanık olduklarını anlattığı bir kitap. Ancak bir gezi kitabı değil, turistik bir Venezüella güzellemesi hiç değil... Bu kitap, yeterince haksızlığa uğradığında, yeterince dövüldüğünde dönüp insanlığa saldıranların, bu kez insanlığa saldırmadan önce bir an durup haksızlığa uğramanın ve dövülmenin önüne geçmeyi denemesinin öyküsüdür. Bu kitap, Latin Amerika'da yaşanan bir devrim deneyiminin sorgulanışı, tüm dünyada güçlenmeye başlayan anti-kapitalist oluşumun izinin sürülmesidir. Yüzyılın ilk devriminin notları...

Biz Burada Devrim Yapıyoruz, Sinyorita! yapılmakta olan bir devrime dair gözlemler... Mutlak doğruların yerini sorulan soruların ve aranan yanıtların aldığı bir devrimin günlüğü... Bundan böyle dünyayı büyük sözlerin değil küçük insanların değiştireceğine dair bir işaret...

ECE TEMELKURAN

Biz Burada Devrim Yapıyoruz, Sinyorita!

EVEREST

luyorduk, ustaların her çaldığı bizim için yeni bir yaşama sevgisi, yeni bir umuttu. Bunu çok iyi biliyorum. Adana'ya gittik, çok düzeyli darbucacılar geldi, sekiz-on kişi. Darbucanın dışında, felsefe de ulaşmış insanlara. Antakya'ya çöle gidiyorlarmış, yirmi kilometrelik bir çöl, orada antrenman yapıyorlarmış. Konuşmaları, hayatı anlayış tarzları, normal darbucacılardan farklı.

Bu çok sevindirici bir şey. Bunu yapabiliriz işte: Temizlenmek; önce kendini temizlemek, sonra etrafını...

Çöl onlara da yarar mı?

Gidiyorlarmış işte, benim hissettiklerimi hissetmek için. Çöl yaramaz mı ya! Çölde büyük bir varlık var, siz varsınız, başka hiçbir şey yok.

Robert Johnson'a atfedilen bir blues meseli var. Bir gün kasaba dışına, yolların buluşma noktasına gitmiş, şeytanla buluşup bir anlaşma yapmış ve yepyeni bir müzisyen olarak doğmuş... Çöl sizin için o kavşak noktası gibi mi acaba?

Çöl benim için dönüm noktası, hem fiziksel, hem zihinsel olarak. Orada ayakta durmak o kadar zordu ki, bir yandan da o kadar kolaydı ki. Gezegende olduğunu hissediyorsun, "ha" diyorsun, "her şey hikâye". Güneş, ay, başka hiçbir şey yok.

Çölün bir sesi, ritmi var mı?

Ses yok, ama bir ritmi var.

Siz tek başınıza mıydınız çölde, "Percussion" albümündeki "Çölde Tek Başına II" şarkısı gibi?

Yok, Levent (Yıldırım) vardı, birkaç arkadaş daha. Çok önemli bir müzisyen oldu Levent, olayı çok iyi kavradı, kendini yarattı.

Anne-babanız sizin ne olmanızı istiyordu?

Türkiye'de anne-babalar ne isterse onu. Doktor, mühendis... Sülâlede ilk müzisyen, ilk darbucacı benim. Başta karşı çıktılar ama, şu an da ellerinden çıktı. Üç oğulları da darbucacı oldu.

İsmimiz de acaba üzerimize giydirilen gömleklere biri mi? Siz bu gömleği atmış, Mısırlı Ahmet adını hak etmişsiniz. Ama bu albüm için yapılan söyleşilerin birinde muhabir size sitem ediyordu, "Avrupa'nın dinleyeceği bir albümde neden adınız Türk Ahmet olarak geçmiyor" diye...

(gülüyor) Mısır'da da bir sürü Ahmet var, burada da. Orada da bana Ahmet-i Türkî diyorlardı, albümlere öyle yazıyorlardı. Problem değil bunlar. Emek vermediğim hiçbir şey ba-

na ait değildir. Ben önce sıfırladım kendimi dürüst olmak için. Düşünüyorum, ben nasıl bakıyorum, ben ne diyorum, ve sonra tuğlasiyla, kerpiciyle kendimi ömeye başlıyorum. Nedir, nerelidir, bu önemli değil. Sonuçta, ortaya çıkan bir sanat eseri, bunun bir yaşanmışlığı var, budur önemli olan. Açılmakla, kaybolmakla olacak şeyler bunlar. Şimdi bakıyorum da, tes-

pitlerimin doğru olduğunu görüyorum. Nasıl böyle şeyler düşündüm de bana doğru geldi, bilemiyorum. Geldiğim noktayı biliyorum çünkü. Zakir Hussain, Shakti'yi yaptığı zaman ben bulaşıklık yapıyordum. Şimdi onunla çalma imkânı bile çıldırtıcı bir olay. Ama daha çok iş var, bana çok eziyet çektirecek bu enstrüman. Yaptım, bitirdim yok. Tekrar yok olmak, sıfırdan dirilmek gerek. İpin ucunu sadece yakaladım, havada uçuyorum, işin başındayım.

Milliyet de üzerimize giydirilen bir gömleğe değil mi aslında?

Burası çok büyük bir zenginliği olan bir ülke, ama ben darbucacı olduğum için darbucanın konumuna bakırım. Yoksa ben de bu ülkenin mirasım, Osmanlı saray müziğini, halk müziğini dinledik hep, Murat Çobanoğlu'nu, Aşık Reyhani'yi, Binali Selman'ı... Bunları okulda öğrenmedim, hep karşımıza çıkan şeylerdi bunlar. Bunların totaliyle bir belirlenme oldu, ama bunu alıp başka sulara batırıp çıkartınca katkını yapmış oluyorsun. Çok güzel, samimi duygular var Türkiye'de. Ayrıca inanılmaz çeşitli ritimler var. Ama Hindistan'daki gibi entelektüel anlamda ele alınıp değilmemiş darbuka. Renk sazı diye bir kavram var ya, öyle bir garnitür olmuş masaya.

Sizin müziğinizi Anadolu'nun ses doğasının evrimi içinde mi algılamalıyız, yoksa bağımsız bir bütün olarak mı?

Hiçbir şeye maledilemez bence. Ben etnik yapıdan çıkıp evrensel ulaşmaya çalışıyorum. Hayatı algılayışımın parmaklarımdan nasıl yansıdığı evrensel bir boyuttur. Bir Latin ritmiyle çalarken mesela, Mısırlı Ahmet'in kültürüyle o insanın Latin kültürü buluşuyor. Türk ritmi de atıyorum orada, Mısır ritmi de

atmıyorum, bana ait değil çünkü onlar, ben öyle varolmadım. Bir fırtına haline gelebilirdim, ama çok iyi bir nefes haline geldim.

Enstrümanınızla çok kişisel bir ilişki kuruyorsunuz, başka müzisyenlerle meşkten

Geldiğim noktayı biliyorum. Ama daha yapacak çok iş var, bana çok eziyet çektirecek bu enstrüman. Yaptım, bitirdim yok. Tekrar yok olmak, sıfırdan dirilmek gerek.

de kaçmıyorsunuz...

Evet, meşki çok seviyorum. Gerçek müzik de orada yatıyor zaten. Çaldığınız şey, anınıza göre, başka şeylerimize, o an bulunduğunuz yere göre belirlenir. Zaten bu yüzden mutlak bir gerçek yok diyorum ya. Sürekli değişip gelişen, sürekli başkalaşan bir şey gerçek dediğimiz şey.

Başka müzisyenleri nasıl izlersiniz, mesela vurmalcıların tekniklerine mi dikkat edersiniz?

Ellerine bakmam çalanların. Yüzlerine gözlerine, samimiyetlerine bakırım. Öğrenmek için dinlemem, yaşamam, samimiye zaten sarar beni. Ama en büyük şey benim için, oturup bir tablacıyla çalmak. Artık bu kıvama geldim. Dünyada perküsyonun alfabeti, tam bir disiplin içinde çalınan enstrüman tabladır. Parmak var ya işin içinde, olayı çok değiştiriyor. Soluk daha farklı... Atina'da çaldım bir tablacıyla, Perküsyon Festivali'nde. Hiç hayatlarında görmemişlerdi darbucanın solo bir enstrüman olduğunu.

Mısır'da darbucayı sizin gibi bir solo enstrüman, bir sanat enstrümanı gibi düşünen yok mu?

Yok, göremezsiniz. Bu çok kolay bir olay değil. Türkiye'de bütün darbucacılar çorba peşinde, iş peşinde. Hesaplar var, araba markasını değiştirecektir, evi varsa binaya çevirecektir... Mısır'da da aynı şekilde, kimse kıpırdamaz yerinden. Bilâkis, piyasa nasıl gidiyor, yönetmenler ne istiyor, kendini ona göre şekil-

lendirir. Benim yaptığımı yapmak için karşı çıkmak, reddetmek lâzım. Benim yaptığım bir tabuydu.

Kırılma noktanız neydi?

Ben olamam dedim, ben bunu yapamam... Darbukacı dedin mi, çantaları taşıyan, bahşişe çıkan adamdır. Çok karaktersiz bir konumdur.

Başka bir enstrümana da merak salabiliriniz, ama en hor görülen enstrümanı sevmişsiniz...

Ben öyle görmedim, ama toplum öyle görüyor. Saklanarak geziyorduk, hiçbir flörtüme darbucacıym diyemedim Ankara yıllarımda. Bütün enstrümanlar şerefli bir konumdayken, darbuka öyle değildi.

Başında darbucanın bu konumunun farkında değil miydiniz?

Sonradan öğreniyorsunuz. Rütbe atlamak vardır: Önce düğün salonu, bir saz, bir darbuka, çok kaliteliyse bir keman falan vardır. Oradan tavemaya geçersiniz, sonra yavaş yavaş pavyonun direkt sazi olursunuz, sonra artık pavyonda okuyan solistler sizi özel isterler. Rütbelere var ya, bunları açacaksınız. Bir yandan Kahire bir rüya gibi duruyor orada...

Siz hangi rütbede bıraktınız?

Ben en son gelinecek şeye geldim pavyonda. Özel çalışıyordum ve Ankara'da en güzel grup bizimdi. Çello da vardı, kemanlar da. Tezgahı bayağı kurduk ama, zoruma gitmeye başladı. Ya duracaktım, ya gidecektim. Dursaydım İstanbul'a gelecektim, iyi solistler burada ya. En yapılmayı yaptım ben, Mısır'a gittim. Çok az şey yaptım, ama hiç yapılmayanı yaptım.

Stüdyo müzisyenliği de yaptınız, değil mi?

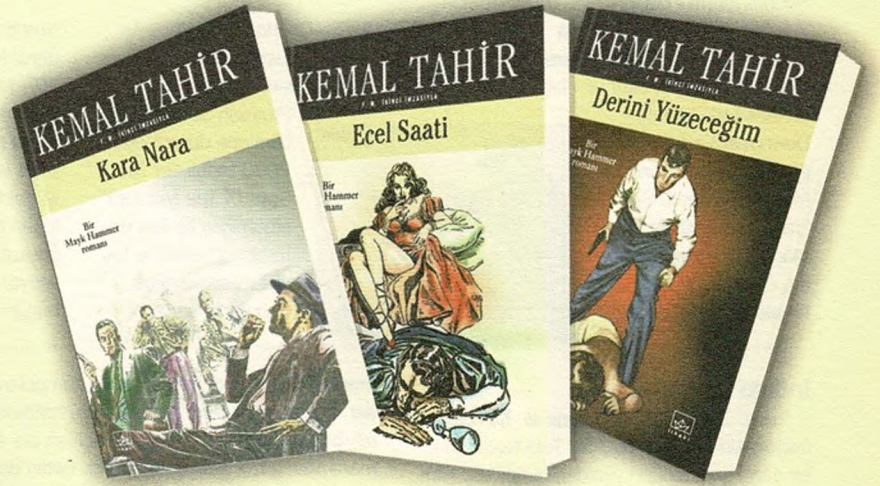
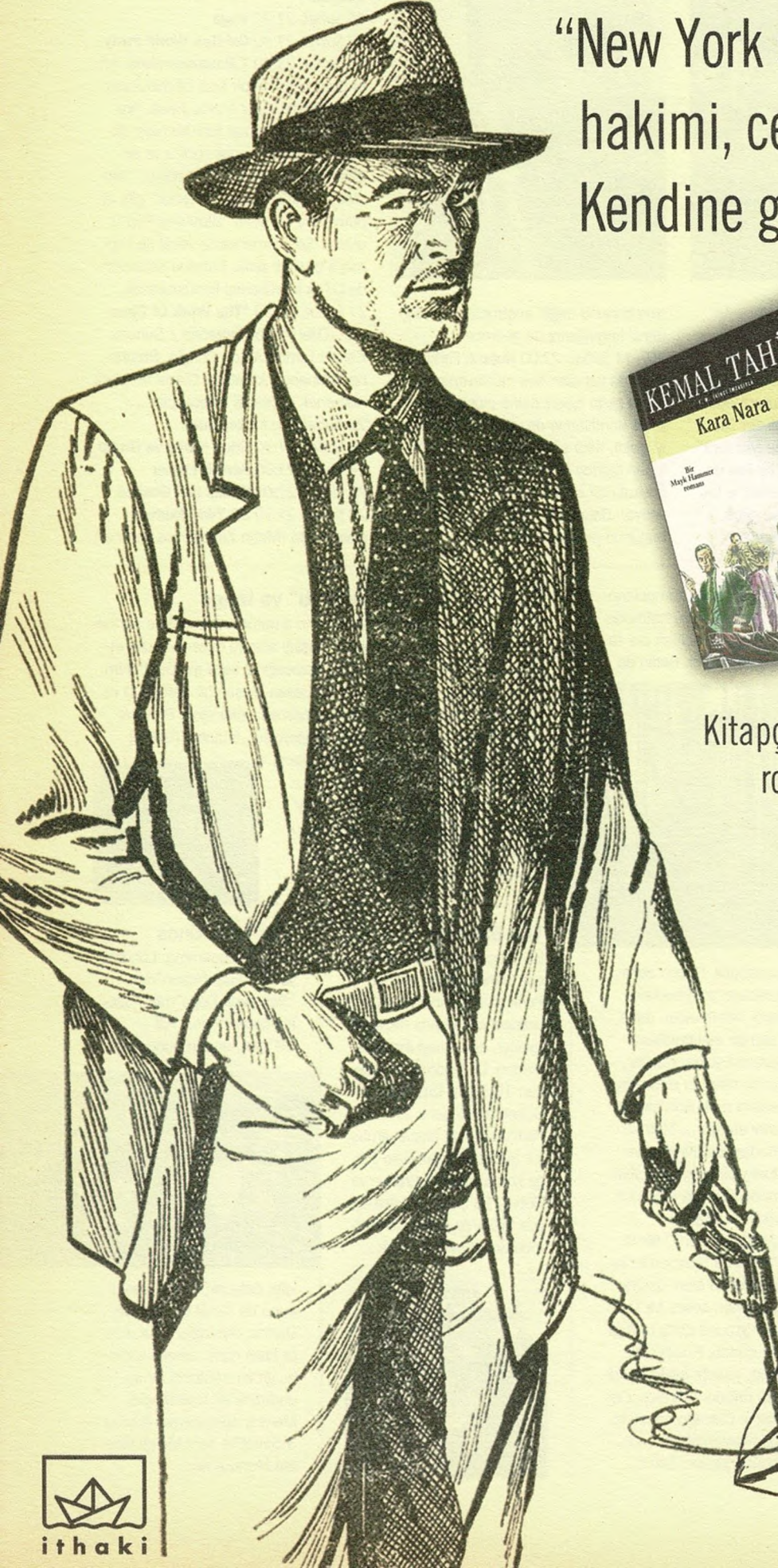
Tabii, kökünden geliyorum işin. Bulaşıklık, düğün salonu, starların albümleri...

Bir stann stüdyo kaydında meşk havası yakaladığınız oldu mu hiç?

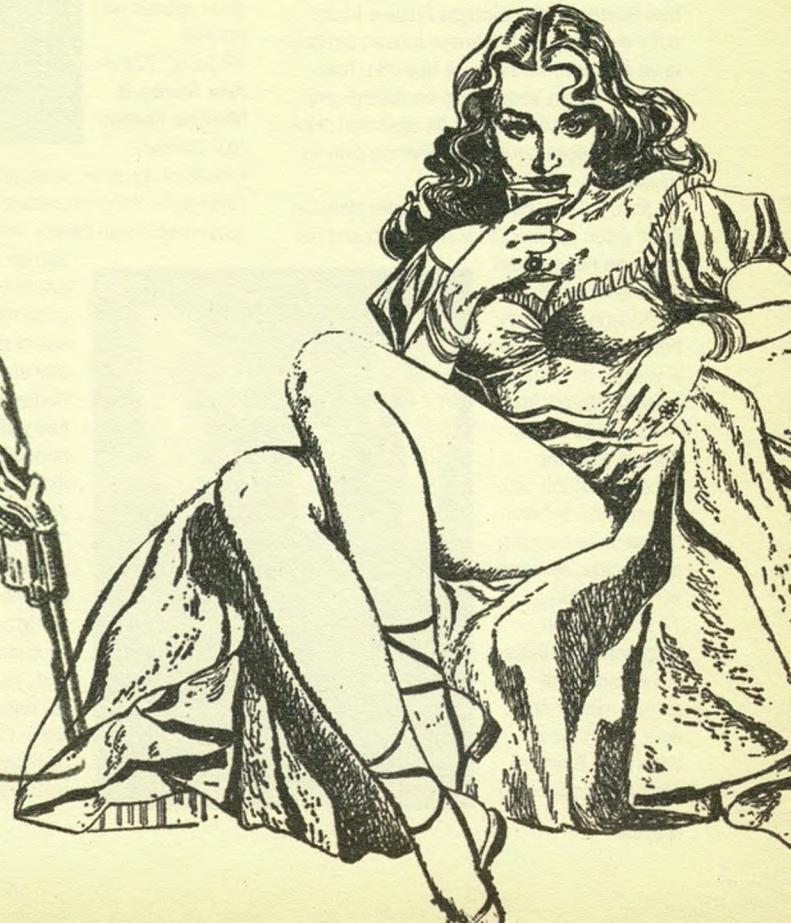
Stüdyoda meşk olayı olmadı hiç bende. Ama işlenecek, çok iyi şeyler çıktığı da oldu. Genellikle tek çaldığımda, mesela evde çalarken çok garip yerlere gitmişimdir. O yerlere başka yerde gitmek için aynı o dinginlik, o sessizlik olması lâzım; karşıdaki insanlardan çıkacak elektriğin sizin elektriğinizle aynı şekilde çalışması gerekiyor. Onların beni görme durumları, kendi durumlarına da bağlı. Her şeyden garip bir şekilde etkileniriz, farkında bile olmayız. Her insan kendi kalitesini, konumunu da bilmeli. Kalitesiz bir seyirci kaliteliye de kalitesiz hale getirir. Ne ekersen onu biçersen gibi bir şey... Bu sebeplerden işte, son albümü stüdyoda yapmadım, evde yaptım.

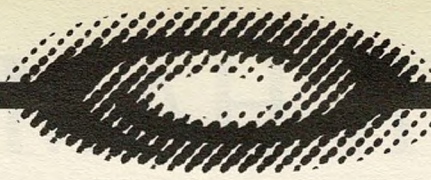
MAYK HAMMER MEYDAN OKUYOR!

“New York şehrinin polisi, savcısı,
hakimi, celladı, her şeyi benim!
Kendine güvenen katil beri gelsin!”

Kitapçınızdan her ay bir Mayk Hammer
romanı istemeyi unutmayınız!

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

1 Şubat, 21:30 **Naim Dilmener Sunar**
-Dünden Bugüne, Evden Okula Pop

2 Şubat, 21:30 **Kangroove**

3 - 4 Şubat, 23:00 **Tino Gonzales**: Carlos Santana'nın gitarının hastasıyız. Ama o da diyor ki, "beni boşverin, benim takıldıklarına takılın". Yani mesele, Tino Gonzales'e. Blues'dan Latin'e bir yol var ki, en kolay geçenlerden biri o. Belki de Meksika - Arap kırması olduğundan. Yeni albümü "Latin Gypsy" vesilesiyle çıktığı turne vesilesiyle Babylon'da...

5 Şubat, 16:00 **Bob Marley - One World One Love Party** (Homegrown Soundsystem - Live)

7 Şubat, 21:30 **İlkay Akkaya**

8 - 9 Şubat, 21:30 **Steve Turre Quintet**: Jazz Times'in okur ve eleştirmen anketlerinde birinci, Downbeat ve Jazz'ie göre en iyi tromboncu. Meksika kökenli, San Franciscolu. Köklerinde mariachi de var, blues da. Oradan ver elini Latin alemi, Brezilya. İşe

Nojazz

1972'de Ray Charles'la başladı, Art Blakey, Dizzy Gillespie, Herbie Hancock, Lester Bowie, Van Morrison, Pharoah Sanders gibi isimlerle devam etti. 2000 tarihli "In The Spur Of The Moment" albümüyle bir kez daha Ray Charles'la teşriki mesaiye geçti. Babylon'a sadece

Steve Turre

trombonunu değil, enstrümanlaştırdığı deniz kabuklarını da getirecek. 10 - 11 Şubat, 23:00 **Nojazz**: Farklı kulvarlarda yol alan beş müzisyenin bir araya gelip eğlencesine oluşturdukları proje kendilerine de, dinleyicilerine de iyi geldi, hâlâ sürüyor. Nefesleriyle buluşan hiphop altyapısı, funk'lı, soul'lu, coşkulu bir sahne performansına el veriyor. Bakmayın "nojazz" dediklerine, bugünün müziği ama, '40'larnın

swing'inin enerjisi var işin içinde.

14 Şubat, 21:30 **Göksel**

15 Şubat, 21:30 **Buzuki Orhan Osman Quartet**

16 Şubat, 21:30 **Vega**

17 Şubat, 21:30 **Oxi-Gen World Party**

18 Şubat, 23:00 **T.Raumschmiere**: Adını Burroughs'un bir kısa hikâyesinden alıyor. Namı diğer Marco Haas. Ara ara davula, minimal funk-teknoya dönüşüyor, ama asıl, punk rock'a ve endüstriyele meyilli bir elektronikçi. "Musicick", "Anti", "Radio Blackout" gibi albümlerine bu sene "Blitzkrieg Pop"u ekledi. Son zamanlarda vokal de yapmaya başladı ama, Babylon sahnesinde DJ'lik tecrübesini konuşturacak. 21 Şubat, 21:30 **"The Work Of Director"** (Özel Video Gösterimi / Sunum: Hakan Tamar) Anton Corbijn, Stephane Sednaoui, Jonathan Glazer ve Mark Romanek'in çıktığı videoklipler...

22 Şubat, 21:30 **Replikas**

23 Şubat, 21:30 **Erkin Koray ve Grubu**

24 Şubat, 23:00 **Sertab Erener**

25 Şubat, 22:00 **Oldies But Goldies**

28 Şubat, 21:30 **38 Yıldı Nurhan Damcıoğlu** (Metin Zakoğlu'yla beraber)

Tino Gonzales

Indigo'da bu ay

3 Şubat, 22:00 **Tobi Neumann & Modeselektor**: Alman DJ/prodüktör Tobi Neumann, bir senenin ardından yeniden Indigo'da. Film ve reklam müzikleriyle başladığı müzik hayatını DJ'likle devam ettiren Neumann, birçok festivalde ve kulüpte sahne aldı, başta Chicks On Speed olmak üzere, Sven Väth, Peaches, Human League gibi isimlerle de çalıştı. "Pass Your Bedtime" isimli miks albümünün dumanı hâlâ tütüyor sayılır... Berlin çıkışlı Modeselektor ikilisiyse bugüne kadar adını daha çok dans etmeye müsait tarzlarıyla ve eğlenceli sahneleriyle duyurdu. Radiorecord'ın Thom Yorke'unun en sevdiği gruplardan biri olmayı başardı. İlk albümleri "Hello Mom" geçen senenin sonlarında çıktı ve alkışlandı.

10 Şubat, 22:00 **Ellen Allien**: Berlin aleminin önde gelen DJ/prodükörlerinden, tekno aleminin en namılı kadın figürlerinden biri.

1990'ların başından beri soyutlama düzeyi yüksek bir teknoloji kalpleri fethetti, kurucusu olduğu Bpitch Control şirketiyle gençlerin önünü açtı, bir anlamda şehrinin sound'unun mimarlarından oldu. Ayın konserlerinden biri...

11 Şubat, 22:00 **Wighnomy Brothers & Jahcoozi**: Indigo'nun misafir resident DJ'lerinden Wighnomy Brothers, sezonun ikinci Indigo

Ellen Allien

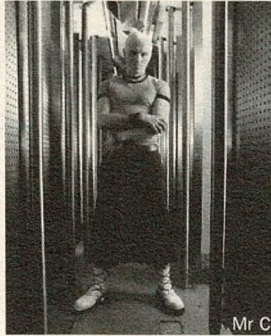
maçına çıkıyor. İkili, break dance zamanlarından bu yana her tür elektronik türü hatmederek bugünlere geldi... Jahcoozi üçlüsü ise zamanımızın güzel gruplarından biri. Berlin'de buluşan bir dünyaya grubu. Gitar, bas, şefkatli ve sert bir vokal. İlk albümleri "Pure Breed Mongrel" geçtiğimiz aylarda yayınlandı.

18 Şubat, 22:00

Alex Smoke & Mathias Kaden:

Alex Smoke, Glasgowlu genç bir prodüktör. Geçen sene yayınlanan "Incommunicado"yla kendisine güvenenleri haklı çıkardı. Minimalden daha sert bir elektronikaya uzanan yolda, dub'lar, Latin havaları arasında, sesini de kullanmayı ihmal etmiyor... Mathias Kaden ise minimal ve funky bir teknonun sularında yüzüyor, ama doz giderek artıyor.

24 Şubat, 22:00 **Mr C**: '90'larda Shamen'le İngiltere'nin altını üstüne getirdiler, sonra Mr C underground dans müziğine döndü. Kulübü The End, yıllardır İngiliz dansının nabzını belirliyor. Detroit'in Chicago house'la harmanlandığı bir tech-house yapıyor Bay C...

Mr C

Roxy'de "öğrenci hareketi" ve tango

Roxy, 16 Şubat 20:00'den itibaren amatör müzisyenlere sahnesini açıyor. "Öğrenci Hareketi" başlığı altında düzenlenecek etkinlikte belli bir tarz aranmıyor. Çalacağınız şeye iyi kötü hakim olmanız yeter. Başvurular, üç parçadan oluşan bir demo CD ve özgeçmişle beraber şu adrese yapılacak: Jokerstore Prova & Kayıt, Tuncacıbaşı Sok. 12/3-4-5 Beyoğlu - İstanbul (İstiklal Caddesi üzerindeki Mudumu'nun karşı sokağı); telefon 0.212.243 53 72... Hazirana kadar sürecek olan "Roxy Dans Partileri"nin birincisi de 23 Şubat'ta. Gecenin konuğu, Barcelona'dan Trio Argentino de Tango...

The Shocker

L7 başçısı Jennifer "Precious" Finch'in yeni grubu. Punk rock'tan indie rock'a uzanan yolda harbi hikâyeler ziyorlar, eğlenmeyi ihmal etmeden. Dört konser verecek: 10 Şubat İzmir'de, 12 Şubat'ta Eskişehir 222 Park'da sahne alacak gruba, 11 Şubat İstanbul Balo Stage konserinde Loverdrive ve Feber, 13 Şubat Ankara Locus Solus'da Fungu ve Bedroomdrunk eşlik edecek...

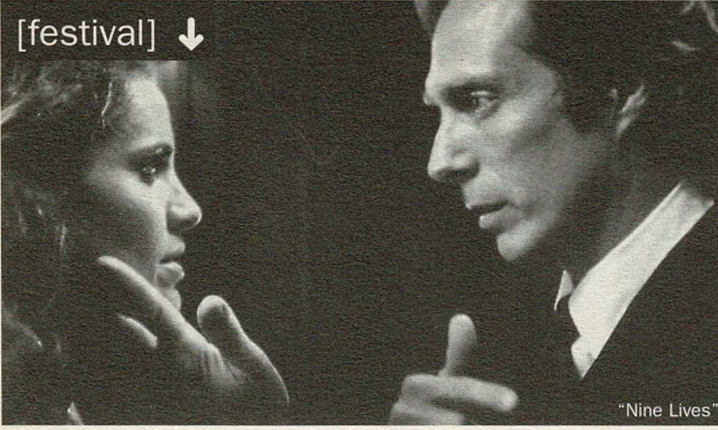
The Tarantinos

İsmiyle müsemma: Londralı yedili, "Pulp Fiction"dan, "Reservoir Dogs"dan, "Jackie Brown"dan, "Kill Bill"den, ondan bundan şar-

kılar çalacak, sahne kurgusunu da ihmal etmeyecek. Danlar, diyaloglar gırla. Adepta kanlı canlı, erkekli kadınlı, gitarlı trompetli bir soundtrack'ler resmigeçidi. Maksat eğlenceyse, buyrun 3 Şubat'ta Yeni Melek Gösteri Merkezi'ne...

[festival] ↓

"Nine Lives"

George Michael

nis'nin modern dans koreografı Mathilde Monnier üzerine çektiği "Towards Mathilde", sanat festivali Burning Man üzerine çekilen bir belgesel, rock müzikali "Rent" in film versiyonu bölümün diğer ağır topları... Gay ve lezbiyen filmlerine odaklanan "Gökkuşuğu filmleri" nin sürprizi ise, "Desperate Housewives" dizisinde bol çocuklu sarışın Lynette'i oynayan Felicity Huffman'ın bir travestiye canlandığı "Transamerica"... Korku ve gerilim türlerine odaklanan "Nöbetçi Sinema" ve düzen dışına itilmişlerin hikâyelerini derleyen "Dışardakiler" in yanında, beşinci yıl şerefine düzenlenen "İfkolik Özel" bölümü de ilgiye değer. Madonna'nın gündelik hayatı üzerine çekilen "I'm Going To Tell You A Secret" adlı

belgeselin de son anda dahil edildiği festival boyunca yerli kısa filmler de vizyon olanağı bulacak. Bir haftada dünyanın yeni eğilimlerini ezber edeceğiz, hazır olalım.

If İstanbul

Bağımsız filmler festivali If İstanbul, bu sene beşinci senesini kutluyor. Arkada kalan beş seneye bakarsak, festivalin belli bir dinamizm getirdiğini, bir kültürle bağ kurduğunu görüp müteşekkir olmamız mümkün. 16 - 26 Şubat arasında, Beyoğlu AFM'nin yanısıra, Caddebostan AFM-Budak sinemasında da film gösterimi olacak. Özel bir seçki ise 3 - 5 Mart arasında Ankara'da gös-

terilecek. If İstanbul, yine heyecan uyandıracak filmlerle dolu. "Hit filmler" bölümünde Miranda July'in "Me, You Me and You and Everyone I Know" u, dokuz kadının kısa hikâyesinden oluşan "Nine Lives", Daniel Day-Lewis'li baba-kız öyküsü "The Ballad Of Jack & Rose" var. "Fantastik filmler" den bazıları, çeşitli animasyon tarzlarını kullanan "Mind Game", meşhur Quay Kardeşler'in on yıl aradan sonra çıktıkları

"The Piano Tuner Of Earthquakes", "Buffy" ve "Angel" dizilerinin yaratıcısı Joss Whedon'dan "Serenity"... "Express Yourself" bölümünün sürprizi, George Michael'in hayatına odaklanan "A Different Story". Claire De-

"Transamerica"

[dans] ↓

4 Bale

İstanbul Devlet Balesi tarafından düzenlenecek 2006'nın ilk prodüksiyonunda, dört Amerikalı koreografin eserlerine yer verilecek. Böylece klasik balecilerden George Balanchine

"Concerto Barocco"yla, William Forsythe "Vertiginous Thrill Of Exactitude"la ilk defa Türkiyeli izleyiciyle tanışacak. Popüler repertuarın temel taşlarından Robert North'un "Troy Game"i ve yeni kuşak Amerikalı koreografardan Christopher d'Amboise'in neoklasik üsluplu "Circle Of Fifths" de sergilenecek diğer oyunlar. 31 Ocak'ta galası yapılan oyunlar için adresimiz Taksim Atatürk Kültür Merkezi. Gişe telefonları 0.212.251.10.23 ve 245.39.16...

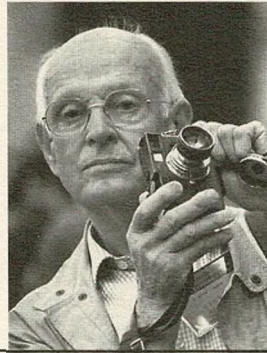

"Concerto Barocco"

[sergi] ↓

Henri-Cartier Bresson

Geçtiğimiz yüzyılın en büyük sanatçılarından biri Bresson. Fotojurnalizmin babası, ama aynı zamanda fotoğrafı hem bir sanat mertebesine, hem bir düşünce işine, akıl ve sezgi birlikteliğine erdiren isim. Henri-Cartier Bresson'un "Fotoğrafçı" dizisindeki yapıtları, 9 Nisan'a kadar Pera Müzesi'nde sergilenecek. Resimde Picasso sergisi neyse, fotoğrafta da Bresson sergisi o. (Meşrutiyet Cad. No: 141 Tepebaşı - Taksim / 0.212.334.99.00)

"Yeni Şeyler"

Nazif Topçuoğlu'nun "Yeni Şeyler" başlıklı yeni fotoğraf sergisi, 25 Şubat'a kadar Galerî Nev'de. "İyi Fotoğraf Nasıl Oluyor Yani?", "Fotoğraf Ölmedi Ama Tuhaf Kokuyor", "Fotoğraf Gösterir Ama..." gibi kitaplarıyla da tanıdığımız Topçuoğlu, şöyle yazmış: "Bu fotoğraflarda ağır basan eğilim, bir yandan da, zaman, hafıza ve kayıp ile sürekli bir hesaplaşma gibi görünüyor. Nesnelere -ve insanların- geçiciliği ile başa çıkabilme için, idealize ettiğim bir geçmişin bulanık ve kusurlu görüntülerini yeniden yaratmaya çalıştığım söylebilir. Bu davranış, 'zamanı dondurmaya' çalışmak olarak da tanımlanabilir! Gerçekten yaşanmış günlerin hatırlanması, idealize edilen bir geçmişin kurgulanmasından daha mı zordur, bilemiyorum..." (Maçka Cad. 33/B Maçka - İstanbul; 0.212.231.67)

[mecmua] ↓

Sempatik Dans

Yeni bir dans kültürü dergisinin, Sempatik Dans'ın ilk sayısı geçtiğimiz ay yayımlandı. Genel yayın yönetmenliğini üstlenen dans eğitmeni Can Atilla, aynı zamanda ilk sayıdaki pek çok yazının da imza sahibi. Dansın temellerinden -bedenden, oyundan- dem vuran yazıların yanında, horondan sirtakiye, Çin danslarına kadar etnik danslar, temel dans bilgileri, sağlık açısından dans, Türk sinemasında, TV yarışmalarında dans, dans kostümleri, çocuklar ve yaşlılar için dans, 1960'larda postmodern dans da derginin ocak sayısındaki temalardan bazıları. Emekleyen, giderek katılımcısı artan modern dansa olduğu kadar, gündelik hayatımızdaki dans alışkanlığımızı da katkıda bulunmasını umuyoruz...

[atölye] ↓

Okay Temiz Ritm Atölyesi

1972'de İsviçre'de kurduğu Ritm Atölyeleri'ni 1998'den itibaren Türkiye'de de sürdüren Okay Temiz, çalışmalarını Galata - Kuledibi'ndeki atölyesinde sürdürüyor. Temiz'in farklı yaşlardan, mesleklerden 80 kişilik grubuyla gerçekleştireceği konsere Senegal'den Yamar Thiam, Bulgaristan'dan Elitza Todorova ve Stoyan Yankoulov, Türkiye'dense Tom

Camidge, Herbert Koschmieder, Ahmet Özden ve Rüstem Çembeli de eşlik edecek. 11 Şubat'ta, Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde...

[dükkân] ↓

D-Tone yeniden

On sene öncesine gidelim. Her şeye ulaşmak bu kadar kolay değildi. Bilene danışmak en iyiydi, dışardan plak getiremiyorsanız kopya edecektiniz. Bu işin kralı Deniz Pınar, namı diğer D-Tone Deniz'di. Bir kültür yarattı. Tünel'deki Narmanlı Han, Tanpınar'lardan, Bedri Rahmi'lerden sonra, belki en çok onun dükkânıyla anılmayı hak ediyor. D-Tone daha sonra başka yerlerde açıldı, Deniz rock, punk, post-punk, lounge, surf plaklarını, CD'lerini, kült filmlerini ve film afişlerini, satırları bir bir çizilecek kitaplarını başka yerlere taşıdı, bazen de şehir D-Tone'siz kaldı. Ve nihayet anayurduna, Tünel'e döndü. İstiklal Caddesi üzerindeki Rus Konsolosluğu'nun karşısında, Suriye Pasajı'nda, 6 numarada. Telefonu 0.212.244.44.90. Alt, karşı, anti -ne dersiniz deyin- kültürün koca mirası paylaşmayı bekliyor. Tecrübe konuşuyor. Mutlaka uğrayalım...

raindog

www.raindogband.com

cuma &
cumartesi

22.00

18+

yusuf demirkol
cem senyücel
emre yilmaztürk
barbaros evin

*the smiths.placebo.suede.pulp
morrissey.radiohead.dEUS.cure
james.blur.franz.ferdinand.killers
depeche mode.manic street p.*

CRIMSON

Kadife Sk. (Barlar Sk) 6/3 Kadıköy

06.ankara

ROLL KİTAPLIĞI

- Boris Vian** Günlerin Köpüğü (E)
Franco Moretti Mucizevi Göstergeler (Metis)
Friedrich Kerst Bir İnsan ve Sanat Adamı Olarak Kendi Sözleriyle Mozart (Bileşim)
Henri Cartier-Bresson Karar Anı (YGS)
Hüseyin Cöntürk Çağının Eleştirisi (YKY)
James Baldwin Bundan Sonrası Ateş (YKY)
Judith Hermann Yaz Evi, Daha Sonra (Metis)
Kemal Tahir Derini Yüzeceğim –Bir Mayk Hammer Romanı (İthaki)
Küçük İskender Karanlıkta Herkes Biraz Zencidir (Sel)
Leyla Erbil Üç Başlı Ejderha (Okuyan Us)
Marshall McLuhan - Quentin Fiore Yaradığımız Medya (Merkez Kitaplar)
Masis Kürçüğü Hugo Chavez ve Devrimde Devrim (Agora)
Mavi Neşe Gölcük Kar Beyrut Kar (Agora)
Pierre Bourdieu Karşı Ateşler (YKY)
Rainer Maria Rilke Bütün Hikâyeleri I (İthaki)
Roland Barthes Yazı Üzerine Çeşitlemeler –Metnin Hazzi (YKY)
Serol Teber Aşıyan'daki Kâhin –Tevfik Fikret'in Melankolik Dünyası (Okuyan Us)
Sevim Burak Afrika Dansı (YKY)
Subcomandante Marcos - Paco Ignacio Taibo II Huzursuz Ölümler (Agora)
Yaşar Çabuklu Uzam ve Kötülük (Everest)

• Zekâ dolu kinizm •

Vezûv'ün 1631'de püskürmesinden David Lynch'e, resimde, romanda, müzikte, sinemada vampirlerle, hayaletlerle, melankoliyle yüklü 400 yıllık bir gotik tarihi. Richard Davenport-Hines'in kapsamlı çalışması, türün tarihini ve özelliklerini başarıyla derliyor. Aşağıdaki metin, bir The Cure hikâyesiyle devam ediyor...

1978'de başlamak üzere, müzisyenlerinin saçlarını siyaha boyayıp siyah ruj kullandığı, yırtık siyah danteller, yıpranmış kadife, zincir takıp suratlarına beyaz makyaj yaptığı gruplarda büyük artış görüldü. Görünümleri şarkıların sözleri kadar anlamlıydı. Aslında 1970'lerin sonlarındaki bu Gotlar, yirminci yüzyılın stil açısından en kısır on yılına görsel bir canlılık getirme açısından punk'larla yarıştılar. Got, altın çağını 1980-81'de yaşadı; 1984'e geldiğinde inatçı kalıntıları bin on yıl daha devam etse de, bu moda yavaş yavaş siliniyordu. Heavy metal müzik saldırgan, seks içeren şarkı sözleriyle ve despotça giysileri ve orduyu çağrıştıran üst giyimle feodal militarizmi akla getirirken, Got stil daha uysaldı. Simgesi, zekâ dolu kinizmdi.

(...) Sex Pistols grubunun Bromley Contingent adındaki punk hayranlar çetesine liderlik ettikten sonra, The Banshees grubunun Siouxsie Sioux'u olan Susan Dallon, sahne performansına çok uygun bir gotiklik kullandı. Örneğin, Vezûv'ün lavlarının taşıdığı kurbanlara sereyat yapan Theda Bara adında bir Edward dönemi vampiri gibi giyindi. "Candyman" de dokuz yaşındayken nasıl tacize uğraştığını anlattı, ama gerçek bir Got'a uygun bir biçimde, bu deneyimini tersine çevirerek, avın gözünden bakarak şarkıda di-

le getirdi. 1979-1983 arasında Bauhaus için de aynı söylenebilir; grubun üyesi Peter Murphy, Inveraray'ı yaptırmasının ardından son kez Argyll dükkü için kullanılan unvanla, Gotların Kralı olarak çağrılıyordu. Bauhaus grubunun "Bela Lugosi's Dead" adlı şarkısı, siyah ve kırmızıya yaptığı vurguları, anıt mezar, işkence odaları, saat kuleleri, kurumuş çiçekler, kadife kaplı tabutlar türünden imajları ve "Bela Lugosi's dead / Undead undead undead" (Bela Lugosi öldü; ölümsüzleştirdi) biçimindeki ağıt benzeri nakaratıyla Gotların millî marşı haline aldı. (...) Got şarkı sözleri bazen vahşi bir öfkeyi yansıtırsa da, çoğunlukla

parçalı, bezgin ya da avutulamaz bir görünüm çizmekteydi. Bu sözler, hippiden aptallığa sürekli bir başkaldırı simgeliyordu. Sade gibi, Gotlar da Doğa'nın duygusallaştırılmasından ya da insanın doğuştan gelen iyiliğinden nefret ediyorlardı. İnançlarının merkezinde ölüm yer alıyordu. Giysileri, dekorları, davranışları, sövülüp sayılmayı bekleyen insanlar olduklarını ilan ediyor. Danse Society adlı grup 1982'de "No Shame In Death" (Ölümde Utanılacak Bir Şey Yok) şarkısını söylüyordu. Benzer şekilde, Bauhaus'un "Antonin Artaud" adlı parçası da eserlerinde bir Got'un çılgınca aşırılıkları bulunan ve yaşamı zihinsel hastalığa karşı savaşmakla geçen eroinman Fransız oyun yazarını onurlandırıyor.

(...) Punk, aşka ayrılan bir onyıllı yıkıcı bir öfkenin sesleri, giysileri ve hareketleriyle izlenmişti; oysa Gotlar farklı bir tür aşırılık arayıp ölüm, gizem ve yalnızlıkla oylanmayı seçtiler. Şiddeti, aşırılığı, acımasızlıkları ve ölümü estetik imajlara indirgemeyi hem mutluluk verici, hem de utandırıcı buldular. Yaşça büyük olanların bir amaç sahibi olma düşüncesi onlara amaçsız geldi. Siyah giysileri ve doğal olmayacak düzeyde soluk renkleri sibermetiğin doğuşundan etkilendi. Robotça bağlılıkları ne bilgi çağının arsızlığına, ne de Ter-

minatör rolündeki Schwarzenegger'eydi; onların bağlılığı "The Golem"e, Frankenstein'in canavarına, "Metropolis" in asalaklarına kadar uzanan eski önsözlerle, makinelerin ne incinebilir ne de yanılmaz oldukları düşüncesi-neydi. Sayısız grup kısa süreli de olsa ün kazandı: Bu grupların adları ile şarkılarının ve buluşma yerlerinin adları Got inançlarının amblemiydi –örneğin, Ian Astbury'nin birbirini izleyen grupları Southern Death Cult ve Death Cult'in öyeleri, Highgate mezarlığında, acımasız bir vampir olan nüfuzlu zengin Wooler Lordu Dalziel'in gösterişli mezarının başında fotoğraf için poz vermişti. Got grupları için önde gelen buluşma yerlerinden biri, şanına yakışır bir biçimde Powerhouse adını taşıyan bir Birmingham kulübü ile Batca ve (Yarasa Mağarası) adında bir Soho kulübüydü. Eski Gotların havaiiği, önce Panic Button denen ve sonraları Sex Gang Children adını alan grubu kuran müzisyenler tarafından yeniden canlandırıldı; Gotların tersyüz olmuş dindarlığı, provaları için mekân seçtikleri Elephant and Castle' in kendine özgü bir havası bulunan Pazar Okulu'yla vurgulandı. "Revolution" adlı albümünü 1982'de çıkaran Theatre Of Hate gibi gruplarla Got en cesur dönemini yaşadı; ancak, en büyük şarkıcı-söz yazarı Robert Smith'ti.

Richard Davenport-Hines, Gotik –Aşırılık, Dehşet, Kötülük ve Yıkımın Dört Yüz Yılı (Dost)

DAVE MATTHEWS BAND

Çift külahlı dondurma

Matthews ve arkadaşlarının yeni albümü "Stand Up" mart ayında yayınlanacak.

ABD'nin "en büyük rock grubu" olarak anılmanıza rağmen ABD dışında hak ettiğiniz başarıya kavuşmuş değilsiniz. Sence nedeni ne bunun?

Geçmişte, ne zaman İngiltere'ye gitsek aynı sözler ve yakıştırmalarla karşılandık. Müziğimizden çok, Amerika'daki şöhretimiz öne çıkarıldı. İnsanların kafasında önyargı yaratıyor ABD'de ünlü olmak. İngiltere'deki gelişimimiz yıllar boyunca arka kapıdan sızarak gerçekleşti. Şu anda ne kadar ünlü ve büyük olursak olalım, Amerika'da da anadalgı müziğin biraz dışındayız. Hep böyle olduk.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde büyüdün, babanın mesleği dolayısıyla ABD'ye yerleştin ve gençliğinde ABD vatandaşı oldun. Amerika'yı seviyor musun?

Ne diyeyim ki... Beyzbolu, elmali çöreği ve çift külahlı dondurmaya seviyorum. Cazi ve rock'n'roll'u da. Benim sevdiğim Amerika bunlar. Dolayısıyla Amerika'yı seviyorum.

Sosyal faaliyetlerde hayli etkinsin. Kendi yardım vakfını yönetiyorsun ve irili ufaklı birçok organizasyonda grubunu görmek mümkün.

Şöyle düşünüyoruz: Sırada omuz verebileceğimiz ne var?... Bu şöhreti insanlara, ce-maatlere, okullara ya da felâketzedelere yardım için nasıl kullanabiliriz? Eğer elimdeki imkânlarla aynı imkânları paylaşmayan kişilere yardım etmezsem, amacımı kaybetmiş olurum. Güney Afrika'da apartheid rejimi altında büyüyen biri olmamın bu bakış açımdaya faydası olduğunu düşünüyorum. Bir toplumun ne kadar kötü, vahşice, mantıksız olabileceğini görüyorsunuz. Ve ABD'ye geldikten sonra da, bu toplumun kendi içindeki çelişkilerini, içinde yaşayanlardan daha kolay görür oldum galiba. Reagan başkan olduğunda Güney Afrika'daydık ve onun başkanlığının gelişmekte olan ülkelerde nasıl bir etki uyandıracakını bekliyorduk tedirginlikle. Reagan içerde iyi bir başkanlık belki, ama ABD dışında finansal sömürünün önünü açtı. Bugünkü Beyaz Saray onu gölgede bırakır hale geldi. ABD sürekli özgürlük ve demokrasi nutukları atıyor, ama kusursuz bir demokrasi ve özgürlük yok hiçbir yerde. Özgürlüğe sahip olduğuna safça inanmak ve sınırnın olduğunu düşünmek çok korkutucu.

(Independent, çev: Ogan Güner)

SOPHIE AUSTER

Fiona Apple ürpertisi

Paul Auster-Siri Huvstedt çiftinin 18 yaşındaki kızı, kendi adını taşıyan ilk albümünü yayınladı.

Ünlü bir anne-babanın kızı olmak nasıl bir duygu?

Anne-babamın başarısı altında ezildiğimi sanmıyorum. Onların seviyesinde olmadığımın eminim, ama albümüm için iki şarkı sözü kaleme aldım... Yapmak istediğim her şeyde beni destekleyip geniş serbesti tanıdılar. Onlara isyan etmişliğim yok, çünkü buna bir sebep yok. Sayelerinde dünya kadar kitap okudum, müzik dinledim, film seyrettim. İmtiyazlı bir çocuk olduğumun farkındayım, bundan utanç duymuyorum. Böylesine elverişli bir ortamda büyümemiş olsaydım da, gene bu yeteneğe sahip olurdu. Ama onunla ne yapacağımı bilemezdim.

Neden müziği seçtin?

Daha çok küçükken, vaktimi şarkı söyleyerek geçirirdim. Arkadaşlarımdan daha olgun bir sesim vardı –belki de şarkılara tüm benliğimi kattığımdan. Fiona Apple'da da aynı şeye rastlıyorum: Teknik sınırlar var, ama yaptığı işe kendini tümüyle koyuyor ve mesela bir Mariah Carey'den çok daha fazla ürperti veriyor bana. Albümde yorumlayacağım şiirleri seçmeye sıra geldiğinde, kendimi özdeşleştirebileceklerim hangileriye, onların üzerine

sezgilerimle eğildim...

Babanın arkadaşlarıyla (One Ring Zero grubundan Michael Hearst ve Joshua Camp) çalışmak zor olmadı mı?

Kendi kuşağımın dışında yaşayan biri değilim, ama yine de zevklerimi benden daha yaşlılarla daha kolay paylaşıyorum. Michael ve Joshua otuzlu yaşlarda. Kayıtlara onlarla girmek büyük şans. İşin en başında aramızda minik bir uçurum vardı: Ben Paul'ün kızıydım, 16 yaşında bir ufaklıktım, aralarında ne isim olduğunu kendi kendilerine soruyorlardı. Müzikle uğraşan akrabalarının hiçbirinde onlardaki kapasite, tecrübe ve arzu yok. Müzik insandan çok şey talep eden koca bir ejderha ve arkadaşlarım onu haklama ya henüz hazır değil.

(Les Inrockuptibles, çev: Derya Bengi)

JACKSON BROWNE

İki sayfa Baldwin

En iyi şarkılarının konser yorumlarını içeren "Solo Acoustic Volume 1" yeni yayınlandı.

İlham kaynaklarınız kimlerdi?

'60'larda canlanan folk müzikle büyüdüm, Mississippi John Hurt, Dave Van Ronk, Doc Watson, Woody Guthrie ve Bob Dylan'ın şarkılarını öğrendim. Leonard Cohen ve Van Morrison'ın da büyük etkisi var. Çok da okudum; Steinbeck, Kerouac, Irving Stone... İki sayfaya James Baldwin okuyup şarkı yazmaya koyuldum, çok güçlü bir katalizördü Baldwin.

Hiç Eagles'a katılmıyorsunuz söz konusu oldu mu?

Rüyalarımdaya. (gülüyor) O grupta yer almak için gereken yetenek yoktu bende. Çok disiplinliydim.

Güney California sound'uyla özdeş tutuldu musunuz?

İnsanlar bana sürekli "bir tane daha 'Doctor My Eyes', bir başka 'Take It Easy' yazsana" diyorlar, ben de "o şarkılar nasıl yazıldı, bilmiyorsunuz ki" diyorum. Siparişle bir şey yapamam. Şarkılar tecrübelerden, duygulardan, cebelleştirdiğiniz sorulardan çıkar.

Dinleyicinin ortak duygularını, zaman ruhunu yansıtabildiğiniz söylenir...

Herkesin birlikte bir şeyler yapmayı hissettiği bir zamanda büyüdüm. İnsanlarla ilişki kurabilirim. Belki de hip-

pi olduğum ve her yere otostop çektiğim için.

Daha politik şarkılar yazmaya nasıl başladınız?

Yakın zamana kadar sosyal konularla ilgili şarkılar yazmayı bilmiyordum, ama evlerde insan hakları şarkılarını söyle-

rek yetiştim. Bir yaz, tumede Vietnam savaşı üzerine üç kitap okudum, kendi kendime "aman tanırım" dedim, "yirmi yıl sonra hâlâ aynı şey". Ve "Soldier Of Plenty"yi, "Lives In The Balance"i yazdım. Kafanı meşgul eden meseleler, çalgıyı eline alınca kendini gösterir.

(LA Times, Independent, çev: Zeynep Nuhoğlu)

GOGOL BORDELLO

Romanika Bob Marley

New Yorklu grup geçen yıl içinde "Gypsy Punks: Underground World Strike" albümünü yayınladı.

Ukrayna'da doğup büyüdünüz...

Eugene Hutz: 18'imde Kiev'den ayrıldım ve Polonya, Macaristan, Avusturya, İtalya'da yaşadım. Çingene devrimi hareketinin belgeselini yapmak için tekrar Doğu Avrupa'ya geldim.

Belgelese sizin katkınız ne?

Çingene çocuklar için hiphop, punk ve reggae üzerinden eğitimsel bir şarkı yapıyordum –Clash'in "Know Your Rights" parçasının etkisiyle. Sözler polislin zulmünden kendilerini korumaları, yakalandıklarında nasıl davranmaları gerektiği üzerine, çünkü haklarından bîhaberler. Söylemek istediklerimin çoğunun Bob Marley'in şarkılarında zaten delalence söylendiğini fark ettim. Şimdi Marley'in şarkılarını Romancaya çeviriyorum.

Sirkle ilgili diye, televizyon şovu Wild Boys'a çıkmaktan vazgeçtiğinizi öğrendik.

Küçükken amcam sirkte akrobattı. Ayı oynamak yerine, akrobat olmayı seçen bir Çingene. Ailemin bir bölümü, eskiden müzik çalıp ayları oynatarak oradan oraya giderdi. Aylar için tam bir işkenceydi. Hayvanların sirklerde hiç de mutlu olmadıklarını gördüm. Müziğimi o çirkin sahnelerin ardına koymak istemedim... Babam bizi vejetaryen olarak büyüttü, ama göç halinde olduğumuz için sağlıklı bir yaşam mümkün olmadı. Yıllarca çöp yedik. Mülteci kampında ne veriyorlarsa onu yiyorduk. Kendimi iyi bir vejetaryen addedemem.

Grubunuz ismi, Ukrayna doğumlu yazar Gogol'a atıfta bulunuyor. Sizi nasıl etkiledi?

Tüm zamanların en iyi yazarlarının biri olmasının ötesinde, Rus rejiminin yasakladığı bir dönemde Ukrayna mitolojisini ve kültürünü temsil etti. Rusça yazıyordu, ama Ukrayna cümleleriyle; öyle bir numara çekti ki, herkesi sersemletti. Gogol Bordello da Doğu Avrupa ezgilerini Batı dünyasına sokarak başarıya erişecek.

Gogol Bordello'yu sahnede görmemiş olanların beklentisi ne olmalı?

Bilinen tüm kurumsallaşmış zevklerin külliyen imhası. Bunu garanti ederim. Her şey aşık gibi elde saz dolanıp kız tavlama meselesi. (gülüyor)

Bu ilginç bıyık stilinin bir adı var mı?

Bıyıklar hakkında konuşmayı sevmem. (Birmingham Weekly, Peta2, çev: Z.N.)

BOARDS OF CANADA

Bir kaçma teşebbüsü

Mike Sandison-Marcus Eoin kardeşlerin yeni albümü "The Campfire Headphase."

Boi müzikli bir çocukluk mu geçirdiniz?
Mike Sandison: Yedi-sekiz yaşlarımızda müzik yapmaya, on yaşımızda kaydetmeye başladık. Bütün insanlık alemiyile paylaştığımızı düşündüğüm bir şeyin özel bir durum olduğunu yeni fark ettim; sürekli kafamın içinde melodiler duyuyordum ve herkesin böyle olduğunu sanıyordum...

Bir önceki albümle bu albüm arasındaki farklar ne?

"Geogaddi" döneminin bir yansımasıydı: Gözlerimizin önünde dönüşmekte olan dünyanın o haline bir tepki veriyorduk. Biz stüdyoda kayıttayken 11 Eylül oldu ve olaylar bizi televizyon ekranının başına çaktı. Albüm karanlık bir hale büründü.

Dünya artık eskisinden çok daha karanlık. Daha güvensiz, daha kaotik. Yeni albüm bunu yansıtanın bir aracı değil, belki de tersine, onu görmezden gelmenin, yok saymanın bir aracı, bir kaçma teşebbüsü. Daha naif zamanlara dönmek için dışardan kendimizi soyutlamaya çalıştık. Yeni albüm daha pop; özellikle bir yol filmi gibi kumak istedik.

Müziğe şizofrenik bir şekilde yaklaşıyoruz. Bu albüm için yaptığımız kayıtların yansı elektronik, yansı bol gitarlıydı. Bu iki alanı birleştirme çabası hep bir mesele oldu. Son albüm muhtemelen en yaşa albümümüz... Büyük dükkânlara girdiğinizde bizi hep dans reyonunda görürsünüz, hiçbir zaman bir dans plağı yapmış olmasak da. Bu kategoriden çıkıp Abba gibi, A-Ha gibi normal gruplar arasında sayılmak istiyoruz...

Kardeş olduğunuz halde, neden soyadlarınız farklı?

Kardeş olduğumuzu az insan biliyor. İkimizin de soyadı Sandison. Eoin, Marcus'un ikinci adı esasen. Kimse sormayınca, biz de söylemedik. Tek derdimiz, çıkış zamanımızda Orbital'le karşılaşmamaktı. Tam olarak Kanadalı bir grup da sayılmayız ayrıca, 1979-80'de kaldık orada. Yirmi yıldır Edinburgh'dayız, evimiz burası.

(Les Inrockuptibles, Pitchfork, çev. S.I. - M.E.)

INDOCHINE

Peter Pan sendromu

Fransız grup Indochine, double albümleri "Alice & June"la geri döndü.

Bu albümün ilk bölümü olan "Alice"i bir kâbus, ikinci bölümü "June"u ise bir rüya olarak tarif ediyorsun. Neden?

Nicola Sirkis: Çünkü yolunu sapıtımsız bir peri masalı yaratmak istiyordum. Bugün 30'lu yaşlarını süren kuşak, biraz Peter Pan sendromundan mustarip. Onlara iyilerin kötülere karşı galip geldiği masalların anlatıldığı çocukluk çağlarını yeniden yaşamak ister gibiler. Oysa yetişkin çağlarında insan bunların hepsinin yalan dolan olduğuna uyanıyor. Beni tetikleyen diğer bir şey, dört yaşındaki kızımın "Alice Harikalar Diyarında"yı okumaya başlamam oldu. Bu kitabın ne kadar tuhaf ve saykotik referanslarla dolu olduğunu tekrar kavradım. "Alice & June" albümü de bir masal kitabı gibi okunabilir.

Senin gibi 46 yaşında, hâlâ huzursuz ilköğrenlik çağlarından bahsetmeyi tercih eden bir şarkıyazan, konu olarak neden Peter Pan'ı değil de Alice'i seçti?

Peter Pan karakteri hakkında, daha önce "Wax" albümünde bir şarkı yazmıştım. "Alice & June" yaşlanmayı reddeden birinin değil, birbirlerine verdikleri söze sonuna kadar sadık kalan iki kızın hikâyesini anlatıyor. 50 yıl boyunca birbirine bağlı kalan çiftlere veya henüz yeni tanıştıkları halde birlikte ölmeye karar verebilen tiplere hep gıpta etmişimdir. **Bu sende hep rastlanan, kadın bakış açısıyla dünyaya bakma ihtiyacı nereden kaynaklanıyor?**

Birdenbire öbür tarafa geçmeye bayılıyorum. "Gang Bang"de olduğu gibi, "Ben küçük bir aşığım / Ama o çocuk benim farkımda değil" diye şarkı yazarken buluyorum kendimi. Bu benim sık kullandığım bir tema, ama bir cinsî belirsizlik tercihidir ziyade, büründüğüm bir rol. Müzikal ebeveynlerim her zaman Patti Smith ve David Bowie'ydiler: Erkeğe benzemek isteyen bir kız ve kız olmak isteyen bir adam.

2002'de, bir milyon sınıırı aşan "Paradize" albümünden sonra aldığın platin plak ödülünü ne yaptın?

Bilmem. Herhalde menajerlik işlerimizi yapan arkadaşların bürosunda bir yerlerde duruyordur. Benim için tek değerli olan, 1983'te ilk single'imız "L'Aventurier"yle aldığım altın plaktı. Anneme hediye etmişim. (Rolling Stone, çev. D.B.)

JEM

Sabah kahvesi

Amerika'da faaliyet gösteren Galli şarkıcı Jem, ilk albümü "Finally Woken"la soul aşkı gösterdi...

Çocukluğun nasıl geçti?

Çok mutlu. Galce, "Ty hapus". Birbirine bağlı bir aileydik.

Vokal olarak kimlerden etkilendin?

Soul şarkıcılarından, daha çok erkeklerden. Otis Redding, Sam Cooke... Mariah Carey'yle Whitney Houston'ın vibratoları da hoşuma gidiyor.

Müzikal ilhamların?

Stevie Wonder! Bir ara ona mektup göndermişim, albümünün prodüktörlüğünü yapması için. Hiç haber alamadım.

En favori albümün ne?

Bence en iyi yazılmış albüm Radiohead'in "OK Computer"ı, ama favorim Stevie Wonder'ın "Hotter Than July"ı. Her ne kadar düzenlemeleri biraz tuhaf olsa da, Radiohead'in kulağı yakalama özelliği beni büyütüyor.

Hangi müzisyenin yerinde olmayı tercih ederdin?

Jurassic 5'la bir konser vermiştik, onları izlerken dünyaya bir daha gelirim rap'çi olayım diye düşündüm. Eski erkek arkadaşım bir kere beni rap yaparken yakalamıştı, "bunu bir daha asla yapma" demişti.

"Finally Woken" (Nihayet uyandım) ne demek?

Uyanmak ve kahve kokusu almak -yeni bir hayatın başlangıcı... Aynı zamanda tembelliği bırakmak, dünyayı olduğu gibi görmek... Cehaletin mutluluk barındırdığı gibi bir anlamı da var... Uyanmak özgürleştirici olabilir, ama bir sürü boktan şeyi görmenize de sebep olabilir.

Müzisyen olmadan önce sahne arkasında çalışmışsın...

300 kişilik drum & bass partileri düzenliyorduk. Sonra 25 bin kişilik festivallere döndüştük. Trafikten tuvaletlere kadar her şeyden sorumluydum. Bu tecrübe beni daha gerçekçi yaptı.

(Mojo, HiphopElements, Undergroundonline, çev. Merve Erol)

BAXTER DURY

Büyükşehir çocuğu

Merhum punk'çı Ian Dury'nin oğluydu, yeni albümü "Floor Show" hakkında...

Yeni albümün çıkışı niye bu kadar uzun sürdü ?

Baxter Dury: Klasik grup hikâyeleri... Ayrıca, bir de çocuğum oldu, o büyürken yanında olmak istiyordum. Yani hayatın kendisi işleri yavaşlattı. Ama aslında albümü bir buçuk yıl önce bitirmiştik.

Bir şarkın Bowie'nin "Heroes"unu andırıyor. Lou Reed'e bir selam gönderdikten sonra, şimdi sıra Bowie'ye mi geldi?

Evet, ama "Len Parrot's Memorial Lift"de Lou Reed'in adını anıyordum. Bu sefer aslında istemedim bir benzerlik ortaya çıktı, ben de tembellik edip öyle bıraktım, üzerine gitmedim.

İkinci parçanın adı "Cocaine Man"...

Londra'daki uyuşturucu kullanımının vardığı korkunç boyuta dair sinik bir bakış. Bağımlılığın olumsuz yanlarına dair...

Londra'nın neresinde oturuyorsun?

Notting Hill'de yaşıyorum. Cool, çok moda. Çok uzun süredir orada oturuyorum. Eskiden, çok bohem bir mahalleydi. Şimdilerde, "proje" sahibi sözde sanatçılardan geçilmiyor.

Londra'nın müziğin üzerinde büyük etkisi var mı?

Evet, ben kesinlikle bir Londra çocuğuyum. Konularım, onları ele alışım, şehrin bir boyutunu yansıtır. Ama ayrılmayı da her gün düşünüyorum. İnsanların büyük şehirlerle ilişkisi böyle oluyor, inişli çıkışlı...

Müziğiniz sahnede nasıl?

İlk başlarda kötü çalışıyorduk, sonra çok ilerleme kaydettik. İyi bir sahne grubu olmak için en az 400 konser vermek lazım. Bizim en büyük sorunumuz müzisyenliğimizle ilgili değil, kavgalardan kaynaklanıyor.

Gazeteciler baban hakkında çok soru soruyordu herhalde...

Evet, ama hep aynı sorular sonu gelmez bir şekilde tekrarlanınca fenalık geliyor. Babama duyulan bu ilgiyi saygıyla karşılıyorum ve cevap vermem gerektiğini düşünüyorum. Babamla olan ilişkimden gurur duyuyorum.

(Popnews, çev. Siren Idemen)

BELL ORCHESTRE Recording A Tape The Colour Of The Light

(Rough Trade / Equinox)

Bell Orchestre'in "Recording A Tape The Colour Of The Light" adlı albümü elime geçeli iki-üç ay oldu. İlk dinlediğimde çok etkilendim. Yakınımdaki kişilere dinlettim, onlar da beğendiler. Ama nedense, daha sonra çıkan bazı albümler öne geçti herhalde, Bell Orchestre hakkında bir türlü yazamadım. Geçenlerde Bant dergisi 2005'in en iyi ikinci çalışması olarak bu albümü seçince çok sevdim. İşte fırsat bu fırsattır dedim...

İlk dinlediğinizde inanılır gibi gelmeyecek ama, Bell Orchestre sadece beş kişiden kuruldu. Richard Reed Parry (Arcade Fire) bas, tuş-

lular ve perküsyon, Sarah Neufeld (Arcade Fire) keman, Stefan Schneider (IKS) davul-perküsyon, Pietro Amato (Tomrag, Arcade Fire) la da çalışıyor) French horn, perküsyon ve Kaveh Nabatian trompet-melodika. Bazı parçalara gitanyla Mike Feurstack (Wooden Stars / Snailhouse) katılıyor. Parantez içinde yer alan Arcade Fire dışındakilerin adını ilk defa duyuyorum. Kanadalı, az tanınan topluluklar... Hemen, nasıl bir müzikle karşı karşıya olduğumuzu anlatmaya çalışalım. Enstrümantal, bir anlamda oda müziği, ama sonuna kadar doğaçlamaya açık. Klasik müziğe değil, post-rock'a daha yakın. Bazen delibozuk bir film müziği orkestrası gibi. Aslında bütün müziklerden ve türlerden etkilenmiş bir seda... Sahneye büyüleyici oluyormuş. Eleştirmenler onları anlatmak için etki kaynakları arasında Aphex Twin, Rachel's, Arvo Part, Kronos Quartet, Masada, Dirty Three, Sigur Rós, Godspeed You! Black Emperor gibi isimleri sayıyor. Kendilerine sorulunca, en etkilendikleri topluluklar olarak The Penguin Café Orchestra ve Rachel's'in adını veriyorlar.

The Bell Orchestre, 1999 yılında Montreal'de eski bir dans stüdyosunda doğmuş. Çevrelerinde dönen dansçıların adımları, koşuşmaları

Bu iş böyledir ve herkes için geçerlidir yasa: Başkalarını niçin sıktığımızı, hangi yanımızın onlara sempatik geldiğini, hangi yanımızı gülünç bulduklarını hiçbir zaman bilemeyiz; kendi imajımız bizim için büyük bir sırdır.

MILAN KUNDERA, Ölümsüzlük

Genellikle bir şeye benzeyen taş düşük kalitelidir. Taşın kendi biçimi olması gerek. Başka nesnelere benzeyen taşlar kendi biçimlerini yitmişlerdir.

Yİ CH'ONGJUN, Kâhin

Bir şeyi güzel olarak görmek, onu zorunlu olarak yanlış görmek demektir. NIETZSCHE

Kendi yüzünüze bir yumruk çakın ve düşüp ölün. TRISTAN TZARA (Dada Manifestoları'ndan)

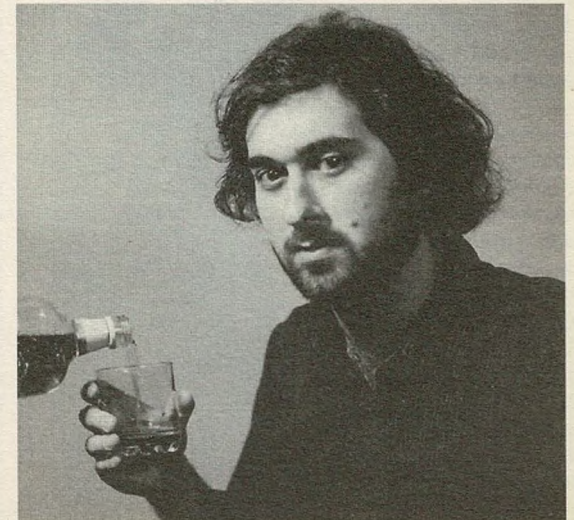
rı, sessizlikleri onları biçimlemiş. İki yıl bu dansçılarla birlikte çalışmışlar. Richard Parry "arkadaşlarımızın çalışmaları için müzikler yaptık, kukla tiyatrosuna ya da filmlere müzik yapar gibi" diye özetliyor bu dönemi. İlk sahneye çıkışları 2002 tarihli bir Arcade Fire konseri öncesi. Yaptıkları müziğin "rock" içinde görülmesi gerektiğini söyleyen topluluk, provalarını genellikle Parry'nin bodrumunda ve evinin bulunduğu sokağın sonunda yer alan bir kanalı altındaki tünelin içinde yapmışlar (üç parçalarının üstbaşlığında "recording a tunnel" ibaresinin bulunmasına şaşmamalı). Bell Orchestre'in kayıtları, Arcade Fire'in "Funeral" albümüyle aynı stüdyoda ve eşzamanlı olarak yürütülmüş. Albüm 2005'in kasımında yayımlandı... "Recording A Tape..." in parçalarını hep baştan sona kadar ara vermeden dinliyorum. Zor olacak ama, bana hissettirdiklerini size de anlatmaya çalışayım. Sessiz film açılışları gibi kısa bir parçadan ("Recording A Tunnel: The Horns Play The Canal") sonra birinci bölümüyle "Les Lumieres" geliyor. Nasıl bir şey? Üstünüzde kentin tüm karmaşasını ve gürültüsünü hissederek bir tünelin içinde sessizce kendi ruhunuzla başbaşa kalmışsınız gibi. Gürültüyü duymaz oluyor ve müziğin peşine takılıp başka bir yerlere gidiyorsunuz. Hem çok yakında, hem bilinmeyen bir yerlere... Sağınızda solunuzda açılan kapılar var. Görünüp kayboluyorlar. Evet, sinematik bir etki. Ama ehli, köşeleri fazla çizili değil. Geniş, çok geniş bir alanda yürüyorsunuz. "Les Lumieres" in ikinci bölümü post-rock bir yükselişle başlıyor. Dağınıklıklardan kurtuluyor ve sağınızı solunuzu görmeye başlıyorsunuz. Ama yine de aklınızı dağıtan bir şeyler var. Delice tınlayan boru sesleri. Dördüncü parçada yükseliş sürüyor "Throw It On A Fire". Siren sesleri neredeyse yaşadığımızı hatırlatıyor. Nyman usulü yaylılar giriyor devreye. Düzen bir kurulum, bir parçalanıyor. Eski film müziklerinden repikler duyuyor ve hemen unutuyoruz. Ateş sönmeye başlıyor. Borular yine kanalı altında yeni bir günü karşıyorlar. Keman sesleri yavaş yavaş yükseliyor, "The Upwards March" başlıyor... Hemen ardından sessizliğin sesini bulmaya çalışıyorlar adeta: "The Bells Play The Band". "Recording A Tape... (Typewriter Duet)" basla kemanın düetiyle açılıyor, diğerleri ağır ağır onlara katılıyorlar. Dokuzuncu parça ("Neuvo") melodika egemenliğinde yola çıkıyor. Sağaltıcı bir etkisi var bu müziğin derken, hemen yön değiştirip huzur bozucu olabileceğini de gösteriyor. Derken ısıklık çalan ruhlar giriyor aramıza dalıyorlar. Albümün sonuna doğru karşımıza çıkan "Salvatore Amato" (Adamo'nun kulakları çınlaması), bir "Nosferatu" soundtrack'i gibi başlıyor gözükse de, aldanmayınız. Albümün taşıdığı tüm etkilerin harmanlandığı bir noktadayız. Sakinleşiyorlar diye düşünüyoruz. Son parçayı dinlemedik ama. "Recording A Tunnel: The Invisible Bells", grubun adına yakışır çan sesleri, rüzgar uğultuları arasında yeraltındaki bir uzayın katmanları arasında dolaştırıyor bizi... Şairane olmalıydık ama, şartlar zorluyor gördüğünüz gibi. Mutlaka edinin ve dinleyin! Gökhan Akçura

SYD MATTERS Someday We Will Foresee Obstacles

(V2)

Smog, Palace veya Cat Power gibi bir varoluşun adı Syd Matters, bir grup ya da kişi değil, her ikisi... Syd Project olarak yola koyulan, beş şarkılı bir EP'den, "Shiver In Winter, Fever In June" dan sonra ad değiştirerek Syd Matters'a dönüşen projenin sahibi 25'inde bir delikanlı: Jonathan Morali. Bir Fransız, Parisli, Sorbonne'lu. Ama müzik adına neyi var neyi yok, Anglosakson geleneğinden alıyor. Fransızca şarkı yazmıyor, çünkü "bir türlü içinden gelmiyor". Fransızları, Herman Dune, Air, New Pretoria gibi, ancak İngilizce söylediklerinde kendine yakın hissedebiliyor. "Someday We Will Foresee Obstacles" da bir şarkısı da var zaten, adı "English Way": "Anlatmak zor geliyorsa eğer / İngiliz tarzıyla şarkı söyle." Diyeceğimiz, Jonathan Morali bir özentici... Özeniyor, ama o kadar özeniyor, öyle incelikli özeniyor ki, mikrofonun arkasına geçtiğinde bir Nick Drake (gitarı eline aldığı ilk günler, ilk Nick Drake albümünü de dinlediği günlerle çakışmış), bir Syd Barrett (Pink Floyd bir diğer esin kaynağı) olup çıkıyor. Bir medyum gibi bu iki ismin ruhuna sahip oluveriyor Morali. Taklit etmiyor, kendi sesiyle, zihniyle, bedeniyle yeniden üretiyor onları. Belki de o yüzden, ilk albümü "A Whisper and A Sight" da, "Tired Young Man" diye şarkı yazdığına bile, "Sadece kuşlara fısıldayabiliyorum (kelimelerimi) / Ki onların bile beni duyduğundan emin değilim", insana kolay kolay tarif edilmeyen tuhaf bir sevinç aşılayabiliyor.

İlk müzikal şokunu Pixies'in "Surfer Rosa" sıyla yaşayan, Nirvana dinleyince hayatı değişen, ama en sevdiği albümler Robert Wyatt'ın "Rock Bottom", Radiohead'ın "Kid A", Gorky's Zygotic Mynci'nin (solistleri Euro Child "Someday..." in misafirleri arasında!) "Spanish Dance Troupe" u olan, 2003 yılında Les Inrockuptibles okurları tarafından yılın en iyi genç müzisyeni seçilince, derginin düzenlediği festivalde The Coral gibi gruplarla çalma şansı bulan (ismi derginin yoğun desteğiyle "Inrock müzisyeni" ne çıksa da, tüm Fransa'da çalabildiği için şikayet etmiyormuş) Syd Matters, yeni albümü "Someday We Will Foresee Obstacles" da harikalar yaratmış. Hayranlık verici bir zerafetle örülmüş albüm. Çıraklıktan kalfalığa, oradan ustalığa doğru giden yolda annesinin plaklarından dinlediği Donovan'ları, Leonard Cohen'leri, Simon & Garfunkel'leri belli belirsiz bir elektronikayla, bazen taş gibi gitar sololarla, yaylılarla birleştirip bir zanaatkar sabırla düzenlemiş Morali. "Someday We Will Foresee Obstacles" ı oluşturan tüm o parçalar da şarkı olmaktan çıkmışlar, sizi kucaklayıp gökyüzüne uçuran, çiçeklerin rengarenk açtığı, kuşların cıvıdayıp derelelerin şırıldadığı, bulutların kuzulara benzediği o harikalar diyarına götüren birer melek olmuşlar. İlker Aksoy

Ben Chopin'in "Cenaze Marşı"nı dinleyerek ölmektense, civıllarla ölmeyi yeğlerim. Şunu da söyleyeyim ki, bütün pislik ölümün yüceltilmesi olan bu cenaze marşından geliyor. Daha az cenaze marşı olsa daha az ölünecekti belki de.
MILAN KUNDERA, Ölümsüzlük

Taşları sevmemiş olanlar anlayamaz, ama onları sevenler, zamanın taşları içinde işlediğini hissederler. Yani sonsuzluğun... Değişmeyen hakikattir. Taş, hayatın bir tür hakikatidir.
Yİ CH'ONGJUN, Kâhin

Bach ve Mozart, her ikisi de kendi tarzında, yükselen burjuvazinin uyum hayalini, bunlarla beraber saray erkanının kaygılarını ve halkların homurdanışını, bilmeden ve istemeden dile getirirler. Bunu 19. yüzyılın tüm siyasi kuramcılarında daha iyi –ve daha önce!– yapmışlardır. Bob Marley ve Janis Joplin, John Lennon ve Jimi Herdrix altmış yılların özgürlük hayali hakkında herhangi bir teorinin söyleyebileceğinden çok daha fazlasını söylerler.
JACQUES ATTALI, Gürültüden Müziğe

LÉO FERRÉ

Métamec

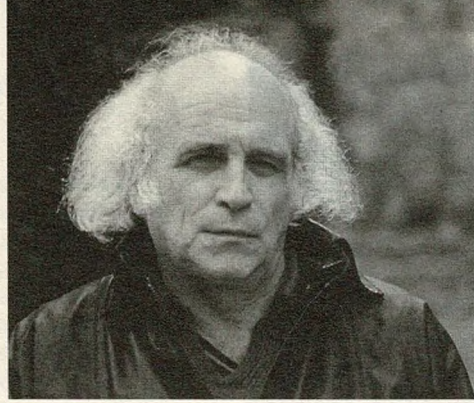
(EMI)
Léo Ferré yaşıyor; görmedim, ama duydum. Oğlu Mathieu, babasının kurduğu La Mémoire et la Mer (Hatıra ve Deniz –Ferré'nin "Amour Anarchie" albümünden bir şarkının adı aynı zamanda) plak ve yayınevinden "Métamec"i Ferré'nin ölümünden yedi yıl sonra çıkardı.

Tarihin talihli cilvesi olsa gerek, Léo, 1993 yılında 14 Temmuz günü (devrimcilerin 1789'da Bastille hapishanesini zaptettikleri gün) 77 yaşında aramızdan ayrılp François Villon, Charles Beaudelaire, Arthur Rimbaud, Guillaume Apollinaire ve Georges Brassens'in yanına gitmişti. Vitamin Yoldaş Bakunin de aynı gırgır isyan mahallesinde...

Kabare şarkıcılığıyla senfoni orkestrası şefliğini, anarşiyle aşkı, vajina uzmanlığıyla maymun bakıcılığını birleştirebilmiş bu nadir sanatçı, nefret ettiği Fransa'dan zaten ailesinin anavatanı olan İtalya'ya göç ettiğinden beri, Toscan'e'daki evinde, stüdyosunda albümler yapmaya devam ediyordu.

Operadan rock'a, chanson'dan caza kadar müziğin neredeyse her türüyle uğraşmış olan Ferré, 1953-54 yılları arasında Paris-İnter Radyosu'nda "Bizans Müziği" başlıklı bir dizi de yayınlamıştı.

Post-mortem "Métamec" aslında 17 parça olarak tasarlanmış, ama Mathieu ancak dokuz şarkının kayıtlarını bulabilmiş. Bu dokuz şarkının da ancak bir tanesi ("Métamec") Milano Senfoni Orkestrası'nın eşliğinde kaydedilmiş, diğer sekiz şarkı ise Ferré'nin evdeki stüdyosunda kendi çaldığı piyanoyla kayda geçirilmiş. Albüme, Ferré'nin öngördüğü şekilde adını veren "Métamec", şair-müziyenin uzun bir vasiyeti gibi: "Eylülden beri içinde taşıdığın şu kuşlar / Fikirlerini sakladığın şu kısıpçık solgunluk / Seni bir kül çocuğu gibi kucaklayan şu karın / Yıllarını mahveden şu harcanmış anılar" dizeleriyle başlayan, "alexandrin" tarzı, yani dörtlükler halinde kaleme alınan şiir, Ferré'nin belki de en önemli edebî metinlerinden biri. "Görüntülerin, seslerin, gergin duyguların, katil isteklerin su gibi akıp gittiği bir mecrâ... Mutsuzluğu defeden bir aşk ilanı" olarak tanımlanan "Métamec",

"Düşen bu dünyanın üzerine yelkenini tersine çevir / Çılgınlığı çek bayrak direğine, aklını saksıya koy / Ve git kendinden öteye / Git insanın ötesine / Mutlu ol öte-insan" dizeleriyle son buluyor.

"Koyun CD'yi CD'çalara, kapatın gözlerinizi, Léo'yu yanbaşınızda hissedecek, duyacaksınız" diyor bir müzik eleştirmeni, 18 dakika 4 saniye süren "Métamec" parçası için. Hâlâ taze ve çatlak sesi, piyano tınılarıyla özel olarak uyumlu, kendiliğinden. "Aydınlık bir gece uçuşu"na benzeten albümde "çılğın bir umut" da var. Lirik, hüznünlü, ama boyun eğmeyen, anarşist bir ses de... Kıyıyor ötekini, kıyıyor İDARE'yi... "Métamec" in müziği, aslında Rimbaud'nun "Sarhoş Gemi"si için bestelediği müzik. "Tatile gönderiyor hüznü" kimi zaman... Belki de Charleville'den Habeşistan'a.

"Rengi okşa yaşın çiçeği gibi / Aşk gibi kara, umut gibi kızıl / Vahşi keçeline yeni çizgiler yarat / Gün batınca solan rengin hüznünü bağışla..." "Métamec" parçasından bir başka dörtlük. "Métamec" albümü, "yumrukları havada, ütopyada dimdik ayakta" kalanlara ithaf edilmiş.

Albümün bir başka uzun parçası (14'53") "Death death death" adını taşıyor. 1978'den beri üzerinde çalıştığı bu metin 386 dize. Filozof Ferré'nin hayat ve ölüm üzerine düşüncelerini içeriyor: "Benim çocukluklarımin hep çocuk saçları var / Uzun upuzun eski bir dalga gibi / Bitmeden tükenmeden sanlıp duruyor sana..."

"Yaşlı Denizci" (Le Vieux marin), 1983'de yazdığı "Fareler Operası"ndan bir parça: "Hayat, çekilmiş bir

deniz gibidir / Uzakta, takvimin de yazdığı üzere / Aslında acayip kafa bulacak şeyler var..."

Rimbaud yaşıyor hâlâ Ferré'nin bu dizelerinde: "Yeni den bulundu. Ne? Sonsuzluk. / Güneşle sarmaş dolaş denizdir." ("Kelimenin Simyası", Cehennemde Bir Mevsim)

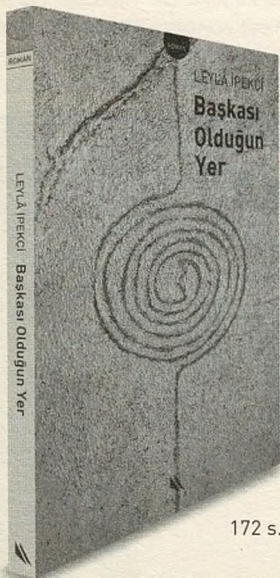
Anarşist bakışını en çok vurguladığı "La Méthode"ün yeni, daha açık bir versiyonu da "Métamec" in önemli bir parçası: "4. MADDE: İDARE'Yİ KIRMAK / İki yumruğun var mı? / Vur masaya, vur kafanı / İki yumruğun var mı? / Vücutun boyunca iki kolunun ucuna koy onları / Ve tut kurtları ellerinle / İşte o zaman yumruğun bir seher vakti çiçeği gibi açılır..."

"Michel" şarkısının öyküsü ilginç. '70'li yıllarda Europe 1 radyosunda yayınlanan Campus programının yapımcısı, sınır ve yasak tanımaz, yenilikçi DJ Michel Lancelot, bir gün konuğu olarak canlı yayında ağırladığı Ferré'ye, "yahu Léo, yaratıcılık nedir?" diye soruyor. Léo, ayağa kalkıp stüdyodaki piyanonun başına geçiyor ve improvizasyon ediyor "Michel" parçasını: "Aslında Michel, söylenmemesi gereken şeyleri söylüyor-sun sen / Aslında Michel, yapılmaması gereken şeyleri yapıyorsun sen..."

"Zaza", Ferré'nin 68'de katledilen iki maymunundan biri. Ötekinin adı Pépé idi ve başka şarkılarından onu tanıyorduk. "Mutluluk kayıp giden bir hüznüdür / Mutluluk yuvarlak taşlar gibidir, yavrum / Mutluluk, tasmayla tutulmalı / Mutluluk... Bir şey demiyor musun?"

"Du coco", "Fareler Operası"ndan bir başka parça. Müzikhol esintili... "Bugün para / Sadece bir ağırlık meselesi / On kaymen varsa hafiften / Demek ki sen sadece bölmesini biliyorsun..."

"İstersen yenisin" (Si tu veux tu es neuve), Ferré'nin "Hüznünlü Aşıklar" parçasını anımsatıyor biraz. Kırk bir sevgi şiiri. Ya da bir sevda şiiri kırık: "Tembelliğin, bir de ölümün satıldığı yerlere düşeriz bırakırsak kendimizi / Hüznün beş paradır orada, görüyorum senin hüznünü / Ver bana hüznünü, satın alacağım senden ve kurtaracağım onu / Aşıkları görüyordum..." Albümün son parçası, bir ihtimal enstrümantal. Ferré'nin "Opus X" adını verdiği bu bestenin altına ya da üstüne acaba hangi şiir dönecekti? Kimse bilmiyor. Ferré hariç. *Ragıp Duran*

Başkası Olduğun Yer

LEYLÂ İPEKÇİ

"Yeni hayat şimdi başlıyordu, kadim saatlerle..."

"Ya Rabbim; konuşmak istemiyorum.

İstemiyorum izzet tacımı kaptırmak.

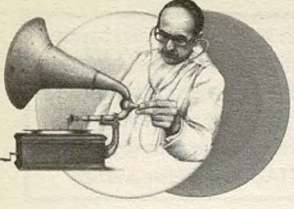
Bir şeyler beklemek ondan bundan. Oyalanmak.

Kendimi anmak istemiyorum her duyduğum hikâyede.

Ne de dünyayı içine alan her acıyı dışlayarak bakmak aynaya."

Alışıldık öyküleme biçimlerinden, kronolojik anlatımdan alabildiğine uzak bir üslup; büyük bir içsel dönüşümün serüveni.

ROMAN

Beyaz bir çocuğun yapabileceği her şeyi benim de yapabileceğime gerçekten inandığımı ve bunu kanıtlamaya hazır olduğumu anladığımda babamın sesinde duyduğum o korkunun mesela, içimizden biri hastalandığında, merdivenlerden yuvarlandığında, ya da evden fazla uzaklaştığında duyduğum diğer korkuyla hiçbir ilgisi yoktu. O başka bir korkuydu, bir çocuğun beyaz dünyanın varsayımları ve küstahlığına meydan okuyarak, kendine zarar verecek bir yola gireceğinden duyulan bir korku. **JAMES BALDWIN**, Bundan Sonrası Ateş

Bunlar yalan,
Yalan söylediklerim
Yalan söylediklerin
Bunlar ancak dünyaya yakışıyor
BIRHAN KESKİN

ANIMAL COLLECTIVE

Feels
(Fat Cat)

Animal Collective, uçlarda müzik yapan ve açıkçası herkese göre olmayan bir grup. Bir yerli kabilesinin dinsel ayinini çıplak gözle izlemeye yakın bir tecrübe sunuyor grup dinleyenlerine. Yan yana gelmeyecekmiş gibi duran sesleri üst üste bindirip dağınık bir şekilde düzenliyorlar, anlaşılması zor ya da mânâsız sözler yazıyorlar, fikirlerini pek süslemeden, en ilkel halleriyle ortaya döküyorlar. Artık bu illiklikten mi, yoksa kullandıkları seslerin organik yapısından mı yapıştırdı, bilinmez ama, grubun üzerinde taşıdığı folk etiketi oldukça eksik kalıyor aslında. Animal Collective, cazdan progresif rock'a, Beatles ve Beach Boys'a, hatta klasik müziğe, birçok farklı kaynaktan alıyor ipuçlarını. "Feels", grubun yedinci albümü ve eski çalışmalarına oranla epey yenilikler içeriyor.

Bundan önce yayınladıkları ve ciddiye alınmaya değer bir grup olduklarını kanıtladıkları "Here Comes The Indian" ve "Sung Tongs" da az önce verdiğimiz tarifler çerçevesinde bir müzik yapan Animal Collective, en kolay sindirilebilen albümlerini yaratmış "Feels"la. Bu sindirilebilirlik, olgunluğun verdiği tembellikten değil, olgunluğun verdiği başka özelliklerden -hüner ve özgüvenden- kaynaklanıyor. "Feels", yine tanınması imkânsız gitarlara, perküsyon niyetine kullanılan farklı müzik aletlerinden çıkan basit melodilere atmış temelini. Farkı ise, Animal Collective'in kendi ayrıntılı tarzlarıyla pop müziğin sunum yöntemlerini birleştirmeye başlamış olması. Albümün ilk yarısındaki "Did You See The Words", "The Purple Bottle", grubun en hiperaktif hallerine şahit olmamızı sağlıyor. "Grass" parçasını ele alalım özellikle; daha önce işlemek için dakikalar harcadıkları motifleri kısa zaman aralıklarıyla manik bir şekilde arka arkaya sıraladıkları, patlama anlarına sahip, hatta neredeyse eşlik edilebilir öz kütlesi yüksek bir parça. Animal Collective'in yepyeni bir yüzüne tanık olduğumuz bu ilk yarının sonrasında grup arkasına yaslanıyor ve bu sefer elindeki fikirlere biraz zaman ve mesafe tanıyıp daha sakin yüzünü dönüyor bize. Bu esnada "Banshee Beat" çıkıyor ortaya, Castanets'in sekiz dakikalık belli bir atmosfer yaratmayı amaçlayan, ürpertici ve soğuk şarkılarından biri gibi başlayıp erkenden rota değiştiriyor ve grubun bahsettiğimiz güçlü yanlarını önümüze seriyor. Animal Collective'in bu albüme kadar sade giyinip zenginliğini çevresinden saklayan efendi bir delikanlı gibi davrandığını söyleyebiliriz. "Feels" da biraz daha belli ediyordur delikanlımız maddî durumunu, ama yine efendi, yine kalender. *Yiğit Atılgan*

SYSTEM OF A DOWN

Hypnotize
(Sony-BMG)

"Toxicity"den sonra yeni bir albüm yapmak için dört sene bekleyen System Of A Down, bu süre zarfında iki albüme yetecek kadar şarkı biriktirmiş, bu şarkıları tek bir albümde yayınlamaktansa, altı aylık bir molayla iki albüm çıkarmayı tercih etmişti. "Hypnotize", işte bu albümlerin ikincisi. Gene içi içine sığmayan, gene yerinde duramayan, gene türden türe zıplayan ("Vicinity Of Obscenity"de acid'e kadar!) dört adam var karşımızda. Metal fanlarına müjde, bu albüm oldukça "heavy" de olmuş. Şık kapak ve kartonet resimlerini önceki albüm gibi gitarist Daron Malakian'ın ressam babası Vartan Malakian yapmış. Bu arada gitarist Malakian arka vokallerden ön vokallere yaklaştıkça yaklaşıyor, epey şarkı söylüyor "Hypnotize" da, esas vokalist Serj Tankian'a göre sesi epeyce sıradan sayılsa da. "Hypnotize" en hızlı SOAD parçalarından biriyle açılıyor: "Attack". Albüm "Dreaming"le "savaş" ekseninde döndükten sonra, sıra "Kill Rock'n Roll"a geliyor. SOAD'ın, belki de, Los Angeles'da büyümekten gelen "masumiyetin kaybı" gibi bir takıntısı var: "Bok gibi hissediyorum / Rock'n Roll'unu öldürdüm an." Okuduğumuz eleştirilerde banal balad yazmakla itham edildikleri "Lonely Day" adında bir parça da var albümde, şarkının Creed ve benzeri grupları andırdığı yalan değil gerçekten de -SOAD'ın kimi zaman biraz daha iyi sözler yazabilmesi gerektiği de... İlk albümü "Soldier Side" adında kısacık bir girişle açan SOAD, "Hypnotize"ı "Soldier Side"ın tamamını çalarak bitiriyor, böylece çember tamamlanıyor. Aynı kayıt süresinde yazılan şarkılar olarak,

"Hypnotize"ı oluşturan şarkıların ilk albüm "Mezmerize"ı oluşturanlardan pek farkı yok, ancak birini seçmemiz gerekse bu ilk albüm olurdu, o da doğruya doğru. Tüm bunların dışında, albümün bizi ilgilendiren bir diğer önemli parçası "Holy Mountains" olacak herhalde. Ermeni kırımı meselesine ilk defa bu kadar doğrudan eğiliyor grup. Konuşma fırsatı bulduğumuz SOAD dinleyenlerden bir bölümünün söyledikleri, Ekşi Sözlük'te okuduklarımız, grubun zaman zaman Türklere karşı ırkçı tavırlar da sergilediğini söylüyor bize -konser kapısına "Türkler ve köpekler giremez yazmak", "konserden sonra yanına gidip Türkiye'den geldiğini söylediğinde yaka paça oradan kovulmak" vs... Biz de şunu söyleyelim, doğrusu okuduğumuz hiçbir söyleşilerinde, biz bu türden ne sözlerine, ne de imalarına rastladık -Türkiye'yi eleştirmek başka, ırkçılık yapmak başka... Noam Chomsky kitaplarını başuclarından ayırmayan, Tom Morrello'yla ahabalık yapan, savaş ve küreselleşme karşıtı gösterilerde yürüyen ve böyle bir açık zihinle müzik yapan insanların ırkçılıkla işleri olacağına inanmak da istemeyiz... Bugünlerde Georges Riillard'ın ressam Joan Miró'yla yaptığı uzun söyleşi okuyoruz. Laf Dalı'ye dayanıyor. Riillard soruyor: "Teknik ustalıklı bazı insanca değerlerin birbirinden ayrı tutulabileceğine inanmıyorsunuz, değil mi?" Miró: "Böyle bir şey olamayacağı kesin. Yoksa içi boş, kof bir şey olurdu..." Dedikodular bir yana, biz "Hypnotize"ı dinlemeye koyulalım. En azından daha güzel bir dünya için, SOAD yeni bir albüm yapana kadar. *İlker Aksoy*

ÖZÜR

Geçen ay bu sayfalardaki Babyshambles albümü hakkındaki yazıda, "What Katy Did Next" şarkısının adı, "What Kelly Did Next" olarak yazılmış.

– Dünya dışında başka gezegenlerde akıllı bir yaşam formu olduğunu düşünüyor musunuz?
– *Stephen Hawking*: Dünyada var mı ki!

Zaman, toprakta derin izler bırakan kağıt tekerleklerinin döntüşünden ibaretti bu kasabada; macera saçaklardan sarkan buzların kırılışından, geceler dağların üstümüze kapanışından, gündüzler de üzüm tanelerinden yansıyan ışıltılarla bu ışıltıların içinde gezinen soluk renkli kimsitlerden ibaretti. **HASAN ALI TOPTAŞ**, Taşranın da Ötesinde

Ve hayatımız, hayatı ne şekilde elimizden kaçırdığımızı göre kurur.
RANDALL JARRELL

İçtenlik, gürültüden başka bir şey değildir. Bazı şeyleri içten yaptığını söyleyen, buna inandırmaya çalışan içi boş insanların içtenliklerinden çıkan kof ses, kafa şişirmekten başka bir işe yaramaz. **ŞULE GÜRBÜZ**, Kambur

M.I.A. Arular

(XL Recordings)

Genel bir geyiktir. İlk kitap sahibine benzermiş. Ya da şöyle diyelim: Otobiyografik unsur, ayıklanamaz ölçüde içine sinmiş. İllâ olumsuz bir mânâ çıkarmayalım bundan. Aksine, işleme tarzıyla kendi yolunu bulmada bir seçenek olabilir bu durum.

Peki ilk albüm sahibine benzer mi? Benzerse ne olur? Şahane olur.

Tüm esinlenen, kulağa kaçan sesler ve sözler malikinin hayatıyla karlılığında ortaya çıkan şey, muhtemel ki özel bir yerde duracaktır. Sırtı da kişisel tarihine yaslandığı için sağlam bir omurganın izini taşıyacaktır.

Hikâye gezegende geçer. Hem enlem hem de boylam kaymaları içerisinde, belki hakkında sadece az buçuk bilgiyle donanmış olduğumuz, direkt angaje olmadığımız kısmında. Moskova'da mühendislik eğitimi almış ve politik ilgisini 1971 itibariyle eylemci olarak Londra'da sürdüren babayla, nispeten geri cephede yer alan annedan müteşekkil bir Sri Lankalı aile. Ve 1977 temmuzunun Londra'sında Maya Arulpragasam doğar. Altı ay sonra memlekete geri dönülür ve Sri Lankalı yıllar başlar. Londra'daki tecrübeleri sonrasında baba artık bir Tamil Kaplanı'dır. Bir kaplan yavrusu olarak hayatını sürdüren Maya, abla Kali, erkek kardeş Sugu ve anneleri savaşın içerisinde göçebe bir hayat sürerler. Babaları kimi geceler kapıdan bacadan gizlice onları ziyaret eder, ama korumak ve korunmak için, "bir amca" olarak. Güvenlik iyiden iyie içinden çıkmaz bir noktaya geldiğinde Hindistan'a geçerler. Üzerlerine yapışan hastalık, yoksulluk ve tekrar Sri Lanka. İç savaşın yoğunlaşması sonucu sınırların tamamıyla kontrolde olduğu bir dönemde anne, kendisini ve üç çocuğunu başarılı bir operasyonla Hindistan üzerinden Londra'ya taşır. Yıl 1988 ve Maya 11 yaşındadır...

Bu albüm tüm vücudunu ve ruhunu

MIA'nın 28 yıllık gerçek hikâyesine borçlu. Güzelliğini de.

Sanat ve müziğin atbaşı gittiği Güney Londra yıllarında, yolunu Middlesex Üniversitesi Central Saint Marie's School of Art'a düşürür. Gün olur, zamanında epey toz kaldırmış –ve tozlan yere düşmemiş– Elastica için bir belgesel yapma fikri düşer gönlüne. Dolayısıyla, Elastica'yla turmeye çıkan Peaches'in formülünü uygular ve Justine Frischmann'la tanışır. Orasından burasından sarkan müzik sevdasını epey açık etmiş olsa gerek ki, Frischmann eski bir Roland 505'i Maya'ya verir...

2004 yılında "Galang" adlı bir parça internet üzerinden yayılmaya başladı ve single olarak da yayınlandı. Yayılma tarzı itibariyle, politik ve aktif bir sanat performansıydı. Synth'lerle, sample'larla hip-hop'u, dub'ı, pop'u yağmalayarak meydan okuyan bir duruşa ve vokale sahip bu Anglo/Sri-Lankan MC etrafında masif bir halka oluştu.

"Galang"dan yaklaşık bir ay sonra ise web doğumlu sanatçıdan "Sunshower" geldi. Mission In Action, yani M.I.A.'yı kendine isim belledi. İç savaşları besleyen yasadışı parasal kaynakları desteklediği "Piracy Funds Terrorism, Vol.1" adlı par-

çasıyla birlikte Philadelphia'lı DJ Diplo'ya (Wesley Pentz) çalışmaya başladı. 2005 yılında ise Justine Frischmann, Pulp başkanı Steve Mackey ve Richard X'in de koltuk çıkmasıyla "Arular" albümünü yayınladı. Albüm, tüm bu destek prodüksiyonlara rağmen, yekvücut bir Maya Arulpragasam yansıması. Bizat kendi hayatından kalkıp gelmiş sekanslar ve fikirler bileşkesi. "Arular" da babasının gerilla kod adı. Tüm grafik tasarımları kendi üstlenmiş Maya. Albümün intro'su "Banana Skit" in ardından gelen "Pull Up The People" la bu MC şantöz bizi "groovy" fragmanlar dünyasına buyur ediyor. Sataşiyor: "Savaşta her bir silah bir oğul veya kız evlattır aynı zamanda." Anti-militarist provokatör halini ortaya döküyor: "Beat'lerim var patlatmak için." Peşisıra, trompet giriş sample'ları ve dancehall vokalleri eşliğinde, Hindu ritimleriyle bezenmiş "Bucky Done Gun" ve "Arular" öncesi çıkan "Sunshower" single'ının B yüzü parçası "Fire Fire", çokkatmanlı yapısı, synth bleep'ler üzerine perküsyon ve metalik efektlerle "Amazon" ve bir nevi Latin hiphop-reggae bileşimi olan reggaeton kalıbı içinde steel drum ve elektro scraç'lerle

"Bingo". Ardından coşkunun, tacizkâr vokaller, tımlayan beat'ler, moog synth'lerle tehditkâr ve neşeli, umutlu "Galang". Ve nihayet, iç savaşta öldürülen kuzenini andığı, adeta bir Bollywood sound taşıyan "Sunshowers". "Hombre", biraz da anne-babasının zor ilişkileri üzerine kaleme alınmış. Albümün sonunda bir gizli parça: Bush'a ve büyük medyaya giydirdiği ajit-prop "mia"... "Arular", 21. yüzyılın iletişim kodlarını kullanarak, dışlanmışla, "öteki"yle, görmezden gelinenin merkezi taciz ediyor. Londra, New York ya da Paris olsun, modern şehir kültürünün küstah ve biricik halini tehdit ediyor. Modern yaşantının moda, grafik, popüler müzik malzemelerini kullanarak da kelâminin hasıraltı edilmesini engelliyor. Popüler müziğin reggae, hiphop, ragga, bhangra, baile funk gibi üçüncü dünya menseli olup şehre inen tüm seslerinin üzerinden IDM (intelligent dance music), elektro-pop ve bilhassa punk'la bir de M.I.A. geçiyor. Öyle ki, Joe Strummer'la Bob Marley'i Pencap'da ya da Rio'da aynı sahneye çıkarın ve dans edin. Jamaika'yı punk yolu belleğin Clash'in güzergahına Ibiza'yı, Meksika Körfezi'ni, Bengal Koyu'nu ve Latin ayak izlerinin rastlandığı coğrafyaları da dahil eden günümüzün politik ve muhalif tezahürü bu.

"Do it yourself" etiği içerisinde vücut bulan, pop elementlerinden müteşekkil bir sanatçıdan bahsediyoruz. Gayet basit kılıklı, fakat öyle kolay dinlenebilen biri de değil. Bedeninizin de rahatça eşlik edebileceği bir müzik, ama kesinlikle sadece "dance" değil. Beat'leri, oranıza buranıza saplanan şarapnel parçaları... Bu elektro-globalizasyon elçisinin kirliliği, tribal vummalıları, ses kolajları, belki de hiphop'un tıkanıdığı noktada müziğin "gangsta" sıfatına şu an için yakışır görünüyor. Ama ne sadece siyaha, ne de sadece beyaza. Merkezde ya da değil. Halden haberli gezegen insanına güdümlü... Geç olmadıysa, söylediklerimizi boşverin, şu yeter: Bomba gibi müzik. *Cem Sorguç*

SUSHEELA RAMAN Music For Crocodiles

(Narada / EMI)

Susheela Raman daha önceki iki albümünü (2001'deki "Salt Rain", 2003'teki "Love Trap") İngiltere'de kaydetmişti. Bu sefer –ne doğduğu, ne yaşadığı– anayurdunda, Güney Hindistan'da almış soluğu. Orada kaydedilen bir albümün daha orali olması beklenir, halbuki değil. Susheela Raman orali değil. "Music For Crocodiles", dünyanın bütün blues tarlalarında gezinen bir folk-rock albümü.

Şarkıların çoğu İngilizce. Ama Susheela'nın İngilizce söylemesi, Shakira'nın İngilizce söylemesine benzemiyor. Sır çözülmüyor, büyü bozulmuyor. "Chordhiya", "Idi Samayam" "Sharavo-

na" gibi Tamil geleneklerine sırtını yaslayan ve yerel dilde söylenen antika şarkılar, "The Same Song" gibi enfes bestelerle kırk yıllık ahbab gibi. Albümün özeti galiba "Meanwhile": Önce Hint işi bir giriş taksimi, otomobilin kontakt ve motor sesi, keskin yaylıların verdiği cevapların ışığında yol alan gitar, tabla, vokal üçlüsü. (Jane Birkin'in arabesk "Les Clés du paradis"si, Leonard Cohen'in "Who By Fire"ri geliyor akla.) Susheela Raman, geçen albümdeki "Love Trap" şarkısının izinde, iyice ritmik (ritim alan, ritim veren) bir şarkıcı olmuş çıkmış. "Leela" ve albümüne adını veren "Music For Crocodiles" Robert Plant makamından: Sanki Strange Sensation'a Sinead O'Connor katılmış. Tek Fransızca şarkı "L'Ame volatile" Moustaki diyarından: "Le Métèque"e bin selam. Bu bütünlüklü albüm bütün övgüleri hak ediyor. *Derya Bengi*

ONSARKI

Arif Sağ İnsan Olmaya Geldim
Billy Joel You May Be Right
Buzzcocks flat-pack philosophy
Carla Bruni Quelqu'un m'a dit
Ian Brown Keep What Ya Got
Jem Come on Closer
Kirsty MacColl In These Shoes?
Sinead O'Connor Downpressor Man
Waterboys Sweet Thing
Yakup Karanlıkta

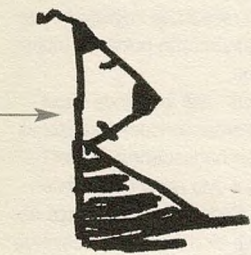
YIRMI ALBÜM

Ayşe Tütüncü Üçlüsü Panayır
Art Brut Bang Bang Rock and Roll
Babysambles Down In Albion
Betty Ween Bitter
Cat Power The Greatest
The Cramps Songs The Lord Taught Us
Coldcut Sound Mirrors
Current 93 All Dolled Up Like Christ Live In NY
Çamur Bu Aşkın Izdırabını
Devendra Banhart Cripple Crow
Hande Yener Apayrı
Heavy Trash Heavy Trash
Th' Legendary Shack Shakers Believe
Marah If You Didn't Lough You'd Cry
Public Enemy New Whirl Odor
Sleater-Kinney The Woods
The Smiths The Queen Is Dead
The Strokes First Impressions Of Earth
Super Furry Animals Love Kraft
Vitalic OK Cowboy

ROLL DİSKO OTUZ

AYRILIK ŞARKILARI (14 Şubat'a nazire)

Adieu jolie Candy - **Jean-François Michaël** • Allahaismarladık - **Sezen Aksu** • Apart - **The Cure** • Ayrılanlar İçin - **Timur Selçuk** • Ayrılık - **Doğan Canku** • Ayrılık - **Hande Yener** • Ayrılık Akşamı - **İlhan İrem** • Ayrılık Ateşten Bir Ok - **Bülent Ersoy** • Ayrılık da Sevdaya Dahil - **Zuhal Olcay** • Ayrılık Günü - **Esen-gül** • Ayrılık Günümüz - **Cem Karaca** • Ayrılık Rüzgan - **Alpay** • Ayrılık Şarkısı - **Kargo** • Ayrılık Ümitlerin ötesinde bir şehir - **Özdemir Erdoğan** • Ayrılık Yan Ölmekmiş - **Zeki Müren** • Ayrılıklar Unutulmaz - **Bora Ayanoğlu** • Ayrılıkta Söylenmiş Bir Yaz Türküsü - **Ezginin Günlüğü** • Ayrılıktan Vazgeçelim Biz - **Orhan Gencebay** • Birak Seveyim Rahat Edeyim - **Nazan Öncel** • Bir Veda Havası - **Ahmet Kaya** • Böyle Ayrılık Olmaz - **Nülüfer** • Bye - **Elliott Smith** • Dilek Taşı - **Gülden Karaböcek** • Falling Apart - **Alicia Keys** • Famous Blue Raincoat - **Leonard Cohen** • Far From Me - **Nick Cave** • 50 Ways To Leave Your Lover - **Paul Simon** • Hasretinle Yandı Gönüm - **Edip Akbayram** • I Still Miss Someone - **Johnny Cash** • If You See Her Say Hello - **Bob Dylan** • Goodbye - **The Coral** • Goodbye - **Jane Siberry** • Goodbye - **The Sundays** • Hate It When You Leave - **Keith Richards** • I Know It's Over - **The Smiths** • Is She Lonesome Now? - **Tarnation** • Je suis venu te dire que je m'en vais - **Serge Gainsbourg** • Kol Düğmeleri - **Baş Manço** • Last Goodbye - **Jeff Buckley** • My Baby Left Me - **John Lennon** • Özlem - **Erkut Taçkın** • Ne me quitte pas - **Jacques Brel** • Sabahçı Kahvesi - **Ferdi Tayfur** • Sebepsiz Ayrılık - **Müslüm Gürses** • Senin Gibi - **Aylin Aslım** • Sensiz Yıllarda - **Ajda Pekkan** • Separate Ways - **Ray Charles** • She's Gone - **Tindersticks** • Son Sigara - **Yeşim Salkım** • The One That Got Away - **Tom Waits** • Till The Next Time Say Goodbye - **Rolling Stones** • Unutulmaz - **Mirkelam** • Veda Gecesi - **Arif Susam** • Wave Goodbye - **Chris Cornell**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Hard-Fi** Stars Of CCTV
2. **Editors** The Back Room
3. **James Blunt** Back To Bedlam
4. **Will Young** Keep On
5. **Eminem** Curtain Call -The Hits
6. **The Strokes** First Impressions Of Earth
7. **Jose Gonzalez** Veneer
8. **Kaiser Chiefs** Employment
9. **Jack Johnson** In Between Dreams
10. **Kelly Clarkson** Breakaway

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Arctic Monkeys** When The Sun Goes Down
2. **Notorious BIG / Diddy / Nelly** Nasty Girl
3. **Will Young** All Time Love
4. **Beyonce ft. Slim Thug** Check On It
5. **Shayne Ward** That's My Goal
6. **Nizlopi** JCB Song
7. **Sunblock** I'll Be Ready
8. **Hi-Tack** Say Say Say (Waiting 4 U)
9. **Richard Ashcroft** Break The Night With Colour
10. **Son Of Dork** Eddie's Song

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Jamie Foxx** Unpredictable
2. **Mary J. Blige** The Breakthrough
3. **Eminem** Curtain Call -The Hits
4. **Carrie Underwood** Some Hearts
5. **Johnny Cash** The Legend Of Johnny Cash
6. **Nickelback** All The Right Seasons
7. **Chris Brown** Chris Brown
8. **The Notorious BIG** Duets: The Final Chapter
9. **James Blunt** Back To Bedlam
10. **Mariah Carey** The Emancipation Of Mimi

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kliblerinde hangi parçalar çalıyor?

KÖSTEBEK / Beyoğlu Pasajı

1. **Soulfly** Dark Ages
2. **HIM** Dark Light
3. **Kaiser Chiefs** Employment
4. **Korn** See You On The Other Side

ZİHNİ / Kadıköy

1. **Almora** 1945
2. **Oğur - Deniz - Bekoğlu** Telvin
3. **Antony and The Johnsons** I Am A Bird Now
4. **Jaga Jazzist** What We Must

1. **Ian Brown** The Greatest
2. **System Of A Down** Hypnotize
3. **Green Day** Bullet In A Bible
4. **Röyksopp** The Understanding

LOKUS SOLUS / Ankara

1. **DMX Krew** Good Time Girl
2. **Putsch '79** Asian Girls
3. **Pino d'Angio** Una notte da impazzire
4. **Man Parrish** Boogie Down Bronx

1. **Korn** See You On The Other Side
2. **Audioslave** Out Of Exile
3. **Erşahin - Truffaz - Madsen** Our Theory
4. **Kate Bush** Aerial

FERAYE / Beyoğlu

1. **Madeleine Peyroux** Dance Me To The End Of Love
2. **Los Manolos** All My Lovin
3. **Paolo Conte** Via con me
4. **Rebel Moves** Doesn't Matter

KARGA / Kadıköy

1. **Ender's Room** Seismo
2. **Funkstorung feat. Enik** Disconnected
3. **Brian Eno** Untitled
4. **Nine Horses** Darkest Birds

MELEK / Beyoğlu

1. **David Usher** Black Black Heart
2. **RJD2** 1976
3. **Woven Hand** Ain't No Sunshine
4. **Matisyahu** Close My Eyes

MUHLİS SABAHATTİN EZGİ

Gülriiz Sururi, uzun yıllar önce annesi Suzan Lütfullah ve babası Lütfullah Sururi'nin başrollerinde oynadığı "Ayşe" operetini yeniden kaleme aldı; Engin Cezzar'ın yönetmenliğinde, İstanbul Akatlar-Karanfilyk'üdeki Mustafa Kemal Kültür Merkezi'nde her cumartesi-pazar seanslar başladı... Fırsat bu fırsat, ölümünden 59 yıl sonra, eserin yaratıcısı ünlü bestekâr Muhlis Sabahattin'in hayatında küçük bir gezintiye çıkıyoruz...

BENİ SEVDANIN İPEK SAÇLARI SARDI

Muhlis Sabahattin'in çocukluk döneminden kalma bir fotoğraf yok elimizde. Zaten darmadağın, külleri bile neredeyse yok olmuş bir yaşam öyküsünden söz ediyoruz. Muhlis Sabahattin, 1890 yılında, babasının sürgün olduğu Adana'da doğdu. Babası, Sultan Aziz'in tahttan indirilmesinden sonra Mardin'e, oradan da Adana'ya sürülmüş olan Abdülaziz'in başmabeyncisi Hurşit Bey'dir. Hurşit Bey, aynı zamanda devrin tanınmış şark müzikşinaslarından. Sürgün yaşamında da bu yanından vazgeçmeyen Hurşit Bey, gece geç vakitlere kadar devam eden fasıllar tertip edermiş. O sıralarda beş yaşındaki küçük Muhlis de, bu fasıllar müddetince bir türlü uyuyamaz ve sofrada elini "of, of" diye sallayarak bir aşağı bir yukarı dolaşmış...

Muhlis Sabahattin'in beş kardeşinden dördü saz, ses ve beste aleminde başarılı olmuş kişilerdir. Bunların en ünlüsü kızkardeşi Nev'esper Kökdeş'dir. Diğer kardeşleri arasında Emine Şayan alafrangacıdır. İkbâl, Viyana'da sürekli şan dersleri aldıktan sonra birinci derecede ses sanatkâr

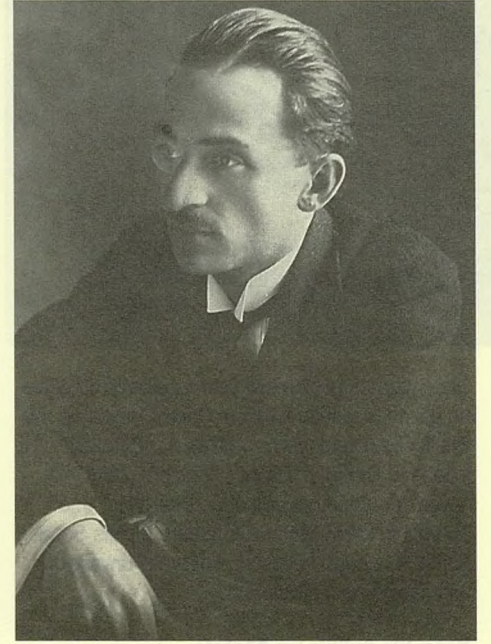
olarak yetişmiştir. Bayan Ağâh, alaturka piyanoda büyük başarı sağlamıştır.

Oğlunun musikiye olan meylini sezen Hurşit Bey, bir gün eşini çağırarak şöyle der: "Sinesâf, sana esefli bir şey söyleyeceğim. Öyle seziyorum ki, Muhlis mızıkacıdan başka bir şey olmayacak. Bu sebeple onu tabiatın seyrine bırakmaya karar verdim. Eğer ömrüm vefa ederse (o sırada 72 yaşındadır), Muhlis'i 12 yaşında Moskova'ya göndereceğim. Konservatuari ikmal etsin ve bir daha memâlik-i Osmaniye'ye avdet etmemek üzere Frenk diyarında mızıkacı olarak kalsın." Ama bunların hiçbirini gerçekleşmez. Hur-

"Pianistlik yapan Roban isminde bir Macar sanatçı vardı. Bir gün 'Muhlis Sabahattin Avrupa'da dünyaya gelse, en azından bir Johann Strauss olurdu' demişti."

şit Bey bir yıl sonra, Muhlis Sabahattin sekiz yaşındayken vefat eder. Babasının ölümünden sonra, sürgün babanın tek erkek çocuğu olması dolayısıyla Muhlis'in Selânik'te ikametinin gerektiği Saray tarafından bildirilir.

Muhlis Sabahattin 10-11 yaşlarında ilk bestesini yaptığını anlatır: "11 yaşından fazla değildim. Güftesi de 'Etme eza, etme cefa, aşkınım ben senin / Söyle bana nedir derdin, belki derman olurum' şeklinde idi. Hem de hicaz-kârdan bestelemişim ama, nağmelerini o zaman işittiğim şarkılardan alarak... Böyle bir şarkı bestelemeye heves ettiğimin sebebi de, Fahriye isminde bir kızdı. Mahalle bakkalından onar paralık iki yüzük alıp birbirimizle nişanlanmıştık bile. Hiç unutmam, bir merkebe biner, sabahlara kadar kızın evinin etrafında dolaşırdım... Esasen ben çocukluğumdan beri saz içinde büyüdüm. Babam taşrada, sürgünde olduğundan büyük hemşiremin yeni eser meşk edebilmesine imkân yoktu. Fonoğraf kovanlarından eseri ben öğrenir, hemşireme meşk ederdim. Hatta kürdilhicazkâr peşrevini 39 derece fiyevr içinde meşkettiğimi çok iyi hatırlarım."

Siyasetten operet krallığına

Galatasaray Lisesi'ni bitirdiği 1908'de, II. Meşrutîyet'in ateşli yıllarında Muhlis Sabahattin'i politik bir gazeteci hüviyetinde görüyoruz. İttihat ve Terakki dışında kalan Jöntürk çevresinin kurduğu Osmanlı Demokrat Fırkası'nın üyesi oldu, genel sekreterliğini yaptı. Çok genç olmasına rağmen, otoriter, etkileyici karakteriyle dikkat çekiyordu. Gözünden düşürmediği monoklu (tek gözlüğü), şık giyinişi, yüksek perdeden konuşması o günlerde bile belirleyici özellikleri arasındaydı.

Muhlis Sabahattin, hükümetle ters düşünce, 1913 yılında Sinop'a sürüldü, kısa bir süre sonra da yurtdışına kaçtı. Mısır üzerinden Avrupa'ya, oradan da Güney Amerika'ya geçti. Hakkında hâlâ ayrıntılı bilgi edinemediğimiz bu gurbet yıllarından sonra, mütareke döneminde İstanbul'a döndü. Kendi sözleriyle, "politika yapmamak, yazı yazmamak, İstanbul'a yakın bir köyde oturmak ve gerekmedikçe kente inmeme" koşuluyla... Tek çaresi kalmıştı, yurtdışında da ekmeğe parasını kazanmasına yardımcı olan müzik bilgisine, sevgisine başvurmak.

O günlerde altı yaşında bir çocuk olan Hafî Alpman, amcasının askerî birliğinin yer aldığı Alemdağı - Sultan Çiftliği'ne gittiğinde kulağına çalınan çok güzel bir şarkıyı hatırlar: "Üç yıl beni sevdanın ipek saçları sardı / Hummalı başım göğsünün üstünde yanardı..." Bu, Muhlis Sabahattin'in günışığına çıkan ilk şarkısıdır.

Muhlis Sabahattin "Karım Beni Aldatırsa" filminin setinde, dans grubuyla birlikte

Şarkı yazmak geçinmeye yetmez elbette. O günlerin gözde topluluğu İstanbul Operet Heyeti'ne müzikaller ve revüler yazmaya başlar: "Çaresaz", "Hilaliahmer Çiçeği", "Zühre", "Kelebek Zabıt" ve "Ayşe" bu dönemin ürünüdür. Özellikle "Ayşe" operetinin kazandığı büyük başarı, Muhlis Sabahattin'in bundan böyle "operet kralı" ünvanıyla anılmasına neden olacaktır.

Kısa bir evlilik ve Melek

Muhlis Sabahattin'in 1917 sonlarında evlendiği ve kısa bir sürede boşandığı eşinin adı Seniye'dir. Bu evlilikten tek çocukları Melek doğacaktır. Seniye hanımın erkek kardeşi topçu mülâzımı Mehmet Ali Üsküdarlı da Muhlis Sabahattin'in kızkardeşi Nev' eser ile evlenir. Bu evlilik de üzücü bir sonla bitecektir. Nev' eser daha iyice tanımadan, eşi Ç-

Süreyya Opereti elemanları Hale sinemasının sahnesinde toplu halde. En önde Cüce Simon. Arkasında ortada Muhlis Sabahattin. Sağındaki tombulca muganniye, "Ayşe" operetinin ilk primadonnası Fikriye (Şakrakes) hanım. Solunda ise ikinci Ayşe olarak anılacak Suzan Lütfullah (üstte)... Muhlis Sabahattin ve eşi Seniye Hanım (solda)

nakkale cephesinde şehit düşer... Seniye hanımın (yayınlanmamış) günlüklerinde Muhlis Sabahattin'le evliliklerinin bir yıl içinde sona erdiğini anlıyoruz. Örneğin 3 Temmuz 1334 tarihli sayfada şu not var: "Bu akşam Muhlis yine gelmedi. Artık aşkıma da, kalbime de lanet ediyorum. Artık ayrı yaşamaya karar veriyorum. Yavrumu alıp ruhuma sükûnet vermek için bir yuvaya çekilip yalnız yaşayacağım. Tâ ki, Muhlis nedamet edinceye kadar." Muhlis Sabahattin'in -yaşam bo-yu yakasını bırakmayacak olan- müflis yaşamı, kumar tutkusu, evdeki piyanonun bile satılmasına neden olur. Piiano Seniye hanımındır üstüne üstlük: "7 Temmuz 334 yevm-i Pazar-tesi: Bugün ikiyüz yirmi liraya canım gibi sakladığım piyano satıldı. Muhlis'in uğruna o da gitti. Gece Muhlis gelmedi."

Muhlis Sabahattin Tokatlıyan Oteli'nde kalmakta, parası oldukça eve birkaç lira yollamaktadır. Kızı Melek'le de bazı cumartesiler kendisi meşgul olmaktadır.

Tek başına "Çaresaz"

Eski bir tiyatrocu, Şeref Şenpınar anlatıyor: "1922 senesinde Millet Tiyatrosu'nda (Muhlis Sabahattin'in) 'Çaresaz' opereti temsil edilecekti. O zamanlar gündüzleri yalnız kadınlara temsil verilir-

di. O gün, tiyatro hıncahınc dolmuş ve oturacak tek bir yer bile kalmamıştı. Temsilin başlama zamanı gelmiş, halk sabırsızlanmaya başlamıştı. Fakat perde bir türlü açılmıyordu. Tiyatro idaresiyle bir ihtilaf yüzünden temsil verilmesine imkân yoktu. Muhlis Sabahattin asabiyetle piyanosunun önünden fırlayarak sahneye çıktı... Heyecan içinde şu sözleri söyledi:

- Muhterem hanımefendiler! Tiyatro idaresiyle anlaşmamız hilafına olarak, aramızda bir ihtilaf zuhur etti. Verilen sözü tutmadılar. Bana kasdettiler...

1913 yılında Sinop'a sürüldü, mütareke döneminde İstanbul'a döndü. Politika yapmamak koşuluyla... Tek çaresi kalmıştı, müzik bilgisine, sevgisine başvurmak.

Bu müessif vaziyet karşısında, size 'Çaresaz' operetini tek başıma olarak temsil edeceğim... Arzu edenler kalabilirler...

Bu sözler o kadar kuvvetle söylenmişti ki, seyircilerden hiçbiri yerini terketmedi... Sahnede sinir içinde titreyen, asabiyetle düşen tek gözlüğünü mütemadiyen gözüne yerleştiren bu eşsiz sanat-kâr, mahkeme huzurunda karar bekleyen bir maznun gibi cevap bekliyordu. Dakikalarca devam eden alkış, Muhlis Sabahattin'in kaybolan neşesi ni yerine getirmişti. Piyanosunun önüne koştı ve kendine has jestlerle adeta sahnede oynar gibi, üç perdelik koskoca 'Çaresaz' operetini tek başı-

Süreyya Opereti kadrosu turedede: Otomobildeki şahıs Muhlis Sabahattin... Üst sırada soldan ikinci Lütfullah Sururi, üçüncü Suzan Lütfullah, soldan altıncı Reşit Akif (Gürzap), yedinci Saide... En altta soldan ikinci Güzin, üçüncü Yaşar (Özsoy), dördüncü Yusuf.

Tahminen 1925 yılında Muhlis Sabahattin ve yanında kızı Melek, bir aile meclisinde

na çaldı, daha doğrusu temsil etti. Tiyatro tarihimizde bir eşine tesadüf edilmeyen bu orijinal hareketi, seyirciler hiç de sıkılmadan zevkle seyredip dinlediler ve uzun uzun alkışladılar...”

İşte “Çaresaz” operetinden bir şarkı: “Kondu bülbül sarı renkli bir güle / Gül gülünce neşe gelir bülbüle / Çaresazım sen rakipsin sünbüle / Sönmesin ateşin, beni daim sevsen / Kesilmesin hiç sesin bülbül gibi ötsün // Bahar gelince bülbül mutlak öter / Her yanın kalpte aşk dumanı tüter / Şevişenler birleşirler mutlaka / Sevişmeli, çünkü hayatta yoktur beka / Eğlenelim, zevk edelim, gülelim / Neşe gelince gönülden gam gider / Vur patlasın çal oynasın der gider...”

Efsanevi Süreyya Opereti

1928 yılında Kadıköy’ün sivil önderi Süreyya Paşa, artık semtinde bir operetin kurulmasının vaktinin geldiğine karar verir. Hemen hazırlıklara girişilir. İşin başına getirilen Muhlis Sabahattin, kadroyu ve müzisyenleri toplar. İlk oyun olarak bestecinin yeni opereti “Asaletmeab” seçilir. Süreyya Opereti’nin ilk temsili, 15 Haziran 1928 tarihinde, herhalde çağrılı zevatın daha kolay gelebilmesi için, Beyoğlu’ndaki Fransız Tiyatrosu’nda (şimdiki Ses 1885 Tiyatrosu) gerçekleştirilir. Bir gün sonra gazetelerin yazdığına göre, açılışı Süreyya Paşa bizzat idare etmiştir. Oyundan sonra Muhlis Sabahattin sahneye çıkılarak, kendisine çiçek buketleri verilir.

Süreyya Opereti’ne vaat edilen belediye ödeneğinden kısa sürede vazgeçilir. Bütün olumsuz koşullara rağmen 1930’larda topluluk ayakta kalır. Topluğun kadrosunda o dönemin en önemli operet sanatçıları yer almıştır: Suzan Lütfullah, Fikriye (Şakrakses), Şevkiye (May), İrma Toto (Karaca), Refik Kemal (Arduman), Muammer Ruşen (Karaca), Salâh Cehdi, Lütfullah Sururi, Celal Sururi, Cemal Sahir, Ömer Aydın, Reşit Akif (Gürzap), İbrahim (Delideniz), Avni (Dilligil), Kemal (Tözem), Mehmet (Karaca), Şeref (Şenpınar) ve Belig (Selönü). Kısa ömrüne karşın Süreyya Opereti, kendinden sonraki operet tarihini belirlemiştir.

Öte yandan Muhlis Sabahattin, 1931 yılından itibaren, büyük kısmı Süreyya Opereti’nden gelen oyuncuların kurulu olan ve kendi adını taşıyan toplulukla turneler yapar, hatta Kıbrıs’a kadar gider. Bu topluluklar Muhlis’in Çocukları, Muhlis Sabahattin Operet Heyeti, Ozan Opereti gibi isimler taşır.

Reji Muhsin Ertuğrul, senaryo Nâzım Hikmet

Operet çalışmaları sürerken, Muhlis Sabahattin 1929 yılı başında Sahibinin Sesi plak şirketiyle mukavele imzalar. Gazete haberinde, “Muhlis Sabahattin beyin güzel bestelerini badema yalnız bu şirket neşredebilir” diye belirtilir. Popülaritesinin dorukta olduğu yıllardır bunlar. Muhsin Ertuğrul da İpek Film hesabına operet filmleri çekmeye başlayınca, ilk aklına gelen isim Muhlis Sabahattin olur. Birlikte yaptıkları ilk çalışma “Karım Beni Aldatırsa”dır. Başrollerinde Feriha Tefik, Ercüment Behzat, Refik Kemal Arduman, Muammer Ruşen gibi isimlerin yer aldığı filmin senaryosunu ve şarkı sözlerini Nâzım Hikmet (Mümtaz Osman takma ismiyle) yazar:

Yıldızlar ne güzel sen ne güzelsin / Yıldızlar yukarıda bir rüya gibi / Yıldızlar ne güzel sen ne güzelsin / Dinle, yıldızların sesi gelsin // Kapa gözlerini uyu uyu / Yüksel yıldızlarla biricik yavrum / Kapa

İpek Film Stüdyosu önünde Muhsin Ertuğrul ve Muhlis Sabahattin (üstte), “Karım Beni Aldatırsa” nota kapağı (solda), Filmden bir sahne (altta)

gözlerini uyu uyu / Yıldızlarımıza yükseliyorum. (Filme “Yıldızlar” şarkısını Ercüment Behzat [Lav], Fatoş rolündeki Feriha’ya [Tevfik] Hayırsız Ada’da bir ninni gibi söylemektedir.)

Martı gibi kotramız / Martıların renginde / Martı gibi kotramız / Martı gibi enginde // Yelkenleri kanatlar / Dağ dalgaları atlar / Köpürterek denizi / Ufka götürür bizi // Eski bir yoldaş gibi / Rüzgarlar

arar onu / Kır saçlı bir baş gibi / Rüzgarlar tarar onu. (“Martı Gibi Kotramız” şarkısı, 30 kişilik bir koro tarafından, denizi köpürterek giden bir büyük kotrada söylenir.)

1932’nin yaz aylarında çekilen “Karım Beni Aldatırsa” setini ziyaret eden Holivut dergisi muhabiri şöyle yazar:

“Muhlis bey henüz stüdyoya girmişti. Terini kurutmaya vakit bulamadan üstattan fikirlerini öğrenmek istedim. Ricamı memnuniyetle kabul ederek dedi ki:

– Bu bir ilk tecrübedir. Tabii bana müteaddit kerele birçok soru tevcih edildi: Film güzel mi? Kendimin de içinde çalıştığım bir iş olduğu için ceffelalem güzeldir demek doğru sayılmaz. Film hakkında benim tarifim şu olabilir: Rejisör Ertuğrul Muhsin’in bu ilk yerli filminin muvaffak bir şekilde çıkarılması için gücü neye yetiyorsa, bütün kudret ve kabiliyetini sarf ederek çalışmaktadır. Senaryoyu yapan aynı azim ve emel ile bütün kabiliyetini sarf etmeye uğraşmıştır. Ben de gücüm neye yetebiliyorsa bunu yaptığımı zannetmekteyim. Şimdiye kadar memleketimizde sanat işlerinde görülmemiş ve hatta düşünülmemiş bir azim

ile ve şayanı hayret bir disiplin üzerinde sanatçılar da çalıştırılmaktadır. Bunlar da, neyi yapabilmek kabiliyetinde iseler yapmaya çalışıyorlar. Muhlis beye, müzik karakteri nedir diye sorduğum suale de, şöyle cevap verdiler:

– Filmin mevzuu oynak bir komedidir. Bittabii bu mevzuu terennüm etmesi lâzım gelen bestenin de, hafif ve oynak olması matluptur. Ben bir film musikisinde en ziyade bir-iki dinlenişte öğrenilebilir tarzda besteler yaptım ve bestelerde şimdiye kadar yürüdüğüm yolların hepsinden başka bir tarzı kabul ettim. Öyle ümit ediyorum ki, bu tarz halkın kâfi derecede hoşuna gidecektir. İcra meselesine gelince: Ben 17 senelik operet sahnesine artist

ÇOK YAŞA SEN AYŞE

Çok yaşa sen Ayşe • Çok yaşa sen Ayşe • Köyün yıldızın • Biricik kızın • Dayının kuzusun • Bahtın açılın • Tali saçılın • Göynün şen olsun • Kendini üzme sakın • Hey • Vur patlasın, çal oynasın • Vur patlasın, çal oynasın • Bu hayat böyle geçer, hey • Bu hayat böyle geçer

Ömrüm Ayşem, ruhum Ayşem • Hasretim çoktan sana • Sen benim zevkim sürürümsün • Sen cihan sensin bana • Gel okşa beni, sev çok Ayşe’ni • Mahbubum sensin, zevkim sensin, aşkımsensin.

(Final şarkısı) Ne çare kader • Sönmez aşka tutuldu gönül • Sen beni kurtar bundan ey ölüm • Hicran uzun bir yol • Gönül yolcu • Bulunmaz ucu • Sönmez bir aşk ateşiyle yanan • Yalan, aşk bir masal, bir yalan (Ayşe Opereti’nden)

Ferdî Tayfur ve Melek Tayfur. Sağda altta, İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda sahnelenen, metni Yusuf Ziya'ya (Ortaç), müzikleri Muhlis Sabahattin'e ait "Aşk Mektebi" operetinin notası.

Halk Operetinde: Ayşe

Babasının eserini, kızı muvaffakiyetle temsil ediyor

Ayşe operetinin bestekârı Muhlis Sabahattin ile san'atçısı kız Melek Muhlis Sabahattin. Muhlis Sabahattin bestelediği Ayşe opereti bestekârın en kıymetli eserlerinden biridir. Bizce gündemleri, Takvim baharında oynanan Halk Opereti bu güzel opereti temsil etmektedir. Muhlis Sabahattin kız Melek, babasının eserini büyük muvaffakiyetle temsil etmektedir. Baba ile kız beraberce yazmışlardır. İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda sahnelenen.

yetiştirmekle geçirdim. Hiç inanmadım ki filminde oynayan bazı artistler kendi vazifelerinde bu derece muvaffakiyet gösterebilirler. Meselâ: Ercümend Behzat, Feriha Tevfik... Kemal'e gelince: Refik Kemal'e temas edemem, çünkü o zaten benim sahnemde benim eserimde halka kendini çok sevdirmiş ve çok tanınmış bir elemandır. Fakat bu evvelki iki sanatkar Feriha ve Ercümend Behzat, sizi temin ederim ki iyi bir istikbale namzettir. Bedia Muvahhit hanım da öyle. Hazım ve Vasfi zaten kendi işlerinin sahibidirler. Size inanılmayacak bir şey fısıldayayım. Hatta söyleyince siz bile güleceksiniz. Galip (Arcan) rakipsiz bir bariton olmaya namzettir, nasıl olmuş da şimdiye kadar bu cevheri ne kendisi ve ne de muhiti fark etmemiş, hayret içindeyim. Bale işlerimiz azimkâr muallim Celal beyin himmetleriyle bize beklediğimiz iyi neticeleri vermiştir..."

Muhlis Sabahattin, Muhsin Ertuğrul'la işbirliğini "Söz Bir Allah Bir" (1933), "Milyon Avcıları" (1934), "Tosun Paşa" (1939) filmlerinde sürdürür.

Melek Kobra'nın ölümü

Muhlis Sabahattin'in müziklerini yazdığı filmlerde kızı Melek'in de rol aldığı görülür. Melek Muhlis'in sahneye ilk çıkışı 1931 yılında, babasının topluluğu Muhlisin Çocukları'nın yaz tumesinde, Samsun'da "Kısır Paşa" adlı oyunda olmuştur. Daha sonra babasının topluluklarında, başta "Ayşe" operetinde olmak birçok oyunda görev alır. 1935 yılında sinema oyuncusu ve dublajcı Ferdî Tayfur'la evlenir. Bu beraberlik sırasında Melek de eşi gibi uyuşturucu tutkunu olur. Ferdî Tayfur'dan ayrıldıktan sonra Melek Kobra adını alır. 1932-1936 arasında dönem dönem İstanbul Şehir Tiyatrosu kadrosunda görünür. "Üç Saat", "Aşk Mektebi", "Maskara", "Leyla ile Mecnun" vd... Bazı oyunların plakları da yayımlandığı için çok güzel bir sesi olduğunu anlıyoruz. 6 Aralık 1939 tarihinde iki yıldır çekmekte olduğu verem hastalığından kurtulamayarak ölür. Vasfi Rıza Zobu şöyle yazıyor:

"Muhlis Sabahattin beyin bir kızı vardı. Güzel, zeki, neşeli ve tiyatroculuğa uyan büyük bir istidatla doğmuş bir varlıktı. Babasının kurduğu operetlerde oynardı. Onunkiler dağıldıkça başka operetlerin sahnelerine çıkmış... Sonunda Şehir Tiyatrosu'na girmek istedi; girdi... Kaç oyun oynadı, ne kadar dayanabildi, şimdi doğrusu bulamam... Bildiğim, iki yıl önce Kral Lir'deki rolünü oynarken kan kustu. Birden hastalandı. O demlerde hâlâ korkunçluğunu ve çaresizliğini muhafaza etmekte olan (zaten varmış) verem hastalığı alevlendi... Artık sahneye çıkamaz oldu. İki sene yattı, kalktı, tekrar yattı... Ve nihayet 1939 aralık ayının altıncı gününün akşamı öldü. Onu, ayın sekizinci günü Feriköy mezarlığına götürdük." Bu ölüm Muhlis Sabahattin'i çok sarstı. Bir daha onu neşeli görmedikleri söylenir.

Tumelerde tükenen bir ömür

Muhlis Sabahattin Ezgi'nin (artık soyadını kullanmaya başlamıştır) yaşamının son on yılı tumelerde geçer. Anadolu'nun dört bir yanı dolaşılır. Fuar mevsimi İzmir'e gidilir. İstanbul'un yazlık bahçeleri

"Öyle bir final oldu ki beyefendi, diyordu, çalınırken şu sahnenin tahtalarından çimenler fıskırarak... Bunları Meşhedi palavrası gibi değil, inanarak söylerdi."

ğü devleti göçüp gitmiş bir eski büyükelçi görüntüsü veriyordu. Operet için yazdığım manzum parçaları ilk okuduğunda bana:

– Beyefendi, Abdülhak Hamit bey de bu şiirleri ancak bu kadar yazabilir, demişti. Alay ediyor diye üzül müştüm. Meğer her konuda herkesle böyle konuşmuş.

Bir keresinde de kendisine:

– Efendim besteler nasıl gidiyor? diye soracak olmuştum.

– Öyle bir uvertür yazdım ki, dedi, çalınmaya başlarken seyirci kadife perdeyi parçalayacak.

Düşünün bir kere. Çalınır çalınmaz seyirciye perde

Yıl 1947, Muhlis Sabahattin'in cenazesi

yi yırttıran bir uvertür. Final için de bir ölçü koymuştu: – Öyle bir final oldu ki beyefendi, di-yordu, çalınırken şu sahnenin tah-talarından çimenler fıskırarak. Bunları Meşhedî palavrası gibi de-ğil, inanarak söylerdik. Kendine ve sanatına bu derece güvenli mu-habbeti vardı. Çok da kolay beste yapardı. Önüne güftayı koyardık. Hemen piyanonun başına geçer ve su içer gibi bir anda en güzel melo-dileri sıralayıverirdi. O tarihlerde he-yette piyanistlik yapan Roban is-

fer, en fena zamanda yakalamıştı. Ne iyi gün, ne de kara gün dostları. Hepsini elbirliğiyle, onu, bu hırçın öksürüğe, bu sinsi ateşe terk etmişti, eriyip gidiyordu. Ve, bu kaderiyle eğlenircesine, herhalde, yakındaki evlerden gelen bir gramafon sesi, ondan bir nağmeyi avaz avaz haykı-ıyordu. Güneşten bir hüzmeyi bile esirgeyen ufak pencerenin camını indirdim. Bu sahne, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'nın göbeğinde, hâ-lin bitişiğindeki otelin çatıya doğru

Tabutu eller üstünde taşınırken Şehir Bاندosu "Ayşe" operetinden hüznü bir şarkıyı çalmaya başladı: "Gel, sev okşa beni / Çok sev sen Ayşeni..."

minde bir Macar (veya Rumen) sa-natçı vardı. Memleketinde konser-vatuar bitirmiş ünlü bir sanatçıy-mış. Harpten kaçmış derlerdi. O zat bir gün bana: - Bu adam Avrupa'da dünyaya gel-se ve eğitim görmüş olsa en azın-dan bir Johann Strauss olurdu, de-mişti."

Cenazede "Ayşe" opereti

Muhlis Sabahattin'in sağlığı git-gide kötü-lüyordu. 1946 yılında Zongul-dak'ta tumbledeyken verem oldu-ğu anlaşıldı. Ekip onu Ankara'da bı-rakarak yoluna devam etmek zorun-da kaldı. Cumhuriyet gazetesi An-kara temsilcisi ve eski dostu Mekki Sait Esen, besteciyi bakımsız bir otel odasında buldu: "(Karpuzun) kabu-ğa yapışmış kırmızısını yalaya-rak yutkunuyordu. Bizi görünce, ya-tağına doğrulmaya çabaladı. Tabak elinden yuvarlandı. Arkadaşım Firuzan'la Foto Cemal, karyolanın de-mirine rahatça yaslanmasına yar-dım ettiler. Acı acı gülümsedi. Yer-lere dağılan karpuz kabuklarına ba-kıyordu; kuruyan dilini, yanık bo-ğazını islatan kabuklar!.. Midesine kadar uzanabilse bu ıslaklık, ona belki de gıda olurdu. (Dinmek bil-meyen ateş, ara vermeyen öksü-rükler...) Kısık ve boğuk bir sesle güçlükle konuşabili.

Ne rahat bir döşek, ne temiz hava, hattâ küçük bir ışık, ne hekim, ne ilaç, ne de bir lokma ekme! Tam manasile bitkindi. Yoksulluk, bu se-

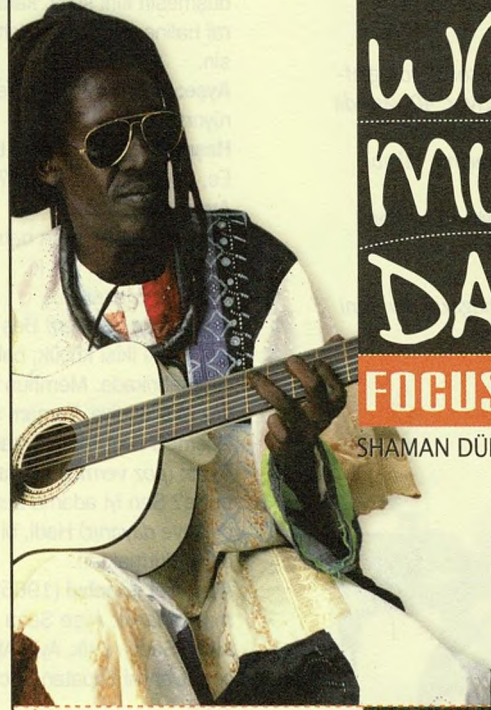
odalarından birinde cereyan etmiş-ti. Rejim büyük hâlik sanatkârını o günden ölüme havale etmişti. Büt-ün isteği, ricası, minneti, istihâmı 'bir sanatoryumda bir tek yatak'tan ibaretti. 1947'nin Ankarası, işte ona, bu rahat döşegini bile çok gör-müştür: Yalnız gözleri kızdırmakla kalmayan post kavgalarının yürek-le-ri bile dondurmuş olduğunu tüyle-rim ürpererek anladım!"

Turne dönüşü Muhlis Sabahattin'i İstanbul'a götürdüler. Heybeliada Sanatoryumu'nda zor zoruna bulu-nan bir odaya, neredeyse arkadaş-larının sırtında taşınarak götürüle-bildi. 10 Şubat 1947 tarihinde bu-rada öldü. Cenazesi Ağa Camii'nde kılındı. Tabutu eller üstünde taşınır-ken Şehir Bاندosu "Ayşe" opere-tinden hüznü bir şarkıyı çalmaya başladı: "Gel, sev okşa beni / Çok sev sen Ayşeni..."

Cenaze töreni sırasında kaldırımın bir kenarına çekilmiş, siyah rob gi-ymiş bir kadın, eller üzerinde gid-en tabuta bakıp bakıp elindeki mendil-le biteviye gözyaşlarını siliyordu: Kızkardeşi Nev'eser Kökdeş. Garip bir rastlantıyla, kamuoyuna sunu-lan ilk şarkısı Ankara Radyosu tar-fından o sırada bütün Türkiye'ye anons edilmekteydi. Nev'eser ağ-larken radyodan şarkısı yükseldi: "Gülüyorsun güzelim, gül / Güle gülmek yaraşır..."

Gökhan Akçura

(Fotoğraflar: Gökhan Akçura ve Cengiz Kahraman arşivinden)

Shaman

WORLD MUSIC DAYS I

FOCUS » AFRICA

SHAMAN DÜNYA MÜZİĞİ GÜNLERİ I

CHEIKH LÔ

21:30 SENEGAL

Cheikh Lô: Vokal, Timbales, Gitar
Lamine: Solo Gitar
Bachir Lô: Saksafon, Flüt
Jobarteh: Ritm Gitar
Samba N' Dokh: Tama, Perküsyon
Arona: Klavye
Thierno: Bas Gitar
Badu: Davul

DJ SHAZAM

23:45 BERLIN

Batı Afrika Müziği Atölyesi: 19:00

Prof.Dr. Feza Tansuğ

VJ Nono

Amsterdam

DJ Gürkan Uçak: 20:00

Shaman World Music Club

Organizasyon:

Shaman World Music Production
www.shaman.com.tr
Tel: 0212 249 96 06

Senegal Başkonsolosluğu'nun desteğiyle...

11 Mart 2006

Tarih Vakfı
Darphane-i Amire
Binaları

"Açık Radyo." 94.9

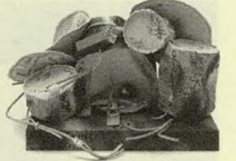
Dreams & Bytes

TICKETURK www.ticketurk.com 0212 478 0 680

Shaman World Music Production

ansiklopedi

a →

AH GÜZEL İSTANBUL

Haşmet İbriktaoğlu: (seyyar sokak fotoğrafçısı, günde iki paket Sipahi içiyor, 40 yaşında –Sadri Alışık) İstanbul'a ilk gelişin mi?

Ayşe Goncağül: (İzmir'den kaçmış, lâkabı "Artist" –Ayla Algan) İlk.

Haşmet: Pederin işi dolayısıyla falan filan?

Ayşe: İş için geldim.

Haşmet: Hı... Maşallah.

Ayşe: (bir yandan elindeki magazin dergisini karıştırır) Film yıldızı olucam da.

Haşmet: Maşallah. Herhalde davet ettiler özel olarak.

Ayşe: Kendim geldim. Sinema mecmuasının artist yaşması için. Oğuz Baranlı Bey var, ta nırsınız herhalde?

Haşmet: Tamam tamam. Eee?

Ayşe: Bir pansiyon var canım, Medeniyet Pansiyonu.

Haşmet: Oğuz Bey de medeni olmalı!

Ayşe: Kibar adam, beni görmüş beğenmiş. Yanışmaya boşuna girme dedi. 85 kız var, senin pistonun yoksa kazanamazsın dedi, ben seni hemen yükseltirim dedi.

Haşmet: Hemen artist yapacak sizi!

Ayşe: Meşgul olacak. Mahallede zaten Artist Ayşe derler bana. Artist mecmualarını çok okurum. Hepsinin hayatını ezbere bilirim. Aynanın karşısında çok prova yaptım. Poz almasını da bilirim.

Haşmet: Maşallah, maşallah.

Ayşe: Oğuz Bey çok iyi adam, ben kötü bir yerde kalıyordum, kendi pansiyonuna aldı. Para verdi ufak tefek almam için. Fotoğraf da çektiirecektim. Foto Bella'ya git dedi.

Haşmet: (alaycı) Ben Foto Haşmet!

Ayşe: (kıkırdar) Biliyorum canım. Fazla masraf etmiştim. Ayakkabı, ruj filan aldım. Napim? Resim çektiirmeden de gitmek ayıp olur.

Haşmet: Vesikalık mı?

Ayşe: Yok canım, artistik!

Haşmet: Artistik? Maşallah, tam adamına düştünüz!

Ayşe: (İstanbul hatırası perdesinin önünde poz verirken) Bu nasıl?

Haşmet: (şaşıarak) Harikal!

Ayşe: (başka bir poz verir) Bir tane de böyle

çekelim.

Haşmet: Aman bozmayın, bozmayın bir dakika. Al artist hanımın resmini kutuya, aman düşmesin kirlî suya, karanlıktan çıkıp fotoğraf haline gelsin, inşallah ötekilere benzemisin.

Ayşe: (kıkırdar bu tekerlemeye) İnsanı güldürüyorsun, ne bu?

Haşmet: Poz müddetini böyle ayarlıyorum.

Ee, neydi o filmcinin adı?

Ayşe: Oğuz Baranlı.

Haşmet: Peki annen baban ne diyor bu işe?

Ayşe: Haberleri yok ki.

Haşmet: Maşallah.

Ayşe: (poz verirken) Beş kardeşiz. İki abim var. Öteki ikisi küçük, babam işsiz, kaza geçirdi fabrikada. Memnun olmuşlardır bir boğaz eksildi diye. Tamam mı?

Haşmet: Evet tamam, tamam olmasına ya...

Ayşe: (poz vermeye devam ederken) Nasıl böyle? Sen iyi adama benziyorsun be. (sandalyeye dayanır) Hadi, bi tarafım tutulacak böyle dumaktan.

Ah Güzel İstanbul (1965) yönetmen: Atf Yılmaz senaryo: Ayşe Şasa - Sefa Önal. oyuncular: Sadri Alışık, Ayla Algan, Feridun Çölgeçen, Danyal Topatan, Diclehan Baban, İhsan Yüce

Kaynak: Serpil Kirel, "Yeşilçam Öykü Sineması"

ALİS HARİKALAR DİYARINDA

Şapkacı "Saçlarınız kesilmek istiyor" dedi.

Deminden beri Alice'i inceliyordu, ilk kez söze karışmıştı.

Alice oldukça sert bir sesle "Kimsenin kişiliği için söz söylenmez, ayıptır" dedi.

Şapkacı bunu işitince gözlerini faltaşı gibi açtı, yalnızca şu sözleri söyledi: "Kuzgun niye yazı masasına benzer?"

Alice "Hah! Şimdi alay başlıyor!" diye düşündü.

"Ne iyi, bilmece sormaya başladılar."

Sonra yüksek sesle "Onu kestirebiliyorum sanıyorum" dedi.

Mart Tavşanı "Yani yanıtını bulabilirsin, öyle mi?" diye sordu.

Alice "Doğallıkla" dedi.

Mart Tavşanı "Peki, ne demek istiyorsun, onu söyle bakalım" dedi.

Alice ivedi ivedi "Olur" diye yanıtladı. "Şey... Yani ne söylüyorsam onu demek istiyorum. Zaten ikisi de aynı."

Şapkacı "Hiç de aynı şey değil" dedi. "Böyle olduktan sonra, söz gelişi yediğimi görürüm ne demekse, gördüğümü yerim demek de

aynı olur."

Öteden Mart Tavşanı da atıldı: "Söz gelimi, ne bulursam beğenirim yerine, ne beğenirsem bulurum demek de aynı şey olacak." Tarla Faresi de uykusunda konuşur gibi ekledi: "Örneğin, uyuduğum zaman soluk alırım yerine, soluk aldığım zaman uyurum denebilecek."

Şaptacı "Öyle ya, senin için ikisi de aynı şey" dedi ve konuşma burada kesildi. Birkaç dakika sessiz sessiz oturdular, bu arada Alice de sürekli kuzgunla yazı masası üzerine bütün bildiklerini anımsamaya uğraştı, zaten fazla bir şey de bilmiyordu.

Sessizliği ilk bozan Şapkacı oldu. Alice'e dönerek "Bugün

ayın hangi günü?" diye sordu. Cebinden bir saat çıkarmış, tasalı tasalı ona bakıyor, ikide bir başını sallayarak kulağına götürüyordu.

Alice biraz düşündü, sonra yanıtladı: "Dödü."

Şapkacı "İki gün geri" diye

içini çekti. Sonra kızgın kızgın Mart Tavşanı'na bakarak "Ben sana o tereyağı yaramaz demedim miydi?" diye ekledi.

Mart Tavşanı ezile büzüle yanıtladı: "En iyi tereyağıydı."

Şapkacı "Evet ama, herhalde içine ekme kırıntısı falan da karışmış olacak" diye söyledi. "Ekme bıçağıyla yağlamayacaktın!"

Mart Tavşanı saati alarak üzgün üzgün baktı, sonra cup diye çay fincanına daldırıp çıkardı, yine baktı, ama gene ilk dediğinden daha iyi bir söz bulamadı. "İnan olsun, en iyi tereyağıydı."

Alice Tavşanı'nın arkasından eğilmiş, merakla bakıyordu. "Ne tuhaf saat!" dedi. "Aydın hangi günü olduğunu gösteriyor da, saatin kaç olduğunu göstermiyor!"

Şapkacı "Niye göstersiz?" diye mırıldandı. "Sizin saatler yılın hangi yıl olduğunu gösterir mi?"

Alice'in yanıtı hazırdı. "Elbette göstermez" dedi. "Ama yıl uzun zaman değişmez ondan."

Şapkacı "İyi ya, benimki de öyle işte" dedi. Alice adamakıllı şaşkına dönmüştü. Şapkacının yanıtı doğru dürüst bir tümceydi, ama hiçbir anlamı yoktu. Nazik olmaya çalışarak "Pek anlayamadım" dedi.

Şapkacı "Tarla Faresi gene uyudu" diyerek burnunun üstüne biraz sıcak çay döktü.

Fare sinirli sinirli başını silkti, sonra gözlerini açmaksızın "Elbet ya, elbet" diye söylendi. "Ben de tam onu diyecektim."

Şapkacı yine Alice'e dönerek "Bilmeceyi hâlâ çözmediniz mi?" diye sordu.

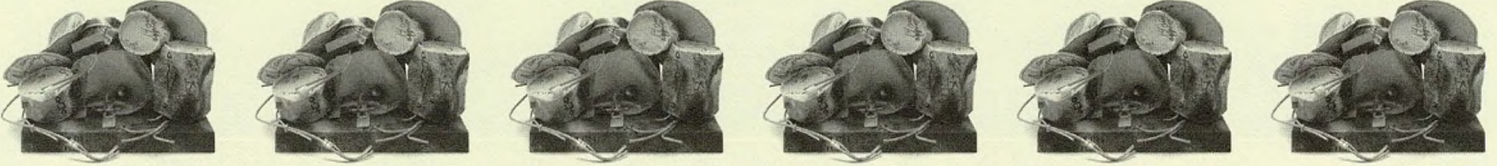
Alice "Hayır, boşuna, çözemeyeceğim" dedi. "Yanıtı nedir?"

Şapkacı "Benim de bildiğim yok" dedi.

Mart Tavşanı "Benim de" diye ekledi.

Alice içini çekerek "Zamanınızı böyle yanıtsız bilmece sorarak harcayacağınıza, daha yararlı bir şey yapsanız" dedi.

Şapkacı "Sizin de zaman hakkında benim kadar bilginiz olsaydı, öyle onu harcamaktan falan söz etmezsiniz" dedi.

Alice "Ne demek istiyorsunuz, anlamadım" dedi.

Şapkacı, alay edercesine başını şöyle bir kaldırarak "Doğal olarak anlamazsınız" dedi. "Hatta belki ömründe bir kez olsun zamanla konuşmamışsındır."

Alice sakinlikle yanıtladı. "Bilmem, belki de. Ama piyano çalışırken onu tutmaya bakırım."

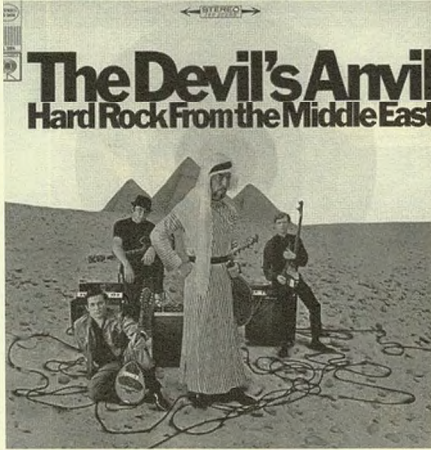
Şapkacı "Ya! İşte şimdi anlaşıldı" dedi. "Tutulmaya hiç gelemez o! Oysa onunla iyi geçindin mi, saati hep senin keyfine göre işlettir. Söz gelişi sabahleyin saat dokuzda, tam derslere başlama vakti, ona şöyle bir fısıldadın mı, gözünü açıp kapayana kadar firt diye döner, bir de bakarsın, saat 13.30 olmuş, tam yemek vakti!"

Lewis Carroll, "Alice Harikalar Diyarında"

d→

DEVIL'S ANVIL

Plak kapağında soldan sağa Eliezer Adoram, Jerry Sappir, Kareem Issaq, Steve Knight... Felix Pappalardi ise fotoğrafta yer almıyor.

m→

MOZART ÇİKOLATASI

Almanca "Mozartkugeln", ya da Mozart Topları. Çikolata kaplı, içi şam fıstığı ve badem ezmesi dolu bir şekerleme. Bu toplar genellikle Mozart'ın yüzünün olduğu altın ya da gümüş renkli bir jelatine sarılır. İlk defa 1890'da, Mozart'ın doğduğu Salzburg'da, Paul Fürst tarafından imal edildi. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, özellikle Salzburger Festivali'nin etkisiyle bu şekerleme topları nam kazanmaya başladı. Bugün de Salzburg'da Café Fürst orijinal Mozart Kugeln'in kendilerine ait olduğunu iddia etmesine ve çikolataları el yapımı üretmesine rağmen, başta patentin sahibi olan Maribelli olmak üzere, pek çok firma bu şekerlemeyi üretiyor. Mozart şekerlemelerinin kutuları da, ister karton, ister teneke olsun, bir o kadar meşhur. Bu çikolataların yarattığı pazar üzerine bir de Mozart likörü imal edildi ki, o da gayet leziz.

kolataları el yapımı üretmesine rağmen, başta patentin sahibi olan Maribelli olmak üzere, pek çok firma bu şekerlemeyi üretiyor. Mozart şekerlemelerinin kutuları da, ister karton, ister teneke olsun, bir o kadar meşhur. Bu çikolataların yarattığı pazar üzerine bir de Mozart likörü imal edildi ki, o da gayet leziz.

p→

PRAG

Bir gravürde Prag Ulusal Tiyatrosu. "Don Giovanni" operasının prömiyeri orada yapıldı, iki yüzyıl sonra "Amadeus" orada çekildi.

y→

YALLAH MOZART

Sevgili Şermin Sarbaş gazetedeki odama girdi, benden müsaade istedi, müzik setime yaklaştı, bir CD koydu.

Mozart'ın "40. Senfoni"sinin bildik melodileri yankılandı...

Arkasından sanki bir başka parça karışmış gibi Arapça bir şarkı.

CD'nin kapağını görünce biraz şaşkınlık geçirdim:

"Mozart Mısır'da."

"Mısır Kralı Thamos" diye bir operası vardı, ona bir saygı nişanesi miydi?

"Mozart Mısır'da"yı dinledikçe, iyimser tahminlerim iflas etti.

"Saraydan Kız Kaçırma" ile başlıyor, sonra bir başka ülkenin müziği ile devam ediyordu.

"Sihirli Flüt"ün ünlü tipi Papageno'nun aryasına ünlü bir Mısır şarkısı karşıyor, dünya ses kardeşliği içinde -bana zaman zaman zoraki bir dostluk gibi geldi- ikisi de sesini duyuyor.

Bazı parçalar bana birer nazire gibi geldi. Avusturyalı bir dehaya başka bir ülkeden cevap geliyordu.

Mozart'ın başına ilk kez gelmiyor bu.

Yıllar önce Hürşit Yenigün Grubu da "40. Senfoni"yi "Mozart Karşılması" adıyla bize dinletmişlerdi. Ses belleğim beni yanıltmıyorsa, bu senfoninin bir kaç mezürü kanunla çalınmıştı. Bach'ın besteleri üzerine geleneksel Gabon müziğinin melodileri karıştırılmıştı.

Mozart'ın müziğinin herkese açık olduğunu savunurum. Öylesine bozulmayan bir mayası vardır ki, değişiklikler onun yüceliğini artırır.

"Mozart Mısır'da", iki açıdan bakıp değerlendirilebileceğim bir CD.

İyimser gözlüğümü takınca, Mozart böyle de olabilir kararına varıyorum. Mısırlılar Mozart'ı dinleyince esin perileri onlara bunları getiriyor diyebilirim.

İyimserliğimi Polyanna'cılıktan Mankafa Poldi derecesine yükselterek -ya da alçaltarak- bütün müzikleri, ses renklerine açık Mozart, Mısır müziğini dinleseydi belki de böyle besteler yapabilirdi yargısı bile bana pek rahatsız edici gelmiyor.

Sert, tutucu bir dinleyici kimliğime bürünüp, Mozart kaftanımı giyince -alaturkayı bilen bir besteciydi- doğrusu taviz veremem.

"Sihirli Flüt"ü, "Requiem"i bu haliyle dinlemeyi ona olan sevgim ve saygım önler, içim götürmez.

Klasik müziğin kurallarına meydan okuyan bu küstahlığa isyan edebilirim. İkisi de bir tahteravalli gibi gidip geliyor, hassas terazinin kefelere bunu kabul etmiyor.

Mozart Mısır'da CD'si fikrini ortaya atan iki sivri akıllının adlarını vereyim:

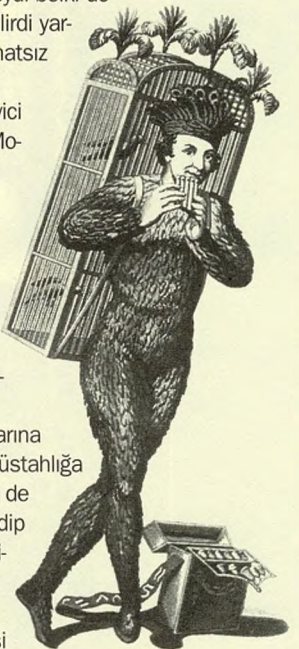
Hughes de Courson ve Ahmed el Magribi. CD'nin şirketi de Virgin Classics.

Adları verdim ki, moda alışkanlıkla, belki tanelerlerinizi veya takdirlerinizi bildirirsiniz diye.

Siz siz olun "Mozart Mısır'da"yı dinlemeden, yüce dehaya ihanet yüzünden bunu yapanları lanetlemeyin, bütün yüzyılların en büyük dehasının müziğinde Arabin yalellisinin ne işi var demeyin.

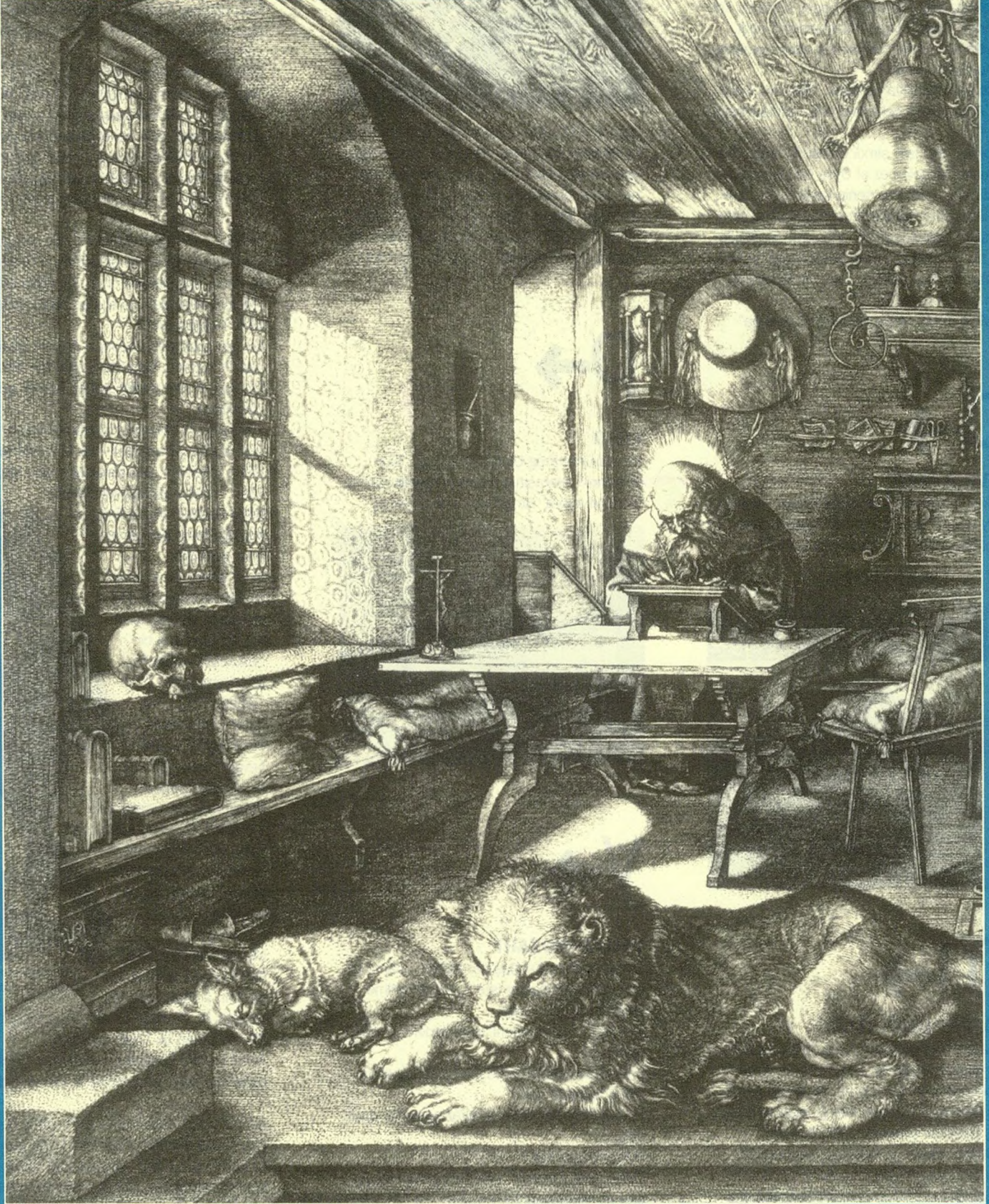
Çünkü sevgili Mozart, bağışlayıcıdır. Üstelik buna kıs kıs gülerek saraylarda da çalmaya başlayabilirdi.

Doğan Hızlan, Hürriyet, 5 Temmuz 1999

"Sihirli Flüt"teki Papageno karakteri

Melankoli, Ütopya'nın kızkardeşidir. Günter Grass

Albrecht Dürer, Çalışma Odasında Aziz Hieronymus (Melankoli III), 1514